AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială
editată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“ Galați
Anul VII, Nr. 23, iunie 2014

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

2014 - Anul Vasile Alexandrescu Urechia

Vasile Alexandrescu Urechia

(n. 15/27 februarie 1834, Piatra Neamţ – d. 22 noiembrie 1901, Bucureşti)

180 de ani de la naștere

„Ceea-ce, mai ales, vă pot promite, este că vă voiu învăţa de a vă iubi naţiunea şi limba ei şi că dacă la finea fie-cărei lecţiuni nu vă veţi alege cu toată dorita podoabă a minţii, prin adăugirea de cunoştinţe istorice, voiu fi isbutit cel puţin a vă încălzi inima, aprinzând în ea acel sentiment, care fie-mi permis a-l numi eu pentru prima oară, cu numele dulce de Românism".

(V. A. Urechia - Mesaj la inaugurarea cursurilor susţinute la Universitatea din Iaşi)

„Dar mai presus de toate încălziţi-vă inimile la focul iubirii de ţară şi de neam şi în acea inimă caldă, păstraţi un colţişor şi pentru acei bătrâni cari au lucrat pentru voi cu drag şi devotament."

(V.A. Urechia)

„V.A. Urechiă
Cine nu'l cunoaşte? Toată lumea.

Profesor universitar, vechiu aprope ca Universitatea, istoric de frunte, orator distins, parlamentar de elită.

Inimă nu găseşti alta ca a lui Conu Vasile: cine l'a cunoscut de aproape în vre-o împrejurare nu l'a mai uitat. Are numai simpatii şi stime, numai prieteni şi protejaţi.

Încet, încet, cu ochelarii pe nas, scoboară treptele Universităţei, cu ghiosdanul roşu sub subţioară.

Acasă ajuns, se înfundă în vraful de cărţi şi hrisoave, în mormanul de note şi notiţe, cu care alcătuieşte monumentala sa operă istorică.

Are însă şi d-sa o dragoste, o dragoste la bătrâneţe, înclinare aprinsă, neînfrânată, către o ea, pentru care se ruinează, căci îi trimite tot ce agonisește... Biblioteca Urechiă din Galaţi."

(Foaia Populară, 1 mart. 1898)

„Naţionalismul a fost firul conducător ce a urmat Urechia în toată viaţa lui literară şi ştiinţifică, ca şi în cea politică, totdeauna în fruntea oricărei mişcări naţionale, oricărei ocaziuni de protestare; îl vedem ridicându-se împotriva prigonirii fraţilor de dincolo, reducerii şcolilor rurale din ţară, împotriva luării Basarabiei, luptând pentru colonizarea Dobrogei cu Romani şi romanizarea toponimiei ei. Ori de câte ori ţipătul Românilor se auzea jalnic tânguindu-se de peste nouă ţări şi nouă mări pe unde vitrega soartă voia să-i alunge, de atâtea ori se ridica puternic şi deşteptător ca o trâmbiţă de Arhanghel, glasul de îmbărbătare al lui Urechia."

(Grigore Tocilescu)

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoiță

Editorial

Să-și scuture teiul creanga peste cărți...

Prof. dr. ***Zanfir Ilie***
Manager,
Biblioteca Județeană
„V.A. Urechia" Galați

Dacă s-ar fi sădit un pui de tei în chiar ziua în care a avut loc deschiderea oficială a primei ediții a Festivalului Național de Carte „Axis Libri" de la Galați, copăcelul acela tocmai și-ar fi împlinit în trunchi, la acest sfârșit de florar al lui 2014, cel de-al șaselea cerc al existenței sale. Anii trec așa de repede, succesiunea anotimpurilor parcă grăbește tot mai mult ceasul devenirii, așa încât se cuvine ca, măcar din când în când, să ne oprim pentru o clipă din acest iureș al vieții cotidiene pentru a distinge între efemer și peren, între pasager și durabil, pentru a sublinia ceea ce este important și semnificativ din tot ceea ce se întâmplă atât de dinamic și de multe ori atât de imprevizibil în jurul nostru. Din acest punct de vedere, Festivalul anual al cărții, organizat sub genericul „Axis Libri" de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia", cu sprijinul structurilor locale de administrație, devine, tot mai convingător o tradiție și o permanență.

Da, este pentru a șasea oară când, la Galați, în prelungirea străzii Domnești – regala arteră înnobilată de tei a municipiului de la Dunăre – în spațiul, și el cuprins sub coroanele arborilor atât de mult iubiți de Eminescu, dintre „Fata pe valuri", lucrarea sculptorului Constantin Baraschi, „Nespălata", cum a fost ea botezată de gălățeni și statuia lui I.C. Brătianu, privind cu încredere spre Dunărea pe care atât de mult a iubit-o și, mai departe, spre zări necuprinse, în acest spațiu scump gălățenilor, cartea iese din edituri, din librării, din biblioteci, spre a se arăta beneficiarului ei, Măria Sa Cititorul, ca o realitate pe care adesea, presat de vremi și de necazuri, o neglijează și, mai mult decât atât, o percepe în ultima vreme ca pe o adevărată sărbătoare a spiritului.

Prea de multe ori și prea pe nedrept s-au spus vorbe deloc onorante despre viața culturală a Galațiului, fapt pe care a trebuit să-l suportăm sub tot felul de etichetări negativ-categorice, de la acel „cumplit oraș de negustori" pe care ni l-a lăsat în versurile lui poetul întristat și pe care cu greu îl putem scoate din memorie, până la mai recentul și mai exclusivistul „oraș roșu", ca și cum municipiul acesta binecuvântat de trecerea milenară a Dunării, cu „Maica Precista", biserica fortăreață medievală veghind de pe înălțimea Falezei, sau cu prima statuie ridicată vreodată lui Eminescu, n-a făcut multă vreme decât comerț și, mai nou, vapoare și oțel, trăind doar în ritmuri simpliste și proletare, pentru ca să nu ne scoatem cu îndrăzneală și mândrie la lumină valorile spirituale, promovându-le cum știm noi mai bine, oricâte prejudecați, cârcoteli și scepticisme am avea de înfruntat și oricât de greu ne-ar fi să răzbatem.

Trebuie să recunoască însă până și cei mai puțin încrezători, ca să nu-i numim altfel, că a sosit o nouă eră spirituală a Galaților. De fiecare dată când o personalitate culturală marcantă a țării, din București sau din Iași, de la Cluj-Napoca sau din Chișinău, de la Timișoara sau de la Brașov ne-a vizitat orașul pentru a participa la o manifestare științifică, literară sau artistică, a trăit și a mărturisit de cele mai multe ori, cel puțin două sentimente care ar trebui să ne facă cu mult mai mândri decât suntem, unul de reală surprindere, „Cum, se întâmplă așa ceva la Galați? Am fost peste tot în țară, nicăieri n-am văzut însă un public atât de numeros și de avizat!" și celălalt, parcă și mai important decât primul, unul de solidaritate, dacă nu chiar de subtilă și onorantă complicitate, „Am să revin la Galați și am să povestesc peste tot despre ce se întâmplă aici"...

Și vestea chiar s-a dus în centrele culturale ale țării, unde se vorbește astăzi în alți termeni despre spiritualitatea orașului de la Dunăre, una din ce în ce mai vie și mai prezentă la nivel național, atât prin

toate acele manifestări culturale de anvergură care se organizează anual aici, dar mai ales prin chiar „actorii" principali ai acestei mari scene, artiștii, incluzându-i aici pe toţi cei care, în cetatea mărginită de furnale, oţelării, porturi și șantiere navale, lucrează la propășirea culturală, fie ei scriitori, fie pictori, sculptori, muzicieni, oameni ai teatrului și ai divertismentului.

Cu fiecare ediţie nouă, Festivalul Naţional de Carte „Axis Libri" a crescut din toate punctele de vedere, ca formă de organizare, ca afluenţă și participare, ca nivel de prestigiu, remarcându-se printre toate manifestările de acest gen, organizate la București, la Chișinău sau în ţară. Este departe de noi gândul de a ne considera egali în rang cu marile târguri de carte ale ţării, „Bookfest" sau „Gaudeamus", chiar „Librex" de pildă, dar nu ne sfiim să susţinem cu argumente că avem și noi ceva de spus lumii și că am adus ceva nou, eminamente „gălăţean" în modul de a concepe și desfășura o astfel de temerară întreprindere. În primul rând, nu ne poate contrazice nimeni că noi suntem, ca gălăţeni, singurii care organizează un târg, un festival de carte, direct pe malul Dunării, în aer liber, sub teii gata să înflorească și să-și răspândească miresmele dumnezeiești chiar în zilele în care, la ferestrele căsuţelor de lemn, aduse parcă direct dintr-o poveste, se înfiinţează, în toată splendoarea sa, Cartea, minunea cu litere tipărite din suflet și pentru suflet.

Avem iarăși, la această a șasea ediţie, invitaţi din toate colţurile ţării, din Republica Moldova, edituri de prestigiu, scriitori de prim rang, critici literari de inatacabilă autoritate, difuzori de carte, debutanţi în ale scrisului, pentru care am încercat să transformăm Galaţiul în capitală de primăvară a cărţii românești. Dar cum cartea și tot ce ţine de ea, sub multiplele aspecte ale existenţei și difuzării, de la scris, la editat și tipărit, la desfacere către cititori și la actul critic, de situare a ei pe scalele valorii, devine cu atât mai interesantă cu cât este asociată cu celelalte forme de manifestare spirituală, vom avea aici pe marea scenă, printre standuri, în cele mai neconvenţionale locuri, întâlniri cu artiștii, actorii, muzicienii și, nu în ultimul rând copiii, micuţii interpreţi de, cum îi place românului să zică, cântec, vers și voie bună...

Nimic n-a fost mai impresionant în toate ediţiile anterioare ale festivalului, după cum nimic nu va fi nici în această nouă înfăţișare a lui, decât perindarea liniștită și parcă plină de o anumită evlavie a publicului iubitor de carte, a celui avizat, care știe ce și unde să caute, ce volum să deschidă și pe care trebuie să-l ducă până la capăt, întru împlinirea satisfacţiei estetice depline. Vor veni, desigur, ca și în ceilalţi ani, și mulţi oameni aflaţi doar în trecere, sau chiar întâmplător înscriși pe aleile cu cărţi, dar și pentru aceștia va fi un câștig dacă măcar vor arunca o privire spre un titlu, se vor opri în fața unui stand, vor reține imaginea de pe o copertă sau vor asculta la difuzoare crâmpeie din intervenţiile pline de tâlc ale scriitorilor și criticilor literari, ale cititorilor pasionaţi.

Dincolo de toate acestea și în strânsă legătură cu ele, se poate spune că în cele cinci zile ale Festivalului, cea mai aglomerată stradă a Galaţilor va fi cu siguranţă această prelungire a străzii Domnești către Dunăre, și, dacă Soarele va ști să strălucească cum se cuvine, iar vântul va împrăștia cu hărnicie orice umbră de nor care ar amenința marea scenă în aer liber a scrisului frumos, Galaţiul însuși, dacă nu în întregime, ca număr de locuitori, dar măcar ca suflet și dragoste pentru literatură, va avea adresa aici, la „P"-uri, sub coroanele teilor parcă ei înșiși obișnuiţi să fie gazde ale celor ce îndrăgesc cu adevărat cartea și pe toţi cei care o fac posibilă.

Nu departe de locul acesta, într-un parc care-i poartă numele, Eminescu, întrupat în statuia atât de dragă gălăţenilor, ar putea privi peste vremi, ar putea simţi spiritul de sărbătoare care plutește deasupra urbei, ar putea chiar întrezări în standuri volumele cu poeziile sale tipărite în târziul mileniu al treilea și ar putea recita, el însuși adăpostit sub tei, propriile versuri:

„Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture creanga..."

Din Colecţiile Bibliotecii

Donaţia Schwartz (scrisori, fotografii, autografe) O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (II)

Violeta Ionescu
scriitoare

Corespondenţa surorilor Schwartz

Vasta corespondenţă a surorilor Schwartz lăsată posterităţii reprezintă un document important pentru a înţelege natura relaţiilor umane la sfârşitul secolului XIX şi începutul secolului XX, când nu existau mijloacele moderne de comunicare – aşa zisele „reţele de socializare” - şi când oameni care nu se cunoşteau, aflaţi la sute sau mii de kilometri distanţă comunicau totuşi între ei cu interes şi amabilitate.

Dar să vedem cine au fost aceste personaje, care astăzi, poate pentru mulţi dintre noi par nume aproape necunoscute, unele dintre ele, dar care pe atunci reprezentau personalităţi uriaşe ale vremii, de notorietate mondială, din toate nivelele sociale şi domeniile de activitate.

EMILIA şi...

Richard Heuberger, Ioan Bianu, Adolphe Carnot, David Emanuel, Charlotte Embden, Ctin. I. Parhon, Jozef Israëls, Isaac Lazarus Israëls.

Richard (Franz Joseph) Heubergeir (1850-1914, Viena), compozitor austriac de opere şi operete, critic muzical, profesor la Conservatorul din Viena, dirijor. A rămas cunoscut prin opereta „Balul Operei”, compusă în 1898.

De la Viena, Richard Heuberger i-a trimis Emiliei Schwartz, la Galaţi, pe 15 martie 1899, un autograf muzical (Ms III 83). Adresa ei era la acea dată: Galaţi, str. Sf. Spiridon 25.

Ioan Bianu (1856 - 1935), filolog şi bibliograf român, membru titular şi preşedinte (1929-1932) al Academiei Române (şi vicepreşedinte 1932-1935). A fost profesor de limba şi literatura română la Liceul „Sfântul Sava” şi şeful primei Catedre de Istoria Literaturii Române la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti; director (1884-1935) al Bibliotecii Academiei, instituţie pe care a condus-o până la sfârşitul vieţii sale şi a reorganizat-o după principii moderne. Sub conducerea lui s-au alcătuit mari lucrări de bibliografie. A editat numeroase texte vechi. Este unul din principalii autori ai reformei ortografice din 1904 a Academiei, bazată pe introducerea principiului fonetic în scrierea limbii române. Este iniţiatorul primului Congres Naţional al Bibliotecarilor (Bucureşti, 1924) şi al primei Asociaţii a Bibliotecarilor din România (la 15 septembrie 1924), al cărui preşedinte a fost.

Cu prof. acad. Ioan Bianu, Emilia Schwartz a purtat o corespondenţă mai îndelungată. La 5 august 1904, el îi scrie, din Bucureşti, mulţumindu-i „pentru comunicarea trimisă” (Ms I 617). Probabil că ea îi comunicase înfiinţarea, la Galaţi a Şcolii Populare de menaj pentru fetele sărace, a Societăţii „Lumina”, precum şi demersurile făcute pentru finanţarea acestui proiect împlinit, care nu se baza pe nicio subvenţie de la stat şi nici pe taxele din partea părinţilor. La 30 septembrie 1905, scrisoarea lui vine ca un răspuns întârziat, cu scuza că a lipsit din capitală. O sfătuieşte să continue munca începută, deoarece „succesele şcolii îi vor da depline satisfacţii” (Ms II 416). Se înţelege că Emilia Schwartz îi împărtăşea profesorului experienţa sa şi greutăţile prin care trecea pentru a menţine cursurile gratuite de la Şcoala „Lumina” din Galaţi în 12 iulie 1906, prof. Ioan Bianu îi scrie Emiliei Schwartz, de la Poiana Ţapului, mulţumindu-i „pentru informaţiile trimise despre mersul Şcolii Lumina din Galaţi” şi încurajând-o: „Conştiinţa de a fi făcut bine semenilor întrece toate plăcerile vieţii”. (Ms 1/618)

La 1/14 mai 1907, scrisoarea lui vine din București. Se înțelege că apreciază eforturile ei și crede că dacă activitatea pe care ea o desfășoară „ar fi urmată și de alții, și mai ales dacă cei bogați ar lucra în același sens, suferințele și răutățile omenirii s-ar împuțina" (Ms II 418).

În 1923, la București, a murit renumitul industriaș, bancher, moșier și filantrop evreu, cetățean român, Jacques Menachem Elias (academician post-mortem), care a mandatat Academia Română să-i folosească averea întemeind o fundație de cultură și asistență socială, „Fundația Familiei Menachem H. Elias", pentru *a promova cultura din România, a alina boalele săracilor noștri, a încuraja elementele valoroase, a sprijini cauzele nobile - fără deosebire de origine, pentru toți cei care merită să fie ajutați.*

Sperând ca măcar o mică parte din fondul acesta uriaș să fie destinat și Școlii pe care o conducea la Galați, Emilia Schwartz a făcut o cerere în acest sens, la care prof. acad. Ioan Bianu, membru în Consiliul de Conducere și Administrație al Fundației, i-a răspuns. Din păcate, mesajul lui (la 5 noiembrie 1926) a fost de data aceasta sec și dezamăgitor: „Școala pe care o conduceți la Galați nu poate fi ajutată din averea lăsată de Jacques Elias". (Ms II 417) - deși în statutul fundației era stipulată ajutorarea școlilor israelite!

David Emmanuel (1854-1941), matematician evreu-român, întemeietor al școlii matematice moderne în România, membru al Academiei Române; doctor în matematici la Sorbona (al doilea român, după Spiru Haret); președinte de onoare al primului Congres de matematică din România, 1929.

La 21 mai 1901, îi comunică, din București, Emiliei Schwartz, răspunsul lui Pangrati, inspector general al învățământului, cu privire la regulamentul școalelor particulare. (Ms I 406) La 3 septembrie 1904, îi mulțumește pentru știrile pe care i le-a comunicat despre școala pe care o conduce. (Ms II 405) La 15 septembrie 1907, îi scrie amănunte despre demersul pe care ea l-a făcut la Ministerul învățământului pentru buna funcționare a școlii de la Galați. (Ms I 408) La 1 iunie 1909, îi mulțumea pentru informațiile despre școala societății „Lumina" pe care o conduce și îi dădea indicații pentru obținerea unei audiențe la Ministerul învățământului". (Ms I 407) În 1926, încunoștințat de eforturile Emiliei Schwartz de a obține o parte din fondul Elias pentru Școala „Lumina" din Galați, David Emanuel s-a interesat și el, intervenind pe lângă academicienii care puteau decide în acest sens. Scrisoarea adresată Emiliei Schwartz la 16 noiembrie 1926, arată că i-a consultat pe prof. Gr. Țițeica și Ioan Bianu „în legătură cu acordarea unui ajutor din fondul Elias pentru Școala „Lumina". (Din istoricul Școlii „Lumina" aflăm însă că, în același an, 1926, școala a fost înzestrată cu o nouă instalație de baie. Nu este însă specificată și sursa acestei achiziții) În 1936, 11 octombrie, David Emanuel i se adresa din nou Emiliei, felicitând-o pentru activitatea desfășurată la școala pe care o conducea (ca directoare onorifică, din 1930), activitate pe care o considera „unică în felul ei". (Ms I 183)

Charlotte Embden, sora mai mică a poetului Heinrich Heine (1800-1899), căsătorită cu omul de afaceri Moritz Embden, îi scrie Emiliei în franceză, la 2 noiembrie 1895, de Ia Hamburg, mulțumindu-i pentru felicitări și scuzându-se că nu-i poate trimite o fotografie. (Ms I 186) La 11 ianuarie 1896, tot ea îi trimite un fragment dintr-un manuscris al poetului Heine, în limba germană, care, din păcate, nu a putut fi identificat. (Ms I 183; Ms II 193)

Constantini I. Parhon (care coresponda cu întreaga familie, deoarece o cunoștea, prin colegul său, dr. Arthur Schwartz) îi scrie Emiliei, din București, la 19 aprilie 1949, că a primit scrisorile și memoriile pe care le-a înaintat și că speră să obțină rezultatul favorabil. (Ms II 427) La 16 iunie 1955, îi trimite Emiliei o scrisoare de condoleanțe la moartea Rovenei Schwartz. (Ms I 632) La 29 octombrie 1955 mulțumește pentru felicitări. (Ms II 430) La 26 nov. 1956 mulțumește pentru tabloul trimis și pentru că îi împărtășește regulat bucuriile pe care le are. (Ms 11/431) La 2 nov. 1961 mulțumește pentru felicitări. (Ms I 630)

Jozef Israëls (1824 - 1911), pictor olandez din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-a născut la Groningen, din părinți evrei. A studiat sub îndrumarea a doi pictori minori în orașul său natal, apoi la Amsterdam, ca elev al lui Jan Kruseman. A locuit la Paris, Amsterdam și Haga. S-a căsătorit cu Aleida Schaap, cu care a avut doi copii: fiica Mathilde Anna și fiul Isaac Lazăr, născut la Amsterdam 3 febr. 1865, devenit și el pictor.

Isaac Lazarus Israëls (1865 - 1934), fiul pictorului Jozef Israëls, și el pictor olandez, șeful școlii impresioniste olandeze. A studiat la Academia Regală de Artă din Haga. Influenţat de un grup de tineri nonconformiști, Israëls a devenit un pictor de străzi, cafenele și cabarete, la Amsterdam. A petrecut multe veri cu tatăl său în staţiunea olandeză Scheveningen, lângă Haga. A fost introdus în casa de modă Hirsch, unde a portretizat întreaga gamă a lumii *haute couture*, de la clienţii bogaţi, la croitorese și cameriste. În 1904, s-a mutat la Paris, în apropiere de Montmartre, aproape de studioul lui Henri de Toulouse-Lautrec, pe care îl admira, ca și pe Edgar Degas. Și aici a pictat motive specifice pariziene. La izbucnirea primului război mondial a plecat la Londra, unde a găsit subiecte noi în călărie, la balerini și la boxeri. În timpul războiului s-a întors în Olanda, unde a lucrat mai ales portrete de femei celebre (Mata Hari, Johanna van Gogh-Bonger - cumnata pictorului van Gogh și Aletta Jacobs - feministă și prima femeie medic din Olanda), dar și personaje obișnuite. După război, a fost în India, Asia de Sud-Est și în insulele Bali. La întoarcere, s-a stabilit la Haga, în casa părinţilor săi decedaţi, unde a rămas pentru tot restul vieţii. În 1928, la 63 de ani, a câștigat medalia de aur la Jocurile Olimpice de pictură (concursul de artă făcea atunci parte din jocuri). A murit la Haga, la 7 octombrie 1934, la 70 de ani, într-un accident de automobil.

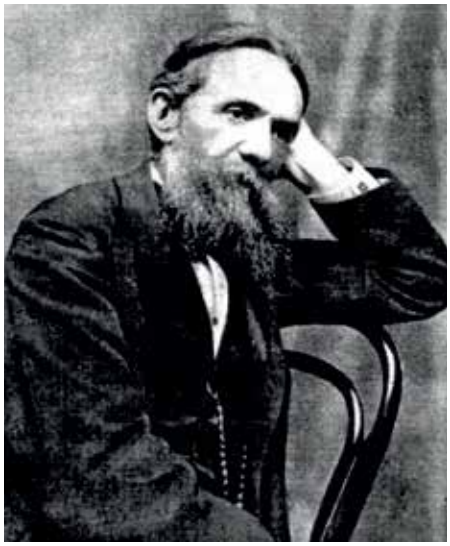

Contele Angelo De Gubernatis

Ambii, tată și fiu, au răspuns scrisorilor surorilor Schwartz cu amabilitate. Emiliei i-au trimis, împreună, la 12 dec. 1895: tatăl - un desen după natură; fiul - un portret al său (Ms. 1/442.018)

Pe lângă corespondenţa personală, Emilia Schwartz a mai donat Bibliotecii „V.A. Urechia" mape cu decupaje din reviste - fotografii de personalităţi, desene, peisaje care i-au plăcut și au impresionat-o. De asemenea, un caiet de însemnări, îmbrăcat în catifea roșie cu marginile foilor aurite, cu o plachetă având emblema regală și cu încuietoare de metal - o adevărată bijuterie datând din 18 martie 1899. Caietul era destinat iniţial pentru un bazar de caritate, după cum arată însemnarea de pe prima pagină, încadrată cu trandafiri roz:

„Bazarul pentru care acest Album a fost scris, n-a avut loc. îl donez onor Academiei RPR cu aceeași plăcere cu care a fost scris în Martie 1899, în prezent, 1962. Emilia Schwartz."

Albumul conţine cugetări culese din diferiţi autori clasici, români și străini, scrise în limba franceză, germană și română, cu tuș negru și o caligrafie desăvârșită (Ms II 8).

ANTONIE

Cea mai mare din surorile Schwartz, Antonie, a fost bacalaureată în litere și ştiinţe, membră a Societăţii Astronomice Franceze, profesoară și directoare a școlii societăţii „Lumina", timp de 12 ani, până la moartea sa, în 1912. A locuit, ca și surorile sale, în Galaţi, pe str. Sf. Spiridon 25 (1898), pe Domnească, pe str. Mihai Bravu nr. 26 (1905), pe str. Maior Fotea/ Foti nr. 1/3. În amintirea ei a fost creat fondul „Antonie Schwartz", în mare parte susţinut din donaţiile familiei, cu scopul de a ajuta în continuare absolventele sărace care obţinuseră rezultate bune în timpul școlarizării.

A corespondat cu multe personalităţi ilustre ale vremii sale, printre care: **M.S. Albert I, Regele Belgiei; Contele Angelo de Gubernatis; Contele Constantino de Nigra; Sully Prudhomme; Raymond Poincare; Alberto von Puttkammer; Gaston Paris; Benjamin Pandolfi; Gabriel Monod; Ernesto Rossi; Emil Holub; Louis Hayet; Camille Flammarion; Ferdinand Buisson; Agata Bârsescu; Marcellin Berthelot; Jules Barthélemy-Saint-Hilaire; Georg Brandes; Anatole France; Alexander von Gleichen-Rußwurm) (nepotul lui Friederich Schiller); John Alexander Fuller Maitland; Tommaso Salvini; Anne Sigismund (nepoata lui Franz Schubert); Jules François Simon; Emile Zola; Johann Strauss (Fiul); Mark Twain; Jules Verne; Le duc de Broglie; Theophile Roussel; Herbert Spencer; Francisque Sarcey; Contesa de Lesseps (soţia contelui Ferdinand de Lesseps) prin Sohlmann M.; Émile Duclaux; Manuel Garcia, Alexandre Dumas-Fiul.**

(Va urma)

Din Colecţiile Bibliotecii

Pagini din istoria Bibliotecii „V.A. Urechia” Galaţi Un episod dramatic: (1941-1948)

Valentina Oneț
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Generoși, intelectuali gălățeni au iubit și ocrotit Biblioteca „V.A. Urechia” încă de la începuturi. Astfel, înființau în 1919 Societatea Culturală „V.A. Urechia” (membri fondatori: Primăria orașului Galaţi, Banca Marmorosch Blanck, A. Dall' Orso, D. Drăgănescu, Asociaţia Ziariștilor din Galaţi), cu scopul de a strânge bani prin contribuţie publică și organizarea de manifestări cultural - artistice în vederea construirii unui palat cultural pentru bibliotecă, care nu avea un sediu propriu.

În data de 21 decembrie 1921, Comitetul Societăţii Culturale „V.A. Urechiă” din Galaţi (membrii Comitetului Executiv: A. Bogdan, consilier Curtea de Apel Galaţi, G. Arămescu, Gr. Forţu, profesori L.V.A., F. Bengnescu, medic veterinar, P. Pașa, institutor, Gr. Maniţiu, bancher), adresa o chemare „către toţi oamenii de bine de pe tot cuprinsul Ţării, dar mai ales către toţi concetăţenii lor” din care desprindem următorul fragment semnificativ: „Să dăruim orașului nostru un Palat al Culturii, în care să se poată adăposti și să se poată folosi toată comoara celor aproape 50.000 de cărţi ale Bibliotecii „Urechiă” din Galaţi, în care să se poată ţine cele mai folositoare cursuri și conferinţe, unde să se poată auzi și vedea cele mai frumoase producţiuni artistice” (1).

Președinte de onoare al Societăţii fusese desemnată Majestatea Sa Regina Maria, iar dintre membrii de onoare amintim pe I.P.S.S Mitropolitul Dr. Miron Cristea, Primar al României, I.P.S.S. Mitropolitul Pimen, P.S.S. Episcopul Nifon al Dunării de Jos, Profesor N. Iorga, Dr. A. Urechia, Ing. Nestor Urechia).

Ca o primă inițiativă a Comitetului este de amintit ingenioasa idee de a scoate un număr de bilete „întruchipând cărămizile, a 2 lei una și pietrele a 20 lei una și marmurele a 50 lei una, cu care urma să clădească Palatul Culturii, „această casă a tuturor”, ce urma a se înălţa în inima orașului. Gălăţenii erau îndemnaţi cu căldură, să întindă mâna, pentru a pune o marmură, o piatră sau o cărămidă, pentru lăcașul care era necesar și cu care urmau să se mândrească.

Construcţia Palatului „V.A. Urechia”, situat în str. Domnească, nr. 59, vis-à-vis de Palatul Administrativ, a început în 1933 și a fost gata în 1940 (nedefinitiv).

La 10 noiembrie 1940, ca urmare a unui puternic cutremur, biblioteca a fost mutată forţat de la liceul „V. Alecsandri”, unde era adăpostită de la înființare, din 1890, în Palatul Cultural „V.A. Urechia”. Mutarea s-a făcut în prag de iarnă, în trei luni, în noul local neterminat, de către un singur om, singurul angajat al instituţiei, bibliotecarul stagiar (custodele) Anton Panaitescu.

Dar imediat după instalarea în noul sediu, în data de 6 mai 1941, prin ordinul Nr. 24.871 emis de Ministerul Culturii Naţionale, Direcţia Artelor, s-a început împachetarea cărţilor pentru expedierea bibliotecii în sudul ţării pentru a fi protejată de umbrele amenințătoare ale războiului.

În interval de zece zile, a fost executată și această grea misiune. Anton Panaitescu, conducatorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a fost delegat de minister să ia „toate măsurile trebuitoare pentru evacuarea integrală a bibliotecii din Galaţi (2).

Averea bibliotecii a fost ambalată în 49 de lăzi de un metru cub, prevăzute cu două lacăte, sigilate și expediate în două vagoane, în data de 08.06.1941 și 11.06.1941, în stația C.F.R. din Caracal, Jud. Romanaţi. Lăzile cu cărţi au fost apoi adăpostite într-o sală de clasă de la Liceul de băieţi „Ioniţă Assan” din localitate.

În ce consta averea bibliotecii la acea dată ne spun procesele verbale din arhivele bibliotecii pe 1941/1948 : 50.000 de volume, 5000 de stampe, din care 116 de Rembrandt, 224 de manuscrise, 3800 de fotografii, 150 de hărţi vechi, documente de la Alexandru cel Bun, Mircea cel Bătrân, Vasile Lupu, 400 de monezi de bronz, 30 de monezi de argint, 100 de monezi din diferite metale, 25 de medalii

aurite, 25 de medalii de argint, 40 de medalii de bronz, 24 de medalii din diferite metale, 19 decoraţii vechi şi alte obiecte muzeale, tablouri semnate de N. Grigorescu („Moşii") şi N. Vermont, un dulap mare de nuc masiv sculptat de M.S. Regele Carol I, un dulap ce a aparţinut lui M. Kogălniceanu.

Pregătirile de evacuare au fost conduse de Adrian Maniu, inspector general, delegat al Ministerului Educaţiei Naţionale, care s-a deplasat la Galaţi şi care a triat cărţile şi piesele de muzeu. Evacuarea s-a făcut pe cheltuiala Ministerului Educaţiei Naţionale.

Procesul verbal din 13.06.1941 de predare primire s-a încheiat între Anton Panaitescu, directorul delegat al bibliotecii gălăţene, reprezentant al liceului „V. Alecsandri" Galaţi şi N. Rădulescu, directorul liceului „Ioniţă Assan" Caracal.

Dar în război situaţiile de forţă majoră se pot declanşa în orice moment.

În data de 10 iunie 1945, localul liceului din Caracal a fost evacuat şi ocupat de armata rusă.

Palatul cultural „V.A. Urechia" Galaţi
Anteproiect [litografie], [1933]

Prin urmare, a trebuit evacuată în 48 de ore şi Biblioteca „V.A. Urechia". Dar pentru că lăzile care adăposteau cărţile erau foarte mari şi grele, prof. N. Rădulescu, fostul director al liceului, prof. N.N. Ionescu, directorul din 1945, în prezenţa a doi martori, prof. C.D. Pârjolescu şi M. Radomirescu, au deschis clasa sigilată, după ce au cerut telefonic acordul directorului liceului din Galaţi şi au desfăcut 35 de lăzi mari. Timp de trei zile (9-10-11 iunie 1945), cu ajutorul elevilor, cărţile au fost evacuate cu braţele, într-o cameră din subsolul locuinţei directorului N.N. Ionescu, singurul loc disponibil în apropierea liceului. În ziua de 9 iunie 1945, Ministrul Educaţiei, Ştefan Voitec, vizitând Liceul „I. Assan" Caracal, a luat cunoştinţă de situaţie. Un număr de 11 lăzi mai mici au fost depozitate într-o cameră a Primăriei Caracal, de unde au fost readuse la Liceul „I. Assan" în 18 noiembrie 1947 (3).

Armata rusă nu a permis evacuarea coletelor mari care conţineau mobilier şi a ars scândurile lăzilor care au servit la împachetarea cărţilor (4).

La 10 august 1945, prof. N.N. Ionescu informa pe directorul liceului din Galaţi că, prin subsolul în care stă depozitată biblioteca trece o conductă cu apă, care în timpul iernii s-ar putea să îngheţe, să se spargă şi să inunde cărţile. Era absolut imperios ca biblioteca gălăţeană să fie reambalată şi scoasă din subsolul periculos, care dăuna documentelor, mai ales manuscriselor, lăsând la o parte faptul că şi casa directorului fusese rechiziţionată de ruşi şi transformată în popotă (5).

În intervalul de timp 1945-1948, Anton Panaitescu, bibliotecar ajutor şi şeful bibliotecii, a trimis la Ministerul Cultelor şi Artelor, la Ministerul Educaţiei Naţionale numeroase rapoarte pentru acordarea fondurilor necesare readucerii Bibliotecii „V.A. Urechia" la Galaţi. Un prim fond în valoare de 31.000.000 lei acordat prin ordinul nr. 78935/947 şi ordonanţa nr. 31.730/947, s-a preschimbat prin stabilizare în 1550 lei, iar suma necesară solicitată era de 200.000 lei (6).

Şi comitetul de executori testamentari ai donatorului bibliotecii, format din Episcopul Dunării de Jos, Cosma Petrovici, directorul Liceului „V. Alecsandri", E. Caraman, şi Prim preşedintele Tribunalului Covurlui, V. Voinescu, au depus un memoriu către Ministrul Educaţiei Naţionale: „oraşul Galaţi, grav lovit de urmările războiului şi aflându-se într-o regiune bântuită de secetă, nu are posibilităţi financiare pentru readucerea acestui tezaur cultural" (7).

În data de 18 februarie 1948, în cuvinte simple şi emoţionante, Pătru Crăciun, directorul liceului din Caracal, sugera direcţiei Liceului „V. Alecsandri", să ceară ajutorul Prefecturii, Primăriei, şcolilor secundare din Galaţi pentru a contribui cu sume înscrise în buget cu scopul de a acoperi cheltuielile de transport al cărţilor la Galaţi şi adăuga: „Liceul „Ioniţă Assan" din Caracal, în custodia căruia s-a dat această bibliotecă (Biblioteca „V.A. Urechia"), a depus toate eforturile pentru păstrarea ei. În timpul războiului, am lăsat neevacuate bunuri ale liceului nostru şi deci le-am pierdut şi am evacuat biblioteca oraşului Galaţi. Noi ne-am dat seama că este un tezaur naţional" (8).

Abia în data de 31 martie 1948 au fost încărcate din gara Caracal, în două vagoane, un număr de 43 de lăzi cu documentele bibliotecii gălăţene, depozitate în subsolul casei profesorului N.N. Ionescu, urmând a fi îmbarcate alte 9 lăzi şi două colete mari cu „armoarul" lui M. Kogălniceanu de la Liceul „I. Assan", pentru a fi expediate la Galaţi.

Biblioteca Populară „V.A. Urechia”, [1933]

Singura lipsă semnalată de A. Panaitescu a fost o ladă de mici dimensiuni în care se aflau cărţile de matematică ale prof. C. Nazari, fost director al Liceului „V. Alecsandri”.

Dar nu numai biblioteca avusese de suferit în timpul războiului, ci și palatul destinat ei. În data de 12 mai 1946, Palatul Cultural „V.A. Urechia” a fost ocupat prin rechiziţie de către Comandamentul Armatelor Aliate, de Casa Ofiţerilor Sovietici din Galaţi, care a rupt sigiliile de la uşile ce adăposteau bunuri ale bibliotecii care nu au fost transportate la Caracal și au ocupat toate încăperile din local. Trupele sovietice au plecat la începutul anului 1948, lăsând ca amintire chipul lui Stalin pe frontispiciul Palatului Cultural (9).

Palatul, proprietatea Societăţii „V.A. Urechia”, construit în scopul principal de fi un local propriu pentru adăpostirea bibliotecii donate de către istoricul V.A. Urechia oraşului Galaţi, fusese terminat și gata de predat executorilor testamentari ai istoricului V.A. Urechia, în data de 28 decembrie 1946.

Readusă la Galaţi, biblioteca a fost instalată în Palatului Cultural „V.A. Urechia”, devenit „Palatul Ştefan Gheorghiu”, unde a ocupat toate încăperile pe o suprafaţă de 1000 de metri pătraţi. Sala de festivităţi cu 550 de locuri fusese dată în folosinţă Sfatului Popular al Oraşului Galaţi.

Biblioteca Publică „V.A. Urechia”, devenită Biblioteca Populară „V.A. Urechia”, readusă din „dispersare”, a fost redeschisă pentru public la 21 decembrie 1949 și a funcţionat în palatul special construit pentru ea până în 1954, când a fost mutată, pentru că localul - proprietatea bibliotecii - a fost predat Teatrului de Stat.

Dincolo de tristeţea poveștilor adevărate de război, rămâne impresionanta dragoste și efortul gălăţenilor de altădată, care au donat și au adunat bani pentru un palat cultural destinat bibliotecii lor.

Am reconstituit acest episod din istoria Bibliotecii „V.A. Urechia” din copiile proceselor verbale și copia corespondenţei bibliotecarului Anton Panaitescu către toate forurile competente. De formaţie contabil, el a păstrat cu minuţiozitate toate ciornele scrisorilor, ale rapoartelor, ale adreselor trimise pentru readucerea Bibliotecii „V.A. Urechia” la Galaţi.

Este de admirat forţa și modestia acestui om, care în timpul războiului a făcut parte din cadrele armatei având gradul de adm. sblt. rez. ctg. 1932, încadrat la Batalionul 3 Adm-tiv Galaţi, concentrat peste 700 de zile din care 300 pe front (10).

I s-a conferit Ordinul Steaua României cl aVa cu spade pentru devotamentul și priceperea arătate în campania din anul 1945, mobilizat fiind la Campania din Ardeal, Ungaria și Cehoslovacia de la 11.09.1944 până la 1.08.1945. (11)

Mai presus de toate, mi se par absolut extraordinare onestitatea și buna credinţă a unui om simplu, a unui gălăţean obișnuit, pentru cei mai mulţi un anonim, **de profesie bibliotecar timp de 43 de ani** (1924-1967), „lupta” sa de a recupera o comoară a gălăţenilor, **biblioteca,** care este în același timp și un tezaur naţional, știut fiind faptul că multe biblioteci au pierit mistuite de caracatiţa războiului.

Note:

1. Societatea Culturală „V.A. Urechia” Galaţi.- Galaţi : Stabilimentul de Arte Grafice „Moldova”, 1921, p. 3.
2. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1941 - Adresa nr. 25.871/1941, semnată de Ministru Lt. Col. Chirescu
3. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1948 - P.v nr. 11.171/18.02.1948.
4. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1945 - Pv. nr. 156/12 iun. 1945.
5. Idem - Adresă nr. 2024/10.08.1945.
6. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1948 - Adresa din 28.02.1948.
7. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1947 - Copie Scrisoare din 23 ianuarie 1947.
8. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1948 - P.v nr. 11.171/18.02.1948.
9. Idem - Pv. nr.5/26.05.1948.
10. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1943 – Adeverinţa din 23 nov. 1943.
11. Arhiva istorică a B.V.A.U. 1945 - Adev. nr. 3183/25.07.1945.

Experienţe în cadrul programului-pilot *International Librarians Network*

Lenuţa Ursachi,
bibliotecar, Biblioteca Universităţii „Dunărea de Jos" Galaţi

Scurtă prezentare

International Librarian Network (ILN) este un program internaţional de mentorat în care sunt angrenaţi bibliotecari din toate tipurile de biblioteci, din oricare sector al bibliotecii şi din întreaga lume.

Scopul principal al acestui program este acela de a pune bazele unei reţele internaţionale de bibliotecari, în cadrul căreia aceştia sunt provocaţi să interacţioneze şi să împărtăşească din experienţele personale [1].

În luna martie 2013 a demarat programul-pilot. Scopul urmărit în această fază a fost analiza eficienţei şi sustenabilităţii programului, înainte de lansarea oficială [2].

Participanţii din cadrul programului-pilot s-au înscris pe bază de voluntariat, completând un formular online care conţinea informaţii sumare despre: nume, date de contact, ţară, oraş, loc de muncă, experienţa (vechimea) şi preocupările în domeniu. În faza de pilot s-au înscris 55 de participanţi din 11 ţări, iar numărul de vizualizări ale blogului programului s-au ridicat la aproape 3000, provenind din 37 de ţări, de pe 6 continente [2].

Informaţiile oferite de participanţi au fost adunate şi procesate de coordonatorul programului. Pe baza preocupărilor în domeniu, s-au creat legăturile între bibliotecarii din diverse colţuri ale lumii. Parteneriatul creat în cadrul programului a avut o durată limitată (6 luni), timp în care bibliotecarii au fost încurajaţi să ţină legătura, regulat, prin orice canal de comunicare online (e-mail, ymess, Facebook, Twitter etc.). Periodic (o dată pe lună) partenerii erau provocaţi să participe la o discuţie, pe o anumită temă, iniţiată de coordonatorul programului.

Experienţa bibliotecii Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi

Bibliotecarul de referinţe de la biblioteca Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi a aderat la acest program în cursul lunii februarie 2013, urmare a promovării lui pe reţeaua de socializare Facebook. Cu o experienţă în domeniu de aproape 17 ani, a menţionat la rubrica preocupări cultura informaţiei şi reţelele de socializare. Coordonatorul programului l-a pus în legătură cu un bibliotecar de la Universitatea *La Trobe* din Melbourne, Australia, a cărui experienţă în domeniu era de peste 20 de ani şi care împărtăşea aceleaşi interese ca şi mine.

Încă de la primul contact, cei doi bibliotecari au fost încurajaţi să ia legătura unul cu celălalt şi să

privească parteneriatul ca pe o experienţă în care, fiecare poate fi dascăl şi elev în acelaşi timp. Au fost sugerate câteva idei pentru primul contact, care prevedeau:

- locul de muncă şi rolul în cadrul bibliotecii;
- cariera profesională (ascensiunea);

- mediul – problemele cu care se confruntă biblioteca fiecăruia şi alte biblioteci din ţară;
- noul parteneriat – frecvenţa de comunicare cu partenerul şi calea cea mai convenabilă (sugestiile făcute: 1 dată/2 săptămâni, prin e-mail).

O analiză sintetică asupra răspunsurilor partenerilor reflectă activităţi comune precum: furnizarea de referinţe (tradiţionale şi virtuale); colaborarea cu facultăţile; organizarea de sesiuni de instruire privind utilizarea resurselor bibliotecii; preocupări pentru dezvoltarea programului de cultura informaţiei; implementarea tehnologiilor web 2.0; actualizarea site-ului bibliotecii.

În plus, bibliotecarul de la Universitatea *La Trobe* din Melbourne a dovedit că are expertiză în crearea de materiale de învăţare cu ajutorul LMS (Blackboard/WebCT, Moodle) şi este membru activ în mai multe comitete, la nivel de bibliotecă şi facultate.

După conturarea profilului partenerilor au urmat discuţiile lunare la care aceştia au fost invitaţi să participe cu răspunsuri. Temele şi problemele supuse dezbaterilor sunt prezentate sintetic în tabelul de mai jos:

Concluzie

Experienţa trăită în cadrul programului *International Librarians Network* a fost cu certitudine una inedită şi prilejul unei evaluări a abilităţilor bibliotecarilor şi a serviciilor în slujba comunităţii. De rezultatele ei s-au bucurat atât iniţiatorii programului, care au luat pulsul biblioteconomiei internaţionale, cât şi voluntarii care au descoperit plusurile şi minusurile din activitatea pe care o desfăşoară.

Bibliografie:

[1] „A meeting place for librarians from around the world", *International Librarians Network*. [Online]. Valabil la: http://ilnetwork.wordpress.com/. [Data accesării: 05-mar-2014].

[2] „International Librarians Network (ILN) peer mentoring program", *IFLA*. [Online]. Valabil la: http://www.ifla.org/news/international-librarians-network-iln-peer-mentoring-program. [Data accesării: 05-mar-2014].

Luna	Tema lunii	Probleme analizate
Aprilie	What is International Librarianship?	vizite la biblioteci din străinătate; participarea la conferinţele din străinătate; practicile din străinătate, surse de inspiraţie în munca de bibliotecar; compatibilitatea problemelor bibliotecarilor din ţară şi străinătate; caracterul global al unor probleme ale bibliotecarilor;
Mai	Reading and writing	modalităţi de informare privind tendinţele în domeniul biblioteconomic; utilizarea reţelelor de socializare în dezvoltarea profesională ; publicarea de lucrări ştiinţifice şi autoritatea lor;
Iunie	Making connections	date de identificare ale celui care se prezintă (nume, loc de muncă, funcţie); utilizarea diverselor canale de comunicare; comunicarea insuficientă folosind un singur canal (ex. e-mail); interacţiunea directă cu persoana de contact;
Iulie	The future of the profession	viziunea despre viitorul bibliotecarilor; acţiuni întreprinse pentru crearea viitorului; preocupări şi dovezi legate de viitorul bibliotecarilor; posibile diferenţe de viziune pe tipuri de biblioteci; viziunea despre activitatea bibliotecii în anul 2020 sau 2030;
August	A moment of reflection	învăţături legate de profesia de bibliotecar din ţara parteneră; învăţături legate de locul de muncă al partenerului; preocupări comune ale partenerilor; noutăţi sau diferenţe descoperite în cadrul parteneriatului; probleme sesizate şi nesemnalate legate de parteneriat.

Crearea unui depozit de documente digitale instituțional la Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” din Galați

Structură, acces la colecții, regăsirea informației (II)

Florica Cristea
bibliotecar, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” Galați

În prima parte a acestui articol s-a menționat scopul creării unui depozit digital instituțional, și anume, acela de a reuni sub aceeași „umbrelă” întreaga producție științifică a universității, oferind în acest mod, vizibilitate autorilor acesteia, permițând gestionarea cu ușurință a lucrărilor științifice și prezervarea pe termen lung a acestora.

Revenim la câteva din întrebările cheie pe care trebuie să le punem atunci când începem construcția unui depozit de documente digitale:

Care sunt utilizatorii cheie?

Există două tipuri de utilizatori: cei care creează conținut și cei care beneficiază de acest conținut. Din prima categorie fac parte cadrele didactice, studenții și cercetătorii universității, ei sunt cei care contribuie cu materialul științific și tot ei fac parte din categoria beneficiarilor. Există, însă, și o categorie de cititori, aceia care accesează de oriunde din intranet și pentru care accesul deschis la informație reprezintă o oportunitate. Pentru această categorie sunt gândite și construite colecțiile în acces liber, neparolate, protejate de licența instituțională sau de licențele Creative Commons.

Accesul la colecții se va face gratuit?

Ideal ar fi ca întreaga colecție a depozitului digital să fie pusă la dispoziția utilizatorilor în „acces deschis”, din anumite considerente, însă, anumite colecții sunt parolate, oferind acces doar unui grup restrâns, la nivelul unei facultăți sau al unei specializări din cadrul acesteia.

Ana-Maria Crăciun
bibliotecar, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” Galați

Structura depozitului digital instituțional al Universității „Dunărea de Jos” - ARTHRA a fost gândită astfel încât o comunitate de bază să reprezinte o facultate sau un departament al universității. Structura aceasta modulară dă posibilitatea includerii și indexării articolelor descentralizat, de la nivelul fiecărei entități, centralizat realizându-se un control de autoritate asupra fiecărei înregistrări incluse în colecții (asigurându-se, astfel, uniformitatea și corectitudinea metadatelor asociate fiecărui articol, verificându-se, totodată, și drepturile de autor; în particular, dreptul de difuzare online a lucrării). ARTHRA, în structura ei actuală are 19 comunități, aparținând

celor 14 facultăți, Școlii doctorale, Departamentului de Formare Continuă și Transfer Tehnologic, Analelor științifice ale Universității și Bibliotecii.

Fiecare comunitate are în componență subcomunități și colecții, reflectând specializările din cadrul universității și tipurile de documente incluse (articole științifice, lucrări de licență, de masterat, teze de doctorat, cursuri, materiale bibliografice, ghiduri, tutoriale etc.).

Colecțiile permit accesul la documente, gratuit sau parolat, în funcție de opțiunile facultăților.

Instrumentul care stă la baza depozitului digital ARTHRA, softul D-Space, asigură accesul parolat la nivel de comunitate, de colecție sau de document; pentru documentele compuse din mai multe fișiere, accesul poate fi setat, astfel încât să permită accesul deschis doar la o parte din fișiere, celelalte fiind parolate și accesibile doar în baza unui cont de utilizator și a unei parole.

Restricțiile de acces, la nivel de colecție sau de document, pot fi stabilite integral sau parțial atât pentru vizualizare full-text cât și pentru vizualizarea metadatelor asociate documentului. Drepturile de acces la colecții și documente sunt stabilite în cadrul unei politici unitare de digitizare și gestionare a documentelor. Gestionarea conturilor de utilizator și a drepturilor de acces pe colecții se realizează în cadrul Compartimentului de digitizare documente al bibliotecii universității.

Un atu pe care îl prezintă acest soft de management al documentelor digitale este acela al flexibilității lui în ceea ce privește reconfigurarea structurii, crearea de noi comunități și colecții, mutarea cu ușurință a documentelor dintr-o colecție în alta, ștergerea sau adăugarea ulterioară de noi fișiere la un articol.

Regăsirea informației.

D-Space permite regăsirea informațiilor în sistem făcând căutare în metadatele asociate unui articol, dar și efectuând căutare pe textul integral al acestuia (dacă fișierul este de tip text, nu imagine, audio, video etc.).

Interfața de căutare oferă posibilitatea regăsirii informațiilor după autor, titlu, cuvinte cheie, data publicării sau data înregistrării documentului în ARTHRA. De asemenea, ultima versiune instalată a softului permite înregistrarea și căutarea informației folosind diacriticele.

Structura colecțiilor.

Colecțiile din cadrul depozitului digital ARTHRA au fost concepute astfel încât să existe doar un anumit tip de documente în fiecare. De exemplu: *Rezumate teze de doctorat*, *Teze de doctorat*, *Articole științifice ale doctoranzilor* sunt colecții ce aparțin comunității de bază ***Școala doctorală.*** La fel sunt structurate și colecțiile comunității de bază ***Biblioteca*** (Bibliografii, Instrumente de marketing, Prezentări conferințe sau manifestări științifice și Tutoriale).

În prezent, ARTHRA deține în colecțiile sale 1371 de articole, documente publicate în perioada 2009 – 2013, prioritatea în această perioadă constituind-o configurarea și testarea sistemului. În etapa următoare se urmărește creșterea numărului de documente și diversificarea tipologiei acestora.

O categorie importantă de documente în cadrul universităților o reprezintă cursurile, materialele didactice utilizate pentru seminarii, laboratoare etc. Genul acesta de materiale reprezintă resursele unei platforme de învățare virtuală – *e-learning* (un soft open source, folosit pe scară largă în acest scop este MOODLE). La nivel internațional

există o comunitate largă de dezvoltatori ai acestui soft, una dintre ultimele versiuni ale sale pune la dispoziția utilizatorilor un plugin pentru D-Space, softul open source care stă la baza creării depozitului digital ARTHRA (o interfață care face legătura între platforma e-learning și depozitul digital de documente). Astfel, Moodle oferă mediul de învățare virtual ca *un instrument în prim plan* în instituțiile de învățământ, iar D-Space ar oferi *instrumentul de pe fundal*, cu mediul de stocare al resurselor informaționale necesare procesului de educație și cercetare.

Dezvoltarea colecţiilor la Biblioteca Universităţii din Oradea Metodologii, studii de caz (III)

prof. ***Ionela Burz,***
bibliotecar, Biblioteca Universităţii Oradea

În ceea ce privește dinamica dezvoltării fondului de carte din surse provenite din *proiecte de cercetare* în **fig. 1.4**. s-a prezentat graficul evoluției.

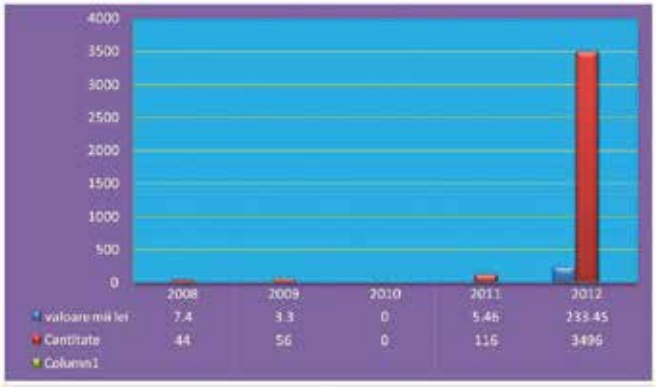

Titus Bădic,
şef birou Achiziţie, prelucrare, Biblioteca Universităţii Oradea

Fig. 1.4. Evoluţia fondului de carte achiziţionată din proiecte de cercetare.(total achiziţie valorică şi cantitativă/an)

În graficele din **fig. 2.1 şi 2.2** s-a prezentat dinamica **donaţiilor** de cărţi (fig. 2.1) şi reviste (fig. 2.2) în perioada 2008-2012, iar în graficele din **fig. 3.1 şi 3.2** s-a prezentat evoluţia dezvoltării colecţiilor prin **schimb de publicaţii** (fig. 3.1 carţi) şi (fig. 3.2. reviste.).

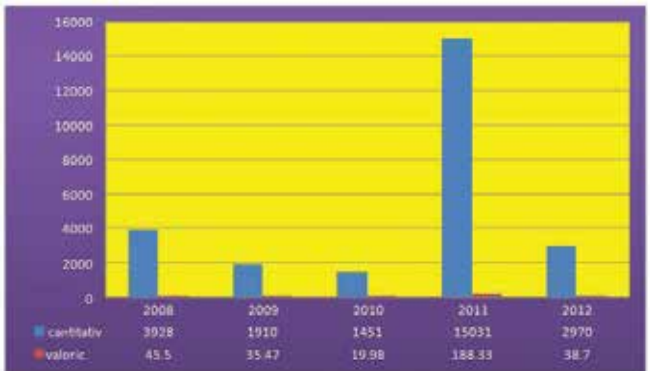

Fig. 2.1. Evoluţia fondului de carte –donaţii (total valoric şi cantitativ/an)

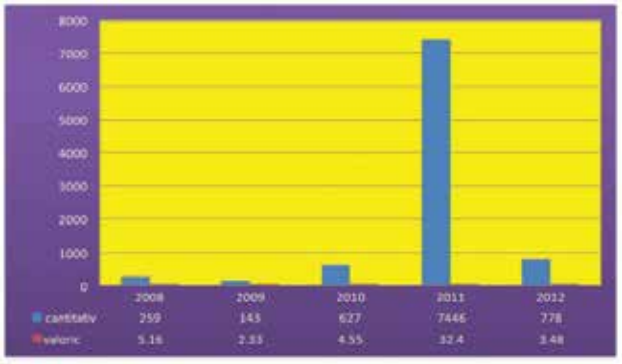

Fig. 2.2. Evoluţia fondului de reviste –donaţii (total valoric şi cantitativ/an)

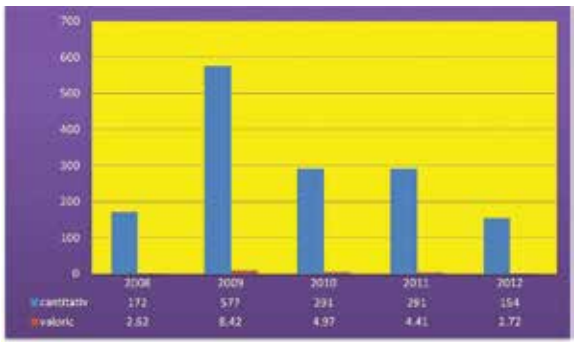

Fig. 3.1. Evoluţia fondului de carte – schimb de publicaţii. (total achiziţie valorică şi cantitativă/an)

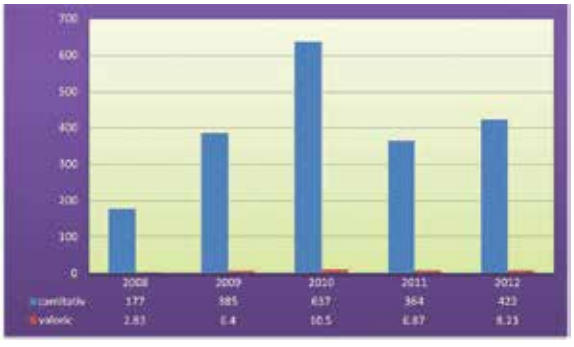

Fig. 3.2. Evoluţia fondului de reviste – schimb de publicaţii. (total achiziţie valorică şi cantitativă/an)

Analiza achiziţiei cantitative şi calitative din fonduri proprii a documentelor de bibliotecă(cărţi, reviste, STAS-uri) în perioada 2008-2012, în funcţie de indicii medii cantitativi şi valorici de achiziţie. Studiu de caz.

Tabelul 2

Achiziţii fonduri proprii 2008-2012

Nr. crt.	Anul de studiu	Cărţi						Reviste							
		Total UE achiziţii/ an	Indicele mediu de achiziţie UE(Mt)/ interval 2008-2012	± Mt	% Mt	Total valoare achiziţii	Indicele mediu de achiziţie (Mt) (lei/interval 2008-2012)	± Mt	% Mt	Total UE achizi-ţii/ an	Indicele mediu de achiziţie UE(Mt)/ interval 2008-2012	± Mt	% Mt	Total valoare achiziţii (lei/an)	Indicele mediu de achiziţie (Mt) (lei/interval 2008-2012)	± Mt	% Mt
1.	2008	2 345	1264,40	+719	+44,29	95 723,55	81 753,32	+13 970	+17,08	729	715,40	+13,6	+1,9	66 447,74	72 684,61	-6236,87	-8,58
2.	2009	2 716	1264,40	+1091,6	+67,17	119 937,26	81 753,32	+38183,94	+46,7	232	715,40	-483,4	-67,57	75 869,01	72 684,61	+3184,4	+4,38
3.	2010	1 292	1264,40	- 332,4	-20,46	93 290,06	81 753,32	+11536,74	+14,11	193	715,40	-522,4	-73,02	73 838,66	72 684,61	+1154,05	+1,58
4.	2011	912	1264,40	-712,4	-43,85	63 710,83	81 753,32	-18042,49	-22,06	1436	715,40	+720,6	+100,7	95 939,68	72 684,61	+23155,07	+31,86
5.	2012	857	1264,40	-767,4	-47,24	36 104,90	81 753,32	-45648,42	-55,83	987	715,40	+271,6	+37,96	51 428	72 684,61	-21256,6	-29,24

Tabelul 2 continuare

Achiziţii fonduri proprii 2008-2012

Nr. crt.	Anul de studiu	STAS-uri						
		Total UE achiziţii	Indicele mediu de achiziţie UE(Mt)	± Mt	% Mt	Total valoare achiziţii	Indicele mediu de achiziţie (Mt)	± Mt	% Mt
1.	2008	1517	1 383	+134	+9,68	46 198,66	42 230,46	+3 968,2	+9,39
2.	2009	758	1 383	-625	-45,19	24 018,78	42 230,46	-18 211,68	-43,12
3.	2010	2 588	1 383	+1 205	+87,11	73 447,07	42 230,46	+31 216,6	+73,91
4.	2011	1 234	1 383	-149	-10,7	40 507,46	42 230,46	-1 723	-4,07
5.	2012	818	1 383	- 565	- 40,8	26 980,35	42 230,46	-15 250,11	-36,11

1. Din analiza achiziţiei cantitative şi calitative din **fonduri proprii** a documentelor de bibliotecă (cărţi, reviste, STAS-uri) în perioada 2008-2012, în funcţie de indicii medii cantitativi şi valorici, studiul de caz din **tabelul 2** evidenţiază oscilaţii valorice şi procentuale mai mult sau mai puţin semnificative.

a.) În cazul **cărţilor** achiziţionate din **fonduri proprii** în perioada 2008-2012:

- În funcţie de indicii medii de achiziţie cantitativă şi valorică consideraţi varianta martor (varianta de comparaţie), cele mai mari valori de achiziţie cărţi s-au înregistrat în anul 2009 (2716 U.E., respectiv 119 937,26 lei), ceea ce corespunde faţă de varianta martor (indicele mediu de achiziţie cantitativă şi valorică pe intervalul 2008-2012) unei creşteri de +1091,6 U.E.(+ 67% faţă de martor), respectiv + 38183,94 lei;
- Cele mai scăzute valori de carte achiziţionată în perioada 2008-2012 au fost înregistrate în anul 2012 (857 U.E., respectiv 36 104,90 lei), ceea ce corespunde cu o scădere de – 767,4 U.E. (47,24% faţă de martor), respectiv - 45 648,42 lei (- 55,8 %);

b.) În cazul **revistelor** achiziţionate din **fonduri proprii**:

- Totalul cantitativ cel mai mare de achiziţie s-a înregistrat în anul 2011 (1436 U.E.), ceea ce corespunde faţă de valoarea martor (715,40 U.E.) o creştere de +720,6 U.E. (+100,7 % faţă de martor), iar cel mai mic în 2010 (193 U.E.), ceea ce reprezintă faţă de martor (715,40 U.E.) o scădere de -522,4 U.E. (-73,02%).
- Valoric, se înregistrează cea mai mare creştere în anul 2011 (95 939,68 lei), ceea ce reprezintă o creştere faţă de martor (72 684,41 lei) de +23 155,07 lei (+31,86%) faţă de martor.
- Cele mai scăzute valori se înregistrează în anul 2012 (51 428 lei) ceea ce reprezintă o scădere faţă de martor (72 684,41 lei) de -21 256,6 lei (-29,24 %) faţă de martor.

c.) În cazul **STAS-urilor** achiziţionate din **fonduri proprii** în perioada 2008-2012 **(tabelul 2 continuare)** se pot observa următoarele aspecte:

- În funcţie de indicii medii de achiziţie fizică şi valorică au fost înregistrate următoarele situaţii:

- Cea *mai mare valoare* de achiziţie a fost înregistrată în anul 2010 (2 588 U.E.), respectiv 73 447,07 lei, ceea ce reprezintă faţă de martor (1 383 U.E. şi valoric 42 230,46 lei) o creştere a achiziţiei fizice de 1 205 U.E. (+87,11%) faţă de martor, respectiv o creştere a achiziţiei valorice de + 31 216,6 lei (+73,91%) faţă de martor.
- Cea *mai mică valoare* a achiziţiei de STAS-uri a fost înregistrată în anul 2009
- (758 U.E - cantitativ, respectiv 42 230,46 lei- valoric), ceea ce reprezintă faţă de martorul fizic (1 383 U.E) o scădere foarte semnificativă a achiziţiei (-625 U.E.), ceea ce reprezintă o scădere de - 45,19% faţă de martor; valoric datele sunt următoarele: indicele mediu de achiziţie valorică a fost de 42 230,46 lei, iar valoarea înregistrată în anul 2009 a fost de 24 018,78 lei, ceea ce reprezintă o scădere a valorii de achiziţie pe anul 2009 de – 18 211,68 lei (-43,12%) faţă de martor.

d.) În cazul achiziţiei de carte **prin proiecte de cercetare**, faţă de valoarea martor fizic (742,40 U.E.), respectiv valoarea martor valoric (49 923,32 lei), au fost înregistrate două situaţii deosebite**.**

- Valoarea cea mai mare a fost înregistrată în anul 2012 (3 496 U.E., respectiv 233 453,88 lei valoric), ceea ce reprezintă o creştere fizică de +2 753,6 U.E. (+370,9%) faţă de martor, respectiv o creştere valorică de + 183 530,56 lei (+367,62%) faţă de martor.
- În anul 2010 nu s-a făcut deloc achiziţie de carte prin proiecte de cercetare.

Analizând dezvoltarea colecţiilor de la Biblioteca Universităţii din Oradea **prin donaţii** în perioada 2008-2012 în funcţie de indicii medii cantitativi şi valorici, au fost evidenţiate următoarele situaţii:

a. În cazul donaţiilor de carte:

- Donaţia cea mai mare de carte a fost înregistrată în anul 2011 (15 031 U.E., ceea ce corespunde valoric la o sumă de 188 325,32 lei);
- Faţă de martorul mediu cantitativ (5 058 U.E.), respectiv de martorul mediu valoric (65 599,31 lei), creşterea cantitativă a donaţiei a fost de (+ 9 973 U.E.), respectiv (+ 197,1%) faţă de martor, iar creşterea valorică a fost de (+ 122 726,01 lei) (+187,08 %) faţă de martor;
- Valoarea cea mai mică a donaţiilor s-a înregistrat în anul 2010 (1 451 U.E., respectiv 19 981,50 lei valoric), ceea ce reprezintă o scădere faţă de martorul cantitativ de -3607 U.E. (-71,3%), respectiv o scădere de - 45 617,81 lei (-69,5%) faţă de martorul valoric.

b. În cazul revistelor:

- Donaţia cea mai mare s-a înregistrat în anul 2011 (7 446 U.E., ceea ce reprezintă o creştere cantitativă de + 5 594,4 U.E, respectiv 302,3%).
- Valoarea cea mai scăzută a donaţiei s-a înregistrat în anul 2009 (143 U.E.), ceea ce corespunde unei scăderi semnificative de -1 707,6 U.E. faţă de martorul cantitativ 1850 U.E. (-92,27 %).

(Va urma)

Indicatori de performanţă pentru colecţiile bibliotecii (II)

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Din punct de vedere al utilizării, pentru colecţiile bibliotecii se pot aplica următorii indicatori:

1. Procentul documentelor împrumutate (difuzate) din colecţii

$$\frac{A}{B}$$

A = numărul total de documente împrumutate într-un anumit interval de timp

B = numărul total de documente în colecţii

Indicatorul stabileşte procentul de documente difuzate către utilizatori într-o perioadă de timp stabilită. Valoarea indicatorului arată gradul de adecvare a colecţiilor la cerinţele utilizatorilor. Poate fi aplicat pentru anumite genuri de colecţii, secţii tematice, filiale etc.

Factorii care influenţează indicatorul:

- numărul de exemplare în colecţii din titlurile foarte solicitate;
- structura colecţiei în raport cu cerinţele utilizatorilor;
- perioada de împrumut şi numărul de documente care pot fi împrumutate simultan;
- gradul de promovare a colecţiilor de către bibliotecă;
- vârsta fondului (rata de înnoire a fondului), numărul de titluri depăşite, numărul de exemplare din titlurile nesolicitate, viteza de reaşezare la raft a documentelor restituite etc.

2. Documente difuzate per capita

$$\frac{A}{B}$$

A = numărul total de documente difuzate

B = populaţia ţintă

În documente difuzate (împrumutate) se includ: împrumutul direct al unui document pentru a fi utilizat în incinta bibliotecii sau în afara acesteia, copiile (numărul de file), livrări de documente electronice (număr de fişiere). Indicatorul estimează numărul de documente pe care o persoană din populaţia ţintă le-a împrumutat la un moment dat.

Valoarea indicatorului poate fi influenţată de următorii factori:

- modificarea perioadei de împrumut şi/sau a numărului de documente care pot fi împrumutate simultan;
- variabile socio-economice (nivel de cultură, de dezvoltare etc.);
- condiţiile de studiu din bibliotecă;
- politica de marketing privind popularizarea colecţiilor.

3. Documente difuzate per utilizator activ

$$\frac{A}{B}$$

A = numărul total de documente difuzate

B = numărul de utilizatori activi

În utilizatori activi sunt incluşi utilizatorii nou înscrişi şi cei vizaţi, care au frecventat biblioteca în anii precedenţi anului de referinţă.

Indicatorul estimează numărul de documente pe care un utilizator activ le-a împrumutat la un moment dat.

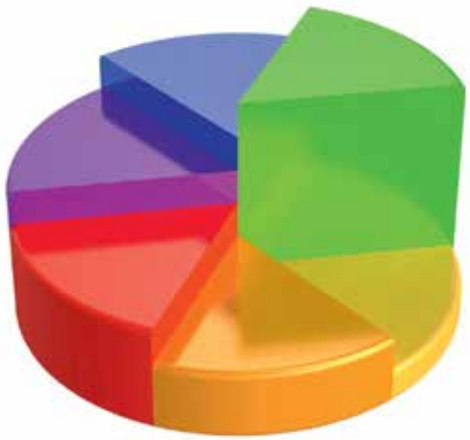

4. Documente difuzate per vizită

$$\frac{A}{B}$$

A = numărul total de documente difuzate
B = numărul de vizite directe la bibliotecă în scopul unei tranzacţii

La numărul vizitelor directe se include şi numărul vizitelor la servicii organizate în exterior. Se exclude numărul vizitelor directe la bibliotecă în scopul participării la manifestări şi/sau pentru obţinerea diverselor informaţii.

Valoarea indicatorului estimează numărul de documente difuzate în cadrul unei vizite.

5. Procentul documentelor consultate în incinta bibliotecii din totalul documentelor difuzate

$$\frac{A}{B}\times 100$$

A = numărul documentelor consultate în bibliotecă
B = numărul total de documente difuzate

Valoarea indicatorului este influenţată de următorii factori:

- condiţiile de studiu din bibliotecă;
- numărul de exemplare din titlurile solicitate disponibile pentru împrumutul la domiciliu;
- numărul maxim de documente care pot fi împrumutate la domiciliu;
- politica de marketing privind popularizarea titlurilor existente doar pentru consultare în incinta bibliotecii.
- statutul diferitelor tipuri de documente (e.g. cele din colecţii speciale).

Din punct de vedere al cheltuielilor suportate de bibliotecă pentru achiziţia de documente, se pot aplica următorii indicatori pentru evaluarea colecţiilor:

1. Cheltuieli pentru achiziţii de documente din finanţare bugetară/instituţională per capita

$$\frac{A}{B}$$

A = cheltuieli pentru achiziţii de documente din finanţare bugetară/instituţională
B = populaţia ţintă

Valoarea indicatorului estimează suma în lei alocată de către autoritatea financiară unei persoane din populaţia ţintă pentru achiziţia de documente.

2. Procentul cheltuielilor pentru achiziţii de documente din finanţare bugetară/instituţională

$$\frac{A}{B}\times 100$$

A = cheltuieli pentru achiziţii de documente din finanţare bugetară/instituţională
B = cheltuieli curente din finanţare bugetară

Valoarea indicatorului estimează dacă suma din buget alocată colecţiei este suficientă în comparaţie cu cheltuielile pentru personal şi alte cheltuieli materiale.

Fluxul comunicării în biblioteca publică (I)

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Specificul instituțional deschis al bibliotecii publice îi creează acesteia un vast orizont de așteptări nu doar din partea publicului, ci și a personalului de lucru din cadrul ei. Așadar colectivul operativ poate fi considerat cheia de boltă a construcției relațional-comunicaționale, de fapt un flux în perpetuă mișcare spre ținta convergentă, imprimată interactiv echipelor profesionale de către conducerea instituției. Satisfacerea clarificatoare susținută a personalului activ, în contextul unor atari reciprocități informative, duce la întâmpinarea cu brio a solicitărilor dinspre utilizatori, solicitări care, practic, sunt cerințe limitate, de cooperare pe un anumit subiect de interes biblioteconomic. Membrii colectivelor profesioniste din bibliotecă s-ar putea pierde într-un nesfârșit stres diplomatic al multitudinii presiunilor publice, dacă nu ar dispune de valorile în mișcare ale fluxului optim, comunicativ, tocmai amintit mai înainte.

Așa cum niște grădinari trebuie să se înțeleagă cu precizie, între ei, cu privire la ceea ce au de realizat într-o grădină de mare suprafață sau într-un parc, în aceeași măsură trebuie activate resursele de atitudine, relație și informație între cei implicați în Biblioteca publică. S-ar putea spune asta chiar mai mult decât în cazul grădinarilor, aici lucrându-se cu oamenii, nu cu plantele. Iar scopul final rămâne mereu același: stabilirea echilibrului interrelațional pe direcția viziunii centrale a conducerii bibliotecii, după cum apare ea, în mod concret, în urma totalizării participative, interpersonale.

Lucrarea de față caută să pună în valoare vitalitatea ce-l atașează pe fiece coleg dintr-o asemenea colectivitate la întregul intercoordonat, avându-i în vedere contribuția esențială, caracteristică unicatului uman, reprezentat de către el însuși. Pe plan profesional, omul devine un generator de specific, eliberându-se de mașinalul determinism tipic salariatului lipsit de perspective împlinitoare. Fluxul comunicării în biblioteca publică este tocmai mișcarea specifică a informațiilor optime prin motivarea dinamică și creatoare a specificității ce-l integrează pe fiecare membru al personalului activ.

Unitatea convergentă a bibliotecii publice

Într-un colectiv de lucru, cum este și cel al bibliotecii publice, persoana fiecăruia în parte contează, în orice mod cu putință, la alcătuirea normalității funcționale din acel mediu colegial. În dreptul ei circulă anumite imperative de valoare o dată cu sarcinile de lucru, iar acestea din urmă sunt satisfăcute doar ca urmare a integrării corecte a numitelor imperative valorice, constituente ale direcției active, întotdeauna păstrată în vedere. Cooperarea de la superior la inferior (n.m: pe scara gradelor sau a poziționărilor în bibliotecă) și invers, sau de la egal la egal, este fundamentată pe calitatea de colegi a tuturor membrilor personalului din bibliotecă, finalmente contând fluența cooperărilor, iar nu dispunerile ierarhice. Ca atare, în prim plan apare prioritatea relațiilor interpersonale, centrate pe fiecare în parte. Precum este cazul circulației rutiere, aceste relații interpersonale sunt menținute printr-o atenție continuu-conștientă, ca mașinile din trafic, adică sarcinile de lucru sunt urmărite să se poată mișca. Așa cum acolo trebuie observate cu grijă semnalele de circulație, în cazul de față trebuie atinse țintele specifice, de interes ale celor cu care se vine în întâmpinare.

Ceea ce este relevant, prin curenta abordare, este participarea la îndatoririle celuilalt fără a te ambala în zona periculoasă unde ai putea fi strivit de neconformitățile sale, adică de provocările inerente unei alte personalități decât a ta proprie,

fapt care presupune diplomație de specific și care se prelungește și la relația cu publicul. După cum se spune, fiecare lacăt își are propria sa cheie, iar cheia, în momentele de impact, este mai importantă decât conținutul încăperii ce trebuie deschisă. Dacă un astfel de echilibru este avut mereu în vedere, se evită pericolul intrigilor conflictuale, precum și cel al robotismului în relațiile interumane. Este eliminat reflexul uniformizator și dezumanizant al mașinăriii celuilalt, deci al manipulării și-al falsificării, în consecință, a legăturilor profesionale. Esența relațiilor interumane de rezistență este atitudinea de iertare anticoncurențială față de inconștientele provocări prin personalitate divergentă ale altcuiva, atitudine dublată imediat de punerea în valoare a acelei persoane. Acest fapt se automatizează, finalmente, ca un reflex curent, lipsit de impact dureros sau frustrant.

Nu regulamentul intern de funcționare este cel ce garantează angrenarea optimă a membrilor personalului, ci capacitatea interrelațională de iertare fundamentală și punere în valoare. Așadar unitatea convergentă a bibliotecii publice este asamblarea persoanei pe direcția valorificatoare ei, conformă nu doar fișei de post, ci și disponibilității interrelaționale ce-o caracterizează.

Specificitatea lucrului în biblioteca publică

Prin ea însăși, specificitatea este totalitatea factorilor relevanți dintr-un anumit domeniu. Noțiunea specificității este cât se poate de spectaculoasă conceptualmente, deoarece echilibrează factorii generatori ai situațiilor reale prin cei determinanți, care nu sunt transparenți la prima vedere și, eventual, pot rezista unor cercetări superficiale sau părtinitoare. Avantajul unei asemenea concepții constă în faptul că îndepărtează cancerul relațional al umanității: relația fundamentală de înstrăinare, raportare ce-i contrapune concurențial în mod fals pe oameni, în general, dar și în particular.

Aplicată bibliotecii publice și lucrului din cadrul ei, specificitatea indică necesitatea cooperării membrilor personalului în scopul realizării informărilor și îndatoririlor delimitate, ce le revin. Ca atare ea duce implicit la buna cunoaștere a propriului consemn de lucru și a includerii celor din vecinătatea ariei particulare de interese profesionale.

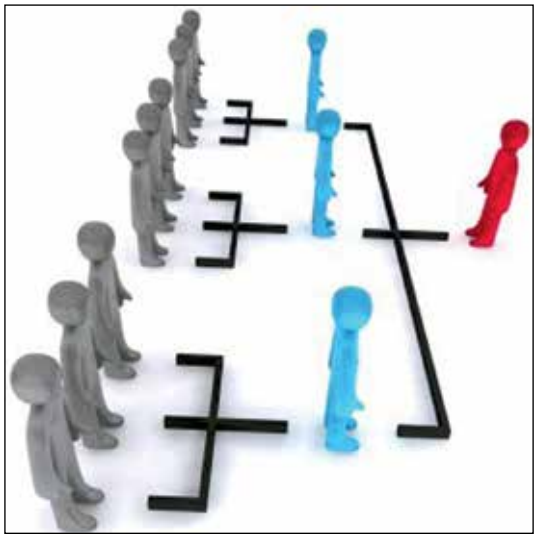

Dinamica specifică modelează atitudinile profunde, ca și reacțiile din decursul activității în bibliotecă, determinând domeniile de colaborare interpersonală și creând solidaritatea colegială în fluxul activ, biblioteconomic. Specificitatea stă la temelia formării stilului propriu de abordare a sarcinilor în zonele interpersonale, convergente. Este la fel de eficientă ca mijloacele militare de localizare a țintelor de luptă, cu mențiunea că, de data asta, astfel de mijloace specifice sunt complet pașnice și constructive.

În termeni figurativi, specificitatea este regina stupului implicărilor personale. Așa cum regina albinelor le dispune pe acestea la tot ce-i de întreprins în stup, în același mod specificitatea prelucrează și modelează în fluxul de lucru atât propriul stil activ, cât și pe cel al colegilor. La toate nivelele. De aceea este esențial ca membrii unui grup conlucrativ, precum personalul unei biblioteci publice, să nu facă abstracție unii de alții, să nu fie neglijenți în ceea ce lucrează de comun interes atât profesional cât și pur uman, ci să se favorizeze activ în raport cu propriile tendințe amendatoare, iar asta în mod continuu. Într-o atare privință, specificitatea este similară sistemului nervos în organismul omenesc, putând edifica sau doborî un colectiv prin ea însăși, în funcție de calitatea la care este cultivată.

Având în vedere tabloul acestor termeni, putem afirma că specificitatea lucrului în biblioteca publică înseamnă chiar transformarea domeniilor proprii de interes în domenii cooperante, de comun interes cu toate vecinătățile colegiale ce ne implică, după cum și ele ni se reflectă pe același principiu.

(Va urma)

Logoul
formă de exprimare a mărcii

Ada Tăbăcaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

La început a fost semnul. Primii oameni nu comunicau verbal, dar desenau semne, simboluri. Erau capabili să utilizeze mimica și gesturile pentru a-și exprima sentimentele: satisfacție, veselie, ură, tristețe, agresiune pe care ceilalți le recunoșteau. Comunicarea a început prin acest gen de semne și imagini.

Cu mult înainte de a utiliza cuvintele, oamenii gândeau deja în imagini. Imaginile și semnele au jucat un rol important în evoluția umanității, în formarea civilizațiilor tradiționale. Oamenii își pictau corpurile, fețele în special, pentru a se diferenția în timpul luptelor. Semnele tribale primitive au devenit ulterior simboluri ale puterii. Însemnele feudale au devenit mai târziu simboluri naționale.

Simbolurile au puterea de a stimula imaginația și de a evoca în mintea umană imagini, traduse prin experiențe și sentimente care sunt aduse din memorie în prezent. Primele studii, la fel și cele realizate actual, au determinat științific capacitatea de memorare prin imagini ca fiind mult superioară celorlalte forme de expresie, transmițând cel mai coerent și compact mesaj.

Astazi, în locul vechilor simboluri, avem logouri moderne. Din ce în ce mai mult, mărcile sunt cele care propun și transmit idei și valori. Când avem în față un logo, automat un film interior se derulează, film care identifică o marcă, îi subliniază valoarea într-un context mai larg.

Mărcile sunt imagini și idei mentale. Logo este în esență o formă de exprimare a mărcii, imaginea ei cea mai condensată, un ambasador al mărcii, un vehicul al imaginației.

În prezent logourile sunt inevitabile, ne înconjoară din toate părțile, fapt care face ca în termeni economici și sociali să aibă un potențial enorm. Totuși, ca un cuțit cu două tăișuri, logo presupune și riscuri. Marca riscă să se prăbușească dacă imaginea sa nu mai corespunde realității, dacă imaginile evocate de logo sunt în conflict cu realitatea sau comporatamentul real al mărcii, al firmei.

Ce promite logoul, marca trebuie să asigure!

Un logo (probabil o prescurtare de la logogramă, din logo - „cuvânt” și - gramă „scriere”), numit uneori și siglă, este un element grafic folosit pentru identificarea unei firme, a unui produs, a unei organizații, a unui eveniment etc.

Logoul poate fi compus din una sau mai multe litere, o imagine sau o combinație a acestor elemente. În contextul legal logoul este și marca înregistrată a unei firme, a unui produs, a unei organizații, a unui eveniment. De obicei, agențiile de publicitate însărcinează designerii cu crearea unui logo .

Logoul trebuie să evidențieze semnificația numelui sau activitatea companiei și să redea renumele acesteia. Acest lucru poate fi realizat printr-un simbol grafic sau printr-un scris selectat. Pentru aceasta trebuie să fie aplicată formula „KISS" (Keep It Short (and) Simple), ceea ce înseamnă — ce este simplu se memorează ușor.

Logoul conține obligatoriu un semnificant iconic care se poate prezenta:

- figurativ, schematizează elemente naturale (leu pentru Peugeot, cal pentru Ferrari);
- nonfigurativ, care se apropie de abstractizare, reprezentând diverse compoziții geometrice (rombul pentru Renault).[1]

Scopul final al logoului este de a pătrunde în conștiința consumatorului de orice structură (nivel de pregătire, de cultură), pentru a crea o legătură adevărată, emoțională.

Dacă nu reprezinți nimic, atunci vei rata totul!

Tot mai multe biblioteci au înțeles impactul logoului asupra mentalului populației, mizând pe activarea celui de-al șaselea simț, intuiția care reprezintă nivelul de organizare a activității mintale autonome, capacitatea mnezică a creierului, sub dublu aspect: ca proces mintal intern de prelucrare a informațiilor furnizate de imaginile primare (senzațiile și percepțiile) și ca imagine mintală secundară a obiectelor și fenomenelor percepute anterior, combinat cu capacitatea de anticipare, de a crea posibile scenarii.

Astfel, multe biblioteci din lume și-au făcut propriul logo, pentru a se diferenția de altele și de a atrage publicul. Altele, mai ingenioase, promotoare fiind Biblioteca din Amsterdam, au conceput o strategie comună de gestionare a imaginii bibliotecilor publice. Prin intermediul unui logo unic au creat o identitate națională. Devenind recognoscibilă atât în metrou, cât și în librării și stații de transport în comun, această nouă identitate a permis un dinamism nou și recunoașterea de către public. Ideea vizuală este acompaniată de un proiect de redefinire a obiectivelor primordiale ale bibliotecilor publice. Acest concept, preluat din lumea de afaceri, își propune să modifice obișnuințele profesioniștilor în domeniul comunicării și gestiunii, dar și viziunea, percepția populației despre biblioteci.[2] Numeroase biblioteci din România au dezvoltat proiecte care să aibă ca finalitate o imagine reprezentativă, care să le distingă și totodată să le reprezinte. Astfel s-au inițiat concursuri de elaborare a logoului, între bibliotecari, dar și între diverse categorii de cititori, de exemplu elevi ai liceelor de artă sau studenți la universitățile de arte plastice, pentru a stimula abilitățile lor în a concepe mesaje vizuale care să fie ușor descifrabile de cel care le privește.

Logoul trebuie să fie simplu și să aibă forța unei idei clare, care să stabilească o comunicare cu o diversitate de oameni.

Dacă vrei să vorbești cu mii de oameni, trebuie să știi, în primul rând, cum să vorbești cu o singură persoană.

Iar atunci când vei putea vorbi cu o singură persoană, vei reuși să comunici cu mii de oameni.

Note:

1. Adam, Jean-Michel, Bonhomme, Marc. Argumentarea publicitară. Iasi : Institutul European, 2005, p. 120.
2. Lectures, La revue des bibliotheques, Federation Wallonie-Bruxelles, novembre - decembre 2013, p. 20.

Silver Stories
Povești digitale pentru vârsta a 4-a

Titina Dediu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Silver Stories (Povești de argint) este titlul unui proiect finanțat prin Programul Leonardo Da Vinci – Transfer de inovație, ce va fi implementat în perioada 2014-2015, în România, Marea Britanie, Danemarca, Finlanda, Portugalia și Slovenia, cu scopul de a dezvolta noi cursuri de povești digitale.

În România, Proiectul este implementat de Fundația „Progress”, în colaborare cu Fundația „IREX”. În primul an de proiect (2014), Fundația Progress va facilita participarea directă a 11 bibliotecari traineri la 5 ateliere de transfer de inovație ce vor avea loc atât în România, cât și în țările partenere. Apelul pentru participanți se lansează pentru fiecare atelier în parte, iar înscrierea se face prin completarea unei aplicații.

Astfel, primul apel care a fost lansat în luna ianuarie a fost pentru participarea la Atelierul „Povești digitale pentru vârsta a 4-a”, ce a avut loc la Helsinki, în Finlanda. Condițiile pentru participare au fost: să fie bibliotecar trainer într-o bibliotecă publică de cel puțin 2 ani, să fi participat în proiectul „Extending Creative Practices”, finanțat de Programul Gruntvig, să fi format minim 10 persoane în metodologia povestirilor digitale, să aibă experiență de lucru cu vârstnicii. După completarea și transmiterea aplicațiilor către Fundația Progress, au fost selectați 2 traineri bibliotecari: Titina-Maricica Dediu de la Biblioteca Județeană Galați și Raluca Istrate, de la Biblioteca Județeană Satu Mare, precum și 2 coordonatori regionali de training de la Fundația IREX.

În perioada 24-28 februarie 2014, am participat la Atelierul *Povești digitale pentru vârsta a 4-a,* ce a fost organizat de către Facultatea de Științe Aplicate a Universității Laurea, din Espoo, al doilea oraș din Finlanda, aproape de Helsinki unde au fost reprezentanți din toate țările partenere ale acestui proiect.

Atelierul a conținut atât sesiuni teoretice, cât și practice, dar și o vizită la un Centru de îngrijire a vârstnicilor. Astfel, am aflat de la experți în asistență socială care sunt problemele cu care se confruntă vârstnicii după 70 de ani, în special despre afecțiuni ce se referă la pierderea memoriei. Tocmai de aceea, e important să aflăm de la bătrâni, cât încă mai au ce să ne povestească din viața lor.

De asemenea, am făcut cunoștință cu dl Ilkka Tiainen, care se ocupă de crearea unei baze de date numită Epoq, cu povești de viață ale adulților de vârsta a 3-a și a 4-a. În vizita pe care am făcut-o la Centrul de îngrijire a vârstnicilor, am avut parte de o demonstrație făcută de studenți voluntari, care ne-au arătat cum funcționează câteva gadgeturi noi, special concepute pentru a ușura viața acestora. E vorba de aparate de monitorizare a tensiunii sau a glicemiei, de transmitere apoi a datelor către o persoană de contact, aplicații de tabletă etc. În ultima zi am avut parte de împărtășirea experienței grupului sloven, în ceea ce privește bunele practici de lucru, în povestiri digitale cu vârstnicii.

După participarea la acest atelier, cei doi bibliotecari participanți vor lucra împreună pentru a creea o metodologie de curs în domeniul poveștilor digitale pentru specialiștii care lucrează cu grupuri vulnerabile (inclusiv pentru angajații instituțiilor/centrelor de îngrijire a vârstnicilor). De asemenea, vor livra un curs gratuit în biblioteca în care își desfășoară activitatea, în ultima parte a anului 2014, pentru specialiști.

Salonul Literar „Axis Libri”

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură
Biblioteca „V.A. Urechia”

Redeschiderea stagiunii Salonului Literar „Axis Libri“, manifestare culturală organizată săptămânal în Sala de lectură „Mihai Eminescu“, a avut loc joi, 20 februarie și a fost dedicată lansării lucrărilor autorilor gălățeni, foști sau actuali jurnaliști la cotidianul local „Viața liberă”: Victor Cilincă s-a prezentat în fața publicului gălățean cu romanele *Jihad, Das Mioritza Reich* și ecobasmul *Împăratul gunoaielor*, Violeta Ionescu cu volumul de poezii *Perpetuum nobile,* Ion Manea cu schițele satirice *La girafe nu mă bag* și Dan Plăeșu cu volumul de proză scurtă contemporană - opera omnia - *Adevărul despre Adam*. În deschiderea serii, elevi de la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin“ au susținut un recital artistic. După încheierea momentului artistic, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, Zanfir Ilie, i-a prezentat pe cei patru scriitori printr-o scurtă biobibliografie. În continuare, moderatorul salonului literar, profesorul Theodor Parapiru, i-a invitat pe autori să-și prezinte creațiile literare. Recenziile cărților lansate au fost prezentate de bibliotecarele: Violeta Moraru, Simona Milica, Andreea Iorga, Camelia Găvănescu și Catrina Căluian. Dintre cei prezent la eveniment au luat cuvântul: Coriolan Păunescu, părintele Eugen Drăgoi, Katia Nanu și Aurel Stancu. Momentul umoristic al serii a fost susținut de epigramiștii Ioan Grosu și Vasile Manole. Momentul liric susținut de actori ai Teatrului Dramatic „Fani Tardini” și Teatrului Muzical „Nae Leonard”, care au recitat din poezia Violetei Ionescu, a dat culoare și fior artistic serii și începutului de sezon.

Seara de joi, 27 februarie 2014, a fost dedicată psihologiei și reprezentanților săi, fiind lansate lucrările: *O hermeneutică a categoriei de repetiție cu specifică referire la Søren Kierkegaard* – cercetare științifică realizată de Cătălina-Elena Dobre și *Cioran despre neantul valah ca identitate românească* și *Spiritul gălățean pe treptele afirmării de sine,* studii realizate de prolificul scriitor tecucean Ionel Necula. În deschiderea serii, Evelina Vicleanu, elevă la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin“ a susținut un recital artistic. Scurta prezentare biobibliografică a autorilor a fost făcută de Ilie Zanfir, directorul Bibliotecii. Theodor Parapiru, moderatorul salonului literar, i-a invitat pe cei doi autori să se prezinte. Prezentarea autoarei Cătălina-Elena Dobre a fost una inedită, printr-o înregistrare video, având în vedere că, în prezent, locuiește în Mexic. Părinții, dar și îndrumătorul său de doctorat, prof. Ivan Ivlampie, i-au susținut prezentarea. Cele două lucrări au fost recenzate ca de obicei de colegii noștri bibliotecari: Camelia Toporaș, Andrei Parapiru și Dan Dănilă. Au avut intervenții pe marginea lucrărilor lansate și scriitorii Ghiță Nazare, Iulian Grigoriu, Viorel Burlacu și părintele Eugen Drăgoi. Epigramiștii Ion Grosu,

Vasile Manole şi Ion Fărcăşanu ne-au încântat, ca de obicei, cu o rundă de epigrame menite să ne descreţească frunţile.

Ediţia din 6 martie 2014 a fost dedicată doamnelor, având în vedere că ne-am aflat sub semnul alb-roşu al mărţişorului. Evenimentul a cuprins lansarea a 5 volume de versuri şi proză şi, pentru că nu putea lipsi bărbatul din această ecuaţie, prelegerea „*Feminitatea în literatură*”, susţinută de istoricul şi criticul literar Theodor Codreanu. Poetele aflate în prim-plan au fost: Cezarina Adamescu cu

volumul *Zâmbind spre infinit*, Lina Codreanu cu *Poştalionul*, Mariana Eftimie Kabbout cu *Cântec pentru mai târziu*, şi Georgeta Muscă-Oana cu volumele *Soarele copilăriei* şi *Regine efemere*. În deschidere, a avut loc un recital de muzică cu ocazia Zilei Internaţionale a Femeii - 8 Martie susţinut de Mariana Pisică, solista Teatrului Muzical „Nae Leonard”. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii, a prezentat cele patru scriitoare, după care moderator Theodor Parapiru, scriitor şi jurnalist, a dat cuvântul acestora pentru a-şi prezenta lucrările. Recenziile volumelor lansate au fost prezentate de Violeta Opaiţ, Titela Trif, Cătălina Şoltuz, Dorina Bălan şi Simona Milica. Au avut intervenţii pe marginea operelor literare şi scriitorii Ghiţă Nazare şi Speranţa Miron. Seara s-a încheiat cu momentul umoristic susţinut de epigramiştii Ioan Grosu, Vasile Manole, Ion Fărcăşanu şi cu decernarea diplomelor de participare, de către directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, Zanfir Ilie.

Ediţia din 13 martie i-a avut ca invitaţi pe scriitorii: Gheorghe Burlacu-Niculiţel, Constantin Trandafir şi Ioan Toderiţă. În deschidere, Andreea Şerban şi Andreea Dragoş, eleve la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin“, dar şi actori ai Teatrului Dramatic „Fani Tardini”, au susţinut un scurt recital liric. Volumele lansate la acest eveniment au fost: *Mileniul grăbit al speranţei* şi *Terapii tămăduitoare de suflete*, autor Gheorghe Burlacu-Niculiţel; *Spaţiul vectorial al limbajului literar*, autor Ioan Toderiţă; *Grigore Hagiu şi generaţia sa*, autor Constantin Trandafir. După scurta prezentare biobibliografică a autorilor, făcută ca de obicei de Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii, profesorul Theodor Parapiru a invitat autorii să-şi prezinte lucrările. Profesorul Ioan Toderiţă a lipsit de la lansare din motive obiective, astfel încât lansarea a avut loc în lipsă. Recenziile lucrărilor au fost prezentate de Lucica Veliche, Ioana Chicu, Mădălina Pană, Dana Vânaga şi Luminiţa Obreja. Au luat cuvântul cu scurte intervenţii

scriitorii Nicolae Bacalbaşa, Ioan Grosu, Vasile Manole, Ion Fărcăşanu şi Gheorghe Buhăescu. Seara s-a încheiat cu înmânarea diplomelor de excelenţă şi obişnuita sesiune de autografe.

Ediţia de joi, 20 martie 2014, a avut ca parte centrală prezentarea de noutăţi editoriale ale Editurii Eikon din Cluj-Napoca, reprezentată de binecunoscutul şi inimosul său director, Valentin Ajder, dar şi lansarea ultimelor apariţii ale unui important scriitor şi jurnalist gălăţean, Ion Zimbru. Editura Eikon a venit în faţa publicului gălăţean cu lucrările: *Moromeţii - Ultimul capitol*, autor Sorin PREDA; *Eminescu - Securitatea şi siguranţa naţională a României*, autor George ENE. Ion Zimbru ne-a adus în atenţie lucrările: *Prezentul timpului trecut şi Trecutul timpului prezent*, autor Ion ZIMBRU. Aşa cum ne-am obişnuit, în deschiderea serii a avut loc un recital muzical susţinut de Vincenţiu Mantu, elev la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin", în cls. a XII-a. Acesta a interpretat la flaut piesele *Studiu* de A.B. Fürstenau şi *Alegro* de Johann Sebastian Bach. Prezentarea biobibliografică a celor trei autori lansaţi a fost făcută de Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia". Prerogativele de moderator au fost preluate apoi de neobositul profesor, scriitor şi jurnalist, Theodor Parapiru, care a făcut o scurtă introducere în operele literare prezentate în această seară, după care a dat cuvântul autorilor. Recenziile lucrărilor-vedetă au fost susţinute de bibliotecarele: Violeta Moraru, Maricica Târâlă-Sava şi Violeta Opaiţ. Despre autori şi operele lor au mai vorbit şi Valentin Ajder, Gh. Nazare, Paul Sân-Petru. Epigramiştii de serviciu, Ion Grosu, Ioan Fărcăşanu şi Ghe. Buhăescu, au destins atmosfera cu creaţiile lor, făcute „la minut". În încheiere, directorul Bibliotecii, dl Zanfir Ilie a înmânat autorilor diplomele de excelenţă şi a invitat publicul la obişnuita sesiune de autografe.

Şi chiar dacă nu e joi, luni, 24 martie 2014, gălăţenii au fost invitaţi la Ediţia Specială a Salonului Literar „Axis Libri", care l-a avut ca invitat pe Doru Viorel Ursu, fost ministru de interne în Guvernul României. Acesta a fost prezent la Galaţi pentru lansarea celor trei volume din seria *Sânge şi carne de om*. Titlurile celor trei volume au fost denumite sugestiv: *Cartea întâi: Drama unui minister decembrie 1989*, *Cartea a doua: Acvariul groazei Sibiu decembrie 1989* şi *Cartea a treia: Enigma mieilor*. Cele trei volume au fost recenzate de colegii noştri, Spiridon Dafinoiu, Andreea Iorga şi Dana Ifrim. La eveniment au fost prezenţi şi Nicolae Bacalbaşa, Preşedintele Consiliului Judeţean Galaţi şi Dănuţ Lefter, inspector şef, Inspectoratul Judeţean de Poliţie Galaţi. Autorul a fost invitat să vorbească despre carte şi a raspuns la întrebările adresate de numerosul public gălăţean prezent în sala de lectură „Mihai Eminescu". Şi chiar dacă a venit primăvară şi ne apropiem de Sfintele Sărbători Pascale, ediţiile salonului literar vor continua.

Eftimie Kabbout, Mariana. *Cântec pentru mai târziu.*
Constanța: Neliniști Metafizice, 2013

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea colecțiilor. Control de autoritate, Biblioteca „V.A. Urechia”

Sensibilă și dăruită întru liric, Mariana Eftimie Kabbout ne oferă la începutul primăverii un cântec pentru suflet care nu poate fi receptat decât cu funcția sa magică, aceea de a transmite emoțional. Semnificația titlului poate fi explicată pe două planuri: uman - cântecul fiind asociat cu iubirea - și dumnezeiesc - cântecul fiind o cale de comunicare cu divinitatea, o modalitate de transmitere de-a lungul timpului a mesajului sacru, pe care numai cei inițiați îl vor putea descifra. Lectura titlului creează impresia că poeta dorește să-l parafrazeze pe Minulescu, cel care debuta în 1908 cu volumul „Romanţe pentru mai târziu”, având conștiința că ele vor fi înțelese mai târziu și nu în epoca respectivă, din cauza influenței poeziei eminesciene. Parcurgerea poeziilor din volumul de față te face să înțelegi că expresia din titlu „pentru mai târziu” are valoarea „pentru o dată imprecisă”, dar care se va întâmpla cu siguranță: fie în momentul atingerii iubirii perfecte, fie în momentului trecerii în eternitate.

Volumul, însoțit de un CD, este structurat pe opt capitole, fiecare dintre ele fiind deschis de câteva versuri sau un mic text ce rezumă poeziile care vor urma. Capitolele alcătuiesc un tot unitar pe care Mariana Eftimie Kabbout chiar așa le vede, fapt demonstrat de poezia ce sintetizează întreaga lucrare:

Un
Cântec pentru mai târziu
e
Cântecul Șoaptei
cu
Trup și Suflet
ca
Șoapta unui Amurg
mereu
Aproape... Etern...
numai
Dincolo de Paradis
în
Atingeri Divine
și
Sărutul unui Înger

Folosirea majusculelor în această poezie-rezumat dorește să aducă în prim plan temele și motivele principale ale liricii autoarei, unele dintre acestea devenind chiar personaje ale poeziilor.

Partea „Cântecul șoaptei” atrage în mod deosebit atenția prin discursul liric sub forma unui monolog adresat - „ecoul gândului neprihănit” - sau unui dialog imaginar între Maktub (titlul inspirat din lucrarea omonimă a lui Paulo Coelho) - care înseamnă „așa a fost scris” - și Dumnezeu care a scris totul pentru a ne ajuta; între noapte și zi care poate însemna: înger și demon, iubire și ură, femeie și bărbat, yin și yang - concepte care reprezintă forțele primordiale și complementare ce alcătuiesc universul cu toate componentele acestuia.

Unul dintre poemele sonore ale gândirii poetei, care demonstrează spiritul său visător, este „Trup și Suflet”, o compoziție de tip conversațional între cele două personaje: unul de tip material și celălalt imaterial care reliefează convingerile afective și existențiale ale autoarei: „Descrie-mi cărarea aflată/ De timpul pe care-l măsori,/ Și spune-mi, în trecerea toată,/ Ce-i simplu: să fii sau să mori?” Poemul, care se desfășoară pe 149 de catrene, încearcă să depășească, măcar prin dimensiune „Luceafărul” eminescian cu cele 98 de strofe, constituindu-se într-o confesiune lirică despre viață, lume, trăiri și momentul în care „Cânta-vor alți nouri sihaștri”.

Așa cum aprecia Rodica Elena Lupu, directorul editurii Anamarol, poeziile Marianei Eftimie Kabbout „sunt compuse din frumos și ideal. Fuziune de elemente aproape contrarii pe care numai un geniu le poate uni! Frumosul vrea contururi, idealul vrea infinituri. Dacă marea poezie este spectrul solar al gândirii omenești, atunci ea conține filozofie, așa cum sufletul conține judecată, iar Mariana Eftimie Kabbout are o viață sufletească izvorâtă din conștiința sa, este adevăratul poet care întruchipează suma ideilor timpului său și asemenea torței ce o poartă va lumina Viitorul.”

Cilincă, Victor. *Das Mioritza Reich.*
București: Tracus Arte, 2013

Violeta Moraru
șef serviciu, Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor, Biblioteca „V.A. Urechia”

Desemnată câștigătoare în cadrul concursului de roman organizat de Editura Tracus Arte și Gazeta SF în 2013, *Das Mioritza Reich* este una dintre recentele lucrări ale scriitorului și jurnalistului gălățean Victor Cilincă.

Așa cum reiese și din subtitlul volumului – *O ucronie vintage* – romanul ne conduce într-o fascinantă lume a călătoriilor în timp, în care trecutul, prezentul și viitorul se întrepătrund, iar simpla modificare a unei acțiuni determină o cu totul altă evoluție a evenimentelor viitoare decât cea cunoscută. Actualul prezent devine viitor sau trecut, în funcție de momentul la care se raportează: „Timpul este continuu: totul curge laolaltă - prezent, trecut, viitor...”. Pe parcursul celor 219 pagini, naratorul ne introduce concomitent în trei universuri paralele, situate în spații temporale diferite: 1914, 1988 și 2149. Autorul vede lumea din perspectiva individului pentru care prezentul este în secolul XXII, în care guvernează SecTa, organizație mai mult sau mai puțin secretă, ce furnizează cheile de acces către alte planuri temporale, iar sentimentele și emoțiile sunt reduse complet, fiind cu surprindere regăsite în realitățile prezente ale timpurilor trecute.

Pornind de la evenimente istorice reale, trecute prin filtrul imaginației, autorul creează o narațiune plină de suspans care cuprinde: „istorie, eseu, paradoxuri, acțiune într-un singur volum”, după cum afirmă însuși scriitorul.

Cele două personaje principale – Felix, *cronotrotter* al secolului XXII și Camil, fost maistru oțelar, actualmente pensionar, al cărui prezent este în perioada comunistă - se întâlnesc în *„gara” 1914 - epocă a iluziilor romantice* - și schimbă radical cursul istoriei prin simpla modificare a unui eveniment petrecut în acea perioadă.

Referințele istorice incluse cu dibăcie artistică în text, apariția personajelor reale, precum Principesa Maria - viitoarea Regină a României, Nando - viitorul rege Ferdinand I sau Ionel Brătianu - președinte al Consiliului de Miniștri, dar și surprinderea anumitor similitudini între evenimentele istorice - „... majoritatea domnilor preferaseră vasalitatea mai mică sau mai mare față de Înalta Poartă otomană, un fel de Uniune Europeană a vremii lor, decât o alianță cu Europa...” - au rolul de a oferi un plus de valoare creației literare.

Umorul fin, de calitate, presărat cu mult har pe întreg parcursul lucrării, transformă romanul într-o lectură captivantă, confirmând încă o dată, dacă mai era necesar, talentul scriitoricesc al lui Victor Cilincă.

În finalul volumului, Camil se rătăcește în realitatea anului 2013, „într-o țară autentică a Mioriței, ca într-un sublim regat al împăcării cu orice, cu trecutul, cu viitorul, cu fanarioții, cu sclavagismul, capitalismul, comunismul, moartea, copilăria, rațiile, dragostea, Fizica, reacțiile fuziunii în lanț... Das Mioritza Reich, Împărăția baciului Mioarei”. Această sintetizare a realităților trecutului, prezentului și viitorului românilor furnizează, de fapt, și titlul volumului.

Prin acest roman SF, în care se îmbină cu măiestrie ucronia cu anticipația, filozofia cu cercetarea istorică, Victor Cilincă ne oferă o aventură „absolut dementă”, după cum remarca directorul Editurii Tracus Arte, Cosmin Perța.

Baicu, Mihai. *Un cântec de lebădă.*
Galaţi: InfoRapArt, 2013

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Apărut la sfârşitul anului 2013 la editura InfoRapArt, buchetul de poeme *Un cântec de lebădă* reprezintă „un dar din iubire de oameni”, adus în memoria celui care a scris aceste versuri, Mihai Baicu, veteran de război, cavaler al Ordinului „Steaua României” cu spadă.

Lansarea lucrării în cadrul ediţiei speciale a Salonului Literar „Axis Libri” de astăzi nu este întâmplătoare deoarece luni, pe 13 ianuarie, se împlinesc 101 ani de la naşterea poetului.

Volumul se deschide cu un *Cuvânt de mulţumire* şi câteva gânduri ale fiicei autorului, doamna profesor Mihaela Popa. Scriitoarea Cezarina Adamescu face o adevărată exegeză în prefaţa intitulată *Magia versului de-acum un veac*.

Printre paginile cărţii sunt presărate ilustraţii realizate de artista Marietta Vătafu, iar pe lângă acestea sunt inserate şi facsimile din manuscrisul autorului.

Scriitorul Mihai Baicu îşi aşterne pentru sine, în versuri, gândurile şi trăirile interioare: „Nu scriu cu gând să trec în nemurire / Caietu-acesta-i doar o amintire. / Aş mulţumi să nu-l citească nime, / Nici cei de azi şi nici viitorime”.

Poezia face parte din viaţa autorului, acesta aflându-se în slujba ei încă din tinereţe: „Eram copil, nu mai ţin minte / Cum tainele ţi le-am pătruns. / De câte ori ţi-am scris povestea, / Cuvântul nu mi-a fost de-ajuns.” Poetul simte prezenţa poeziei atât în bucuriile vieţii, cât şi în necazurile ei: „Mi-ai fost alături, plâns şi cântec, / Iubire, năzuinţi, destin, / Şi-atunci când calea mi-a fost plină / De flori, de soare sau de spini”.

Printre temele abordate de Mihai Baicu merită amintite: iubirea, natura, timpul, viaţa, moartea.

Scriitorul îşi desăvârşeşte lirica prin şlefuirea cu minuţiozitate a cuvintelor pe care le înşiră în stihuri ca într-o salbă. Linia melodică ce răsună din ecoul liric al poemelor îţi alină sufletul la citirea lor.

Volumul se încheie cu o scurtă biografie care ne dezvăluie câteva amănunte din viaţa autorului.

Doamna profesor Mihaela Popa, prin tipărirea caietului manuscris al tatălui, poetul Mihai Baicu, a înmulţit darul primit de la acesta şi a dat posibilitatea şi altora să se bucure de minunata muzică a poeziei lirice.

Manea, Ion. *La girafe nu mă bag!*.
București: eLiteratura, 2013

Simona Milica
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Domnul Ion Manea vine în atenţia publicului gălăţean cu noua sa carte - „La girafe nu mă bag!” - publicată la Editura eLiteratura în anul 2013 şi continuă şirul întâmplărilor ciudate trăite de personajul Ion Ionescu, personaj generic al lucrărilor „Ion Ionescu' Story” publicată în 2011 şi „Regele ghioceilor” apărută în primăvara anului trecut.

Volumul „La girafe nu mă bag” este adresat publicului de toate vârstele, iar plăcerea lecturii este asigurată de stilul în care este scrisă, un stil caracterizat prin simplitate, fluenţă, umor fin şi descrieri ce teleportează cititorul în ţinuturi care mai de care mai bizare, unde animalele prind grai precum cele din povestirea „Pinguini cu stetoscoape”.

Raportul realitate - ficţiune este reliefat prin prezentarea unor lumi noi, revoluţionare, animate de fiinţe modificate genetic, sau de maşinării ce par desprinse din scenariile filmelor SF, iar spre exemplificare citez din schiţa „Intratereştrii”: „veţi observa un fotoliu ca toate fotoliile. (...) Este suficient să te aşezi comod, să apeşi pe acest buton verde şi vei ajunge exact în două minute, traversând prin interior globul pământesc, la New York şi mai precis pe Broadway”.

Prozele scurte, cu profund substrat satiric, se încadrează când într-un fantastic ce vizează absurdul – caii verzi de pe pereţi ce transformă un sărac, „amărât până la Dumnezeu”, într-un afacerist de succes, când într-un derizoriu al existenţei, cum ar fi celebrarea divorţului religios care, la fel ca în cazul nunţilor, se desfăşoară cu mult fast în faţa martorilor veniţi să fie prezenţi la fericitul eveniment.

Ion Manea distorsionează voit orice realitate, dar în aceeaşi măsură, scrierile sale pot fi cea mai fidelă oglindă a contextului românesc actual, dramatic în esenţă, însă lipsit de tragic. Protagonistul, Ion Ionescu, se transpune, pe rând, în aproape toate personajele din volum, interacţionând cu eroii secundari care, la rândul lor, reunesc toţi indivizii ce aparţin unei anumite tipologii: români ce visează să se îmbogăţească, oameni de condiţie socială medie ce se confruntă cu situaţii absurde, hilare, atât de probabile astăzi.

Lectura propusă de Ion Manea se constituie într-un registru unic, acut şi cinic, aluziile textuale folosite născând uneori întrebări retorice existenţiale.

Necula, Ionel. *Cioran despre neantul valah ca identitate românească.*

București: Amurg sentimental, 2014

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

În volumul dedicat lui Cioran, domnul Ionel Necula îl tratează pe marele filosof în calitate de gânditor și, mult mai specific, în calitate de gânditor român. Așadar, ceea ce îl interesează pe autor nu este un nou studiu asupra operei lui Cioran ca atare, ci un studiu despre defectele istorice ale României, filtrate de gândirea sceptică a lui Cioran, în ton cu teoriile morfologiilor culturale ale vremii, așa cum sunt acestea reflectate în „Schimbarea la față a României”.

Ceea ce remarcăm încă din începutul acestui studiu este definirea strictă și clară a uneltelor teoretice pe care autorul le va folosi: conceptul de *neant valah* și, poate mai importantă, explicația naturii duale a României, așa cum apare aceasta în gândirea reflexivă a principalilor autori contemporani lui Cioran. Aceștia sunt grupați de domnul Necula în două categorii opuse: „La noi, la români, a existat acestă abordare paralelă și contrapunctică a fenomenului românesc, și atunci când ne referim la un gânditor e bine să precizăm mai întâi coloana din care se revendică”, ceea ce înseamnă cele două direcții pe care scriitorii le-au luat în ceea ce privește perspectivele țării noastre – fie o abordare optimistă, în maniera lui Eminescu, fie una pesimistă, în maniera lui Cioran, care se concentrează pe defectele acestui neam, spre deosebire de primul, care are tendința de a idealiza poporul român.

Încă din momentul în care aceste două direcții sunt trasate de autor, devine clar tot traiectul cărții de față, în care suntem purtați, dintr-o perspectivă aproape cinematografică, umăr-la-umăr cu gânditorul sibian care tratează problema neantului valah. Această perspectivă dă și dinamismul cărții, trezind interesul cititorului, a cărui lectură devine deseori palpitantă. Actorii principali se duelează pe tot parcursul cărții, încercând să își însume fiecare România în propria tabără de gândire.

Evident, este preferată poziția lui Cioran, dar argumentele acestuia sunt constant analizate de către domnul Necula și comparate cu viziunile diferite care au creat contextul cultural al vremii, ceea ce dă o dimensiune în plus studiului și un farmec aparte, literar, întregului proiect.

Simțim că miza acestei cărți nu este aceea de a încerca o recitire a lui Cioran prin ochiul contemporan, ci că acest lucru se întâmplă de la sine, fiind inerent proiectului, care are de fapt o miză mai mare, cu care fiecare dintre noi poate rezona – condiția noastră, a tuturor românilor, indiferent de coordonatele spațiale și temporale. O condiție căreia i se caută mereu un leac, în termenii domnului Necula, ceva „care să lichideze toate deficiențele înstructurate organic în pliurile firii românești”. Demers care poate părea utopic, dar pe care fiecare român este dator să îl încerce, dacă nu proactiv în viața de zi cu zi, atunci măcar cerebral, parcurgând cu atenție paginile acestei cărți.

Necula, Ionel. *Spiritul gălăţean pe treptele afirmării de sine.*

Galaţi: Axis Libri, 2013

Camelia Toporaş
şef serviciu, Referinţe, Biblioteca „V.A. Urechia”

Cunoscut şi recunoscut pentru fermitatea opiniilor, pentru pasiunea şi „obsesia admirativă” cu care se dedică incursiunilor filosofice şi documentare în opera lui Emil Cioran, pentru lucrările şi studiile dedicate istoriei şi culturii tecucene, profesorul Ionel Necula continuă să ne surprindă în fiecare an cu noi apariţii editoriale. Astfel, la sfârşitul anului trecut, sub egida Editurii „Axis Libri”, profesorul Ionel Necula a adunat o parte dintre articolele şi studiile dedicate vieţii culturale gălăţene, unele deja publicate în reviste de prestigiu, şi le-a înglobat în paginile volumului intitulat „Spiritul gălăţean pe treptele afirmării de sine”.

Este o carte dedicată Galaţiului spiritual, scriitorilor săi, vieţii culturale şi literare gălăţene şi celor care o animă şi o reprezintă, oferindu-i vitalitatea pe care orice metropolă şi-ar dori-o.

Sub amprenta sa specifică, profesorul Ionel Necula transformă acest florilegiu de studii într-o pledoarie perfect argumentată care îşi propune să demonteze ideea de periferie culturală a Galaţiului, demonstrând traiectoria acestuia către un real centru cultural naţional.

Fără pretenţia de a fi epuizat toate realizările literare înregistrate în ultima perioadă în oraşul de la Dunăre, Ionel Necula susţine cu deplină convingere, în prefaţa volumului, prezenţa şi afirmarea necontestată a spiritului cultural gălăţean, demonstrată de altfel pe tot parcursul cărţii, centrându-şi pledoaria în jurul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” şi a brandului pe deplin confirmat deja, „Axis Libri”.

Parcurgând rând pe rând paginile cărţii, autorul ne invită de fapt să mai adăugăm câte o piesă la puzzle-ul mişcarii literare şi culturale locale sau, după cum coerent ne sugerează autorul în titlu, să parcurgem trepte spre „afirmarea de sine” a spiritului gălăţean.

Eseurile şi cronicile literare pe care ni le oferă autorul sunt structurate în cinci capitole, faţete ce îşi propun să configureze spaţiul cultural gălăţean, demonstrând înclinaţia spre meditaţie a lui Ionel Necula.

Încă din titlu sau mai apoi în cuprinsul fiecărui studiu, autorul încearcă să creioneze sau să definească personalitatea abordată, atribuindu-i o trăsătură specifică: istoricul şi criticul literar Dumitru Tiutiuca este o „autoritate eseistică”, Săndel Dumitru este dedicat „istoriei subiective a Galaţiului”, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, profesorul Zanfir Ilie este „omul care pune cultura gălăţeană în rosturi active”, profesorul Traian Drăgănescu este „un hermeneut gălăţean al lui Mircea Eliade”, Katia Nanu este „o prozatoare cu ştaif”, Theodor Parapiru - „un Erasm de Galaţi” şi periplul personalităţilor continuă...

Ionel Necula ne oferă astfel efigii ale scriitorilor gălăţeni şi opinii asupra creaţiei literare locale, mare parte dintre cărţile abordate fiind lansate chiar în spaţiul primitor al Salonului „Axis Libri”: confesiunile memorialistice ale medicului Vasile V. Popa, literatura de sertar a lui Dan Plăeşu, fresca maladiilor post-decembriste a lui Constantin Vremuleţ, literatura confesivă a lui Sterian Vicol, literatura anticomunistă a lui Ioan Rusu.

Tema necesităţii valorizării spiritului gălăţean, a recuperării exegetice şi eseistice a moştenirii filosofice plăsmuite pe malul Dunării, preocupare constantă a lui Ionel Necula, o regăsim, de asemenea, abordată în cuprinsul acestui volum, cu referire specifică la filosofii Ioan Gh. Savin şi Dimitrie Cuclin, a căror operă merită cu siguranţă reeditări.

Capitolul consacrat imaginarului poetic gălăţean este dedicat, după cum de altfel ne sugerează titlul, creatorilor lirici, poeţilor gălăţeni consacraţi precum Sterian Vicol, Viorel Dinescu, a.g. secară, Cezarina Adamescu sau Corneliu Antoniu.

În ultimul capitol descoperim abordate proiecte culturale complexe, de amploare, concretizate în volume importante pentru istoria culturală locală, precum antologia dedicată „Istoriei umorului gălăţean” alcătuită cu stăruinţă de umoristul Vasile Plăcintă sau amplul proiect de cercetare desfăşurat în cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia” sub titulatura „Oameni în memoria Galaţiului” caracterizat ca o veritabilă enciclopedie a bogatei spiritualităţi gălăţene.

Nu în ultimul rând, două eseuri dedicate unui reprezentant de seamă al spiritului gălăţean, istoricul Paul Păltănea, de la a cărui naştere se împlinesc anul acesta 90 de ani, încheie în mod fericit acest periplu cultural.

Profesorul Ionel Necula îşi încheie această pledoarie cu promisiunea intuită a unei continuări, pentru că, nu-i aşa, sunt atâtea alte fapte culturale de scos în evidenţă şi cu siguranţă, această carte reprezintă doar începutul unei serii de volume care vor consolida „spiritul gălăţean pe treptele afirmării de sine”.

Trandafir, Constantin. *Grigore Hagiu și generația sa.* Galați: Axis Libri, 2013

Lucica Veliche
șef birou, Biblioteca „V.A. Urechia”

În cuvântul de început al uneia dintre cărțile publicate, Constantin Trandafir spunea:

„Mărturisesc, sincer, că pentru mine mai mare a fost plăcerea cititului decât a scrisului. Pentru un pasionat al lecturii e, categoric, deprimantă convingerea că nu poate cuprinde, într-o viață, decât o infimă parte din ceea ce ar fi râvnit să citească. Probabil că această aplecare prea îndrăgostită pentru literatură a provocat și impulsul comentariului. Când am început să mă pronunț despre cărți, am făcut-o din credința amoroasă că ele sunt calea spre ajungerea la valoare. Mă refer la recenzii, note de lectură, cronici literare, așa-numita critică de întâmpinare. Pentru că în cazul scriitorilor consacrați nu mai era nevoie de efortul ierarhizării, ci de o lectură proaspătă, multiplă, în procesul «autorevizuirii» și al valorizării iterative. A lipsit și ambiția unor puncte de vedere strict originale, dar cu timpul am învățat că datoria de căpătâi a criticii în act stă în judecata de valoare întemeiată pe gust, știința domeniului, siguranța percepției.”

Volum după volum, contribuțiile criticului Constantin Trandafir – format la școala riguroasă și flexibilă a criticii franceze – ilustrează ferm ceea ce constituie un fel de profesiune de credință a autorului, exprimată într-un titlu mai vechi: „Recunoașterea valorii”.

Totul este expus într-o manieră adecvată, integrat într-o narațiune vioaie, fluentă, atractivă, căci Constantin Trandafir e unul dintre puținii critici actuali care scriu foarte bine, cu luciditate, cu știință și farmec literar, cu voluptate lexicală și acurateţe gramaticală, cu atașament și, când e necesar, cu distanţă ironică.

Temperamental în abordări, uneori, măsurat în judecăți mai întotdeauna, se arată mai curând un spirit înclinat să servească unui clasicism al eternului literaturii şi niciodată iluziilor conjuncturale ce ţin de voga la un moment dat a unui autor sau altul, de ceea ce ar fi sau nu ar fi de bonton să susţină cineva care se pronunţă în arena analizelor şi a verdictelor legate de cărţi, autori, idei.

Cărturar fin, Constantin Trandafir nu se „pierde”, în meandrele deconcertante ale tendinţelor literaturii actuale, iar asta pentru că posedă din plin sensul axiologic indus de acel clasicism care înseamnă valoare perenă.

Un asemenea spirit este, fără îndoială, convins că literatura nu se configurează numai din „vârfuri”, ci și din acei scriitori care, chiar dacă nu au pătruns în manuale, au făcut parte din definiția estetică a unei epoci, a unei generații.

Un astfel de caz se arată a fi Grigore Hagiu.

Alexandru Piru considera că scrisul acestuia e o „lungă poliloghie filosofardă”, inundată de „cifruri bizare”. Alţii l-au acuzat şi ei de „filosofare stearpă”, de „versificaţie artificială” a unor „concepte aride”, ba s-a mers până la a se afirma „o depărtare între el și contemporanii săi, care va crește mereu, până la dimensiuni astronomice, ca de la Eminescu la Vlahuță”. „Comentatorii, însă, „cu gust artistic”, au deslușit și „multe coordonate faste (nostalgia, reveria, contemplaţia, suavitatea, sugestia absenţelor, «raţiunea emoţiei», conştiinţa interogativă, senzualitatea, contopirea cu elementele etc.”.

La mijloc între aceste păreri contradictorii, Constantin Trandafir caută să arate, într-o carte consistentă, ***Grigore Hagiu și generația sa*** (prima ediție a apărut în 2003, apoi ediţia revăzută şi adăugită, la Editura „Axis Libri”, Galaţi, 2013), că opera lui Hagiu poate să dea seamă de întreaga generaţie poetică din care a făcut parte, aceea a lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru ș.a.

Adică Generaţia ’60, el fiind „un important exponent” al acesteia. Pe lângă un interes cert, mărturisit, acordat acestei generaţii „de aur”, cum o socoteşte, pe bună dreptate, nu e lipsit de importanţă să observăm că locul de naştere al criticului este Iveşti (unde s-a născut Hortensia Papadat-Bengescu), nu departe de Buceştiul lui Ştefan Petică, Grigore Hagiu, la rândul lui, fiind originar din Târgu Bujor, acelaşi judeţ Galaţi.

Care erau trăsăturile autorilor care debutau atunci?

Constantin Trandafir spune despre toţi, ceea ce în general li se impută numai unora: „Lirica poeţilor din generaţia ’60 se vrea şi este, în primul rând, vizionară, stăpânită de «iluminări», de reprezentări valorice, de «vise» şi «idealuri măreţe»”.

Entuziasmul are în sine o anume cantitate creativă, dar de la un alt grad încolo întreţine un optimism păgubos din toate punctele de vedere, esteticeşte cu deosebire. *Şaizeciştii* pentru împlinirea aspiraţiilor sociale şi artistice se angajează, militează, se implică, şi nu doar în primele lor volume. Poeţii, în primul rând, sunt, în majoritate, «politici», «civici», «sociali» şi «partinici».

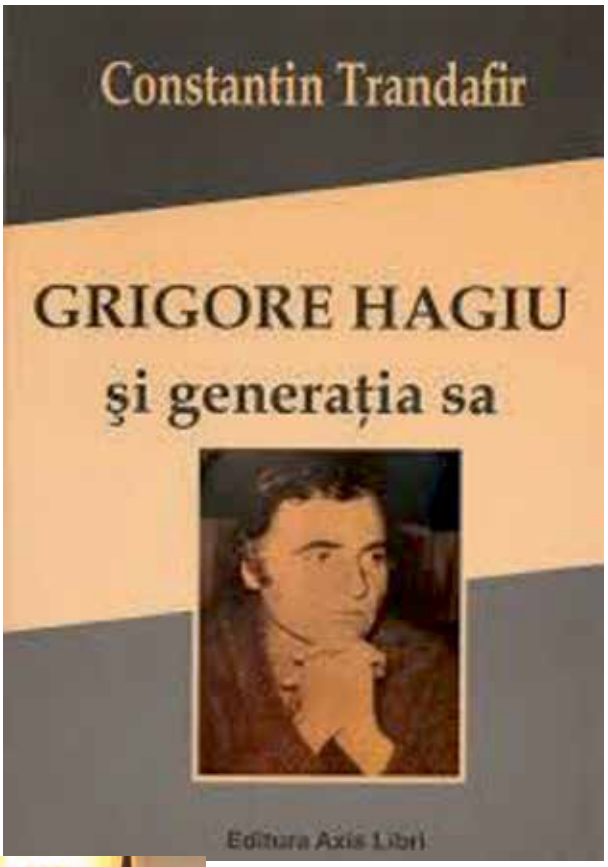

Pe lângă un portret al generaţiei lui Nichita Stănescu, aşa cum a fost numită, cu definiri concise şi contextualizări mai largi în ceea ce-i priveşte pe principalii poeţi afirmaţi în deceniul al şaptelea al secolului ce abia a trecut, aflăm unul trasat în linii foarte precise al lui Grigore Hagiu. Relevându-i acestuia întinsa cultură – trăsătură, de altfel, comună tuturor scriitorilor generaţiei `60, cam toţi cu studii filologice serioase, cu lecturi vaste – autorul îi conturează parcursul poetic, cu ce datorează altora, cu ce-i este numai lui propriu, neocolind coborâşurile şi neexaltându-i reuşitele.

Ca majoritatea scriitorilor din generaţia lui, şi nu numai, Hagiu crede că pentru poezie contează mult experienţa de viaţă, pe care poetul o echivalează întâi de toate cu experienţa livrească a cunoaşterii prietenilor săi, oameni de artă, scriitori, artişti plastici.

Putem spune că toată creaţia lui Grigore Hagiu se răsfaţă sub acolada *poeticii visării*. „Secat” de vis, rătăcind prin „spaţiile somnului”, sub un „curcubeu de sunete” şi „fulgerări de sânge”, poetul compune – demonstrativ – stranii reverii erotice, cu efecte lirice discutabile (cf. Eugen Simion).

Nu este lăsată la o parte, întrucât este văzută ca semnificativă, activitatea de cronicar plastic a lui Grigore Hagiu: „A doua mare pasiune artistică a lui Hagiu, sunt artele plastice, predispoziţie naturală şi cultură artistică – amestec de subiectivitate, intuiţie a valorii şi facultate selectivă de sondare a esenţei. Sincretismul artelor e o realitate care s-a impus din străvechime; un dialog permanent şi productiv, mai ales al poeziei cu muzica şi artele plastice”.

Finalmente, cartea se parcurge cu interes, dar şi cu folos.

Burlacu-Niculițel, Gheorghe. *Terapii tămăduitoare de suflete.* Galați: Sinteze, 2012

Dana Vânaga
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Poetul Gheorghe Burlacu-Niculițel își face din nou simțită prezența în viața culturală gălățeană cu al șaselea volum de versuri, intitulat „Terapii tămăduitoare de suflete”. Celelalte volume au fost publicate între anii 2003-2010. Autorul este născut la Niculițel, jud. Tulcea, la doi pași de Bazilica Paleocreștină (singura din Europa), localitate aflată în triunghiul de foc al credinței ortodoxe, triunghi format din mănăstirile Cocoș, Saon și Celic-Dere (pîrîiașul de oțel), așezată într-o depresiune înconjurată de păduri, lacuri și vii, ceea ce constituie pentru scriitor un ambient propice creației.

Despre trecutul și tradițiile din comuna Niculițel (județul Tulcea) se pot scrie volume întregi, izvoarele istorice fiind bogate în resurse. La fel și despre personalitățile născute sau care au trăit în localitate. Dintre acestea, merită să amintim un poet, pe numele său Gheorghe Burlacu, care a primit relativ recent, la inițiativa primarului, distincția de cetățean de onoare al comunei. Datorită meseriei de ghid turistic, pe care a exercitat-o timp de 35 de ani, acesta a avut norocul să viziteze aproape toată lumea. Cu toate acestea, poetul consideră că, deși a întâlnit peisaje spectaculoase și stiluri de viață râvnite de mulți, nicăieri nu s-a simțit mai bine decât acasă. Poate din acest motiv, Gheorghe Burlacu se întoarce pe meleagurile natale din Niculițel în fiecare vară.

Conform spuselor poetului, această *carte* reprezintă o mare împlinire sufletească. Dorul după marele poet Mihai Eminescu și natura paradisiacă din satul natal îl vor urmări toată viața pe gălățeanul prin adopție, mărturisește poetul. Dorul de acasă, ulița și amintirile copilăriei revin frecvent în poeziile sale. Nostalgiile poetului sunt provocate de scurgerea nemiloasă a timpului, care duce în eternitate tot ce i-a fost drag în copilărie: părinții, casa părintească, primele iubiri. Citite, poeziile gălățeanului Gheorghe Burlacu sunt dătătoare de liniște și pace. Calea credinței, înclinația spre poezia religioasă nu a fost spontană. În 2001, suferă o operație la inimă, care îi va schimba radical viața. Astfel, la limita dintre viață și moarte, omul Gheorghe Burlacu îl întâlnește pe Dumnezeu. „Totul s-a întâmplat de la sine. Am simțit că trebuie să-i aduc o mulțumire. De atunci, îl port permanent în sufletul meu. Este sursa mea de inspirație”, spune poetul Burlacu. Majoritatea cărților le-a lansat la mănăstirea din Celic și Niculițel.

Acest volum excelează și prin cantitate, dar și prin calitate. Cartea cuprinde un număr mult mai mare de creații decât fiecare dintre celelalte volume. Are 125 de creații, la carea se adaugă un capitol de maxime și cugetări autointitulate BURLACISME.

Poetul este sincer, direct și spontan și ca urmare își pune sufletul pe masa de lectură a cititorului. În acest volum autorul aduce un element de noutate: fiecare poezie are la finalul ei o maximă care este o sinteză, o morală a întregii poezii.

Cartea este structurată în patru capitole intitulate: Foșnetul din gând; Neliniști între limite; Popasuri dobrogene; Geamătul durerii.

Primul capitol cuprinde un număr de 38 de poezii. Autorul nu mai este în căutarea lui Dumnezeu, deoarece L-a întâlnit și dialoghează direct cu Divinitatea; toată creația poetului se desfășoară sub imperativul credinței.

„Dă-mi Doamne, harul înțelepciunii să te simt în mine,
Să aud în juru-mi cântări de serafimi”

Conștient de noianul de păcate în care trăiește omenirea, poetul imploră Divinitatea să coboare

Lumina Adevărului Divin peste noaptea păcatelor noastre, autorul văzându-se o punte de legătură între păcat și mântuire într-o omenire în derivă, care și-a pierdut măsura valorilor și orbecăie la întâmplare.

„Din Lumina Adevărului Divin dă-ne tu o rază
Și harul Tău revarsă pe pământul sfânt"

Capitolul al doilea, „Neliniști între limite", cuprinde 43 de poezii care redau neliniștea poetului pentru toate aspectele vieții umane. Sufletul sensibil al poetului își surprinde neliniștea propriului său EU în prima poezie din acest capitol.

„Lacrima din izvoare de lumini dă raze de iubire,
Zâmbetul mângâietor va regăsi trepte în urcușuri."

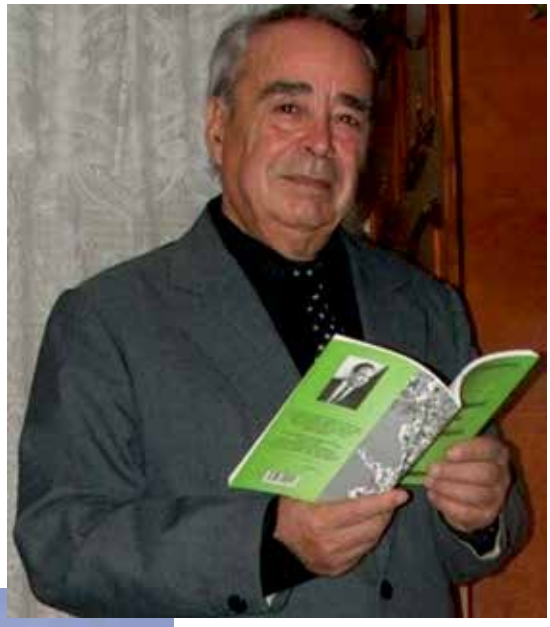

Ajuns la vârsta înțelepciunii, neliniște îi provoacă autorului și Marea Trecere în veșnicie. Nu se teme, deoarece știe că acolo se va afla în Împărăția lui Dumnezeu. În poezia „Uniți în rugăciune pe muntele Tabor", care este cea mai tulburătoare creație a acestui capitol, poetul crede că unii oameni s-au îndepărtat de credință și au comis cel mai mare păcat: Mândria. Omul trufaș, crezându-se stăpânul naturii, a distrus-o prin acțiunile sale, provocând fenomene meteo extreme.

În al treilea capitol al volumului, intitulat „Popasuri dobrogene", poetul ne ilustrează prin versuri patriotismul, care în zilele noastre poate fi considerat desuet, dar care ar trebui să fie o înaltă calitate a oricărui român adevărat. Gheorghe Burlacu-Niculițel este unul dintre românii care strigă în fața lumii eroismul înaintașilor care prin sângele lor au întemeiat o ȚARĂ.

„Veacuri au fost uitate, mulți plecat-au dintre noi,
Singuri cu verticalitate cu statut și-n veci eroi."

În cazul poetului, patriotismul pleacă de la cuptorul cu pâine al bunei sale mame:

„Acum mama încălzește cuptorul cu rost,
Ne așteaptă cu drag cu pâine și cu sare, căci e post."

În ultimul capitol, „Geamătul durerii", descoperim durerea omului Gheorghe Burlacu-Niculițel, provocată de amintirea dragilor săi părinți. Îl doare chemarea de dincolo de moarte a scumpei sale mame:

„Pe mormântul părinților mei a răsărit un prun,
Călătorind neobosit în taina veșniciei,
Din lacrimile petalelor îngenunchez și adun
Clipe din trăirea lor cu zâmbete pierdute-n nostalgie"

„Geamătul durerii" poetului este un geamăt divin, pentru că exprimă zbuciumul unui suflet sensibil pentru suferințele și păcatele omenești. Călătoriile și pelerinajele l-au convins că Omenirea are un singur Dumnezeu, indiferent cum este denumit în diferite limbi.

Volumul „Terapii tămăduitoare de suflete" se încheie cu 101 maxime și cugetări autointitulate „Burlacisme", pe care autorul le oferă cu atâta generozitate tuturor cititorilor săi.

Burlacu-Niculițel, Gheorghe. *Mileniul grăbit al speranțelor.* Galați: Sinteze, 2013

Mădălina Pană
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Poezia religioasă este o formă concretă de comunicare a „omului mileniului III” cu Dumnezeu. Prea puţini poeţi contemporani reuşesc însă să realizeze această comunicare aşa cum o face poetul Gheorghe Burlacu-Niculiţel, astfel încât limbajul divin să fie transpus în versuri cu o mare forţă artistică. Poezia religioasă nu doar că menţine omul în relaţie cu Dumnezeu, ci şi în comuniune. Nu doar poetul realizează aceasta, ci şi cel care citeşte poezia religioasă. În aceasta constă de fapt marea bogăţie a textelor de inspiraţie creştină; ele reusesc să transfigureze sufletul cititorului, să îl ridice la rangul de împreună-lucrător cu Dumnezeu.

„*Mileniul grăbit al speranţelor*” – cel de-al şaptelea volum al poetului Gheorghe Burlacu-Niculiţel, apărut la editura Sinteze în anul 2013 cuprinde un număr de 63 de poezii cu tematică religioasă care abordează o serie de subiecte, cum ar fi iubirea faţă de Creatorul suprem, necesitatea rugăciunii, speranţa reîntoarcerii omului „mileniului grăbit” la credinţa în Dumnezeu, evocarea ţinutului natal, precum şi a amintirilor ce sălăşluiesc în sufletul autorului, toate culminând sublim în iubirea revelată care este însuşi Dumnezeu.

Opera poetică a lui Gheorghe Burlacu-Niculiţel depăşeşte viziunea trandiţională a poeziei religioase româneşti, îmbogăţind şi completând patrimoniul liricii noastre religioase cu poezii de o rară frumuseţe şi sensibilitate. Aşa cum însuşi autorul mărturiseşte într-un interviu, această carte reprezintă o mare împlinire sufletească. În primul rând pentru faptul că acest volum este dedicat celor două nepoţele ale sale, Mara Alexandra şi Andra Luana, pe care le întâlnim pe coperta volumului de poezii, ele insuflându-i autorului speranţa într-un viitor mai bun, constituind de altfel şi principala sursă de inspiraţie în denumirea volumului de poezii. Cea de-a două sursă de inspiraţie o reprezintă comuna Niculiţel, locul de naştere al poetului.

Prima poezie, cea care deschide volumul, este intitulată sugestiv „*Plecăciunea – antidotul orgoliului*”. Autorul evidenţiază încă de la începutul poeziei unul din viciile omului modern – orgoliul, păcat capital ce îl separă pe acesta de dragostea Creatorului precum şi cea faţă de aproapele său. Doar atunci „*Când smerenia din tine îţi va încovoia coloana vertebrală/ Şi voieşti să-ţi mărturiseşti împovăratul păcat/ Orgoliul, ce reprezintă diagnosticul în trupul pătruns de boală/ Te va părăsi în osânda păcatului neiertat*”. Condiţia esenţială pe care poetul ne-o sugerează în poezie ca soluţie la pacătul orgoliului este aceea ca omul să îşi recunoască greşelile, pas ce poate fi făcut doar prin plecăciune şi smerenie.

În acest mileniu în care iubirea pentru semeni începe să-şi piardă din intensitate, poetul se declară a fi un „purtător de speranţe”: „*Rămân un purtător de speranţe în a mea fiinţă, [...] / Las deschise cămările inimii cu recunoştinţă/ Ca pacea lăuntrică să-nmugurească în mine.*”

Făcând o incursiune prin volumul de poezii, vom observa că speranţa este adusă mereu în prim plan aşa cum ne spune chiar autorul în însemnarea făcută la poezia „*Speranţa zborului la infinit*”, unde „*Fără speranţă, viaţa nu are rost*”.

Poetul îşi îndreaptă atenţia spre o altă problemă a mileniului III şi anume „*timpul*”. Aşa cum mărturiseşte în versurile sale din poezia „*Timpul ucide din speranţa noastră*”, trăim timpuri care moral şi spiritual ne fac să părem goi pentru că

„lăsăm moralitatea să zacă în visare” în goana noastră după îmbogăţire, *„uitând c-avem un suflet şi doar cu el trăim”*.

Membru important al comunităţii Niculiţel, autorul evocă cu nostalgie casa părintească ca şi în volume sale precedente. Niculiţel este locul cu cele mai frumoase amintiri ale acestuia, aşa cum regăsim în poezia *„În vremi ce am trăit nevinovat odată”*, a unei perioade fără griji, petrecută alături de părinţii săi, icoane vii ale omeniei creştine precum şi dragostea acestora necondiţionată faţă de copilul de odinioară. Poetul rememorează frumuseţile casei părinteşti cu prispă şi cerdac, pomi fructiferi, *„arbuşti de iasomie cu flori albe şi movul liliac”*. Rememorând copilăria, poetului îi revin în minte *„mângâierea mamei”* şi *„lacrima ce se scurge din privirea tatei”* şi realizează cu nostalgie că viaţa la acea vârstă alături de protecţia părinţilor era *„fără durere şi necaz”*.

În poezia *„Niculiţel –Altarul iubirii dobrogene”* poetul elogiază ca şi în alte poezii ţinuturile natale. Acesta se adresează in mod direct şi cu o dragoste neţărmuită ţinutului Niculiţel, loc drag inimii lui, muza ce l-a făcut pe Gheorghe Burlacu-Niculiţel să devină poetul, omul, cetăţeanul, patriotul şi bunul creştin care este astăzi.

Alături de divinitate şi locuri natale, poetul Gheorghe Burlacu-Niculiţel oferă un elogiu marilor valori ale culturii româneşti. Poetul descrie naşterea marelui compozitor George Enescu ca fiind o contopire *„între sunet şi cuvânt”*, iar venirea pe lume a poetului Eminescu *„ca o uniune între gând şi cuvânt”*. În aceste metafore de o mare expresivitate artistică pot fi remarcate geniul literar al poetului Gheorghe Burlacu-Niculiţel, sensibilitatea, modestia acestuia, cât şi admiraţia sa faţă de predecesorii săi pe care îi consideră *„geniile ce au rezistat trecuţi şi petrecuţi prin ruguri”*.

Creaţia lirică *„Zâmbet de copil”*, poetul o dedică nepoţelei sale Mara Alexandra la împlinirea vârstei de 1 an, care reuşeşte să-l facă pe poet să uite de griji şi suferinţe înveselindu-i viaţa cu zâmbetul ei de copil nevinovat. Râsul unui copil apare aşa cum zice chiar poetul *„sincer dintr-o frumoasă floare […] ce vine din soare”*. *[…] „Sinceritatea o auzi prin glasul de copil […]/ Ce-ţi transmite dragoste şi un gingaş zâmbet de copil”*. Pentru că inocenţa unui copil poate încălzi inimi şi descreţi cele mai încruntate frunţi.

Poetul este şi un mare iubitor al naturii, temă ce ocupă un loc important în opera acestuia. Putem remarca acest lucru şi din poezia *„Primăvara, Învierea sufletului”*, în care ne arată că odată cu reînvierea naturii şi sufletul nostru capătă noi valenţe şi forţe. În poezia sa, Iisus Hristos e asemănat bobului de grâu ce trebuie să moară violent şi să reînvie astfel încât prin sângele Lui noi păcătoşii să fim salvaţi.

În finalul volumului întâlnim poezia *„Snopul de rugăciuni”*, care readuce în prim plan tema din prima poezie şi anume orgoliul şi mândria. Poetul evidenţiază importanta rugăciunii ca unică soluţie la păcatele oamenilor ce trăiesc în *„Mileniul grăbit al speranţelor”*.

Fiecare poezie are în încheiere o meditaţie ce aparţine autorului, dar întâlnim, de asemenea, şi meditaţii ale unor personalităţi precum Nicolae Iorga sau Lucian Blaga.

Într-o lume legată de materie şi de trup, exemplul poetului Gheorghe Burlacu-Niculiţel, vine să îi stimuleze pe cititori, mai ales pe cei tineri, să îi ajute să conştientizeze că există, totuşi, şi lucruri ce transcend prin mizeria cotidiană.

Muscă-Oană, Georgeta. *Regine efemere.*
Constanța: Neliniști Metafizice, 2013

Cătălina Șoltuz
șef birou, Biblioteca „V.A. Urechia”

La început de primăvară, într-o atmosferă plină de renaștere, dar și de cultură și iubire, o descoperim și redescoperim pe distinsa scriitoare gălățeană, doamna Georgeta Muscă-Oană prin intermediul celui mai nou volum de poezii, ***Regine efemere***, apărut la Editura constănțeană „Neliniști metafizice”, în anul 2013.

Iubirea este una din cele mai vechi teme ale literaturii lumii, ea fiind generată de sentimentul specific omenesc care diferă de la om la om în funcție de vârstă, credință sau apartenență culturală. Cartea ***Regine efemere*** este conturată de multă sensibilitate, emoții și sentimente, fiind dedicată atât celor mai nepreţuite persoane din viaţa doamnei, soţul și fiul, cât și publicului larg, iubitor de versuri și gânduri în care sentimentul nobil de iubire este tema întregului volum de poezii.

Pe parcursul celor 128 de pagini, versurile doamnei Georgeta Muscă-Oană, cu nuanțe sentimental-lirice, sunt reale, se expun sufletește astfel așezându-și neliniștile, frământările, incertitudinile și dilemele existențiale.

Refugiul poetei față de existența tulbure a zilelor actuale se poate întâlni, cu delicatețea-i specifică, în poezia lirică, în arta cuvântului, în general, ca o mărturisire a sufletului însetat fie de iubire și recunoștință, fie de tristețe și mâhnire venită dinspre trecerea timpului: *„Culoarea existenței noastre se schimbă mereu.../Surâde în tonuri calde / Zburdă pe câmpia iubirii, înmugurind armonia visării / iar în clipa următoare / furtuna răvășește culorile existenței / tulburând bătăile inimii...”*

Versurile sunt, după cum declara în prefața volumului criticul literar brăilean Dumitru Anghel: *„o învălmășeală emoționantă și frumoasă de simțiri sufletești, de la iubirea de țară, de oameni, de locurile natale, de părinți, rude și copii, de prieteni sau Dumnezeu”*.

Întâlnim gânduri și sentimente nobile dedicate persoanelor apropiate doamnei, precum Nicoleta Catrinescu, Robert Ionică, vărul Ninel Gae, Ilona Nicoleta Terescenco, și *in memoriam* – Elena Munteanu.

Versuri în care primăvara, anotimpul minunat al iubirii și al schimbărilor pozitive, se descoperă sub diferite aspecte și forme: *„Vine primăvara, oameni, și natura e-n schimbare / Haideți să-i urmăm exemplul, să gândim spre vindecare! / Hai să ne trezim cu toții și să facem, de se poate / Curățenie în inimi și în gândurile toate”*.

De-a lungul celor 108 poezii regăsim și *Regine Efemere,* cea care dă și titlul volumului, reprezentând o strigare / chemare către speranță, dar și eternitate, care ne va cuprinde mai devreme sau mai târziu, către bunătate și dragoste: *„Veniți spre noi, dorite clipe și voi regine efemere / Striviți al inimii tumult / Striviți destinul care cere o clipă doar, nimic mai mult”*.

„Iubește viața” este un îndemn și un sfat conturat în versuri pe care ni-l oferă cu multă căldură doamna Georgeta Muscă-Oană spre a-l urma: *„Trăiește clipa ta din plin / Iubind cu bucurie / Nu regreta clipele care au trecut, încercați să le dați valoare celor care vin!”*.

Iubirea este o temă inepuizabilă și oricât s-ar scrie despre iubire, mai rămân multe de scris. De aceea poeții scriu despre dragoste sub diferite forme, stiluri și titluri, descriind noi trăiri. Iubirea este și va rămâne tema fundamentală a literaturii trecutului, prezentului și viitorului.

Vă invit să citiți cu plăcere și sensibilitate acest volum de poezii, astfel încât să așteptați cu nerăbdare apariția următorului volum și lansarea lui în Cetatea cărții gălățene.

Muscă-Oană, Georgeta. *Soarele copilăriei.*
Constanța: Neliniști Metafizice, 2013

Titela Trif
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

De câte ori nu visăm la copilărie și la universul plin de miracole, de joc și veselie!!!... Copilăria este o lume de poveste minunată, fermecată, este acea vârstă magică încărcată de soarele aprins al bucuriei.

Ne amintim cu drag de poveștele părinților și bunicilor, într-o lume în care nu existau jocurile pe calculator, dar pierdeam ore în șir în spatele blocului sau pe ulița bunicilor, jucând: „rațele și vânătorii”, „de-a v-ați ascunselea” și câte și mai câte jocuri, care ne trimiteau seara la culcare frânți de oboseală, dar fericiți.

Ne este dor de poveștile din copilărie spuse de mama sau bunica înainte de culcare, când intram în rolul personajului din poveste și trăiam intens fiecare moment imaginându-ne totul ca și cum ar fi aievea.

Pe acest tărâm al poveștilor și amintirilor ne poartă distinsa doamnă Georgeta Muscă-Oană în volumul de versuri intitulat *„Soarele copilăriei”*. Este cea de-a treia carte a autoarei, care cuprinde 80 de poeme „sculptate” după chipul unui copil, ce îl regăsim chiar pe prima pagină în dedicația adresată acestuia: „Celui mai curat și sensibil suflet cunoscut, lui *Constantin Paul Muscă*”, nepotul autoarei.

Parcurgând paginile acestui volum de poezii îl descoperim pe eroul principal al cărții, pe Constantin Paul, care se prezintă și se dezvăluie pe sine, ne împărtășește cu drag bucuriile și peripețiile copilăriei sale.

Autoarea reușește astfel, cu ajutorul acestui copil minunat, să contureze un univers al copilăriei prin poezie și se transpune cu ușurință în persoana copilului, alcătuind o lume de vis, după mintea și sufletul acestui micuț de la care cu toții avem de învățat.

Îl regăsim pe acesta într-o mulțime de ipostaze, sugerate de însăși titlul poeziilor: *„Prima zi de școală”*, *„Copil ascultător”*, *„Tânărul pescar”*, *„Generozitate”*, un copil care se comportă precum un adult descurcăreț și inventiv care merge la pescuit, îi place fotbalul, dar și șahul, un copil sensibil care iubește frumusețea naturii, drumețiile, care se bucură de razele soarelui, de orice lucru și vietate din mediul înconjurător, așa cum numai un copil o face cu fericirea sinceră a sufletului neprihănit.

Versurile scriitoarei Georgeta Muscă-Oană au o armonie perfectă, o muzicalitate și un ritm care le sporește atât farmecul, cât și valoarea artistică.

Poeziile din acest volum trebuie citite de fiecare copil, de fiecare tânăr sau chiar adult, pentru că numai așa ne vom reaminti cine am fost, cine am ajuns și cum trebuie să-i înțelegem pe copii și nevoia lor de visare.

Vă propun, dragi cititori, să vă aplecați asupra acestui volum de poezii cu un conținut plin de savoare, amuzant, plin de învățăminte moralizatoare și să încercați să fiți iar copilul din voi.

Toderiță, Ioan. *Spațiul vectorial al limbajului literar.* Buzău: Editgraph, 2013

Luminița Obreja
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Matematician, prozator, poet, critic și istoric literar, gălățeanul Ioan Toderiță publică la Editura Epigraph din Buzău o nouă carte de „fragmente” de critică literară analitică și carteziană intitulată „Spațiul vectorial al limbajului literar”, în anul 2013.

Acesta a debutat cu poezii în revista „Pagini Dunărene”, iar peste 20 de ani își adună opera lirică în 8 volume de versuri. În paralel tratează și genul epic cu cea mai convingătoare specie literară, „romanul”, publicând „Moșia”, trilogia „Amintiri la capăt de vis”, din care au rezultat cărțile „Fântâni în arhetipuri”, „Cumpene pe iris”, „Ciutura de cristal”, într-o ritmică disciplinată, anuală, de matematician obișnuit cu rigoarea, avându-l model pe Ion Barbu.

Și-a valorificat înclinațiile artistice, preferințele și talentul literar, scriind eseu și critică literară în competiție cu sine și mai ales cu literatura, proza sau poezia altor confrați.

Poet, prozator, dar și un analist și temeinic critic și istoric literar, domnul Ioan Toderiță încearcă să surprindă cât mai fidel viața literară gălățeană cu toate realizările sale, cu o precizie de invidiat.

Demersul pe care îl săvârșește scriitorul în această carte este cu atât mai important cu cât reușește să analizeze până la detalii și să pună în valoare operele scriitorilor menționați. Acesta realizează un act de dreptate și de recunoaștere a valorilor autentice, valori cu care ne putem acomoda mult mai ușor intrând în subtilitatea cărților și în frumusețea ideilor și subiectelor. Criticul Ioan Toderiță reușește un lucru extrem de important și anume acela de a evidenția trăsăturile fundamentale ale cărților avute în atenție, cărți pe care și le alege pentru a servi titlului ales.

Fiecare operă descrisă în lucrare începe cu un motto ce reflectă viziunea poetului asupra operelor analizate. Dintre acestea doresc să amintesc următoarele: „Categorii abisale matematice” de Dan Barbilian și Ioan Barbu, despre care scriitorul afirmă: „În cunoaștere, matematica are legi bine determinate. Drumul dintre Ființă și Neant, cel mereu bătut în felurite poteci de filozofi, are nevoie de primordialitatea ideii, ideilor platonice. Fără această primă dogmă: ideea înainte materie, înainte chiar de senzațiile mult înșelătoare de formă și conținut, nu vom penetra esența manifestărilor fenomenale. Astfel lumea trece din real în imaginar și invers numai prin idee matematică”;

Despre romanul „Opriți dricul, mortu’ ăsta n-a dat plicul!” de Nicolae Dobrovici Bacalbașa, criticul Ioan Toderiță afirmă: „domnul Nicolae Dobrovici Bacalbașa este intelectualul abil, desprins de lectura cărților ce l-au impresionat. Mereu pornit să le răstoarne valoarea științifică ori statuia culturală, în stranietatea, în sanctuarul ficțiunii. Stilul său literar în această carte este o parodiere a zeilor și zeităților comuniste, în opoziție cu documentul istoric citit lăsând neatins adevărul istoric al acestora. Aducându-l în lumina interpretării noastre, cu voce revoltată în condei”.

Un exemplu punctual îl constituie fragmentul „Omul potrivit la locul potrivit”. Acesta este titlul paginilor dedicate managerului Bibliotecii Județene V.A. Urechia, domnul prof. dr. Ilie Zanfir, în care scriitorul Ioan Toderiță descrie evoluția și implicarea omului de cultură gălățean în favoarea „cărții de citit”, a deschiderii poftei de cultură a gălățeanului, iluminând calea salvării prin cultură a unei societăți migratoare.

În cuprinsul acestei cărți sunt tratate și alte lucrări interesante, unele dintre ele fiind lansate chiar în cadrul Salonului Literar „Axis Libri din cetatea cărții gălățene”, dintre care menționez: „Sărutul Beatrice, Sărutul Zeilor” de Alina Beatrice Cheșcă, „Casa umbrelor cu ochi verzi” de Dumitru Barău, „Litania” de Maximilian Popescu Vella, „Documentele haosului” de Daniel Corbu etc.

Sper că v-am trezit interesul pentru acest inedit volum de critică literară analitică și carteziană a scriitorului gălățean Ioan Toderiță, fapt pentru care vă doresc lectură plăcută!

Dobre, Cătălina-Elena. *O hermeneutică a categoriei de repetiţie cu specifică referire la Søren Kierkegaard.*

Galaţi: Axis Libri, 2013

Dan Dănilă
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Soren Kierkegaard face parte din categoria gânditorilor pentru care reflecţia filozofică nu poate fi separată de biografie; filosoful născut la Copenhaga şi-a trăit filozofia şi filozofia s-a născut din viaţa lui. Tatăl său a fost o personalitate severă, profund melancolică şi foarte autoritară. În conştiinţa fiului său, acesta a jucat rolul unui judecător pe care nimic nu-l putea mulţumi. Kierkegaard avea să spună mai târziu: „Dacă fiul este o oglindă în care se priveşte tatăl, tot aşa tatăl este o oglindă în care se priveşte fiul.”

CĂTĂLINA ELENA DOBRE
O hermeneutică a categoriei de repetiție cu specifică referință la Søren Kierkegaard
Editura Axis Libri

Un eveniment important din viaţa filosofului avea să fie logodna cu Regine Olsen, căreia, după un an de suferinţe şi zbucium, îi restituie inelul de logodnă. Pentru Kierkegaard, această rană a rămas mereu deschisă. Va urma o perioadă în care filosoful existenţialist s-a angajat în luptă împotriva Bisericii daneze oficiale, căreia îi reproşa formalismul şi implicarea în relaţia cu Statul.

Kierkegaard se considera un gânditor *privat*, care se adresează totuşi celorlalţi, dar nu ca să instituie o doctrină, ci ca să-i trezească, să-i pună în faţa exigenţei religioase în radicalitatea sa, aşa cum se adresează ea esenţei unice şi solitare a fiecărei fiinţe omeneşti.

Pentru a ajunge la semnificaţia pe care o are conceptul de *repetare* la Kierkegaard, trebuie să ne întoarcem la etimologia termenului *existenţă* – *ek-sistere* înseamnă a ţâşni din magma lucrurilor, a provoca o ruptură, *traversând* timpul continuu, *străpungându-l.* Este ceea ce Kierkegaard numeşte *clipă.* Asemenea lui Hristos, care introduce o ruptură în timp, cel care prin decizia sa spirituală sau morală săvârşeşte această ruptură, prin acţiunea sau credinţa sa devine contemporanul lui Hristos în eternitatea *clipei.*

Pentru filosoful danez, *eternitatea* nu este un timp care se scurge la nesfârşit, ci mai curând *repetarea* imobilă a clipei în care actul de credinţă creează necontenit substanţa credinţei prin exerciţiul tragic al spiritului. Ea este *repetarea* unui act riguros imposibil, care ne cufundă în disperare.

Preda, Sorin. *Moromeţii – ultimul capitol.*
Cluj-Napoca: Eikon, 2013

Maricica Târâlă-Sava
şef birou, Împrumut la domiciliu pentru copii, Biblioteca „V.A. Urechia”

Moromeţii - ultimul capitol este o carte a lui Sorin Preda, care a apărut acum câţiva ani, premiată de Academia Română şi relansată, revizuită şi adăugită anul trecut la binecunoscuta editură Eikon din Cluj Napoca. Volumul de faţă cuprinde 240 de pagini şi se încheie cu o colecţie iconografică ce reconstituie un întreg univers biografic al marelui prozator Marin Preda.

De la primul contact cu cartea intuieşti că ai dat peste o comoară, peste o carte vie. Mai întâi îţi atrage atenţia coperta, care prin imaginile sale te introduce în lumea Moromeţilor, apoi când începi să citeşti te simţi captivat de autenticitatea istorisirilor şi de vibraţia sentimentelor celor intervievaţi: rude, prieteni ai scriitorului, oameni din Siliştea-Gumeşti şi, în general, cei care l-au cunoscut cândva pe Marin Preda.

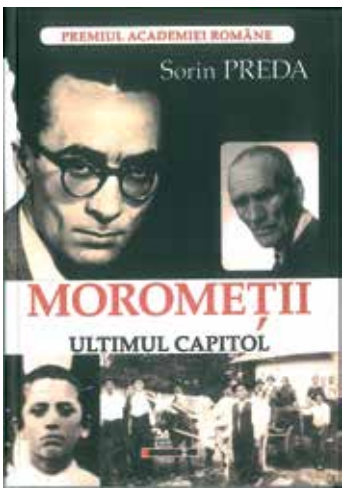

Moromeţii – ultimul capitol este o carte a mărturisirilor, o carte care printr-o suită de dialoguri ne prezintă trăirile şi frământările omului Marin Preda în diferitele sale ipostaze: de fiu, de frate, de soţ, de tată, de om autentic al epocii sale.

Parcurgând acest volum mi-am consolidat perspectiva asupra universului moromeţian, mi-am regăsit personajele mult iubite din vremea adolescenţei mele, când am citit pentru prima oară Moromeţii. Am regăsit frumuseţea satului românesc cu datinile şi obiceiurile sale, am simţit dragostea şi iubirea celor din jur, care l-au acceptat pe Marin Preda aşa cum era, dar am şi suferit din cauza neputinţei unor oameni de a-l înţelege, a morţii tragice şi prea timpurii a celui mai iubit dintre „prozatori”, (parafrazând celebrul său titlu).

Sorin Preda, nepot de frate - cum se spune, fiul lui Alexandru Călăraşu, născut Preda, mărturiseşte că nu a îndrăznit niciodată să deschidă un reportofon în prezenţa maestrului, de unde rezultă respectul şi admiraţia copleşitoare faţă de unchiul său. Dar, cum aşchia nu sare departe de trunchi, simţim în scriitura sa amprenta stilului moromeţian. Valoarea acestei bijuterii de carte se datorează în primul rând autorului ei, Sorin Preda, care a ştiut să pună întrebări, să provoace mărturisiri şi, totodată, să-i asculte pe cei care aveau ce povesti, cum ar fi: Alexandru Preda – fratele scriitorului şi tatăl lui Sorin Preda, Ilinca Baltac – sora lui Marin Preda, Gigi Baltac – fiul Ilincăi şi mulţi alţii. Prin răspunsurile la întrebările adresate interlocutorilor săi, după cum mărturiseşte însuşi autorul acestei cărţi, „redescoperim un Marin Preda total necunoscut chiar şi pentru cei care i-au stat în preajmă.”

De o sensibilitate aparte sunt confesiunile femeilor din viaţa lui Marin Preda. Aurora Cornu, prima soţie a lui Marin Preda, spunea: „...dacă ar trebui să-l cuprind într-o singură trăsătură pe Marin (ca soţ, ca bărbat), aş spune că era fermecător. Nu am alt cuvânt mai potrivit şi mai aproape de adevăr. Marin avea rara calitate ca, lângă el, să te simţi cea mai importantă femeie din lume...”

Totodată, scrisorile autorului către cei dragi sunt tulburătoare prin afecţiunea redată în cuvinte simple, aparent banale.

Sub influenţa lecturii, printr-un frumos şi nostalgic exerciţiu de imaginaţie, am putea să-i spunem maestrului Marin Preda, care ar fi împlinit în august 2014 92 de ani: „La mulţi ani, mon cher”! Am citit această carte cu mare drag, motiv pentru care o recomand spre lectură cu multă căldură.

Ion Grosu
inginer, scriitor și epigramist

EPIGRAME DIN CICLUL „IONII NOȘTRI POZITIVI”

EPIGRAMISTULUI ION MORARU, DE PROFESIE INGINER ENERGETICIAN
La pensie deși ajuns
O viață bună tot mai speri,
Căci de curând singur te-ai uns
PATRON… cu foarte mulți „AMPERI” !

POETULUI ION ZIMBRU DUPĂ PUBLICAREA CÂTORVA MII DE POEZII
Ai scris atâta poezie
Dar sincer, totuși nu-mi explic,
Cum munții de filozofie
Nu pot să spună… mai nimic!

SCRIITORULUI ION MANEA - FABULIST ȘI ZIARIST
Tu fabule de ce mai scrii ?!
(Sunt pline manualele),
Și-apoi nu vezi cum zi de zi
Corecte-s… animalele !

SCRIITORULUI ION TRIF PLEȘA - ZIARIST
Ca ziarist îți port respectul
Că scrii direct, ardent, tăios,
Ca cetățean îți cer acceptul
Să te convingi… că-i cu folos!

CE SPUN ALȚII DESPRE ION GROSU
Printre atâția scriitori
Consacrați și cu mult fler,
Mă-ntrebați adeseori
Are haz un… inginer?!

SCRIITORULUI IOAN AVRAM - INGINER, COMISAR DE MEDIU, ANIMATOR CENACLUL „NODURI ȘI SEMNE”
Ioane, sincer ți-admir proza
De scrii mereu doar scene demne,
Cu mult umor în care doza
E cea din… NODURI ȘI DIN SEMNE!

DIN CICLUL DIVERSE
DIVERSITATE LITERAR - FILOZOFICĂ IN JUDEȚUL GALAȚI
Rămân uimit stimați confrați
Câtă dreptate-avură profii,
Epigramiști sunt la Galați
Iar la Tecuci sunt… filozofii.

ZIARUL VIAȚA LIBERĂ ȘI SCRIITORUL VASILE GHICA
Acest ziar se vinde bine
Fiindcă-l citește și bunica,
Când știrile sunt de rușine
Îl scapă… glumele lui GHICA!

REVISTEI TECUCIUL LITERAR - ARTISTIC
Nu o primesc, dar o citesc
Revista e de calitate,
Fiindcă în ea mereu găsesc
Ce-i place lui… madam STAMATE !

SCRIITORULUI IULIAN VOICU
Văzându-l cam cât e de mare
Și ce alură are acest bărbat,
Cred că pe câmpuri literare
Face poteci în lungi… dar și în lat.

Vasile Manole
epigramist

DNEI ANGELA RIBINCIUC, JURNALIST „VIAȚA LIBERĂ”, CARE ÎN ZIUA DE 15 IANUARIE 2014 - DE ZIUA CULTURII ROMÂNE - A CITIT UN POEM DEDICAT LUI EMINESCU
Cum totdeauna-i în litigiu
Cu propria celebritate,
Ca jurnalistă de prestigiu
„Angela merge mai departe”.

POETEI CEZARINA ADAMESCU, AUTOAREA CĂRȚII „ZÂMBIND SPRE INFINIT” DEDICATĂ LUI NICHITA STĂNESCU
Astăzi i-am văzut iubita
Din Galaţi, a lui Nichita,
Doi iubiţi uniţi în cânt
El în cer, ea pe pământ.

DLUI GH. BURLACU-NICULIȚEL, AUTORUL CĂRȚILOR CU TEMĂ RELIGIOASĂ „TERAPII TĂMĂDUITOARE DE SUFLET” ȘI „MILENIUL GRĂBIT AL SPERANȚELOR”
Cunoscut ca bun creştin
El parcurge-acum „etapa”,
Cum prietenii susţin
Că-i mai „ortodox” ca Papa.

SCRIITORULUI VICTOR CILINCĂ, AUTORUL ROMANULUI „JIHAD”, PUBLICÂND PÂNĂ ÎN PREZENT UN NUMĂR DE… CĂRȚI
Dacă multe cărţi mai scrie
Cei din jur pe gânduri cad
Şi îi spun cu ironie:
Ne aşteaptă un Jihad?

SCRIITORULUI DAN PLAEȘU, AUTORUL CĂRȚII „ADEVARUL DESPRE ADAM”
Adevărul despre Adam
Pentru noi e-un vot de blam,
Cum bărbatul o să steie
Doar c-o singură femeie?

POETEI VIOLETA IONESCU, AUTOAREA VOLUMULUI DE POEZIE „PERPETUUM NOBILE”
Întotdeauna şi-au dorit
Femeile mai nobile,
O dragoste făr’ de sfârşit
Ca un perpetuum mobile.

SCRIITORULUI ION MANEA, AUTORUL CĂRȚII „LA GIRAFE NU MĂ BAG”
Din girafe-şi face muze…
Şi mulţi spun că e o gafă,
Geaba-ncearcă să se scuze
Că-i ca musca pe girafă.

SCRIITORULUI IOAN NECULA, AUTORUL A 7 CĂRȚI DESPRE CIORAN
Prin tot ce scrie îşi susţine
Mereu a sa filosofie,
Iar la Salon atunci când vine
Ne face practic, teorie.

JURNALISTEI KATIA NANU, AUTOAREA CĂRȚII „PUZZLE CU VASILE”
După nume e rusoaică
După ochi e chinezoaică,
După scris se poate spune:
Gălăţeancă e pe bune.

DLUI PROFESOR DE MATEMATICĂ IOAN TODERIȚĂ, CUNOSCUT ȘI APRECIAT SCRIITOR GĂLĂȚEAN, AUTORUL CĂRȚII DE POEZIE „VÂLTOAREA CLIPELOR EȘARFE”

Nici nu mai ştii ce să mai crezi
Că poezia deocamdată
Oricât ai vrea ca să visezi
E matematică curată.

Ioan Fărcășanu
epigramist

FEMEIA - UN MISTER PENTRU ÎNDRĂGOSTIȚI
Femeia e-o enigmă, un mister,
E-o stea-ntr-o constelaţie pe cer
Ce strălucește-o clipă, apoi dispare,
Iar sufletul îl umple de visare...

CRITICULUI LITERAR CONSTANTIN TRANDAFIR - ÎN CUVÂNTUL SĂU A AFIRMAT CĂ ESTE EMOŢIONAT
Emoţia-i salutară
Când ne-ncântă în salon
Un om de-o cultură rară
Preţuit la unison...

DOMNULUI IONEL NECULA - FILOSOF
Filosof de marcă cu lucrări savante,
Cu volume scrise la cote înalte,
C-o bibliografie de invidiat,
Ne prezintă, astăzi, cărţi de neuitat.

SCRIITORULUI GHEORGHE BURLACU DIN NICULIŢEL - TULCEA
Niculiţelul dobrogean
A dăruit acestui neam
Cei patru sfinţi cu moaşte sfinte
Și-un scriitor - maestru-n cuvinte...

DOAMNEI CĂTĂLINA ELENA DOBRE - FILOSOF
E-un eveniment mai rar
Ca-n Salonul literar
S-avem folosofi - femei
Ci opere de temei...

OMAGIUL FEMEII
De la-nceput, din vremea aceea,
Nemuritoare e femeia,
Prin ea renaşte omenirea,
Sfânt îi e locul şi menirea...

FEMEIA
De vrei ca sensul vieţii să-nţelegi
Te-ntrebi: cine dă viaţă lumii-ntregi?
Doar ea, femeia, mamă sau soţie;
Planeta fără ea ar fi pustie...

Maria Dunavățu

Sfârşitul iernii
compoziţie în tehnică mixtă, 21x29 cm

Eugen Holban

Zburătorul,
tapiserie, 200x150 cm

Sculptorul Gheorghe Leonida

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

Gheorghe Leonida (n. 1893, Galaţi – d. 1942, Bucureşti) este un sculptor foarte puţin cunoscut în România şi aproape deloc pe meleagurile natale. Destinul său a fost, într-un fel, nefericit. Decedat la numai 49 de ani în urma unui accident stupid (a căzut de pe acoperişul casei în timp ce încerca să îndepărteze o creangă ruptă de o furtună dintr-un copac din curte), datorită faptului că mai multe dintre lucrările sale reprezentau portrete ale familiei regale, el a fost intenţionat uitat în perioada comunistă, reintrând destul de palid în atenţia publicului bucureştean abia în 1998, când câteva sculpturi ale sale au fost expuse la unele manifestări din Capitală. În monografia „Familia Leonida” (ediţia I, Editurile Ion Basgan şi Agir, Bucureşti, 2004; ediţia a II-a, 2008), autorii acesteia, Gabriel I. Năstase, Mihai Olteanu şi Paul Dudea, i-au dedicat un capitol, ilustrând textul cu copii după documente care au aparţinut artistului şi reproduceri ale unor lucrări aflate în muzeele din România.

Gheorghe Leonida

Gheorghe Leonida provenea din familia ofiţerului în armata română Anastase Leonida şi Matilda (născută Gill), fiica unui inginer francez. Cei doi au avut 11 copii, din care au trăit opt, toţi ajungând personalităţi care şi-au adus contribuţia la progresul ţării, fiecare în domeniul în care s-a specializat prin studii universitare. Mai cunoscuţi sunt Dimitrie Leonida (1883 -1965), inginer energetician, iniţiatorul şi autorul Complexului hidrografic Bicaz, cel care a înfiinţat în 1909 Muzeul Tehnicii Româneşti (din 1965 îi poartă numele), Elisa Leonida-Zamfirescu (1887 – 1973), prima femeie inginer din lume, absolventă a Politehnicii Regale din Charlottenburg, strălucită cercetătoare chimistă la Institutul Geologic din Bucureşti, Adela Leonida-Paul (1890 – 1928), medic oftalmolog, primul specialist român care a utilizat curentul electric în tratarea cataractei, generalul Paul Leonida (1895 – 1952), fost profesor la Şcoala Superioară de Război şi diplomat, participant la ambele războaie mondiale. Şi celelalte trei surori ale sculptorului, Alexandrina (1875 – 1918), Natalia (1878 – 1948) şi Maria (1885 -1970) au fost profesoare, instruind şi educând zeci de generaţii de elevi.

Gheorghe Leonida a absolvit Liceul „Mihai Viteazul” din Capitală, după care a urmat Conservatorul de Artă, secţia Sculptură. A debutat în 1915 în expoziţia sculptorilor în viaţă. Între 1916-1918 a luptat în primul război mondial, având gradul de locotenent, iar între 1922-1925 a studiat sculptura la Academia di Belle Arte din Roma. Aici a trăit prima sa recunoaştere internaţională ca artist, prin premiul care i s-a acordat pentru lucrarea „Reveil” („Somnul”), expusă la Salonul Naţional de Artă de la Roma. După trei ani se îndreaptă către Paris, unde urmează cursurile Şcolii Naţionale de Arte Frumoase. În 1927 primeşte o altă distincţie, Marele Premiu, conferit de astă dată pentru lucrarea „Le Diable” („Diavolul”), prezentată la Salonul Naţional de Artă de la Paris, deschis la Grand Palais des Champs Elysees, sub egida Societăţii Artiştilor Francezi. Presa pariziană a scris în termenii cei mai elogioşi despre lucrarea sa, apreciind originalitatea autorului, concepţia estetică personală, cunoaşterea completă a tehnicii statuarului, factura cu totul aleasă a sculpturii, linia mlădioasă şi sigură a acesteia. La Paris, Gheorghe Leonida l-a cunoscut pe sculptorul francez de origine poloneză Paul Landowski, care îi apreciază calităţile

sale de portretist și îl cooptează în echipa care va realiza în perioada 1922-1931 celebrul monument simbol al creștinismului brazilian închinat lui Iisus Hristos, „Cristo Rodentor" („Cristos Mântuitorul"), care la o altitudine de 780 metri domină muntele Corcovado din Rio de Janeiro. Aparținând stilului Art-Deco, conform Wikipedia, statuia a fost inaugurată la 12 octombrie 1931, are înălțimea de 30 m, cu tot cu soclu 38 m, iar lățimea la nivelul brațelor desfăcute este de 28 m. Greutatea totală este de 1145 tone. Este construită din beton armat, peste care s-a așezat un strat de saponit. Sculptorul român a executat la acest uriaș monument chipul Mântuitorului (3,75 m).

Cristo Redentor (Rio de Janeiro)

Revenit în țară, sculptorul a creat până la nefericitul accident din primăvara lui 1942, care i-a cauzat moartea, portrete, compoziții și mai ales nuduri, pe care le-a expus la Salonul Oficial și în expozițiile Cercului Artistic. Lucrările rămase și păstrate de la el, aflate în colecțiile Muzeului Național de Artă al României, Muzeului Bran, Muzeului Național de Istorie, Muzeului Național Militar și ale Muzeului Tehnicii din București, deși în număr redus, atestă un sculptor stăpân pe uneltele sale, care a știut să ia de la maeștrii francezi Rodin, Bourdelle și Maillol ceea ce a convenit personalității sale, ajungând la o exprimare personală, ce i-a fost recunoscută de cei care au scris despre el în timpul vieții. „Eva" (bronz), un strălucit nud în care personajul este prezentat într-o grațioasă mișcare, ținând în mâna dreaptă un măr, poate fi văzută în spațiul verde din fața fostului palat regal, astăzi sediul Muzeul Național de Artă al României. „Liseuse" („Cititoarea") i-a fost inspirată de o actriță pe când colabora la atelierele de butaforie ale Centrului Cinematografic „Cincita" din Roma, artistul urmărind punerea în evidență a concentrării acesteia în timpul lecturării textului rolului pe care urma să-l interpreteze. „Ostaș rănit" și „Infanterist român" sunt ecouri ale participării sale directe la luptele de front din Primul Război Mondial. „Țăran la arat", o compoziție realizată în bronz, imortalizează o scenă a muncilor agricole. Țăranul aplecat asupra coarnelor plugului, cei doi boi înjugați și calul înhămat înaintea boilor, sunt înfățișați într-o viziune realistă, cu elemente semnificative de detaliu. Este bine pus în evidență efortul celor trei animale antrenate în una dintre cele mai grele munci agricole, ca și atenția cu care plugarul urmărește ca arătura să fie făcută la adâncimea optimă. Sculptorul dovedește o temeinică cunoaștere nu numai a anatomiei umane, dar și a celei animaliere. În lucrările „Sfântul Gheorghe omorând balaurul" și „Prometeu" dramaticul este preponderent, compozițiile sunt dinamice, realizate în planuri largi. Sf. Gheorghe se află într-o încleștare aprigă cu monstrul, formele sunt dezvoltate pe verticală. Suferința lui Prometeu, înlănțuit de stâncă și sfâșiat de vultur, este redată prin configurarea contorsionată a trupului și prin expresia sfâșietoare a feței. În ambele compoziții se simt și influențe ale expresionismului și chiar ale cubismului.

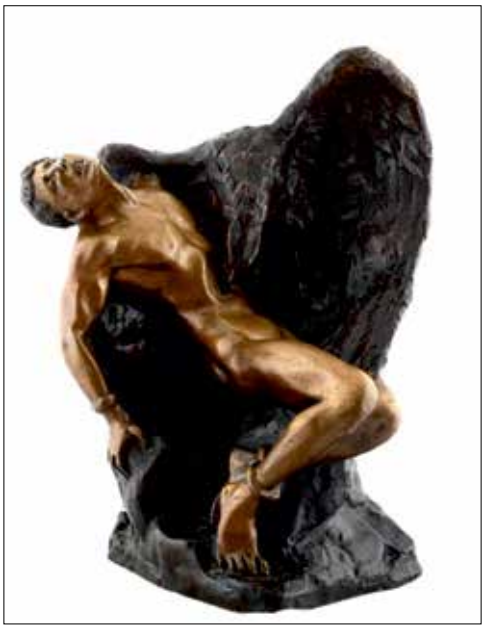

Prometeu

„Nudurile" lui Gheorghe Leonida, cu personaje feminine surprinse în ipostaze și atitudini diferite, sunt remarcabile. Ele se disting prin spontaneitatea și finețea modelajului, prin armonia proporțiilor și expresivitatea formelor, având parcă în ele ceva

din statuara antică („Nud şezând", „Balerină", „Gimnastă", „Nud", „Aşteptare", „Nimfă dormind").

Busturile care îi reprezintă pe Regii Carol I, Ferdinand, Mihai I, Regina Maria sunt impozante, executate printr-un modelaj care le individualizează personalitatea, le scoate în relief sobrietatea şi demnitatea ce le-o conferă rangul monarhic. Regina Maria este o persoană distinsă, de o frumuseţe clasică. Părul îl are

Aşteptare

Nud şezând pe stâncă

Bustul Reginei Maria

strâns în coc şi poartă pe cap o diademă alcătuită din cercuri duble care se întrepătrund. Ca bijuterii sunt vizibile cerceii şi un colier de perle. Umerii îi sunt înveşmântaţi într-o mantie cu falduri în relief. Decoraţia de pe piept reprezintă Ordinul Naţional Steaua României în grad de Mare Cruce. Întregul chip al Reginei emană căldură şi bunătate. La rândul său, postamentul este ornamentat pe partea din faţă cu o coroană regală, încadrată de frunze de laur şi de stejar. Pe Regele Mihai l-a portretizat la vârste diferite. Bustul care îl reprezintă în ipostaza de Mare Voievod de Alba Iulia îl înfăţişează în uniformă de tânăr ofiţer. Mantaua ce o ţine pe umeri este căzută într-o parte, lăsând sa se vadă unul din epoleţii vestonului, diferit ca formă de cel al mantalei. Privirea şi întreaga expresie a feţei arată un tânăr hotărât, animat de înalte idealuri. Într-un alt bust, Mihai este îmbrăcat în uniformă de general de divizie. Ceea ce este notabil la aceste portrete ale suveranilor României este preocuparea artistului pentru a citi în modelul său dincolo de aspectul fiziologic şi a pătrunde în psihologia acestuia, dar şi o deosebită grijă pentru punerea în evidenţă a amănuntului vestimentar, a accesoriilor militare, a redării nobleţei care i-o conferă vestimentaţia în acord cu rangul său social. Remarcabil pentru arta portretistică a lui Gheorghe Leonida este şi basorelieful care îl înfăţişează pe doctorul Carol Davila. El evocă caracterul drept şi deschis al personajului aflat la vârsta maturităţii. Privirea îi este meditativă, iar obrajii îi sunt încadraţi de bogaţi favoriţi.

Sculptor cu vocaţia figurativului, tradiţionalist ca viziune şi mod de execuţie, dar deschis şi unor elemente noi de limbaj plastic, care ar fi putut evolua altfel dacă viaţa nu i-ar fi fost curmată atât de devreme, la nici 50 de ani, colaborator la realizarea unuia dintre cele mai mari monumente ale lumii, „Cristos Mântuitorul", Gheorghe Leonida rămâne un artist pe care istoria artei nu trebuie să-l excludă, iar opera sa, atâta cât se mai păstrează, trebuie cunoscută de specialişti şi de iubitorii de frumos.

Biserica „Sfântul Gheorghe” din Ivești (I)

Radu Moţoc
inginer, publicist

Pământul roditor din lunca unde se întâlnesc apele Bârladului cu cele ale Siretului, în Ţara de Jos a Moldovei, a fost dăruit, spune prin tradiţie legenda locului, de domnitorul Ştefan cel Mare, drept răsplată pentru vitejia sa, unui locuitor din partea locului. În jurul acestei gospodării, cu timpul, s-a ridicat localitatea care poartă numele de **Iveşti,** în judeţul Galaţi.

Un hrisov datat 5 mai 1669 și semnat la Tecuci atestă vânzarea acestei moșii de către Chirilă și soția acestuia, Ana, lui Florea și soţiei sale Safta.[1] Satul Iveşti este adesea menţionat, la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul veacului următor, cu martori la diverse vânzări de terenuri.

În anul 1700 se înalţă o biserică cu hramul „Sf. Gheorghe” cu cheltuiala acestui cioban înstărit, **Florea.** Locuitorii i-au dat numele de „Biserica Florii”, la care se închinau creștinii din toate satele învecinate. Se poate spune că la temelia Iveștilor stă *spada* lui Ivașcu și *crucea* lui Florea.[2]

Această biserică este ruinată în 1812, refăcută ulterior, apoi prădată și incendiată de turci în 1828. Cu sprijinul unui bun creștin, Panaite Ciucă, biserica este din nou refăcută.[3]

Panait Balș

În acest ţinut al Tecuciului erau proprietari boierii Balș. Prin hrisovul din 14 martie 1829, logofătul Constantin Balș, lasă moștenire fiicei sale Ecaterina aceste moșii. *„Primul strămoș incontestabil al boierilor Balș a fost vornicul Cristea Balș, atestat între 1573 și 1602, dar înaintașii acestuia sunt cu două generații mai sus pe linie paternă și cu cinci generații mai sus pe linie maternă”.*[4]

Cel ce va construi după anul 1860 o biserică pe locul celei vechi din Iveşti va fi **Panait Balș** (1817-1889).

„Urmare a căsătoriei dintre Ruxandra Cantacuzino-Pașcanu, fiica spătarului Mihalache, cu Panaite Balș, proprietar al Iveștilor, moșia vecină, satul Torcești și împrejurimile, trec în stăpânirea acestui ambițios boier”. [5]

Postelnicul Panaite Balș este unul dintre editorii și colaboratorii revistei progresiste de la 1844, cu titlul *Propășirea,* în care publică articole pe teme juridice, dar devine potrivnic acţiunilor unioniste în perioada anilor 1857-1859, îndemnând chiar la separare, în anul 1864. Manifestă totuși un interes pentru cultura europeană, trimiţându-și feciorii să studieze la Berlin.[6] S-a păstrat de la postelnicul Panaite Balș o catagrafie a robilor ţigani de pe moșiile lui din ţinutul Tecuciului, întocmită cu prilejul eliberării lor.

În baza Legii Rurale din august 1864, parte din aceste moșii au fost expropriate și redistribuite ţăranilor clăcași, în număr de 115 familii. La sfârșitul secolului al XIX-lea, comuna Iveşti era populată cu 825 români și 846 evrei. Nevoile spirituale ale populaţiei erau asigurate de două sinagogi și de o singură biserică construită de Panaite Balș, pe locul vechii biserici de lemn, denumită „a Florii”.[7]

După moartea lui Panaite Balș, moșia trece în stăpânirea lui Mihai și a fratelui său Paul Balș. Aceștia repară, în 1896-1897, vechea biserică. Mihai Balș este cel care a subvenţionat publicarea *„Dicţionarului geografic, statistic și istoric al judeţului Tecuci”* din anul 1897, întocmit de profesorul Theodor Ciuntu.[8].

Biserica din Iveşti 1906

În anul 1906, urmașul postelnicului Panait Balș, care mai era în viaţă, Paul Balș și Alexandrina, văduva lui Mihai Balș hotărăsc să reclădească vechea biserică, fiind ajutat și de un bun creștin din localitate, Toma Filipescu.

Arhitectul noului lăcaş de cult a fost I.D. Traianescu, iar pictura bisericii a fost executată de artiştii: Bulgăraş, Ţintă şi Constanţiu.

Conform unor vechi obiceiuri, la temelia bisericii s-a săpat şi o „gropniţă" unde au fost înmormântaţi urmaşii milostivului postelnic Panaite Balş.[9]

Cutremurul din 10 noiembrie 1940 a distrus turlele şi zidurile bisericii din Iveşti, făcând-o impracticabilă. Dumnezeu hotărî ca pe aceste meleaguri ale Iveştilor să fie de strajă cu faţa spre răsărit Divizia I-a de Gardă, comandată de generalul Nicolae Şova. Văzând că singurul locaş de închinăciune ortodox din Iveşti este distrus, acesta, la rugămintea preotului Alexandru Cristea, hotărăşte să construiască o nouă biserică pe acelaşi locaş. „Părinte biserica se va face. O veţi avea mai curând decât gândiţi...." a mărturisit generalul N. Şova în acele vremuri grele de război.[10] A fost o dovadă a credinţei în Dumnezeu a poporului nostru şi a strânsei legături dintre armată şi biserică.

La 21 iunie 1941 răsună ordinul „*Vă ordon să treceţi Prutul!*", astfel că acţiunea de reclădire a bisericii va trebui să aştepte victoriile de la Odesa din octombrie 1941, unde au căzut 106 ofiţeri, 30 de subofiţeri şi 1934 de soldaţi. În memoria acestor eroi, la 5 iulie 1942 se punea piatra de temelie a noii biserici din Iveşti.

Gen. N. Şova

Generalul N. Şova iniţiază un comitet pentru strângerea de fonduri şi supravegherea construcţiei acestei biserici. În prima zi de la constituirea acestui comitet s-au strâns 291.862 lei prin contribuţia ofiţerilor, subofiţerilor şi soldaţilor din Divizia I-a de Gardă. Printre alţi donatori trebuie menţionaţi:

- Vasile Tudorică din Năneşti care a asigurat pe lângă bani şi lemnăria pentru întreaga construcţie;

- Doamna Elena Grigorescu, văduva Gen. Eremia Grigorescu, care a donat pe lângă bani şi terenul pentru mărirea parcului bisericii şi a unui cămin cultural în vecinătatea bisericii;

- Doamna Natalia Vlădoianu, născută Balş;

- Preşedinţia Consiliului de Miniştri, prin Dl Mareşal Ion Antonescu;

- Ministerul Afacerilor Interne, prin Dl Ministru Gen. de Armată - Popescu Dumitru;

- Ministerul Culturii Naţionale şi al Cultelor, prin Dl Ministru Prof. Ion Petrovici;

- Ministerul Finanţelor, prin Dl Gen. Stoenescu.

Pe listele de subscriere au contribuit foarte mulţi localnici şi nu numai, în frunte cu: av. Valeriu Petrescu, lt. Vlassopol, Ştefan şi Petre Moise etc.[11]

Căpitanul în rezervă arhitect **Ciorapciu Epaminonda** este autorul planurilor şi conducătorul lucrărilor de construcţie a bisericii. Pictura din interiorul bisericii a fost coordonată de locot. în rez. **Iacobescu Ion.** Calculul de rezistenţă al bisericii a fost făcut de ing. **König Marcel**, care a supravegheat şi construcţia din beton.

Descrierea bisericii

Biserica este clădită pe o structură din beton armat cu pereţii sprijiniţi de contraforţi. Stilul bizantin-moldovenesc este armonios îmbinat cu influenţe gotice. Un parc frumos amenajat înconjoară biserica, punându-i în valoare măreţia.

Casa parohială este zidită din temelie lângă biserică şi se încadrează fericit în ansamblul acestei lucrări: biserică, parc, esplanadă, casă parohială.

În faţa bisericii s-a amenajat o esplanadă care a fost consolidată cu contraforţi pe o suprafaţă de 250 m.p. De pe scările de marmură albă ale bisericii se poate vedea lunca Bârladului, iar în zare, în zile senine, Munţii Vrancei.

Accesul în curtea bisericii se face prin 2 porţi din fier forjat, având, ca element decorativ principal, crucea.

Biserica este în formă de cruce latină, cu ziduri înalte, sprijinite în exterior de contraforţi, meniţi

să preia o parte din greutatea bolţilor, cu ferestre înalte şi nişe amplasate pe pereţii exterior în formă de arc frânt.

Sub cornişă, biserica este înconjurată de un brâu, cu 44 de nişe, unde sunt pictaţi diferiţi sfinţi.

Note:

1. M. Ciubotaru, V.V. Cotea, *Istoricul podgoriei Iveşti*, Cercetări agronomice în Moldova, Anul XXXI, vol. 1-2, 1998, pag. 363. Către un început de „*Monografie al Iveştilor*" Ing. Cezar Cristea.

2. Recunoştinţa eroilor Divizia I. Gardă, Col. Ştefan Opriş, 1943.

3. M. Ciubotaru, V.V. Cotea, *Istoricul podgoriei Iveşti*, Cercetări agronomice în Moldova, Anul XXXI-vol. 1-2, 1998. pag. 365.

4. Mihai Dim. Sturdza, F*amiliile boiereşti din Moldova şi Ţara Românească*, Vol. I, Ed. Simetria, 2004, pag. 262.

5. Ibidem, pag. 324.

6. Ion T. Sion, *Umbrăreşti, vatra milenară de istorie*, Focşani, 1999, pag. 164.

7. Mihai Dim. Sturdza, *Familii boiereşti din Moldova şi Ţara Românească*, Vol. I, Ed. Simetria, pag. 325.

8. Ion T. Sion, *Umbrăreşti, vatra milenară de istorie*, Focşani 1999, pag. 169.

9. În cavoul familiei Balş din subsolul naosului sunt înmormântaţi:

- Panait Balş (1817 - 1889);
- Ruxandra Balş (1827 - 1889);
- Grigore Balş (1847 - 1899);
- Mihai Balş (1849 - 1901);
- Costică Balş (1853 - 1905);
- Paul Balş (1850 - 1918).

10. Generalul **Nicolae Şova** s-a născut la 8 noiembrie 1885, în comuna Poduri, jud. Bacău. Primul război mondial îl găseşte pe căpitanul N. Şova la comanda unei companii de mitralieri cu care se acoperă de glorie în luptele din zona Oituz din iulie 1917. Avansează în gradul de general de brigadă în 1938, iar în 1941 i se încredinţează comanda Diviziei I-a de Gardă cu care participă la războiul din răsărit unde se remarcă în luptele sângeroase pentru cucerirea Odesei. În 1943 este numit secretar de stat în Ministerul Apărării Naţionale pentru Marină. Participă la operaţiunile de cucerire a Budapestei, dar la 24 martie 1945 este trecut în rezervă. Urmează arestarea şi este dus la închisoarea din Văcăreşti, degradarea civilă, confiscarea averii şi condamnarea la 10 ani de închisoare. Aceasta este răsplata unui guvern comunist adusă unui general român care a luptat pe front şi a slujit cu credinţă timp de 38 de ani. Încetează din viaţă la 14 martie 1966 cu conştiinţa împăcată că şi-a făcut datoria faţă de Ţară. Eugen Ichim, Generalul de Corp de Armată Nicolae Şova, strălucit fiu al oştirii române, Carpica XXIV, 1993.

11. Recunoştinţă eroilor Divizia I. Gardă, Col. Ştefan Opriş, 1943, pag. 54.

(Va urma)

Creaţia ţărănească arhaică în perspectiva unor cercetări moderne

Eugen Holban
etnolog

Trebuie să recunoaștem că inițial, în primele săptămâni de investigații, am cercetat scoarțele din satele județului Galați, cam în felul în care le cercetează orice etnograf român, adică ținând cont mai întâi de tehnica și materialele cu ajutorul cărora sunt țesute, precum și de cele două funcții în care au fost dintotdeauna implicate, adică cea ***utilitară*** și cea ***estetică***, deși venisem la Galați cu gândul de a aborda totul doar din perspectivă ***etno-estetică***. Desigur, ceea ce ne-a impus acest prim mod de abordare, a fost structura gospodăriei țărănești, cu modul de viață și, bineînțeles, cu mentalitatea sătenilor, în care erau implicate organic obiectele respective.

Apoi, treptat, fiecare categorie de motive, fiecare temă a început să-și releve propriile virtuți, atât ca valoare cromatică, precum și ca structură morfologică în cadrul fiecărui ansamblu compoziţional, adică pe suprafața fiecărei scoarțe, fapt care ne-a determinat să revenim la prima intenție, adică aceea de abordare din perspectivă etno-estetică, fără a neglija însă cadrul social-economic și, bineînțeles, pe cel istoric în care s-a desfășurat viața culturală a satului, de-a lungul timpului.

Treptat, a apărut însă o problemă cu totul specială și anume, frecvența surprinzătoare a motivului antropomorf, motiv decorativ despre care știam atât din literatura de specialitate, precum și din inventarul muzeelor de etnografie pe care le vizitasem, că era prezent în special în unele localități din Oltenia și Maramureș, iar în sud-estul Moldovei bănuiam că ar putea apărea cu totul întâmplător și fără vreo semnificație deosebită. Realitatea era însă cu totul alta. Zonele mai sus-citate beneficiaseră de cercetările unor specialiști autentici și insistenți, iar cultura acestui spațiu, adică cel sud-est moldovenesc, nu fusese cercetată niciodată de specialiști competenți în problemele artei populare, interesați în investigarea tuturor surselor până la epuizare. Din păcate, lucrul acesta nu s-a întâmplat numai la Galați, ci în majoritatea zonelor țării, fapt care a avut repercusiuni catastrofale asupra adevăratului patrimoniu cultural sătesc. Și, de această situație, ne-am dat seama chiar din momentul în care am început să aprofundăm cercetările.

După puțin timp însă, motivele antropomorfe au început să atragă atenția tot mai mult, impunându-se atât sub aspect strict plastic, printr-o tipologie diversă și expresivă în bună parte surprinzătoare, dar și prin apariții ciudate, greu de identificat, sugerând implicarea lor în mitologie, în obiceiuri și, bineînțeles, în cea mai mare parte a folclorului literar-muzical. Ar putea fi vorba de fapt de o dublă apartenență – sau de o interferență între genuri – ce datează din vremuri imemoriale, problemă care a fost în bună parte ignorată. Și a fost ignorată problema dublei implicări, deoarece a fost ignorată mai întâi existența și frecvența masivă, precum și marea diversitate a motivelor antropomorfe de pe scoarțe.

Adică, nu s-a insistat suficient în cercetarea țesăturilor până aproape de epuizarea surselor de documentare și astfel s-au pierdut multe obiecte cu reprezentări foarte valoroase.

Trebuie să recunoaștem că o parte din vină i s-ar putea atribui și istoricului și criticului de artă George Oprescu sau, mai precis, afirmației sale, potrivit căreia arta noastră țărănească înseamnă geometrie, ceea ce nu este prea departe de adevăr. Numai că o bună parte din etnografi au considerat arta noastră populară ca fiind doar geometrie pură, ceea ce a constituit o gravă eroare. Putem vorbi mai corect, de geometrism, geometizare.

Este adevărat că cercetarea artei țărănești este mult mai dificilă decât cercetarea folclorului literar-muzical sau coregrafic. Dacă vreo câțiva indivizi mai în vârstă și mai bine informați din cadrul unei comunități sătești îți pot oferi informații suficiente despre folclorul literar-muzical și coregrafic, din satul lor pentru a afla ce s-a țesut într-o localitate în ultimele secole, trebuie să mergi din casă în casă și să cauți prin toate ungherele locuinței și ale gospodăriei, adică să nu lași nimic necotrolat.

Și, pe lângă obiectele pe care le găsești prin această muncă epuizantă, să încerci a pătrunde și în memoria proprietarilor pentru a afla ce anume a mai existat cândva în inventarul gospodăriei, dar s-a pierdut. Orice petic dintr-un obiect, orice urmă rămasă în memoria sătenilor devine un amănunt foarte important în evaluarea cât mai corectă a datelor acumulate. Este ceea ce se poate numi cercetare în adevăratul înțeles al cuvântului.

Ori, această insistență îți ia timp imens și mulți etnografi nu au rezistat. S-au mulțumit și cu mai puțin.

Chiar și în zonele citate mai sus,adică din Oltenia și Muntenia, zone în care, făcându-se o cercetare mai profundă și mai competentă, au fost descoperite și salvate în bună parte țesăturile cu motivul antropomorf, investigațiile, se pare, nu au fost duse totuși până la capăt. Exista, și mai există încă, părerea că sunt suficiente doar câteva obiecte care să ateste existența tipului respectiv și atât. Iar când era vorba de achiziționarea lor, trebuiau să fie neapărat cât mai bine conservate ca să poată fi expuse; cele deteriorate fiind acceptate mai greu. Această mentalitate plus comoditatea, precum și un pic de indiferență au constituit o adevărată calamitate pentru arta noastră țărănească, adică pentru acțiunea de salvare a ei.

Este vorba, credem, de o anume deficiență a cercetării etnografice din multe zone ale țării noastre. Nu vrem să reproșăm neapărat tuturor înaintașilor noștri – și chiar unor contemporani – neglijarea acestui segment. Din contră, preocupările regretatului cercetător Paul Petrescu, șef de sector la Institutul de Istoria Artei, și studiile sale referitoare la motivul antropomorf, precum și la a celorlalte motive decorative sunt notabile. Aceasta înseamnă că la nivel central lucrurile au fost bine făcute. Totuși, o cercetare pe zone etnografice, efectuată de mai mulți etnografi, cu mai multă insistență și competență, mai ales la nivelul muzeelor județene, credem că ar mai fi scos la iveală încă mult material de foarte mare valoare, material care s-a pierdut pentru totdeauna. Recunoaștem că nici din satele județului Galați nu s-a adunat tot ceea ce a existat, tot ceea ce ar fi putut să se adune. O parte din obiecte au fost destrămate cu foarte puțin timp înainte de a ajunge la ele, o parte au fost date la darac pentru a fi refolosită lâna. La unele am ajuns târziu, dar altă parte nu au putut fi achiziționate deoarece – la un moment dat – existau în comisia de achiziție indivizi care obstrucționau în mod tendențios achizițiile.

Totuși, aici, în județul Galați, spațiu administrativ considerat o pată albă pe harta etnografică a țării, până în anul 1967, s-a reușit, apoi, prin cercetări intense, efectuate în condiții deosebit de vitrege, ca până prin anii '80 să fie considerat ca fiind zona cu cea mai bogată și mai valoroasă artă populară. Un adevărat tezaur!

Și totuși, faptul că s-au mai găsit indivizi care, din invidie sau din prostie – sau și una și alta – au reușit să mai distrugă încă o parte din acest tezaur gata descoperit și în bună parte deja salvat, a fost și rămâne un mare păcat, dar și un mare semn de întrebare, referitor la profesionalismul și calitatea morală a unor salariați din cultură mai ales că speța aceasta de indivizi nu a dispărut încă. Ba, din contră, pare să fi proliferat îngrijorător. Pe țesăturile noastre, în special pe cele din lână, dar și pe cele din pânză albă, a fost ilustrată mitologia, a fost ilustrat folclorul literar-muzical ș.a. nu prin scene idilice într-o viziune realist-romantică, ci printr-o reprezentare decorativă severă și excepțional ritmată în câmpul compozițional.

Personaje desprinse parcă din străvechi ritualuri sau surprinse chiar în timpul efectuării actului ritual, altele înfiripate desprinse din textele baladelor sau din povești, greu de identificat aici, pe suprafața scoarțelor, mai ales că lipsesc unele punți de legătură, își cer parcă tot mai insistent dreptul la recunoașterea unei identități sau măcar a unei implicări oricât de trainice, de surprinzătoare și în acest gen al creației, adică în cel al țesăturilor de lână, diverse ca tipologie, dar existând toate sub același apelativ, de ***mocancă, mocanci*** deci sub un singur cuvânt. Un singur cuvânt, desigur, dar el nu ne introduce doar în existența unei ocupații multimilenare, ci și într-o lume misterioasă ce vine din vremuri imemoriale, a unei mitologii în interiorul căreia de-abia îndrăznim să pătrundem.

Maica Bătrână, personaj binecunoscut din balada Miorița, atât de bogat reprezentată și atât de bine conturată în folclorul literar-muzical, se regăsește astfel și în câmpul compozițional al covoarelor țesute în sate de foști răzeși din sud-estul Moldovei. De asemenea, un fapt demn de menționat mai este și reprezentarea cu preponderență a siluetei feminine, fapt asemănător cu ceea ce au constatat și arheologii în culturile preistorice – aspect care se leagă de cultul fertilității și asupra căruia vom reveni într-un material viitor.

Totuși, față de reprezentările ceramice din preistorie prezența imaginii bărbătești pe țesăturile de casă este cu mult mai evidentă. Apar uneori pe chenarul unor covoare hore imense, înscrise de jur împrejur, populând toate cele patru laturi ale covorului, hore formate doar din bărbați.

Dar nu numai atât. Motivele decorative care au apărut în special pe chenarul covoarelor reprezentate atât în grupuri mari, sub formă de horă, cât și perechi ori singulare, distribuite izolat, dar ritmic, pe toată suprafața covorului printre motive simbolice geometrice ori fitomorfe, poartă în cele mai multe cazuri un costum popular, lucru care se poate descifra mult mai bine la catrință.

Și astfel, motivul antropomorf devine și un reper demn de luat în seamă în studiul costumului din această parte a țării dar care trebuie evaluat, bineînțeles, cu aceeași prudență ca și dubla lui identitate, pomenită mai sus.

Datorită dimensiunilor relativ reduse ale motivelor antropomorfe care apar pe suprafața covoarelor, dimensiuni impuse de ansamblul compozițional, detaliile ornamentale reprezentate pe vestimentația lor și, în special pe catrință, nu apar în toată bogăția, în toată plenitudinea, pentru a ne ajuta la reconstituirea cu ușurință a piesei de costum, ci sunt sugerate doar prin unele elemente pe care țesătoarele le-au considerat esențiale. Dar și în felul acesta, ne pot încredința totuși că strămoșii noștri nu puteau concepe reprezentarea siluetei umane altfel, decât în propriul lor costum de sărbătoare,

adică acela pe care ei, membrii comunității, îl purtau la diverse ceremonii și ritualuri. Este vorba deci, foarte clar, de reprezentarea unor scene din străvechi ritualuri și nu de un joc gratuit de forme. Și, privită din această perspectivă, chiar cei care îi impută artei țărănești copierea, caracterul ei imitativ, deci lispa de creativitate îi aduc un foarte minunat elogiu. Prin acest „viciu", prezent în toate categoriile etno-folclorice, s-a transmis din timp imemorial până în zilele noastre, caracteristicile esențiale, aflat la rădăcinile unei culturi străvechi.

Ținem să menționăm însă, spre a evita unele grave confuzii care se fac deseori pe această temă, că preluarea sau copierea unor modele mai vechi care a asigurat perpetuarea formelor tradiționale în timp imens, transmiterea lor din generație în generație nu a afectat spiritul creativ și chiar spontaneitatea pe care individul o poate conferi fiecărui obiect creat. Vom mai reveni în curând și la această temă.

Fie că este vorba de imaginea Maicii Bătrâne, a Maicii Pământului, a Dochiei, a Joimăriței ș.a. pe siluetele lor apar deseori elemente de port țărănesc. Și chiar dacă țesătoarele nu au putut reprezenta suprafața catrinței cu toate elementele decorative pe care aceasta le avea, în realitate, cele mai importante sunt redate sugestiv și ușor lizibil.

Mai întâi, apariția lor într-o frecvență atât de mare pe suprafața covoarelor și chiar pe cea a prosoapelor și a celorlalte țesături din pânză albă ne-a stimulat mult și în cercetarea costumului, oferind încă o probă, încă o speranță a existenței acestuia în zonă, până într-un trecut nu prea îndepărtat. Logica este foarte simplă. Dacă aceste personaje nu ar fi existat în mitologie, în superstițiile, în unele credințe ale oamenilor de aici, în mod sigur nu ar fi fost reprezentate atât de insistent în imagini, atât de bine articulate, atât de sugestive, de convingătoare. Iar dacă femeile de aici nu ar fi purtat costume cu astfel de modele, cândva, într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat, probabil că nu le-ar fi sugerat prezența atât de insistent pe siluetele motivelor antropomorfe. Vrem să spunem că nu este vorba de un joc gratuit de forme.

Surpriza a fost însă și mai mare atunci când am început să primim unele informații mai clare de la bătrânii satelor în legătură cu existența catrinței atât despre varianta de Cerțești, precum și despre varianta din Suceveni și ale câtorva localități din vecinătate, precum și a celei din Șendreni.

Este vorba în primul rând despre același tip de catrință, dar cu unele particularități compoziționale întru totul firești.

Bunăoară, grupajul de zig-zaguri de pe catrința de Suceveni este mai bogat decât pe catrința de Cerțești și are o cromatică ceva mai variată. De asemenea, câmpul compozițional al catrinței de Cerțești este presărat cu motive ce pot fi motive florale stilizate, pe când aceleași motive de pe catrința de Suceveni sunt motive astrale. Aceste detalii, fie florale, fie astrale sunt reprezentate – sugestiv – pe motivele antropomotfe, de obicei prin puncte deseori expresive.

Grupajul de linii în zig-zag, de pe câmpul compozițional al celor trei variante, se regăsește și în vestimentația mai multor motive antropomorfe, dar imaginea cea mai ușor descifrabilă, mai expresivă și mai convingătoare este grupul de două femei care sprijină un brăduț, reprezentat pe o scoarță din comuna Matca. Pe poalele catrințelor celor două femei apar câte un zig-zag, expresiv redat, iar una dintre cele două femei ține într-o mână încă o catrință cu exact aceeași dimensiune și același desen (foto).

Mai există, desigur și unele motive care apar pe siluetele de pe covoare, dar care nu se regăsesc pe suprafața celor trei variante ale costumului femeiesc cu catrință din sud-estul Moldovei.

Logic, putem presupune că au mai existat încă unele variante sau chiar tipuri de costume în spațiul nostru, dar care, din păcate, nu au mai ajuns până la noi. Trebuie să le considerăm în continuare ca fiind semnalate.

O sursă documentară precum cea oferită de scoarțele cu motive antropomorfe țesute până în perioada Primului Război Mondial are o valoare documentară excepțională, dar nu trebuie evaluată unilateral.

A implica în această ipoteză ca pe o posibilă sursă documentară, motivele de pe scoarțe, este întru totul firesc, și chiar strict necesar. În lipsa lor, nici nu am fi avut curajul să considerăm că tipul de costum cu cele trei variante, pe care l-am reconstituit cu mulți ani în urmă, ar fi aparținut neapărat acestui spațiu. A supraevalua însă unilateral această sursă, ca fiind suficientă pentru reconstituirea unor variante de costum fără a ține cont și de celelalte șase documentare ar fi fost întrutotul riscantă.

Căutarea a cât mai multe informații, până la epuizarea tuturor surselor documentare, a fost metoda cea mai eficientă și mai lipsită de riscuri, pe care o recomandăm tuturor tinerilor absolvenți care vor dori să se dedice acestei nobile preocupări de cercetare etnoculturală.

Jurnalul unei misiuni spaţiale
Generalul maior (r) Dumitru Dorin Prunariu
Ambasadorul românilor în Cosmos (III)

Maria Stanciu
jurnalistă

Continuăm relatarea despre experienţa singurului cosmonaut român în cosmos - general maior (r) Dorin Dumitru Prunariu - misiune realizată între 14-22 mai 1981. Zborul a fost realizat împreună cu rusul Leonid Popov, iar acolo sus, cei doi s-au alăturat echipajului de pe staţia cosmică Saliut-6, care se aflau deja pe orbită de două luni. Din cosmos, „*Am asemuit România cu o pâine rumenă de casă…*”

Dumitru Prunariu la Galaţi, alături de Dumitru Dediu, candidat la cosmos, la o întâlnire cu studenţii. Fotografie realizata de N. Sburlan

M.S.: *Cum se vede Pământul de după hubloul navei spaţiale?*

D.D.P: În condiţii de imponderabilitate ai tendinţa de a căuta globul terestru sub tine. Era fascinant să-l admirăm prin hublou. Orizontul se vedea puternic curbat. Din orizont în orizont cuprindeai o suprafaţă cu un diametru cam de 4000 de kilometri, iar atmosfera terestră era impresionant de subţire! Uneori, din cauza norilor, mai ales în primele zile după lansare, Pământul se dezvăluia sub ochii noştri sub forma unui ghem de vată impenetrabilă. Din Cosmos, cromatica Pământului este fascinantă; o simfonie a culorilor de la alb şi gri, la fel de fel de nuanţe de verde, albastru, cafeniu. Munţi roşiatici sau înzăpeziţi, oceane turcoaz şi fluvii poluate se desfăşurau sub privirile noastre. Imensitatea Nilului se reduce la un şerpuitor firicel cafeniu, iar o furtună de nisip în Sahara arată ca o ceaţă de culoarea cafelei cu lapte. Dacă Alpii europeni arată destul de teşiţi, Munţii Himalaya par a nu-şi pierde nimic din semeţie, spărgând parcă cerul, iar estuarul Amazonului impresionează prin proporţii…

M.S.: *Scrieţi printre amintirile Dumneavoastră din Cosmos că zilnic, între orele 19.30-20.00, treceaţi pe deasupra României. Cum se vedea România din Cosmos?*

D.D.P: Era cel mai aşteptat moment şi îl parcurgeam cu emoţie că îmi văd ţara natală aşa cum nimeni nu o mai văzuse vreodată, de la înălţimi cosmice. Cred că fiecare ar aştepta acest moment cu emoţie şi cu drag. Fiind spre seară, Soarele arunca printre nori ultimele raze deasupra orizontului, lăsând nişte dungi orizontale destul de lungi care într-un fel umbreau o parte din teritoriu, însă se puteau distinge clar firul Dunării, Delta Dunării, Marea Neagră, Carpaţii. Atunci, am asemuit România cu o pâine rumenă de casă, pentru că efectiv forma ei geografică îţi inspiră această comparaţie, deşi nu mă gândeam pe atunci la geopolitică. Această comparaţie însă duce şi la gândul că o pâine rumenă de casă este apetisantă, râvnită şi tentantă pentru mulţi şi că trebuie păzită bine în interior, pentru a nu mușca alţii din ea…

M.S.: *Apropo de pâine… Ce fel de alimente aţi mâncat în timpul misiunii?*

D.D.P: În Cosmos, trebuie să trăieşti în condiţii cât mai apropiate de cele terestre, pentru a nu induce prea multe transformări în organism. Oricum, imponderabilitatea acţionează şi induce multe schimbări în corpul uman, de aceea habitatul, modul în care te hrăneşti, trebuie să fie cât mai apropiate de cele de pe pământ, pentru a nu induce

schimbări majore în funcţionarea şi percepţia ta vizavi de mediu. Interiorul laboratorului spaţial, deşi nu era foarte mare, oferea suficient spaţiu pentru a lucra, pentru a efectua observaţii exterioare, a dormi, a mânca; aveam raţii zilnice de mâncare, micul dejun, prânzul şi cina fiind depozitate în cutii de dimensiunea unei cutii de pantofi; un perete întreg din staţia cosmică avea numai răftuleţe în care intrau aceste cutii. Mâncarea era diversă, gustoasă, pregătită special pentru cosmos prin diferite metode, ambalată compact, astfel încât să-şi păstreze consistenţa şi să fie şi garantată.

M.S.: *Avea E-uri?!*

D.D.P: Nu, nu avea E-uri, pe atunci nu erau folosite.

M.S.: *Au fost incidente pe parcursul misiunii?*

D.D.P: Nu, nu pot spune că am avut incidente deosebite, deşi nu am auzit de zboruri cosmice fără incidente. Doar un mic incident petrecut la bordul navei cosmice după lansare, când un echipament a ieşit din funcţiune. La bordul staţiei orbitale Saliut 6, căruia ne-am alăturat şi pe care se aflau Kovalionok şi Savinîh, s-a întâmplat altceva. Kovalionok a dorit să-mi arate cum funcţionează o supapă de evacuare a aerului din staţia orbitală, care avea un diametru destul de mare. Şi după ce i-a dat drumul nu s-a mai închis perfect; lăsând o scurgere de aer, presiunea din interior a scăzut cât să declanşeze sistemele de alarmă… Popov şi Savinîh nu ştiau ce se întâmplă şi au început imediat procedurile necesare de evacuare a staţiei orbitale. Kovalionok a folosit însă o metodă pur umană, a dat un pumn acelei supape care s-a închis şi, pe loc, toată situaţia a intrat în normal… Alte probleme nu au fost la bord.

Dumitru Dorin Prunariu

M.S.: *Care este efectul şederii prelungite în cosmos asupra mentalului?*

D.D.P: Dacă este să plecăm de la mental, acesta este menţinut în permanenţă prezent prin interacţiunea dintre membrii echipajului, cât şi prin interacţiunea cu cei de la centrul de coordonare a zborului. Întotdeauna, supravegherea activităţii cosmonauţilor, a comportării lor, a modului de exprimare, a modulaţiilor vocii, a tonalităţii sunt urmărite de la sol de către medici, psihologi. Permanent sunt indicii în cazul în care s-ar produce ceva nedorit. Oricum, cosmonauţii experimentaţi ştiu foarte bine la ce să se aştepte, important este ca înainte să zbori să fi studiat şi problemele de medicină şi psihologie cosmică şi să ştii nu numai ce se poate întâmpla în timpul zborului cosmic, dar şi cum să reacţionezi. În momentul în care eşti conştient de anumite lucruri, îţi iei singur măsuri pentru a preveni anumite dereglări şi eventual îi ajuţi şi pe colegi să depăşească anumite situaţii.

M.S.: *Cum a fost întoarcerea pe pământ?*

D.D.P: Când am plecat din spaţiul cosmic spre pământ trebuia să aducem o anumită cantitate de aparatură folosită la experimente deja efectuate. Pe lângă aceasta, echipajul de bază Kovalionok-Savinîh, cu nava lor Soyuz T4, trebuiau şi ei să aducă jos materiale, echipamente, fiindcă în timp, în complexul orbital, se adunaseră mai multe decât ar fi trebuit să aducă în mod normal cele două nave. Şi atunci, ne-au rugat să luăm şi noi în nava noastră cât mai multe materiale suplimentare. Popov a decis să luăm tot ce se poate, fixând totul în interior, pe pereţii capsulei de aterizare. Acestea au dus însă la creşterea masei navei cosmice cu care urma să revenim pe pământ. Nu ştiu dacă aceea a fost cauza sau au fost alte cauze, dar, la intrarea în atmosferă, pe lângă vibraţiile, trepidaţiile foarte puternice, suprasarcina mare provocată de frânarea prin atmosferă a capsulei cu care coboram, parașuta a întârziat câteva secunde să se deschidă. Ne-am alarmat, iar acele secunde de întârziere ni s-au părut imense; cei de la sol amuţiseră, aşteptau cu sufletul la gură să vadă deznodământul. Oricum, în momentul când s-a deschis parașuta principală, toţi am răsuflat uşuraţi şi broboanele de sudoare reci apărute instantaneu ne-au trecut.

M.S.: *Domnule Dorin Prunariu, între multele întâlniri speciale se numără şi cea cu savantul Hermann Oberth, nu în pământul României, unde s-a născut, ci la Moscova, în timpul „Războiului Rece”! Ce amintiri vă leagă de acest Părinte al astronauticii (din cei trei) şi „tată” al postulatului privind imponderabilitatea, pe care aţi experiat-o în timpul zborului?*

D.D.P: În activitatea mea am întâlnit oameni şi oameni, despre care nu pot spune că mi-au fost neapărat modele, nu ştiu dacă mi-au marcat viaţa în mod deosebit, cât mi-au îmbogăţit-o cu experienţa lor, cu personalitatea lor. Hermann Oberth (1894-

1989) - „Părintele astronauticii" - este o pagină importantă din istoria tehnicii rachetei și istoriei universale și chiar din viața mea. Mai întâi l-am cunoscut pe savantul Hermann Oberth prin postulatele, desenele, schemele din cărțile sale de specialitate. Întâlnirea cu Oberth față către față s-a produs la Moscova, în 1982, la un simpozion internațional. Ziaristul Hans Barth, biograful său, bun prieten al meu din Brașov, îmi vorbise despre el. La întâlnirea de la Moscova, la simpozionul care marca 25 de ani de la lansarea primului satelit artificial al Pământului, în plin Război Rece, apariția lui Oberth - care trăia de mulți ani în Germania - a stârnit curiozitate.

M.S.: *În acel context, ați simțit nevoia să faceți unele precizări în legătură cu personalitatea savantului român despre care toată lumea știa că este „german". Căpitanul în Aviația Civilă Română, pe atunci - Dumitru Dorin Prunariu - a simțit nevoia să îndepărteze confuziile în rândul savanților europeni și v-ați asumat riscul de a-i înfrunta...*

D.D.P: În timpul intervenției mele, am simțit nevoia să îndrept confuzia și să vorbesc despre rădăcinile românești ale lui Hermann Oberth. Am spus că Hermann Oberth este un sas din Transilvania română, că s-a născut la Sibiu, a copilărit și a lucrat la Sighișoara, la Mediaș; că primele rachete cu combustibil lichid le-a testat la Mediaș și că cele mai consistente cercetări le-a făcut în România. Nu a lăsat documente legate de aceste cercetări, dar acest fapt este o realitate. În timpul neașteptatei și surprinzătoarei mele intervenții, participanții se așteptau mai degrabă să aduc laude rușilor, decât să vorbesc despre Oberth Hermann. Astfel, sala - plină cu oameni de știință - amuțise! Tăcere prelungă, apăsătoare. Rumoare. În contextul amintit, am avut însă marea surpriză ca însuși „Părintele astronauticii" să se ridice și să urce la tribună. „Mulțumesc, domnule Căpitan!", mi-a spus într-o română nu tocmai perfectă Hermann Oberth. În acel moment, s-a lăsat o liniște deplină în sală și toți au înțeles că ce le-am spus eu era adevărat. Că Hermann Oberth este savantul german care își are rădăcinile pe teritoriul României. După 1982, întâlnirile noastre au fost dese, profesionale și de inimă. Ne-am întâlnit la Feucht - Germania, unde se stabilise sau în alte colțuri ale lumii, la diverse simpozioane și manifestări legate de astronautică.

M.S.: *Pe de altă parte, pentru rezultate deosebite în misiunea Domniei Voastre, în 1984 - pe lângă multe alte distincții pe care le-ați obținut - ați primit Medalia de aur „Hermann Oberth" a Societății Germane de Rachete „Hermann Oberth - Wernher von Braun". Domnule Dorin Prunariu, cu experiența zborului în această misiune, cu rezultatele cercetării științifice, care este rostul omului în Univers?*

D.D.P: Întrebarea e una filozofică… Noi încă ne căutăm locul în Univers. De oarecare timp, pe planeta Marte[1] se deplasează un rover, cel mai mare robot trimis până acum pe Marte, cu foarte multă aparatură pentru cercetare științifică, pentru a determina dacă există viață sau nu. Lumea științifică este convinsă de faptul că nu suntem singuri în Cosmos[2], în Univers. Între milioanele de planete ale Galaxiei noastre este imposibil, măcar probabilistic, să nu existe viață. Sub ce formă? Cum? Acestea sunt întrebări care așteaptă răspunsuri. Filozofic, spiritual vorbind, menirea omului în această lume este să încerce să trăiască armonios, pașnic cu tot ceea ce-l înconjoară, fiindcă de la generație la generație se uită tot mai mult acest lucru și nivelul conștiinței generale scade alarmant…

Note:

1. Cea de-a patra planetă a sistemului solar, situată la o distanță medie de 237,9 mil. km de Soare. Distanța față de Pământ variază de la 52-101 mil. km. Solul planetei Marte este asemănător cu cel de pe Lună, conținutul mare de compuși de siliciu și de fier îi dau aspect roșiatic-portocaliu. Primele cercetări în căutarea vieții pe Marte au început în 1 nov. 1962, când URSS a lansat stația „Marte 1". În Dicționar Enciclopedic, vol IV, Editura Enciclopedică, București, 2001.

2. Termenul vine din grecescul „kosmos" care înseamnă „lume", în sens de univers. Spațiu infinit în care se află planetele, inclusiv Pământul; stelele, galaxiile care nu se văd de pe Pământ… Dicționar Enciclopedic, vol I. O frumoasă pledoarie pentru cunoașterea și păstrarea armoniei cosmice găsim la părintele Dumitru Stăniloae care dezvoltă și reactualizează teologia Sfântului Maxim Mărturisitorul despre Biserică, pe care o consideră „chip al creației cosmice" și îl vede pe omul împăcat cu Dumnezeu ca pe un „microcosmos", care-și dobândește armonia la Sfânta Liturghie, urmându-L pe Hristos... Sfântul Maxim Mărturisitorul consideră lumea nevăzută lumea îngerilor, iar la Calist Patriarhul întregul Univers. În volumul „Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă"...

(Va urma)

Nicoleta Crânganu, inspector şcolar de limba şi literatura română

Interviu

Ghiţă Nazare
profesor, publicist

Lector dr. Nicoleta Crînganu are specialitatea limba şi literatura română. A predat şi predă această disciplină de la copiii de clasa a V-a până la studenţii facultăţii de filologie din ultimul an de studiu. A lucrat cu elevii de gimnaziu şi de liceu la Colegiul Naţional „Costache Negri", a fost ani buni jurnalist la cotidianul gălăţean „Viaţa liberă", de mai mulţi ani este inspector şcolar de specialitate în cadrul Inspectoratului Şcolar al Judeţului Galaţi, a activat în proiecte europene de mare anvergură, ca manager sau formator pe diferite domenii educaţionale, a publicat zeci de studii şi articole şi mai multe lucrări.

Ghiţă Nazare: *S-a adunat, dragă Nicoleta, o experienţă de invidiat! Tocmai de aceea, te rog să sintetizezi această bogată experienţă în câteva judecăţi de valoare.*

Nicoleta Crânganu: Nu ştiu dacă e chiar aşa o experienţă. E pur şi simplu viaţa mea cu toate provocările şi bucuriile ei. Un lucru este fundamental: am făcut cu pasiune tot ceea ce mi-a oferit viaţa, am crezut că atunci când ţi se oferă ceva trebuie să primeşti şi să zici „mulţumesc", iar, dacă nu ţi se oferă, să nu tânjeşti după lucrul respectiv, fiindcă nu era, cu siguranţă, potrivit pentru tine. Am împărtăşit bucuria limbii şi literaturii române de la cei mai mici copii (chiar la grădiniţă, unde am coordonat practica pe disciplină a elevilor de la Liceul Pedagogic), până la nivel de licenţă.

G.N.: *Valorizând calitatea de inspector şcolar de specialitate, te rog să dimensionezi locul şi rolul limbii şi literaturii române în formarea tânărului român de astăzi? Ce loc ocupă sau ar trebui să ocupe limba şi literatura română în cultura cetăţeanului român?*

N.C.: Limba şi literatura română este prima rubrică din catalog. Nu întâmplător. Ea este disciplină de studiu pentru toţi elevii, limbă de şcolarizare şi, pentru cei mai mulţi, limba maternă. De aceea, ea are o dublă valoare: instrumentală şi identitară. Cu alte cuvinte, toate disciplinele din şcoala românească se învaţă cu ajutorul limbii române. Chiar şi limbile moderne, fiindcă, fără limba română, elevii nu pot face conexiuni privind structurile lingvistice. Chiar şi matematica, fiindcă tot în limba română o împărtăşim. Pe de altă parte, limba română are valoare identitară, fiindcă limba este fundamentul pe care se construieşte o fiinţă. Structurile lingvistice te ajută să cunoşti un popor. Cine l-a citit pe Constantin Noica ştie despre ce vorbesc. Cine nu, ar face bine să îl citească. În plus, ca şi istoria, literatura ne dezvăluie cine suntem. Nu cred că te poţi numi român fără să iubeşti literatura română. Şi limba. Acesta este locul pe care ar trebui să îl ocupe. Din păcate, în conştiinţa noastră orice pare a fi mai important decât propria identitate. Dar cred că e o chestiune legată de pierderea sistemului de valori la generaţiile actuale, dar nu numai la ele. Totuşi, cred că, la un moment dat, ne vom trezi şi vom pune adevărata piatră unghiulară la construcţia noastră.

G.N.: *În context, evident, ce şi cum face şcoala şi facultatea pentru predarea limbii şi literaturii române elevilor şi studenţilor? Sunt planurile de învăţământ, programele şcolare, metodele şi mijloacele de predare în măsură să asigure o bună cunoaştere de către tineri a limbii şi literaturii române?*

N.C.: Planurile şi programele, metodele şi mijloacele de predare sunt mai mult sau mai

puțin potrivite. Programele pot fi îmbunătățite, planurile de învățământ, de asemenea, metodele se schimbă, mijloacele se modernizează. Fundamental rămâne profesorul, cu pasiunea lui, cu știința lui de carte, cu dragostea lui de oameni. În absența lui, poți avea planuri, programe, metode și mijloace perfecte. Invers, dacă ai în sistem oameni de valoare, pasionați și competenți, ei vor găsi o soluție pentru a îmbunătăți ceea ce au la dispoziție pentru a-și face meseria. Repet: profesorul este fundamental, iar el trebuie să fie sprijinit. Dacă nu îl sprijinim, vom avea niște personalități mutilate și confuze.

G.N.: *Citesc elevii și studenții noștri? Au aceștia literatura de specialitate care să le asigure o pregătire performantă, competitivă? Valorifică ei în suficientă măsură bibliotecile școlare/universitare? Dar Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”?*

N.C.: Aici depinde de om. Sunt oameni îndrăgostiți de carte, care citesc, sunt oameni care nu vor decât o diplomă, în cazul studenților, vor doar să treacă odată școala, în cazul elevilor. Ei sunt personalitățile mutilate și confuze. Nu știu dacă sunt mulți sau puțini, însă știu că nu pe ei se va sprijini societatea noastră pe termen lung. Dacă valorifică biblioteca? Eu cred că da. Am văzut clase de liceu tehnologic unde elevii citeau bibliografia de specialitate, fiindcă o impunea profesoara. Este foarte adevărat că văd din ce în ce mai rar tineri cu o carte în mână în mijloacele de transport în comun. Dar poate nu folosesc eu suficient transportul în comun.

G.N.: *Cum apreciezi calitatea formării inițiale a tinerilor profesori care urmează să predea această specialitate, a comunității profesorilor de limba și literatura română din învățământul nostru?*

N.C.: Aici ai atins un punct nevralgic. Pe fondul finanțării per capita, există în universități o tendință de a tolera slaba pregătire a absolvenților. Există absolvenți performanți, dar și… restul. Cei buni se titularizează, ceilalți se plimbă din școală în școală, fără a-și putea găsi locul.

G.N.: *Gradele didactice, stagiile/cursurile/seminariile de formare continuă, comunicările și referatele prezentate în cadrul unor manifestări științifico-metodice, colaborările la reviste de educație și cultură etc. asigură permanenta perfecționare a cadrelor didactice?*

N.C.: Da și nu. Depinde de calitatea lor, sunt forme de perfecționare sau manifestări științifice foarte serioase, dar sunt și unele de calitate îndoielnică. Din nefericire, există colegi care le caută tocmai pe acestea, pentru că accesul la asemenea forme de „perfecționare” le aduce „puncte” fără prea mult efort.

G.N.: *Nu de puține ori presa taxează cu necruțare unele aspecte din viața școlii: slaba pregătire a prea multor elevi/studenți, abandonul școlar, grave carențe de educație, corupția exprimată în modalități dintre cele mai diferite etc. Te rog să răspunzi în dubla calitate, de jurnalist și de om devotat școlii. Exagerează presa sau școala nu are propriile instrumente pentru evitarea manifestărilor respective?*

Nicoleta Crânganu

N.C.: Presa stă sub semnul vânzării. Pentru asta, trebuie să atragă atenția, de unde și așa-zisa goană după senzațional. Evident că atragi mai repede atenția cu informație negativă, de aceea aceste lucruri, care există, ies mai ușor în față. Sunt însă mult mai puține decât cele pozitive, dar acestea, din păcate, nu fac spectacol. Sau nu știm noi să îl facem.

G.N.: *Doresc să trecem discuția noastră într-un alt registru tematic, acela al culturii gălățene. Ce se întâmplă cu multe dintre instituțiile de cultură din orașul nostru, cu locațiile acestora? Librării*

nu prea mai avem, nicidecum o „Casă a cărții", cinematografe nu mai avem, muzeele se înghesuie în spații improprii și împrăștiate prin tot orașul, lucrările Taberei de sculptură de pe Faleză sunt mai degrabă abandonate etc. Cum comentezi?

N.C.: Cum se poate comenta acest pustiu cultural? Cu tristețea că mi se pare că ne transformăm în ființe primare, care nu se gândesc decât la nevoile primare. Poate că e de vină sărăcia, poate nu știm noi să „vindem" cultura celor care au putere de decizie. Poate că această slăbire a instituțiilor de cultură este legată și de slăbirea dimensiunii culturale a școlii. Formăm competențe, e drept, fiindcă oamenii de mâine trebuie să se descurce într-o lume pe care nu o putem descrie în acest moment, însă uităm prea des că școala ar trebui să formeze gustul pentru frumos, pentru cultură, că este purtătoare de cultură și are funcția de a o transmite. Uneori ca sumă de cunoștințe. Gilbert Durand spunea că stăm sub semnul lui Prometeu – cultura occidentală la care aderăm. Prometeu a adus oamenilor focul, cu alte cuvinte, tehnologia al cărei rol este de a produce comfort. El opta pentru Hermes, care ar reprezenta cunoașterea. Poate că această nevoie de comfort tehnologic ne oprește să mai simțim nevoia de meditație pe marginea unei opere de artă, indiferent de natura ei. Sau poate este doar o etapă necesară în evoluția noastră, ca ființe umane – Galațiul este doar o parte a acestei lumi care îl iubește pe Prometeu. Eu cred că ne vom întoarce la Hermes.

G.N.: *Se pare că revistele de cultură, de educație, cunosc o perioadă mai bună, sunt multe, de valoare și apar cu regularitate: Axis Libri, Antares, Porto-Franco, Dunărea de Jos, Dominus, Școala gălățeană etc. Ai o explicație?*

N.C.: Atunci când pustiul este mai întins, oazele sunt mai înverzite, apa lor este mai proaspătă. Există o tristețe a gânditorilor, o nevoie de detașare de această lume profund secularizată, de aceea, cred, scriitorii, artiștii caută mai în adâncime realitatea ființei, a lumii, cea de dincolo de aparențe. De aici cred că vine valoarea revistelor. Apariția regulată a acestora se datorează unor frumoși nebuni ai orașului, care și-au făcut un fel de misiune din a le păstra nealterată ritmicitatea și calitatea.

G.N.: *Nu-ți cer ierarhizări, dar aș dori să identifici, cu argumente, câteva dintre valorile scrisului gălățean actual cu recunoaștere națională.*

N.C.: Aș prefera să nu fac acest lucru. În primul rând, fiindcă nu sunt gălățeancă și orice intruziune într-un sistem de valori locale ar putea fi interpretată ca subiectivă. În al doilea rând, aș vrea să nu privilegiez pe nimeni în detrimentul altora. Dar cu siguranță am câțiva autori pe care îi păstrez în suflet și în conștiința mea culturală.

G.N.: *Pe un plan mai larg, te-aș ruga să exprimi o opinie cu privire la prezența Galațiului în patrimoniul cultural național. Ce exemplificări ai?*

N.C.: Sunt o mulțime. Nici nu aș ști cu ce să încep. Cu ce mi-este mai drag: Hortensia Papadat-Bengescu, scriitoare unică în literatura română, pe nedrept izgonită din manualele școlare. Cu Iorgu Iordan după ale cărui cărți mai studiem și astăzi? Cu V.A. Urechia cel care a polemizat cu Titu Maiorescu? Sunt doar câteva nume care îmi vin la repezeală în minte, cu mențiunea că nici aici nu doresc să fac ierarhizări, ci doar să amintesc ceea ce știe toată lumea: că Galațiul este un punct important pe harta culturală a României și că, dacă e roșu, este fiindcă este important, nu din alte cauze.

G.N.: *Discuția noastră va fi găzduită de revista Bibliotecii Județene „V.A. Urechia", „Axis Libri", un brand mai vechi și altul mai nou a Galațiului. Sunt instituții de care și învățământul gălățean beneficiază. Poți exprima un gând?*

N.C.: Ani de zile mi-am trimis elevii la bibliotecă, citind împreună cu ei cărțile pe care le recomandam. Nu pot decât să subscriu la ideea lui Borges care își imagina paradisul ca bibliotecă – un spațiu în care mizeriile lumii nu pătrund, în care te poți simți curat și veșnic, în care poți cultiva o frumoasă iluzie. O iluzie care îți permite să îți accepți condiția și viața. Cred că, fără cărți, nu poți depăși angoasa lumii contemporane. De aceea este biblioteca paradis. Faptul că are o axă, mai nou, îi dă puterea să re/facă legăturile necesare între lumea căzută în istorie și speriată de moarte și eternitatea unui timp sacru, eliberat de cronologie. Revista este, cred, o asemenea axă. Și îi doresc viață lungă și bună!

G.N.: *Îți mulțumesc!*

Poeme

Luminița Cojoacă
poetă

Înaintea furtunii

Dimineața se aprinde lumina
Pașii tăi singuri miros a carne
Ceasul se duce la biserică
Să știe armoniei de frică
Laptele nu are apă și nici
Pofta de mâncare nu strigă
Dorul de înger e mai aproape
De oamenii singuri
Liniștea e tulburată de îngerii vii
Urmele pașilor cântă întunericul
Și iarba o adulmecă cu țeava pistolului trasă
Până la genunchi e cale lungă
Nici lumina nu se tulbură
Nici morții nu strigă de foame
Întunericul s-apropie de îngeri
Lumina trage obloanele aproape
Dinspre zi îngerii miros a
Floare înflorită cerul și
Pământul dau mâna carnea
Să se usuce nu strigă
Rosturile întunericului aproape

Nemurirea aproape

Îngerii zac
Povestea neterminată
Se coace pe burtă
Precum se coace turta
În cuptorul nemuririi
Oamenii frământă aluatul
Pașii transformați
În flori alese
Stau în miezul pâinii
Făcută din aluatul de turte
Coapte cu grijă și drojdie
La îngeri să nu dați lapte
Morții să nu se scoale
Pâinea să așterneți
Mesenii să mănânce
Cu turte apoi pașii când
Îi treceți să lăsați loc
Să urce îngerii dorințele
Fără lauri și zodii
Pământul nu cheamă morții
Ei lasă pâinea să se
Mai coacă o data

Vinul trecerii

Zăpada alintă îngeri
Trecerea să-i fie mai aproape
Tămâia o dă de pomană
Cu pâine
Să nu plângă de foame oamenii
Dacă strigi laptele nu se face apă
Pământul nu se împarte
Hotarele stau nemișcate
Soarele pe cer să se petreacă
Oamenii au mai mult curaj duminica
Restul săptămânii îl mestecă cu carne
S-așterne zăpada rost de ninsoare în zodii
Cu viața trebuie să ai răbdare
Cuvintele din carne nu se fac
În pământ nu lasă gust
De apă nici tărie nu au
Îndeamnă la vorba când sunt aprinse

Sarah DeJar
poetă

Poeme

Răspuns

Întinsă e zarea ochilor tăi.
Sub verdele muntelui,
se-aud chemări.
Tresar umbrele codrului,
de îmbrățișările cântecului.
Foșnet de iarbă,
vânt ce adie prin amintiri.
Atâta mângâiere în palmă.
Luna îmi trece prin inimă.
Sunt strigăt de pasăre,
sub zarea ochilor tăi,
primăvară.

A câta oară?

Respiră dimineața ce-mi crește iarba sub mâini.
poate-ți amintești de frunza ce lăcrimează
sărutând soarele în zori.
Nu tresări,
e pasărea din scorbură, ce tremură copacul
mâncat de carii.
Deschide ochii,
e primăvara ce-a început iar,
la capătul lumii, fără noi.

Prelungiri de gânduri

Minte-mă c-am visat
zbaterea păsării în trupul meu,
sângele-mi fierbea în adânc
și din ochi îți ieșea lumina.

Un amestec de șoapte
sărutau umbrele noastre
istovindu-ne de gânduri
în tăcerea nopții.

De spaimă am plâns
când am simțit înaltul cerului
cum mă cuprindea în inimă.
Pasărea n-a mai putut să zboare.
S-a zbătut până-n zori
și-am tresărit când s-a luminat de ziuă.
Dormise alături de mine.
Am visat.
Tu ai fost zbor?

Dimineața promisă

Ucide nopțile care mă dor
scufundând visele mele
în învolburate râuri negre.
În genunchi caut lumina,
să-ți strecor iubirea în inimă.
Nu dormi adâncit în strigăt de pasăre fără aripi.
Ascultă luna.
Chem dimineața
cu răsărit de vis din ochiul ființei.

Ilie Matei
poet

Poeme

Stilul ca scop în sine

În fiecare arbore se ascunde un lup
Ea folosește galeriile propriului trup
Prin preajma ta toate lucrurile ard
Tu fiind chiar fiul fabulosului hazard
Prin cetate hălăduiesc lupii nomazi
Nu mai au sentimente păpușile de azi
Tu te îmbeţi adesea cu melancolie
Și ţie îţi trebuie un dram de nebunie
În ea tu vrei să te scufunzi ca în mare
Cu acea grație a goliciunii originare
La tine stilul este azi un scop în sine
Ocolit te vezi ades de starea de bine
Oamenii nici nu știu ce abis duc în ei
Urechile ei sunt înțepate de cercei
Orașul e ca o vastă pubelă de gunoi
Tu știi că după,nu există nici un apoi.

Solilocvii

Amurgul cade în paharul cu apă plată
Și tu te demodezi aidoma unei haine
Ea caută în sine până unde e populată
Într-un sertar zăbovesc visele faine.

Ca un geam transparent e numele ei
Tu faci uz de ficţiune pentru un scop
În spaţiul virtual zaci printre plebei
Și lacrimi strivești într-un prosop.

În cufărul cu himere, relicve fără sens
Un set placid de succesiuni banale
Eul tău social îl cauţi foarte intens
Și gândurile tale umblând haimanale.

Semnificaţii și heruvimi în mișcare
Și ţie îţi place să mori de multe ori
Visele cum obiectele zăbovesc în sertare
Dinamitat de curiozitate te vezi uneori.

Tribulaţii

În perspectiva semnificaţiei particulare
O formă a crucii chiar sufletul tău are
Parcă de prea multe îndoieli și tu ești ros
Probabilitatea fiind un termen prestigios
Ea având atribuţii cu valenţe identitare
Orice măsurare fiind o vastă perturbare
Edificiul lumii pe-o ipoteză trebuie să stea
Perspectivele tale aburite sunt de cafea
De altcineva fuge astăzi chiar fiecare
În perspectivă vezi semnificaţii particulare
Viziunea se scaldă cu multă pofta în nimic
Imaturitatea ei ţi-e confirmată un pic
Lumea se organizează prin contrariile ei
Tu spaţiul vital îl împarţi cu mulţi plebei
O revelaţie tu faci arar din inutilitate
Ea în trecut privește cu cinică seninătate
Iar proba adevărului, tu o regăsești în vin
De tot ce este nou ţii, să te bucuri din plin
Scopul tău este să întreţii jocul mai departe
Un mic amănunt există între viaţă și moarte.

Poeme

Mihaela Oancea
poetă

Povestea scaunelor

În fiecare seară ne-adunăm
Noi, scaunele goale,
Și povestim
Ce-a mai făcut fiecare
După spargerea clepsidrei.
Credința multora dintre noi
S-a șubrezit de-atunci.
Știm că timpul ni se deșiră;
Nu ne place, dar așa-i rostuit.
Ne jucăm rolul de clovni
În anticamera morții,
Neștiind, de fapt, ce e
Dincolo de carnavalul de aici.
Suportăm din când în când
Greutăți ce ne uzează;
Unii se pierd cu firea,
Alții știu că aceasta e calea.
În existența sa
Din azilul de bătrâni,
Unul reclamă angoase.
Altul, plasat într-un parc,
E încântat de priveliște
Și de libertatea păsărilor;
Rezistă și-și poartă credința
Sădind-o în inimă
Ca pe o rara avis.
Unele scaune sunt flecare,
Altele taciturne.
Ne simțim singure
Într-o mare de scaune,
Iar asta pentru că nimănui
Nu pare să-i pese
De simțirea
Ce curge prin venele
Din care suntem plăsmuite.
Probabil și noi, scaunele,
Îl așteptăm pe Godot.

Îngenuncheați de nonsens

Nu te am decât pe tine!
Privește-mă!
Nu știu de unde provin
florile răului;
nici n-aș vrea
să cunosc teritoriile
secerate de molimă.
catafalcurile anchilozate
mă-nfioară!
Privesc, în genunchi,
cum se naște, hidos,
din semințele ieri sădite,
copilul nopții
cu trup străveziu
și colți de absint.
Îi implântă sec
în bucata noastră
de câmpie.
De ce taci?
Ninge, să știi!
Nu, nu cu dalbi fulgi,
Nu... Fulgii de-acum
au ruginit
și scârțâie infernal
când se revarsă.
Nu-mi adormi!
N-auzi?
Înțeleg...
Mă voi așeza cuminte
la marginea timpului,
în pădurea de scrum
și-am să-mi spun
rugăciunea;
apoi, voi stinge
pentru ultima oară
lumina.

Miss Felice

Livia Ciupercă
scriitoare, jurnalistă

Da, e aici, pe aici, pe-aproape. În ființa noastră. Ea ne-nmiresmează, ades, ne-mbie spre visare, spre blândă-mbrățișare, spre-un dulce alint. Ea ne mângâie orgoliile – când ele (orgoliile) o iau razna și fulguiesc sprințar. Ne știe și gândurile, și tresăltările, și palpitațiile șupotinde. Ea știe ce și cum, și mai ales și când s-aline spasmele fugare. Ne place a o numi „*fericire*". Pe românește. Dar ceea ce numim noi „*fericire*" se resimte asupră-ne precum un blând alint, cu pipeta. Da, da, cu pipeta. Altfel, cine mai știe? Am putea levita de-atâta extaz. Mai greu e cu balanțele. Ele-s prea romantice și-o iau fuguța pe cărărui pitulate, prin boscheții cei spinoși. Imaginația lor înflorește într-atât, încât prea greu poate înțelege un om normal. Să zicem – o ființă matură, ca tine... ca tine... ca tine... Ființă de o puritate atât de feciorelnică, ce pari (sau vrei să dai impresia) a fi. Oare e pe bune?! Vezi, balanța n-are ce-ascunde. N-are. Ea este precum o carte deschisă... spre lumină. Balanța-i atât de aeriană, uneori, încât pățește, precum Dick. Cine-i Dick? O, cum cine-i Dick? Tu ești Dick. Pardon, nu mă vedeam. Se vede că nașul tău, Monsieur Eugène Ionesco, are chef de glume. Păi da! Ia pipăi-te, ai capul la locul său? Adică, vrei a spune: la locul tău? Vai de capul meu, plinuțul! Și câte idei!... Parcă pornisem de la „*fericire*". Cine-i demoazela? Fă-mi te rog cunoștință cu ea! De ce? Așa, poate ne-nsoțim pe cărările neumbrirlor celeste. Vai, ce romantic ar fi!

Visul meu este învolt, întraripare care nu are nimic – sau aproape nimic comun – cu erosul. Nu, visul meu se vrea eliberat de orice constrângeri. Abia atunci se simte – ușor – învăluit de un nor mătăsos, înmiresmat și parfumat, cu fine acorduri. Și-atunci simt, mă crede, te rog! – simt acea îmbrățișare mult dorită, pe care, într-o formă ieftină și insipidă, îi spunem „*fericire*". O, dragilor, „*fericirea*" este o undă-a Divinului. Arareori ni se relevă. Arareori. Dar acel moment e unic și durează extrem de puțin. Așa e, cum am spus inițial. Precum picătura invizibilă dintr-o pipetă de farmacie. Atât! Dulcele său alint transpare-atât de rar!... O, Doamne! Dar și când ți se dăruiește – te simți în îmbrățișarea protectoare a Slăvitului! Mă-ntrebi cum să faci și tu, Dick? Vrei și tu să trăiești clipita această mini-mini-mini-minusculă, de revelație? Atunci, te rog, lasă-te furat de vis! Dezbracă-te de orice fărâmă de orgoliu, ură, răzbunare. Împacă-te cu toți cei din jur. Cu tine însuți! Îmbrățișează-ți ființa, cu iubire! Da, cu iubire creștină, firește! Mângâie-te! Cu tandrețe! Cu multă tandrețe. Iartă, zâmbește – o! – mai ales zâmbește: spre tine, spre tot ceea ce te înconjoară. Și-apoi... așteaptă. Așteaptă! Calm, Dick, mult calm! Acea clipită va fi unică pentru tine. Poți a mă crede. Nu vei uita în veci aroma mini-minusculei Donna Felice.

O Miss a Luminii Divine!...

Aventura unei treziri

Pașii se vor purtați-ntr-acest colț primăvăratic și virgin. Cuminte, leneșă, pasivă, umbra își urmează stăpâna împovărată de multe gânduri frânte și ne-nțelese. Plutește, dansând parcă peste crângul înrourat.

„Nu văd nimic în juru-mi. Doar o ceață umbrind-adânc totul. Mă simt îngreunată de-o povară, pe care ar trebui s-o scutur. Unde? În jur, totul e-atât de pur... De ce-aș întina eu acest minuscul cuib de rai?! N-ar fi drept. Mai mult, aceste întomnatice fire de iarbă, firave, unduite de blana de frunzar putregăite după atâta umezeală, se vor triumf către lumină. Dar, uite, și-aici, și-aici, și-aici – o!, peste tot! – se iţesc mici lujere

grăbite parcă să înveselească crângul. Or fi brânduşe, ghiocei?!... Ele-şi cunosc menirea. Nimeni şi nimic nu le stă în cale. Îşi scot căpşorul, cu nesaţ, în aşteptarea unui zâmbet şi a unei mângâieri. De ce stăpâna mea n-aude, nu vede, nu simte nimic din toate-acestea? Şi ce mult aş vrea să-şi scuture hlamida gândurilor împovărătoare!... Dar nu ştiu cum s-ajut... Sunt doar o umbră!..."

„*Ei, tu, frumoaso, ai grijă pe unde calci... ne doare... Încă nu ne-a ajuns sorocul înfloririi... noi vrem doar să vă înveselim... Lasă-ne această şansă!... E dreptul nostru... Cine ne-ajută să nu ne zdrobească sub paşii ei nepăsători*?!..."

Ea trece, nesimţitoare... n-aude... nu vede... mintea-i înceţoşată...

Şi totuşi... Minune!... Ca din senin (?!), o tufă încrengată, înnegrită şi înfăşurată în zdrenţe putregăioase, se îţi, aşa – tam-nesam, în calea lenevşilor şi nepăsătorilor paşi. Buf!... Paşii fură opriţi. Cu un astfel de obstacol, n-ai şansa continuării...

„*S-o fi trezit stăpâna mea din vis? Se pare că da. Iat-o, părăseşte crângul şi se-ndreaptă spre cărare...*"

Nu-i drept să calc peste acest cuib al zămislirii. Da, voi sunteţi însăşi viaţa. Paşii mei m-au trezit. Vă mulţumesc!

În aşteptarea unui „*Duh al Muntelui...*"

Imaginaţi-vă un loc vitregit de soartă. Fără nicio vietate cât de mică. Nici în aer, nici pe pământ, nici în adâncul lui. Nici în sălaşul nesfârşit al mărilor şi al oceanelor. Doar o sfrijită stirpe umanoidă, pestriţă şi-mpestriţată, egoistă şi buhavă. Gândiţu-v-aţi domniile voastre ce s-ar întâmpla în mintea noastră, a bietelor cuvântătoare ce suntem, puţin-puţintei, conştienţi, adică neduşi cu pluta lăcomiilor deşănţate..., într-o aşa situaţiune?!...

O, da! Îmi imaginez, mă veţi trimite, târâş-grăbiş, la povestea lui Amos Oz. Ei bine, dar Amos Oz nu-i nici pe departe vrăjitorul din Oz. O ştiţi şi domniile-voastre povestea lui Amos Oz nu-i deloc o povestire pentru copii, chiar dacă protagoniştii sunt nişte copii. Nu, nu! În universul creionat, dramatic (să recunoaştem!), de Amos Oz, nu facem cunoştinţă nici cu vreo prea frumoasă fată, cu zâne, zmei sau pitici, ci... cu răutatea neştirbită a oamenilor, răutate care nu va pieri chiar şi, eventual, dup-un al doilea... potop.

Ei bine, imaginarul meu e maladic, dar deloc imposibil a ni-l imagina, atâta timp cât noi distrugem totul în jur, pentru interese meschine. Mai vreţi nominalizări? Aspiraţi spre un Oscar? Sau ne dorim în Cartea Recordurilor?

Se distruge vegetaţia pentru diferite culturi profitabile. Se operează modificări ale mediului în scopuri militare. Ce „*încălzire globală*"?! Nu, prostia umană de a tăia, a tăia, a tăia... şi a nu planta nimic în loc. Prostia experienţelor noastre întru distrugerea a tot ce înseamnă viaţă. Vă spune domniilor voastre ceva apariţia vreunei insule vulcanice, precum Autilia? Bucurie, doar pentru un nou petec de pământ? Dar la acelea proiectate a se scufunda nu vă gândiţi? Apar – ici-colo – petece nepetecite... pentru ca să facă loc unui colos... Ehehei!... Avem nevoie de câte un Nehi, „*Duhul Muntelui*", care să ne avertizeze... Da, da! Un „*Duh al Muntelui*" pe muntele încăpăţânărilor terestre!...

Vameșul, purgatoriul și lumina pulsatilă

Letiția Buruiană
scriitoare, eseistă

Povestea omului care venea de la târg cu o capră, o varză și un lup este bine cunoscută în tradiția enigmisticii românești. Impasul greu de soluționat apare când eroul nostru „Nevrând nici una să piarză/Și nefiind nici călare,/Vrea să treacă un râu mare/Care era să-l înoate/ Și să le treacă pe toate”, după cum frumos grăia în vechime mucalitul Anton Pann. Desigur, astăzi a rezolva o astfel de problemă pare la îndemâna oricui. Cu toate aceasta, mulți dintre noi putem să dăm nas cu împrejurări de acest gen, iar soluția nu iese lesne la lumină. Chiar și iepurașul din pălăria magicianului are în spate un întreg eșafodaj bazat pe ingeniozitate și exercițiu îndelungat.

În primul rând, constatăm că de cele mai multe ori nu se identifică adevăratele împrejurări și nu se cunoaște cum funcționează factorii condiționali. Dacă pentru țăran era limpede ce poate mânca lupul, astăzi e la modă vegetarianismul. În ceea ce privește varza, putem avea dubii dacă e modificată genetic sau nu. Cât despre capră, dacă o vedem slabă, jigărită, cu ochii bulbucați și galeși, putem bănui că-i anorexică. O sumedenie de ipoteze desprinse din viața pestriță, dar extrem de tehnologizată, împung creierul obosit obligându-l să lucreze neîncetat, dar de multe ori în gol.

În al doilea rând, o întrebare de bun simț ar putea pune pe tapet imprudența țăranului, care nu și-a planificat bine cumpărăturile.

În sfârșit, povestea are și un aspect neverosimil. Cine a mai cumpărat vreodată un lup viu de la piață și, mai ales, la ce putea să-i folosească? Nici astăzi nu prea îl vedem pe temutul prădător în captivitate, decât poate prin vreo grădină zoologică. Dacă admitem că era o lupoaică, căreia ginta latină îi păstrează o eternă recunoștință, datele problemei se schimbă complet. Dar cine mai are răbdare să urmărească aceste chestiuni legate de mistere, legende, genealogii sau teorii ale problematicii de gen?!

Iată că viața este destul de complexă pentru a recunoaște ușor situația tipică a țăranului care cără de la târg astfel de elemente incompatibile. Reținem, totuși, ideea că modelul rezolvării unei probleme de acest tip își poate găsi aplicabilitatea dacă identificăm corect ținta, contextul și condițiile acelei felii de realitate. Desigur, e bine să acționăm, chiar dacă există riscuri inerente, întrucât am învățat că niciodată „harta nu coincide cu teritoriul”…

— Bună, prietene, ce mai faci?

— Ăăă, bună, uite, tocmai am fost la tipografie… trebuie să-mi iasă o carte…

— Ooo, bravo, felicitări!

Urcară împreună scările. Ultimul lucru din lume pe care și l-ar fi dorit era să-l asculte pe Șoricioiu cum încerca să-l antreneze în planurile lui. Acceptă, totuși, invitația acestuia de a sta la o parolă, ca între vecini.

— Ascultă ce-ți spun, problema ta se poate rezolva! Nu crezi?! Îți vând un pont. Uite, întreabă-l și pe Codrescu. A luat taurul de coarne și s-a dus la cabinetul lui. Să știi că nu-i dracu’ așa de negru…

— Lasă-mă, Fănele, nu mă duc!

— Înțelege, odată, că tipu’ e abordabil. Pare el dur și așa... imbiguidibil, dar dacă-i explici cu calm ce problemă ai, el te ascultă și chiar te ajută. A ajutat multă lume! Numai invidioșii, cârcotașii și ăștia de-alde neica nimeni îl mușcă de fund și-l defăimează. Pe de altă parte, să știi că mai trebuie să joace și teatru. Adică s-o facă pe zmeu’, pe nebunu’! În lumea asta de rechini trebuie să te camuflezi. Face parte din joc! Este însă un om al compromisului cu care poți face o treabă, dacă interesul e comun… Înțelegi?!… Du-te, că nu-ți cad galoanele și vezi, apoi, că o să fie bine! O să vii la mine mai târziu și-o să-mi mulțumești. Îți dai seama că eu n-am niciun interes să te mint! Îți jur!

— Crezi că asta-i soluția corectă? Mda, mai vedem!

Se ridică, își luă mapa și ieși din apartamentul vecinului călcând moale. Îl vedea mereu afabil, săritor, atent la ceea ce i se întâmpla. Poate că

era cu adevărat bine intenţionat. O dovadă de adaptabilitate ar fi să încerce să înveţe de la alţii ceea ce ursitoarele omiseseră să-i hărăzească la naştere. Era de neînţeles cum reuşeau ei să le aranjeze pe toate, anticipând mişcările adversarilor cu trei-patru sau chiar mai mulţi paşi. Poate ar fi bine să-l asculte pe Şoricioiu. Îi va face o vizită grangurului într-una din zilele următoare la biroul teritorial. Sau va merge împreună cu sfătuitorul lui şi totul va fi mai uşor de rezolvat. Iată, în sfârşit, că după atâţia ani de eforturi, opreliști şi răsturnări de situaţie, calvarul ar fi putut să ia sfârşit. Ştia că la acel nivel cu un simplu telefon ar fi avut şanse să carbonizeze nodul gordian. Iată o nouă speranţă, da!…

Trupul îi păru oarecum mai vioi. Îi apăru clar ideea că n-ar fi ajuns în această situaţie dacă ar fi fost o secundă mai atent. Neputinţa de a descâlci ghemul, ce părea solidificat în interiorul lui ca un bloc de piatră, putea fi spartă-n ţăndări. Anticipa deja bucuria eliberării. Cu toate acestea, o durere uşoară, dar sâcâitoare îi învăluise capul. Simţea cum îi urcă din ceafă către tâmple o nervozitate cu alură de muscă bâzâitoare. O alungă şi brusc dispăru, odată cu greaţa din stomac, după închiderea uşii de la intrarea în propriul apartament. Aerul părea că-l recunoaşte şi se animă în jurul lui conducându-l către fotoliul din sufragerie. Câteva clipe de linişte îi restaurară starea de spirit. Acum se va putea apleca asupra cărţii sale pentru a vedea şpaltul. O satisfacţie reală îi umplu corpul cu energie. Sprinten, îşi făcu o cafea, se aşeză la birou şi începu să răsfoiască paginile în care şerpuiau strofele, unele după altele. Poeme scurte, poeme lungi, literele negre păreau că dansează vesele ca furnicile, în şir indian.

Instantaneu, simţi cum energia regenerată îl trezeşte până în vârful unghiilor şi al firelor de păr. Luă câteva coli de hârtie şi începu să scrie. Plonjă în valul binecuvântat al inspiraţiei şi începu să înşire pe coală, aritmic şi cu rare tăieturi, calupuri întregi de fraze. Avea să revină mai târziu să evalueze textul în ansamblu. Timpul se oprise în loc. Pe măsură ce paginile se umpleau, mâna cu care scria făcea mişcări energice de înmuiere şi scuturare în călimara cu tuş… Un gest familiar… Familiar?! Tuş?! Se opri privind cu mirare către degetul arătător. O unghie cât o peniţă stătea îndreptată către coala pe care tocmai scrijelise vocale ascuţite, consoane colţuroase, zig-zaguri ciudate…

Stupoare! Toate unghiile erau nefiresc de lungi şi ascuţite, uşor încovoiate pe degetele groase, scurte, labele păroase… Înţelese totul cu o spaimă cumplită. Începu să-şi lovească unghiile de marginea blatului de la birou în ideea că ar putea să le îndrepte. Renunţă când văzu pagubele pe lemnul acela lucios. Merse apoi în debaraua de la bucătărie, luă satârul şi fundul de lemn şi-şi tăie cu înverşunare unghiile curbate. Picături de sânge de un albastru indigo începură să se prelingă pe podea. Aveau un gust ciudat de sânge amestecat cu cerneală. Înghiţi de mai multe ori. Pe limbă îi mai persista, în mod ciudat, reminiscenţa unui gust de lapte crud.

Înfrigurat, se îndreptă către oglinda mare din hol. Ceea ce i se arăta era de nerecunoscut. N-ar fi putut să spună ce reprezenta arătarea aceea reflectată în faţa lui şi nici măcar dacă era el camuflat sub o mască oribilă. Închise ochii şi se apropie mai mult de oglindă. Când simţi că este destul de aproape deschise uşor pleoapele încercând să vadă numai globii oculari, ignorând restul. O ceaţă lăptoasă estompa ceea ce nu-i pica bine privirii. Ridică mâna şi desenă cu picăturile vineţii ale degetelor chipul pe care începuse să-l întrezărească instantaneu în albul oglinzii. Planurile se suprapuneau, se îndepărtau şi-i apropiau, până dincolo de retină, imaginile multiple ale feţei pe care aproape că o uitase. Sigur, ar fi recunoscut-o şi cu ochii închişi, însă unele trăsături parcă nu corespundeau cu ale ei. Încercă să-i cuprindă capul cu ambele mâini pentru a se cufunda în strălucirea pufoasă. Totul părea că se volatilizează şi ceva de o altă consistenţă, mai subtilă, îi mângâie nasul, cerul gurii, pometii... Pe măsură ce se afunda în norul acela diafan vederea i se limpezea. O altă oglindă stătea în faţa sa. Nu reflecta nimic în afară de o siluetă ale cărei detalii încă nu le putea distinge. Vru să se întoarcă pentru a vedea ce era în spatele său, însă constată că singura mişcare pe care o putea face era doar înainte. Stătea aplatizat într-o peliculă subţire din care putea să intre doar în spaţiul din faţă sau, altfel spus, să iasă în relief doar pe o singură parte. Cu o încordare a minţii se trase cu totul către oglinda din faţă şi înaintă trecând prin ea fără nicio opreliște. O lumină pulsatilă îi înconjură capul desenându-i din jocuri de umbre conturul chipului ei. Părea din ce în ce mai reală. Figura ei de monalisă se apropie până-l învălui ca o mantie şoptindu-i: „Dorinţa neîmplinită e ca o pasăre cu aripile rupte!”. Apoi se dispersă totul într-o armonie fără sonor, acompaniată de o aromă fără parfum, apoi o dulceaţă fără gust. O răcoare blândă îi surâdea pe creştet, iar penele de pe braţe i se zbârliră.

Expresii celebre

„Lumile lui Gulliver”
„Les mondes de Gulliver”
„Gulliver’s worlds”

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Gulliver este eroul unor întâmplări extraordinare povestite la persoana întâi în romanul „Călătoriile lui Samuel Gulliver în mai multe ţări ale lumii” (1726), aparţinând scriitorului englez Jonathan Swift (1667-1745). După modelul scrierilor filozofice ale lui Thomas Morus (1478-1535, Utopia – în gr. „loc care nu există nicăieri”, 1516), sau Tommasso Campanella (1568-1639, Civitas solis – Cetatea soarelui), Swift imaginează lumi şi structuri sociale noi, cu profunde ecouri în realităţile Angliei, înveşmântându-le în forme literare complexe – până la ideea de parodiere a literaturii de călătorii extraordinare -, care le conferă seducţie şi accesibilitate la public. Însă de sub aparenţa romanului de aventuri fantastice, satira şi ironia transpar necruţătoare.

Sunt descrise patru călătorii ale lui Gulliver în universuri uimitoare, populate cu făpturi neobişnuite. După un naufragiu în Mările Sudului, personajul ajunge în ţara Lilliput, unde locuitorii sunt copii umane în miniatură. „Omul-munte” (Gulliver) trece prin peripeţii tragi-comice, având prilejul să cunoască organizarea statului, firea liliputanilor, conflictele politice etc. După ce participă la războiul cu un regat învecinat, Blefuscu (replică a Franţei), înclinând victoria de partea celor din Lilliput, simţindu-se primejduit din cauza intrigilor şi a invidiei, se va muta întâi în insula învinşilor, apoi va pleca pe mare cu o barcă şi, găsit de o corabie, va ajunge în Anglia.

În a doua călătorie, în drum spre Indiile de Est, Gulliver se salvează din naufragiu înotând până la ţărmul ţării Brobdingnag, ai cărei locuitori sunt uriaşi, împodobiţi în relatare cu virtuţile bunăvoinţei şi ale înţelegerii, calităţi care fac nesemnificativă urâţenia fizică sesizată de microscopicul captiv. Este plimbat prin regat într-o colivie şi prezentat ca o curiozitate de neconceput, până îl cumpără familia regală. Revine în lumea obişnuită în mod miraculos: un vultur răpeşte colivia în care se află, se înalţă în văzduh şi o scapă din cioc deasupra mării, iar Gulliver este găsit de marinari englezi. În a treia călătorie, neobositul şi neînfricatul explorator este abandonat de piraţi în largul mării, situaţie din care scapă ajutat de locuitorii insulei zburătoare Laputa. Oamenii de aici sunt impătimiţi ai ştiinţei, captivaţi de tainele vieţii, până la avansarea speculaţiilor ca adevăruri, sau cultivarea superstiţiilor şi a şarlataniei, ca şi a unei morale îndoielnice de guvernare. Gulliver cunoaşte locuri şi făpturi stranii: ţinutul vrăjitorilor şi regatul Luggnagg, al nemuritorilor – unde o mie cinci sute de locuitori trăiesc veşnic. Fiindcă ideea de bătrâneţe eternă îl deprimă, eroul lui Swift va pleca de pe aceste tărâmuri, ajungând în Japonia şi apoi în Anglia. În ultima aventură, de teama echipajului răzvrătit, debarcă pe o insulă unde guvernează huoyhnhnm-i (cai înţelepţi), iar oamenii (yahoo-ii) se află pe o treaptă de animalitate dezgustătoare. Aici, Gulliver se simte minunat, până va fi expulzat, considerându-se de către sfatul ţării că el este un fel de „yahoo”. Va reveni în Anglia prin Portugalia, păstrând nostalgia pentru lumea huoyhnhnm-ilor, edificată pe raţiune şi echilibru psihic, mai ales ca revers la realitatea tristă a yahoo-ilor.

Expresia „lumile lui Gulliver” este definitorie pentru universuri stranii, în care pot fi recunoscute aspecte umane social - politice familiare, după înlăturarea tainei metaforice, care deformează imaginile în oglinzile aparenţelor incredibile.

Temeiuri culturale (II)

Lina Codreanu
scriitoare

Studiile monografice din *Esenţa temeiului. Eseuri monografice despre începuturile literaturii române* despre cei şase cărturari din Târgovişte au un semi-titlu care defineşte esenţa spirituală a scriitorului şi a scrierilor sale, toate raportate la conceptele filosofice heideggeriene *fiinţă, fiinţare, existenţă, suflet, fire*. De pildă: Ion Heliade Rădulescu. *Panhymniul Fiinţei*, Ion Ghica. *Amintirea ca existenţă* ori Ioan Alexandru Brătescu-Voineşti. *Prefacerea firii.* De altfel, acad. Mihai Cimpoi are studii aprofundate pe această temă (v. Mihai Cimpoi, *Esenţa fiinţei (Mi)teme şi simboluri existenţiale eminesciene,* Chişinău, 2003, Iaşi, 2007).

Privite în ansamblu, deşi au apărut editorial ca volume distincte, într-o ritmicitate anuală, studiile monografice se supun unei grile dezvoltatoare, alcătuite fiind din capitole ce reflectă o metodă de lucru iterantă, astfel asigurând unitate întregii cărţi. În această viziune arhitecturală, capitolele monografice se construiesc mai întâi printr-un *Argument* auctorial urmat de un *Tabel cronologic*. Ambele texte de escortă devin indispensabile pentru o iniţiere în aventura lecturării şi înţelegerii aportului scriitorilor vizaţi. Urmează apoi micro-monografiile structurate în 3-4 subcapitole cu titluri metaforice, prin care se esenţializează şi destinul creatorului şi traiectoriile scriiturii sale. Toate se finalizează cu o radiografiere a receptării scriitorilor, cea mai consistentă critică a criticii fiind, în mod firesc, a lui Ion Heliade Rădulescu.

Argument-ul, un fel text-sinteză, punctează elemente de bază pentru fiecare din monografiile critice care îi urmează. Mihai Cimpoi racordează asiduu încercările de temeluire şi reuşite ale scriitorilor, în special ale celor târgovişteni la pulsul culturii / literaturii europene. Astfel, efortul Poeţilor Văcăreşti care au avut calităţi de *întemeietori*, corespunde pionieratului cultural-literar şi poartă „toate însemnele modernităţii timpurii": „Într-un context mai larg european, Văcăreştii au meritul indubitabil de a impune figura fluentă a Filosofului sau Intelectualului şi conştientizarea rolului inteligenţei şi adevărului, luminii cunoaşterii, a Soarelui Platonician" (p. 24).

Prin vastitatea şi aprofundarea preocupărilor culturale, după umanist-iluministul Dimitrie Cantemir, Ion Heliade Rădulescu este om al modernităţii, o personalitate de talie europeană, prin care s-a pregătit teren fertil pentru afirmarea lui Eminescu, Hasdeu, Iorga, Călinescu, M. Eliade ş.a. Prin Heliade Rădulescu se constată „deplina identitate între heliadism şi europenism. El este un intercultural, un introducător, vorba lui Ibrăileanu, al culturii europene în literatura română" (p. 90).

Spirit supus contradictoriului, Grigore Alexandrescu „a avut conştiinţa limpede a apartenenţei la *Totul* european şi universal, fiind un adevărat *homo europeus*" (p. 164), în timp ce Vasile Cârlova, de la care au rămas doar cinci poezii, dă expresie „sufletului mâhnit" şi ilustrează „mitul «poetului tânăr» alături de mari creatori exponenţiali, precum Keats, Lermontov, Labiş (la noi), Trakl, Baratoşvili" (p. 228). Asemenea, mai departe, „omul contradicţiilor" Ion Ghica, memoralist şi epistolier, este convins că „Suntem mai mult cu Europa…" (p. 304). Chiar dacă ultimul scriitor monografiat nu este integrat spiritului european în mod vădit, „prefacerile firii, de care e marcat destinal Brătescu-Voineşti, ne ajută să înţelegem mai bine relaţiile Eului cu Celălalt, relaţiile dintre Înăuntru şi În afară, echivalată de Jacques Derrida cu relaţia dintre Întuneric şi Lumină" (p. 372).

Parcurgând, măcar fugar, *Tabelul cronologic* al fiecăruia dintre cei supuşi monografierii, pot fi descoperite traiectorii real-biografice ce pot constitui oricând subiect ficţional. În fapt, scriitorii au avut destine atât de contorsionate (prin aventuri, situaţii nefericite, acces la putere, deziluzii), încât depăşesc fantezia prozatorilor, fiind eroi nu în literatură, ci într-o viaţă plină de întorsături ciudate, determinate adesea de complicaţii evenimenţiale. Amintesc aici doar biografiile întortocheate, unele dramatice, altele aventuroase, ale lui Ienăchiţă Văcărescu (orfan, poliglot, funcţii dregătoreşti, trei căsătorii, moare otrăvit), Heliade Rădulescu (vulcanic, corifeu al culturii şi al evenimentelor, arestat, exilat) ori Ion Ghica (instrucţie serioasă, tată a şapte copii, emigrant, om politic).

Desfăşurarea capitolelor din fiecare monografie stă sub pecetea câte unui moto, prin care autorul

explicitează esenţa spiritului de întemeietor. Dacă s-ar avea în vedere doar aceste pilule critice s-ar forma o idee despre spiritul scriitoricesc şi s-ar putea alcătui o micro-antologie de portretizări memorabile. Iată, de ex., câteva frânturi: „Cei patru Văcăreşti parcurg întreaga odisee fenomenologică a întemeierii (în termenii lui Heidegger)" (p. 48); „Evoluţia poeziei române din secolul al XIX-lea se înscrie între *panhymniul fiinţei* lui Heliade şi *esenţa fiinţei* lui Eminescu" (p. 96); „Poezia sa este, în fond, o continuă *ars poetica*, o meditaţie asupra rosturilor scrisului şi asupra statutului poetului. Din aceste reflecţii reiese limpede că el concepe poezia, în spirit modern, nu doar ca o creaţie pură, ci ca o *facere*, ca *poien*" (despre Gr. Alexandrescu, p. 180); „Misterul învăluie figura lui cu aură de legendă, datorită chiar duratei vieţii, vieţii lui de poet *romantic* – scurtă, intensă, tragică" (despre Vasile Cârlova, p. 231); „Ceea ce se impune, în primul rând, în plan evaluativ, este *relevanţa existenţială* a discursului epistolier al lui Ion Ghica" (p. 338); „Cazul Brătescu-Voineşti este un caz mai rar de *invariantă* psihică, estetică, general-fenomenologică. În firea scriitorului însuşi are loc, ca şi în sufletul eroilor săi, o cumpănire permanentă a *luminii* şi *întunericului*" (p. 414).

Remarcam aici, în prima parte, arhitectonica volumului lui Mihai Cimpoi – *Esenţa temeiului. Eseuri monografice despre începuturile literaturii române*, vizibilă în plan formal. Dar, e de observat că aceeaşi viziune domină şi conţinutul eseurilor monografice, în „esenţa temeiului" întreprinderii livreşti, cum ar spune autorul. Sub puterea unor concepte filosofice şi simbolice esenţiale în durabilitatea şi frecvenţa lor – *Adevărul, Logosul, Labirintul, Fatumul, Dublul, Omul* – se unduieşte ontologic personalitatea fiecărui scriitor. De pildă, în aria filosofică a *Adevărului* şi a *Logosului* stau Poeţii Văcăreşti şi Heliade Rădulescu: Pe Văcăreşti „îi călăuzeşte, în toate, Soarele platonician al Adevărului" (p. 25), Heliade Rădulescu „caută un «echilibru între antiteze», o împăcare sub semnul Marelui Cuvânt" (p. 96). Grigore Alexandrescu şi Vasile Cârlova sunt aşezaţi sub semnele *Labirintului* şi *Destinului*, deoarece primul pare „un rătăcit în câmpul labirintic al posibilurilor" (p. 170), în timp ce Cârlova este prins într-un „cerc al neîndurării *fatumului*" (p. 231). Tot astfel, ultimii, Ghica şi Brătescu-Voineşti, caută febril înţelesuri asupra *Dublului* şi *Omului*: „Ce face Ion Ghica în calitatea sa de epistolier care scrie mereu către Celălalt?" (p. 321); „Ioan Al. Brătescu-Voineşti ne ajută – azi – să medităm asupra *condiţiei umane*, asupra modului de comportament în situaţii limită existenţiale […]" (p. 379).

În subcapitole sunt definite aspectele de fond ale scrierilor, incluse ferm sub aura modernizatoare a culturii europene. Trecerea de la *carte* la *literatură*, adaptarea *românescului* la *european* se face constant într-o ascendenţă fluentă, în paralel cu evoluţia culturii şi civilizaţiei. Instrumentarul livresc, conceptul po(i)etic şi discursul narativ se metamorfozează vizibil de la Ienăchiţă Văcărescu la Grigore Alexandrescu ori la Ioan Al. Brătescu-Voineşti.

Un element component al investigărilor monografice este consemnarea receptărilor critice, o critică a criticii, cu care se închide fiecare capitol. Cele mai consistente şi contradictorii interpretări critice (30 de studii) privesc personalitatea puternică şi creaţia lui Ion Heliade Rădulescu (cap. „*Curba receptării*"). Cu detaşare, Mihai Cimpoi trece printr-un filtru sintetizator opiniile critice, menţinând dreaptă cumpăna judecăţii heliadeşti. Asemenea şi pentru celelalte figuri cărturăreşti.

Dăruit cu o vitalitate spirituală de necontestat, acad. Mihai Cimpoi este un critic şi istoric literar cu generoasă deschidere spre contextualizarea occidentală. Deşi aflat sub rigorile unor legi strâmbate grav de diferite regimuri istorice, Domnia sa a străpuns prin puterea Cuvântului orice încorsetare, căci s-a născut european într-o provincie românească – numită acum Republica Moldova. Ar putea pune cineva sub semnul întrebării europenitatea lui Mihai Cimpoi? Venit din partea estică a rotundului limbii şi literaturii române, criticul planează calm, cu virtuozitate, peste întreg culturalul european. Substanţa cercetărilor de critică şi istorie literară trimite către Eminescu, Blaga, Brâncuşi, către literatura basarabeană (*O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia)* şi europeană (Leopardi), către capodopere şi spre literatură începătoare, dovedind o capacitatea exegetică de forţă în arealul literar românesc.

Pledoarie pentru un cod al eticii sociale

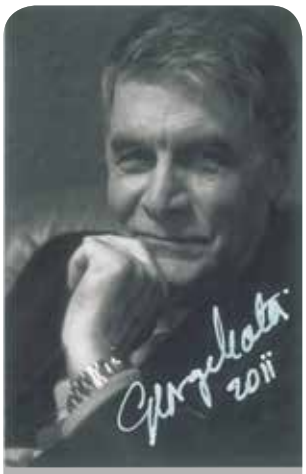

George Motoi
actor și regizor

Artiști importanți deplâng, alături de alți mulți români, **criza de lideri**, ajunsă cronică în România de azi. Și doar știam bine cu toții, din vremuri apuse, că fără o selecție **științifică** a candidaților, în vederea oricăror alegeri (și care nu are de-a face cu Libertatea și Democrația) nimic nu poate asigura împlinirea așteptărilor electoratului, ca și ale partidelor care, singure, își desemnează candidații (din sânul sau din afara lor). Acesta-i probabil și motivul principal al impasului economic în care ne tot zbatem, iată, de aproape un sfert de veac, supraviețuind, o Țară și un Popor, mai mult din taxe și împrumuturi, într-o inexplicabilă criză de proiecte de dezvoltare economică și socială. Ce blestem pe poporul acesta!

Poate că cel mai mare păcat al nostru, ca popor, este tocmai **nepăsarea** (sau interesul personal, la unii) cu care tolerăm de-atâta amar de ani, demagogia, campaniile mincinoase, fraudele la alegeri ori râcile, invidiile, ostilitățile meschine, concurența neloială, distructivă, loviturile „sub centură" dintre partide, dintre putere și opoziție, în dauna dezvoltării armonioase a societății și, de aici, firește, și lipsa celor mai meritoși și competenți candidați, **iubitori de Țară și Neam**, pe listele funcțiilor publice de maximă importanță și responsabilitate națională - economică și social-culturală. Aproape că am ajuns să numărăm pe degete politicienii demni de a deveni modele de moralitate și înalt profesionalism în societate (**în stare să pună înaintea intereselor personale pe cele prioritare ale țării și ale poporului lor!**).

De aceea, la competițiile pentru ocuparea funcțiilor politice și administrative, algoritmul partidelor, de pildă, n-ar trebui să îngrădească, **în niciun fel**, accesul celor mai valoroși și cunoscuți concetățeni, de care dispune țara la un moment dat. Oare nu aceasta ar fi prima **îndatorire morală** a unor partide serioase, conștiente de răspunderile ce și le-au asumat în fața electoratului?! În România, principiile morale nu mai au nicio căutare, nicio eficiență, să se fi discreditat ele într-atât?! De ce am mai plăti atunci, din banii unei populații și așa sărăcite, salarii și indemnizații consistente unor așa-zișii politicieni și parlamentari (**unor demnitari fără simțul moralei?!**), dovediți nu o dată, atâția dintre ei, incompetenți și corupți (și agramați pe deasupra!?). Doar pentru a se legaliza și încuraja astfel corupția și pentru a se întinde flagelul acesta ca o caracatiță? Partidele noastre n-ar trebui să răspundă gravelor semne de întrebare ale unei populații mereu dezamăgite? N-ar trebui, totuși, să dea chiar socoteală pentru asemenea abateri grosolane de la cea mai elementară etică și să nu se tot mire, cu prefăcută candoare, când le scad procentele de încredere? Oare nu tocmai fățărnicia lor întreține, public, conflictualitatea, gâlceava penibilă care nu se mai sfârșesc de aproape 25 de ani?

Așa stând lucrurile, poate că n-ar fi prea târziu **să mai învârtim o dată roata Istoriei**, având acum drept scut noua generație de politicieni, predestinată parcă să provoace, măcar ea, o altă **strategie națională, de schimbare a mentalităților**, de responsabilizare a **conștiințelor**, a MORALEI, a simplului bun-simț și, de aici, firește și a unei competiții politice naționale mature, corecte, cu mult mai onorantă și mai productivă.

Sensibil și inteligent, domnul Victor Ponta (mai mult decât domnul Antonescu!) simte nevoia acestei schimbări, o intuiește (dovadă că a și cerut ministrului Educației definitivarea unui Cod al eticii profesorului), dar pentru a gafa chiar și domnia sa mai puțin, strategia aceasta ar trebui mai întâi **concepută la scară națională**, pentru absolut toate domeniile de activitate și apoi, foarte bine **mediatizată**! Și cine să o conceapă mai bine, dacă nu câțiva iluștri specialiști în materie? Căci, dacă până și profesorii sunt azi suspectați că ar încălca, mulți dintre ei, principiile moralei, ne putem da seama ușor de proporția derapajului la celelalte categorii socio-profesionale. Însăși realitățile ultimului sfert de veac impun, ca pe o lege penală, sancționarea prostului obicei care a contaminat România, acela al încălcării grosolane a tuturor principiilor morale, sub care se ascund, firește, infractori de toate categoriile și de la toate nivelurile. Cauzele acestei degradări pot fi multe. Ele ar trebui mai întâi aflate și mai ales **recunoscute**, pentru a putea fi și **cu adevărat** remediate.

S-ar declanșa, astfel, la inițiativa Parlamentului, desigur, cea de-a doua etapă, **finală**, a Revoluției din 1989, propunându-se românilor obligativitatea respectării unui **Cod al Eticii Sociale**, ca pe o stringentă nevoie a schimbării de mentalitate, **fundamentală**! Și nu cred să fie moment mai prielnic pentru aceasta decât anul electoral 2014, în care au loc alegerile europarlamentare, dar mai ales cele prezidențiale, odată cu încheierea, nădăjduim definitivă, a celei mai negre epoci din istoria neamului nostru. Și poate că, astfel, ne vom găsi mai degrabă, Țară și Neam, NORMALITATEA, pierdută stupid de atâtea nefericite decenii.

Străjer la porţile fluviului sau epopeea Dunării de Jos

Cezarina Adamescu
scriitor, eseistă

ZANFIR ILIE, ***DUNĂREA. POVESTE ŞI ADEVĂR,*** Eseuri danubiene, Editura IDEEA EUROPEANĂ, Bucureşti, 2013, Colecţia Istoria Mentalităţilor

Recentul studiu eseistic având ca tematică tot ce este legat de fluviul, martor și însoţitor milenar al omului, cale de câteva ţări, este în primul rând, o carte-document foarte bine documentată și atent întocmită, cu inserţii poetice tulburătoare, cu legende reînviate și cu întâmplări vechi și noi care s-au fixat în memoria colectivă. O sumă de naraţiuni suple și antrenante, scrise cu un condei agil, cu toate mijloacele de stil existente, dar și cu un spor de imaginaţie care ţine de măiestria scriitorului. Talentul de narator al autorului este remarcabil.

Zanfir Ilie a ales Dunărea (sau Dunărea l-a ales pe el?) – pentru că este reperul fundamental, nu numai pentru urbea din dreptul Milei 80, dar pentru multe alte oraşe riverane, semnificant major și leagăn de poveste și de amintire scumpă.

Volumul de faţă oglindește dragostea nesecată de oraşul în care trăiește, faţă de Dunărea, căreia îi suntem cu toţii datori, faţă de cultura și arta existente la porţile fluviului, etosul și eposul locului cu legendele și miturile lui, faţă de oamenii cărora le-a devenit model de perseverenţă și de dăruire în slujba culturii și artei, oameni cu care permanent intră în contact, prin Instituţia de cultură și informare pe care o conduce. Și nu în ultimul rând, faţă de colegii scriitori, poeţi și artiști, prin intermediul Salonului Literar „Axis Libri" al cărui amfitrion este de câţiva ani și unde focalizează, în sala cea mai frumoasă a Bibliotecii, destinată lui Mihai Eminescu, spiritele fecunde ale Galaţiului și ale ţării, prin manifestări cultural-artistice devenite emblematice.

Cartea e foarte bine structurată și atinge domeniile de interes ale tuturor categoriilor de beneficiari.

Volumul începe cu o ***„Mitologie" culturală gălăţeană,*** argument critic venit în sprijinul lucrării, scris de criticul literar, atât de ataşat scriitorilor gălăţeni, Theodor Codreanu.

Periplul eseistic debutează cu evocarea: ***„Dunărea. Poveste și adevăr***", apoi autorul se opreşte la principalele repere culturale ale urbei: ***„Biserica redută Precista",*** ascultă ***„Paşii lui Cuza și şoaptele lui Eminescu",*** în Casa memorială a domnitorului Principatelor Române și în Parcul cu numele Poetului, poposește preţ de câteva rugăciuni la ***„Casa Domnului de pe strada Domnească"***, oprindu-se, de fiecare dată în faţa monumentelor care definesc profilul oraşului. Suntem poftiţi în plină memorialistică eminesciană și anume, la popasurile făcute de marele poet în portul de la Dunăre, într-una din treceri fiind găzduit de un pescar oarecare. Și aici răzbate dragostea necurmată a autorului cărţii faţă de stindardul Poeziei româneşti, sentiment care-i animă închipuirea într-un text de un lirism copleşitor.

Cititorul poposește, odată cu autorul la ***„Dispeceratul mersului pe apă"***, adică la elegantul și impozantul Palat al Navigaţiei sau Gara fluvială din Galaţi, de pe Strada Portului, „*puntea de legătură cu lumea*" – aşa cum o descrie autorul, clădire văzută ca un monument de arhitectură în stil neoromânesc.

Un alt popas emoţionant (pentru că autorul, prin evocările lui, știe să creeze efecte emoţionante, scoţând în evidenţă și chiar subliniind elementul esenţial din orice împrejurare sau stare – și într-aceasta constă adevăratul talent al naratorului) – este cel din vechiul cartier al gălăţenilor și anume, ***„Biserica Pescarilor"*** cu hramul Sfinţilor Apostoli Petru și Pavel, nu întâmplător ales, cei doi Apostoli fiind ei înșiși pescari, iar apoi deveniţi pescari de oameni.

Un capitol cu adevărat remarcabil este cel dedicat vechii nave de transport călători „Tudor Vladimirescu" – capitol intitulat ***„Ultimul Tudor Vladimirescu"*** – epopeea celei mai vechi nave cu zbaturi, cea care a căpătat o nouă faţă (pentru a câta oară?) la 150 de ani de la lansarea pe apă, adică în 2004, astăzi navă de protocol, închiriată în sistem charter, la diferite ocazii pentru cei care-și permit o plimbare unică pe Dunăre. Vechimea, valoarea și importanţa acestei nave străvechi, demne de a fi înscrisă în Cartea Recordurilor, e un motiv de speranţă al gălăţenilor că vasul cu care au circulat în urmă cu cincizeci de ani, numit „Brăileanul" care făcea zilnic naveta transportând călători la ore fixe, – are șanse să ajungă celebru și să ridice prestanţa oraşului Porto-Franco.

Tot despre o navă este vorba și-n capitolul următor, ***„Cum și-au vândut gălăţenii Libertatea"*** – de data aceasta autorul făcând referire la nava amiral Libertatea, construită în urmă cu peste 8 decenii și ajunsă prin anii 1990 hotel-restaurant plutitor, apoi iahtul fiind inclus în Patrimoniul Cultural Naţional și în cele din urmă, înstrăinat definitiv. Autorul furnizează, pe lângă datele tehnice, istoricul, dar și legendele fiecărui obiectiv descris, făcând lectura foarte interesantă și instructivă.

Trimiterile la legende, la parabolele evanghelice, căutarea permanentă de semnificaţii, întâmplările și

oamenii care și-au legat viața de istoria Galațiului, sunt, de asemenea, mijloace memorialistice demne de cei mai buni scriitori români, așa cum se dovedește și Zanfir Ilie, autorul lucrării de excepție, ***„Dunărea. Poveste și adevăr”.***

Cum altfel, decât cu nostalgie, se întreabă autorul ***„Unde sunt pescarii de altădată?”*** – orașul fiind cunoscut ca o așezare de pescari, Dunărea facilitându-le acest străvechi meșteșug, preocupare existențială care i-a ajutat pe localnici să supraviețuiască în cele mai vitrege condiții de secetă, foamete, război, calamități naturale. Legendele înfloresc odată cu trecerea veacurilor. Zanfir Ilie le scoate la iveală ca pe comorile îngropate la rădăcina copacilor și le așează-n lumina care le-a fost hărăzită.

„O perlă a Dunării strălucind printre nori” – se intitulează capitolul în care autorul spune „povestea” Turnului de Televiziune, important obiectiv militar și strategic, *„la încrucișarea unor mari ape ale României – Dunărea, Prutul și Siretul – alături de lacul Brateș”,* cel care domină orașul și oferă gălățenilor o priveliște minunată, *„un argument de netăgăduit și totodată o invitație de nerefuzat la redescoperirea Galațiului”,* așa cum precizează eseistul.

Un alt punct important de atracție pe harta turistică a Galațiului contemporan, care înlesnește ***„Curgerea Dunării pe verticală”,*** este fântâna arteziană numită „Păpădia” – care închipuie *„conturul seraficei ființe vegetale”* – atât de vulnerabilă încât la cea mai ușoară boare de vânt se risipește, își ia zborul precum nacelele unui dirijabil. Arteziana incită la visare și la poezie și oferă totodată turiștilor și localnicilor, pe lângă priveliștea spectaculoasă a apei care se revarsă din zecile de spori metalici o apă luminată în spectru, o invitație la poezie, la visare și, de ce nu, la nostalgie? Curgerea necontenită a apei presupune și o gândire filozofică din străvechime.

„Începutul toamnei gălățene” – semnifică, pe lângă frumusețea aleilor pline cu frunze galbene și arămii și o *„veritabilă infuzie de tinerețe, dinamism și speranță”* – orașul fiind cunoscut ca un centru universitar, *„al optulea centru universitar, cu un număr de peste 21.000 de studenți.”* Cele două universități împrumută, ca multe alte obiective urbane, numele atât de îndrăgit al fluviului: „Dunărea de Jos” și „Danubius”, care marchează și începerea toamnei culturale la Galați.

„Ecouri pe Faleza Dunării” - are ca obiect, desigur, descrierea celui mai atractiv punct turistic al orașului riveran, loc de promenadă și de întâlniri agreabile, acolo unde valurile sărută malul...Cred că nu există gălățean care să nu-și fi dat, măcar o dată în viață, întâlnire pe Faleză, „La Elice”, ori la bazinul în care sculptura numită simbolic „Fata pe valuri” sau „Nespălata”, lucrare artistică din bronz, opera sculptorului Constantin Baraschi, întruchipează o fată care se scaldă, stropită de jeturile vioaie țâșnite din gura unor pești. Autorul prezintă în culori semnificative „Expoziția de sculptură în metal”, *„realizată prin anii ’70, în urma unor tabere naționale, organizate de forurile culturale de atunci, cu participarea unor artiști de renume, care și-au lăsat semnăturile pe monumentele impunătoare care străjuiesc aleea principală pe toată întinderea ei centrală”.*

Cu mândrie justificată, dar și cu sufletul impregnat de un lirism tulburător, autorul afirmă: *„Faleza Dunării din Galați este unică pe întreg cursul european al Dunării printr-o dimensiune naturală, și anume prin lungimea ei (aproximativ patru kilometri), ea a devenit unică și prin această nouă dimensiune spirituală, adăugată de mâna omului, fiind singura care și-a integrat o astfel de manifestare artistică, muzeu în aer liber, artă presărată generos de-a lungul legendarului fluviu...”*

Istoria cărții încă de la apariția ei, prefacerile care s-au petrecut în realizarea ei, de la Gutenberg până astăzi, dar și dinamica bibliotecilor actuale, sunt prezentate cu legitimă căldură și profesionalism, în eseul: ***„Lectura, ca stare...”***

Un capitol aparte este rezervat scriitorilor care sunt *„Ambasadori ai Galațiului”.* Și aici trebuie menționat primul Cenaclu literar *„Fluviul”, „considerat unul dintre cele mai importante centre de mișcare literară din țară”.*

Ce resorturi lăuntrice îl îndeamnă pe autor să parcurgă acest traseu spiritual, atingând toate dimensiunile vieții umane? Desigur o mare deschidere față de tot ce e românesc, față de tot ce înseamnă civilizație și cultură, convertite în opere de artă, fie literare, fie plastice, fie sculpturale, muzicale ori de altă natură.

Continuându-ne excursul eseistic prin vechea urbe, printr-o metaforă deja încetățenită în lumea literară, urcăm în Turnul de Fildeș și de acolo, *„pe baricade”,* facem cunoștință cu principalele mișcări literare existente. Oameni și cărți, cenacluri și grupări literare, asociații de scriitori, un club al umoriștilor, grupări profesionale cum a fost Cenaclul Uniunii Scriitorilor din Galați, constituit în primăvara anului 1986. Pe acest temei s-a constituit mai târziu *„adevărata asociere oficială a scriitorilor gălățeni, cea apărută odată cu constituirea Filialei Galați-Brăila a Uniunii Scriitorilor, la inițiativa și sub conducerea poetului Corneliu Antoniu”.*

Presa gălățeană a constituit și ea o platformă, o constantă și o caracteristică a vieții spirituale, foarte bine reprezentată prin radio și televiziune, prin posturile locale (zonale) de emisie, prin întâlnirile fastuoase ale Salonului Literar „Axis Libri”.

În eseul ***„Scriitorii, dincolo de scrisul lor...”*** – autorul ne introduce în laboratorul creatorului de literatură, cu precădere la comuniunea spirituală realizată în serile de joi, prin intermediul unui cadru special, încărcat de căldură, profesionalism și energii pozitive, prilej pentru autorii locali, dar și pentru oaspeții din țară de a-și prezenta lucrările și de a afla păreri legitime despre noutățile literare. Și unde s-ar putea realiza aceste comuniuni de spirit, decât în Sala Eminescu a Bibliotecii Județene „V.A.Urechia”?

Propulsați de propriile resorturi intime, scriitorii, poeții, dramaturgii, epigramiștii, unii artiști lirici și dramatici vin cu sufletul în palme, să-l împărășească celor care au aceeași pasiune: cultura. Frânturi de istorie literară pe care răbojul timpului va avea grijă să le consemneze ca atare.

Un moment aparte este dedicat, în acest cadru literar, scriitorului Nicolae-Paul Mihail, membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Uniunii Cineaștilor,

dar și al Uniunii Epigramiștilor din România, un veritabil om de cultură și artă, câștigător a numeroase premii și medalii în confruntările epigramistice și, de aceea, foarte iubit la Galaţi de către membrii Cenaclului de umor „Verva", o personalitate plurivalentă și un spirit umanist care a lăsat o urmă de neșters în istoria literară a Galaţiului printr-o apariţie editorială la „Axis Libri" a romanului „Trandafirul galben", atât de cunoscut prin ecranizarea cu același titlu, avându-l în rolul titular pe îndrăgitul actor Florin Piersic.

Autorul nu ezită să amintească într-un eseu și despre „***Învățăturile lui Urechia către urmașii săi ziariștii".*** Personalitate marcantă a culturii românești, V.A. Urechia a pus temelie bibliotecii actuale care-i poartă numele. El a fost „*o forță a scrisului național, o enciclopedie vie revărsându-se și dăruindu-se cu generozitate și pasiune semenilor în așa de multe domenii, încât se poate afirma că n-a rămas niciunul neabordat, lăsând în urmă o operă impresionantă, creații literare de mare amploare și incredibilă diversitate: fabulă, roman, pamflet, poezie, proză memorialistică, eseu, teatru, lucrări istorice de uimitoare cuprindere și îndrăzneală, istorie a românilor în nu mai puțin de 14 volume, o istorie a școlilor în 4 volume, multe alte documente de mare importanță istoriografică și documentară și, peste toate acestea – ba, mai presus decât ele – o moștenire publicistică imensă, adunată în cei aproape 50 de ani de activitate jurnalistică intensă, continuă și profund angajată*".

Faptul că Biblioteca Judeţeană tezaurizează în arhivele sale cărți și documente ale acestui brav român face cinste Galaţiului, dar și Instituției care a știut să conserve acest patrimoniu național.

O altă figură emblematică a locurilor este „***Maica Teodosia de Vladimirești"*** – adică poeta Zorica Lațcu – autoare care a înnobilat literatura spirituală de expresie ortodoxă, cu creațiile sale religioase.

Autorul face și o „***Pledoarie pentru permanența lecturii"*** – mai precis, pentru cinstirea cărții, pe orice suport s-ar afla ea, pentru că numai cultura ne definește plenar ca neam și civilizație, ne conduce în rândul țărilor civilizate care și-au păstrat valorile tradiționale, istoria, limba, creația culturală și artistică și le-a dat noi sensuri adecvate timpurilor actuale.

Tot o ***pledoarie pro domo*** face autorul în eseul „***Biblioteca aproape cosmică"*** de data aceasta referindu-se la un eveniment nefericit din istoria Galaţiului care s-a transformat în act de întemeiere și anume, în ziua de 10 octombrie 1917, bombardarea clădirii Comisiei Europene a Dunării. Refăcută și din nou dată în funcțiune, mai târziu, în 1948, Comisia Europeană a Dunării avea să fie desființată și totodată, semnat actul de naștere al unei alte instituții, fără nici o legătură cu navigația pe Dunăre. E vorba, desigur, de Biblioteca Județeană „V.A.Urechia" de astăzi, „*palatul eternei dăinuiri în spiritualitatea unei comunități pentru care scrisul și cititul au fost și vor fi întotdeauna definitorii.*"

Sub semnul binecuvântat al Dunării, diferite instituții de cultură și artă își desfășoară aici activitatea: cele două universități, Centrul Cultural Județean „Dunărea de Jos", revista „Porto-Franco", ca și editura care s-a numit astfel, dar care astăzi nu mai există, Cineclubul „Dunaris" ș.a. toate amintite de autor în eseul: „***Dunărea, legăn și legendă".***

Zanfir Ilie a avut ingenioasa idee de a adăuga „***Un altfel de epilog",*** intitulat „***Frumos oraș de visători..."*** – cu trimitere la denumirea dată de Barbu Neamțeanu orașului: „Galaţiul, cumplit oraș de negustori". Argumentele cu care vine Zanfir Ilie în sprijinul noii denumiri sunt convingătoare. Și dacă nu sunt, cititorii sunt invitați să aducă noi argumente legate de cultura și arta din Galaţi, acest oraș modern, înscris în normele civilizației europene prin tot ce a făcut și face pentru viața și spiritualitatea omului.

Cartea este, în întregul ei, O POEZIE continuă, construită pe un stelaj istorico-geografic și îmbogățită cu perlele culturale devenite repere, nu numai locale, dar și naționale.

Acurateţea stilistică, lejeritatea formulării frazelor, stilul concis și la obiect, parfumul metaforelor și al altor procedee stilistice, fac din scriitorul Zanfir Ilie, un profesionist de înaltă clasă și un scriitor căutat, îndrăgit, apreciat de critica de sistem și de cea de specialitate.

Cartea se încheie rotund cu un „***Cuvânt de însoțire"*** – aparținând criticului Adrian Dinu Rachieru și cu o postfață intitulată: „***Despre identitate, la mal de timp și de Porto-Franco"*** – semnată de Theodor Parapiru, un corolar al principalelor momente atinse de Zanfir Ilie: „*Eseurile dunărene sunt tot atîtea argumente de cuget, inimă și literatură, pentru memoria, pentru prezentul și pentru viitorul celor trei entități personificate: Fluviul, Orașul și Comunitatea. Zanfir Ilie este dintre cei puțini care, parafrazându-l pe Terențiu (Homo sum et humani nihil a me alienum puto – Sunt om și nimic din ce-i omenesc nu-mi este străin) poate spune cu deplină mulțumire: sunt gălățean și nimic din ce ține de Galați nu-mi este străin. Pe scurt, o carte de colecție pentru pământenii locului numit Galați, oriunde s-ar afla*".

Dincolo de bogăția informațională dobândită despre orașul și fluviul care-l tutelează, rămân acea plăcută impresie și plus de confort spiritual izvorâte din mintea și sufletul omenesc, care ne diferențiază, ne așează pe o treaptă superioară și ne fac mândri că suntem români, trăitori în acest areal riveran înălțat și el pe o treaptă de lumină.

O notă în plus, o conferă și ultimul document, „***Harta reperelor culturale gălățene cuprinse în volumul Dunărea. Poveste și adevăr"***, un adevărat instrument de căutare și aflare a locurilor descrise, un ghid important chiar și pentru gălățeni, nu numai pentru turiști.

Prin cartea „***Dunărea. Poveste și adevăr",*** dar nu numai prin aceasta din urmă, Zanfir Ilie și-a înscris cu onoare și demnitate numele în rândul memorialiștilor care au înveșnicit locurile și vremurile în care au trăit, cu iubirea și căldura sufletească ale unui fiu devotat al Galaţiului, respirând cultură care-i servește drept oxigen, drept hrană spirituală și drept binefacere spirituală.

Câţu-Mâţu
(fragment)

Năstase Marin
scriitor

În Săptămâna Mare a Paştelui, copiii colindau prin sat cu Câţu-Mâţu. Despre ce era vorba? Câţu-Mâţu era un obicei fermecat aşteptat cu nerăbdare. În Joia Mare din Sfânta Săptămână, singuri sau câte doi, cu clopoţei în mână şi cu un coş din papură sau din răchită, copiii mergeau din poartă-n poartă şi începeau să recite o poezioară, agitând clopoţeii:

Câţu-Mâţu,
Două ouă-ncondeiete,
Puse bine pe perete.
Unul mie, unul ţie,
Unul de tovărăşie.

Aşa m-am pomenit şi eu mai mulţi ani, cu coşul şi clopoţelul pe uliţă, la Câţu-Mâţu. După ce răcneam de câteva ori ciudatele versuri şi scuturam clopoţelul cât mă ţinea mânuţa, ieşea gospodina la poartă, zâmbind. Mă mângâia pe creştet… pe obraji… îmi spunea vorbe de alintare şi îmi punea în coş unul sau două ouă de găină.

Apoi, plecam la altă poartă şi repetam figura cu clopoţelul şi… Câţu-Mâţu. După ce strângeam mai multe ouă, mă duceam victorios la mama:

— Ai văzut câte ouă am strâns? Astea sunt ale mele!

— Ale tale sunt, mă, ale tale! zâmbea mama.

Surorile se uitau la mine îmbufnate şi începeau să-mi ceară:

— Da', ce, dă-ne şi nouă!

— Nu vă dau! le spuneam, arţăgos.

— Da', de ce nu ne dai? insistau ele.

— Uite-aşa! le înfruntam eu.

— Mamăă! Nouă nu ne dă ouă! ţipau ele.

Eu le spuneam fălos:

— Da'… ce? Voi aţi fost după Câţu-Mâţu?

Bosumflare… bâzâieli… urlete… Mama intervenea şi le liniştea:

— Lasă, că vouă vă dau de la mine!

— Da'… nu sunt de la Câţu-Mâţu! continuau ele să bâzâie.

— Hai! le îndemna mama atunci. Luaţi şi voi clopoţelul şi ziceţi Câţu-Mâţu!

Agitând clopoţelul, surorile mele începeau să strige fermecatele versuri: „Câţu-Mâţu,/Două ouă-ncondeiete,/Puse bine pe perete…" Mama le săruta şi le aducea un coşuleţ cu ouă. Şi toată lumea era fericită.

Vineri, mama ne spăla, ne-mbrăca frumos şi ne spunea:

— Hai! Acum mergem la biserică să treceţi pe sub masă!

Când ieşeam pe uliţă, toate drumurile erau pline de mame cu copiii primeniţi, pe care-i duceau la biserică. Pe drum, înainte să ajungem la biserică, mama ne spunea:

— Auziţi, voi? Când treceţi pe sub masă, aveţi grijă să nu vă împiedicaţi! Să nu vă loviţi, să nu îmbrânciţi alţi copii, să nu plângeţi, să nu ţipaţi, să nu… Aţi înţeles ce v-am spus? Băgaţi bine la cap, că altfel, vă băşic fundul când ieşim din biserică!

— A-ha! bâiguiam noi, privind-o cu ochi bulbucaţi.

— Auziţi, voi? Să vă-nchinaţi înainte de a trece pe sub masă! Că altfel…

— A-ha! murmuram noi.

— Auziţi, voi? Să nu uitaţi să treceţi de trei ori pe sub masă! Băgaţi la cap, că…

— Î-hââ! mormăiam noi.

În biserică era o masă mare aşezată în naos, împodobită cu sfeşnice şi odoare. Pe sub masă, copiii treceau în linişte, dar se mai auzeau din când în când înghionteli, buşeli, scâncete, bâzâituri, completate cu ţipete şi „aoleu!". Însă, toate astea erau rapid înnăbuşite:

— Ssst!... Ssst!... sâsâiau mamele şi părintele Băluţă.

Când ajungeam acasă începeam să jucăm, sărind într-un picior: mămica vopseşte ouă, mămica vopseşte ouă! Dar mămica ne repezea: hai, hai, dezbrăcarea!

Când ne făcuserăm mai mărişori, seara mergeam la denie să cântăm şi noi Prohodul. Doamne, ce frumoase erau melodiile Prohodului!... mai ales îmi plăcea ultima parte… Sufletele noastre uşoare pluteau zglobii prin biserică, apoi toată lumea ieşea afară, împreună cu părintele Băluţă. Înconjuram biserica de trei ori… Părintele cânta cu o voce îngerească şi toată lumea cânta împreună cu el…Lumina lumânărilor

şi lumina lunii, reflectate de petalele florilor de cais, amplificau misterul care-nvăluia sufletele înălţate spre întunericul cerului, întru întâmpinarea Domnului ce urma să învie din nou pentru noi.

Sâmbătă dimineaţa, din nou ne ducea mama la biserică. Alte momente pline de mister, când mama ne punea să ne închinăm la toate icoanele din faţa altarului şi când părintele Băluţă ieşea din altar şi ne ungea cu mir pe frunte. Ne vorbea aşa de blând şi aşa de bine mă simţeam după ce părintele mă ungea cu mir!..

Apoi, sâmbătă noaptea, tata şi mama ne luau la Înviere… Un alt moment solemn, când părintele Băluţă ieşea din altar cu o lumânare galbenă, mare, aprinsă:

— Veniţi de luaţi luminăăă!... Avea părintele Băluţă o voce puternică, pătrunzătoare… Când cânta, simţeai cum ţi se uşurează sufletul şi se înalţă ca un fulg prin turla cea mare.

— Veniţi de luaţi luminăă! Cu sufletele uşoare în zbor planat ieşeam din biserică în urma părintelui Băluţă. Afară, cu lumânările aprinse, în misterul nopţii, începea să cânte părintele cu vocea sa îngerească: Hristos a înviiaat! Uitam că suntem afoni sau nu prea ştim să cântăm şi intram în fiorul melodiei, dirijaţi de vibraţiile înălţătoare ale părintelui Băluţă. Şi acum mă cuprind acei fiori de câte ori mă duc la Înviere…

Niciodată nu mi-am pus întrebări de ce făceau părinţi mei aşa. Ştiam că aşa trebuie să fie şi toate acele zile pline de farmec şi mister îmi produceau o continuă stare de fericire.

Dar sărbătorile Paştelui?

Dimineaţa când ne sculam, începea mama: hai, spălaţi-vă pe ochi ca să luaţi „paşti”! La streaşina bucătăriei, sub prispă, agăţat într-un cui, un pahar învelit cu un ştergar sau o batistă mare, înflorată, era plin cu „paşti” (vin cu bucăţi mici de pâine sfinţită). După ce ne spălam şi ne îmbrăcam frumos, ne închinam fiecare în linişte deplină şi tata ne dădea la fiecare câte o linguriţă de „paşti”. Era un moment plin de mister, când simţeai cu tot sufletul sacralitatea acelui ritual. Apoi, cu ochii sticlind de bucurie, alergam în bucătărie unde trona pe masă un coş de răchită poleită, plin cu ouă vopsite, ce râdeau la noi cu strălucirea culorilor. Alături, cozonacii galben-maronii ne făceau şmecherește cu ochiul: hai, îndrăzniţi! „Încurajaţi” ne repezeam spre ouă şi cozonaci. Mama ne dădea peste mâini: hoo, vandalilor, aşteptaţi să tămâiez şi să vă împărţesc! Hai, să vă închinaţi cu mine! Şi acesta era un moment solemn.

În acele neuitate zile, strecurându-se printre florile albe de cais, razele blânde ale soarelui ne sărutau ochii şi obrajii, când înfulecam cozonac şi ouă roşii, sărind într-un picior.

Acesta era Paştele nostru!

Ba, nu! Mai erau caruselul, bărcile şi leagănul din Piaţă. Apoi, ţurca şi oina… pe săturate. Pe lângă toate astea şi bucuria să ai în buzunar un ou cu capul tare. Să spargi cu el toate ouăle celor din jurul tău. De regulă, te alegeai doar cu ciuda, că… tu erai cel cu ouăle sparte. Că nu reuşeai să spargi nici măcar un ou cu amărâtul tău, spart la prima ciocnire, în râsetele celor din jur. Off! Măcar unul să fi spart, măcar unul! De necaz, îl mâncai tot, aproape cu coaja. Îţi rămânea doar să priveşti cu invidie la deşteptul din faţa ta care ţi l-a făcut zob. Şi care făcea ravagii şi prin ouăle celor din jur, cu teribilul său de ou-minune:

— Care mai aveţi, bă, ouă de spart? S-aveţi ce mânca. Hai, veniţi la băiatu’! Spargem pe gratis.

Auzi la el, nemernicu’!... Când invidia chiar plesnea în tine, te repezeai la individul obraznic, îi dădeai peste mână, de se ducea oul-minune de-a dura pe jos, cu mare viteză. În râsul tuturor, aflai cu stupoare că minunea de ou era… de lemn… Truc vechi! Atunci urma o bătaie cu pumnii şi cu ouăle de prin buzunare, de zburau albuşurile şi gălbenuşurile, precum schijele proiectilelor. După asta, urma chelfăneala de la mama, când vedea în ce hal arăţi. Urechi înroşite, păruială, palme la fund… Ce fericit eram!..

Aşa ne apropiau de Dumnezeu părinţii noştri în acele zile sfinte, spre disperarea lui Ucigă-l Toaca, ce se străduia să ne abată din luminosul drum. Ce nu făcea Ticălosul ca să ne ispitească, să ne piardă! Ştia el că, oricât de curate, sufletele noastre tot mai aveau câte o scamă de păcat, măcar o părticică infimă de care să se agaţe şi să ne tragă înapoi spre el. Că noi nu ştiam cum ne ispiteşte şi ce metode foloseşte. Fără să vrem îi cădeam în ispită şi urmam sfaturile lui mizerabile, spre mâhnirea Domnului care se sacrifica şi învia pentru noi.

Aşa mi s-a întâmplat într-un an să cad în ispita necuratului fără să vreau, fără să ştiu. Să fi fost în clasa a doua?... Sau a treia?... Nu mai ţin minte. Aveam un coleg, vecin pe aceiaşi uliţă, unul, Mărin al lui Papin. Cum Săptămâna Mare se apropia, îi spun:

— Vrei, Mărine, să mergi cu mine după Câţu-Mâţu?

— Îhî! a spus bucuros Mărin.

Înarmaţi cu clopoţei şi un coş de răchită, am plecat pe uliţă strigând la fiecare poartă cunoscuta cimilitură. Încet, încet, coşul se umplea. Aproape că trecuse de jumătate, gospodinele veneau la poartă zâmbitoare şi ne dădeau cuvenitele ouă. Cum s-ar zice azi, afacerea mergea şnur. Când, deodată, ca din

senin, ne-a apărut în cale un bărbat tânăr, s-a uitat în coşul nostru şi a mustăcit cu prefăcută mirare: numai atâtea aţi strâns, mă?

— Păi… nu sunt destule? am întrebat noi miraţi.

— Cum să fie, mă? s-a răstit la noi nea Mitică (aşa îl chema pe bărbat: Mitică al lui Dore). Cum să fie destule? Dacă le împărţiţi, ştiţi cât de puţine rămân?

Eu şi cu Mărin ne-am mirat ca blegii, uitându-ne în sus la el.

— Ce vă uitaţi aşa la mine? ne-a repezit nea Mitică. E clar că voi nu ştiţi cum să strigaţi, ca să vă dea femeile mai multe ouă!

— Ba ştim! ne-am îmbăţoşat noi.

— Ce ştiţi, mă, ce ştiţi? se prefăcu mirat nea Mitică.

— Cum se strigă la Câţu-Mâţu! am răspuns, siguri pe noi.

— Cum se strigă, mă, cum se strigă? a insistat nea Mitică.

Atunci ne-am umflat şi am tras un „Câţu-Mâţu/ două ouă-ncondeiete…" de am speriat un miel ce dormea lângă un gard.

— Ştiam eu că habar n-aveţi! a dat din mână a lehamite nea Mitică. Iar am luat poziţia de viţel, cu ochii-n sus la nea Mitică. Făcând pe supăratul, ni s-a adresat, ridicând o sprânceană:

— Bă! Vreţi să umpleţi coşul cu ouă? Vreţi să vină femeile la poartă cu ciurelul plin cu ouă?

— Vrem! am strigat noi foarte convinşi.

— Atunci -a ridicat din nou sprânceana nea Mitică - strigaţi, mă, aşa cum trebuie!

—Cum trebuie? am întrebat noi, cu mutre de viţei.

— Uite-aşa: „Câţu-Mâţu-ntoarce pârţu/Două ouă-ncondeiete/Pune-o bine pe perete/ Una mie, una ţie/Una de tovărăşie".

Eu şi Mărin ne-am uitat ca proştii unul la altul. Nu pricepeam nimic. Dacă a văzut că nu eram convinşi, nea Mitică iar ne-a zgândărit la coarda sensibilă:

— Bine, mă, nu ziseraţi că vreţi să umpleţi coşul?

— Ba, vrem! am răspuns noi, bosumflaţi.

— Păi, atunci, ia ziceţi după mine: „Câţu-Mâţu-ntoarce pârţu…"

— Hă, hă, hă! râd eu. Da'… de ce „întoarce pârţu?"

— E, nu vreţi, nu vreţi! s-a prefăcut supărat nea Mitică. De ce îmi pierd eu timpul cu voi, dacă nu vreţi să umpleţi coşul? Şi dădu să plece. Dar lăcomia… viermele acela care roade pe toţi oamenii, muşcă şi din creierăşul lui Mărin, care se repezi la mine:

— Ce făcuşi, mă? L-ai supărat pe nea Mitică!

Atunci şi eu, ros de acelaşi vierme ca Mărin, am alergat după nea Mitică:

— Stai, nene, nu te supăra! Cum ziseşi că trebuie să strigăm?

Nea Mitică m-a privit sictirit, făcându-mă să cred că se lasă greu convins. Spuse aproape oftând: bine, mă, hai să vă spun! Şi ne mai spuse o dată versurile scârboase, repetând supărat la sfârşit: acum, aţi priceput, mă, aţi priceput?

Pe mine tot mă mai rodea îndoiala:

— Da' de ce să spunem, nea Mitică, „întoarce pârţu"?

Mustăcind, nea Mitică a explicat filosofic:

— Bău, se vede că voi nu ştiţi pe unde face găina oul!

— Ba ştim! am răspuns noi într-un glas.

— Pe unde, mă, pe unde? a insistat nea Mitică.

— Pe la fund! am răspuns iar, într-un glas, ca nişte şcolari premianţi.

— E, păi tocmai asta e! prinde nea Mitică spirifanţul oului. Ăla e pârţu' găinii, bău! Ca să facă oul, ea întoarce pârţu'. Şi ca să facă tot mai multe, trebuie să o pui bine pe perete! Uite-aşa! Şi făcu rapid o mişcare complicată cu mâinile, din care nu pricepurăm nimic.

După această peroraţie, nea Mitică iar a ridicat filosofic din sprânceană:

— Ei, acum aţi priceput?

— A-haa! am exclamat noi, iluminaţi de explicaţia savantă a lu' nea Mitică.

— Adică… spun eu, trăgând concluzia, asta era! Pârţu' de la găină care face ouă! a-haa!... Adică, de la găini! A-haa!

— Păi, cum!? a zâmbit nea Mitică, mirat şi el de concluzia descoperită de mine. Ca să ne întărească priceperea, ne-a mai spus:

— Când vă duceţi acasă, să vă uitaţi la găini cum fac ele ouă şi să vedeţi cum le iese pe la pârţ'… Dacă le aşezaţi pe perete, aşa cum v-am arătat, o să vedeţi câte ouă fac…

— A-haa! am mai exclamat noi, foarte convinşi.

— Hai, acum învăţaţi strigătura, că n-am timp de voi! ne-a repezit nea Mitică.

Şi dobitocii de noi, foarte sârguincioşi, am învăţat pe de rost tâmpitele versuri, menite să ne umple coşul cu ouă. După ce s-a asigurat că le-am învăţat bine, nea Mitică s-a uitat la noi şi ne-a spus:

— Uite, mă! acum mergeţi la poarta aia cu gard nou şi faceţi strigarea pe care v-am învăţat! Acolo este o femeie miloasă. Tare miloasă! Când o să vă audă ce-i spuneţi, vă umple coşul cu ouă. O să luaţi ouă şi în buzunare!

Zâmbeam, cu ochii lucind de lăcomie…

N.R.: Fragment din volumul „Fermecate obiceiuri", apărut la Galaţi, 2005.

Caleidoscop

Ilie Tănăsache
scriitor

Sus, viaţa tumultoasă a oraşului.

Aici, în arterele din adânc? Aceeaşi grabă. Oameni bântuiţi de gândurile lor. Tineri îndrăgostiţi, care nu se mai satură de sărutat. Fiecare cu bucuriile şi îngrijorările lui. Singura deosebire? Locul din subteran unde se consumă aceste clipe. Am putea afirma că suprafaţa se teleporteză firesc aici, cu toate trăirile sale. Se mută pe timp determinat. E clonată în chip cât se poate de normal. Pentru a se regăsi la lumina străzii îndată ce scările rulante, lifturile reintegrează valul uman călătorit pe magistralele subterane, în fluxul pietonal, la fel de firesc, al oraşului.

Viaţa de la suprafaţă...

Viaţa din adânc...

Un caleidoscop cu infinite exprimări. Tocmai pentru că acesta se alcătuieşte din fluviul uman atât de diferit care curge, zilnic, de la suprafaţă spre adânc, din adânc spre suprafaţă. Într-o exprimare cât mai succintă - este *înseşi viaţa noastră de toate zilele.* Ei bine, în cele ce urmează, ne-am gândit să încercăm a cuprinde cât de cât, geografia acestui caleidoscop. Să intrăm în teritoriul lui şi să surprindem fărâme de viaţă. Aşa cum ni se înfăţişează nouă, oamenilor, călătorilor obişnuiţi cu metrourile lumii.

Fărâme de realitate...

Fărâme de viaţă...

- Fapt inedit la metroul bucureştean: prezenţa primei biblioteci digitale pe una dintre magistralele din adânc.

- În metroul din Mexico Citi- unul dintre *cele* mai mari oraşe ale lumii - o femeie a născut. Copilul e bine, sănătos şi... norocos. A primit un abonament, *pe viaţă*, pentru călătoria gratuită cu metroul.

- Tradiţie... bizară. În 2002, câţiva tineri non-conformişti, se urcă în metroul din New York în lenjerie intimă. Gestul insolit prinde, se răspândeşte, din Australia până la Sofia. „Ziua fără pantaloni", cum va fi botezată călătoria... dezbrăcaţilor (14 ianuarie n.n.) a fost „celebrată" în 2012 în 59 de oraşe din 27 de ţări.

- Stradivarius în staţia bucureşteană de metrou Victoriei. Instrumentistul român *Alexandru Tomescu* - cu o impresionantă carte de vizită naţională şi internaţională - a oferit un superb concert călătorilor care au tranzitat staţia Victoria.

- Staţie de metrou, de vânzare? Întocmai. Evenimentul s-a petrecut în 2013. Ministerul britanic al Apărării a scos la vânzare Staţia de metrou *Brompton Road,* din Londra, Aceasta a fost construită în 1906, „pensionată" în 1934, folosită ca bază militară în timpul bombardamentelor din cel de al Doilea Război Mondial. Preţul tranzacţiei? 23 milioane de euro.

- 25 septembrie 1975. Se bate primul ţăruş care marchează începerea construcţiei Metroului din Bucureşti.

- New Delhi. Metroul din Capitala Indiei are rezervate vagoane *numai pentru femei!* Cu toate acestea se mai găsesc intruşi care „greşesc" şi se urcă în vagonul cu pricina. Pasagerul nedorit este blagoslovit cu o ploaie de poşete în cap şi-i salvat de alte tratamente contondente doar de staţia următoare.

- Cu cei peste 8,5 milioane de călători transportaţi zilnic, metroul din Tokyo se clasează pe primul loc în această privinţă. Ţin foarte aproape metrourile din Paris, Londra, Seul, New York, Moscova... Metroul din Bucureşti transportă zilnic, în medie, circa 700.000 - 750.000 de călători.

- August 2012. O tânără aflată în trenul de pe una dintre magistralele metroului bucureştean se dezbracă şi oferă un moment de striptis. Pasagerii o răsplătesc fiecare cu cât îi lasă inima, plus invitaţia: „Mai vino şi mâine!"

- Metroul din Taipei. Unul dintre cele mai scumpe dar şi pe primele locuri privind eficienţa, confortul călătoriei. Loc unde nu se permite să mănânci, să foloseşti guma de mestecat. Călătorul este informat în limbile mandarină, engleză, taiwaneză, hakka.

- *Zaha Hadid* este o arhitectă celebră, de origine arabă. E deţinătoare al unui mare premiu-echivalentul Nobelului în arhitectură. Ei bine, această personalitate a fost aleasă să construiască cea mai scumpă staţie de metrou din lume în Riad - Arabia Saudită. Placări cu aur şi marmură-la discreţie. Imagini inspirate de forme. Dunele de nisip ale acestei părţi de lume a inspirat-o pe înzestrata arhitectă în realizarea proiectului staţiei aflate în construcţie.

- Banc: „protest" al ardelenilor la metroul bucureștean. Solicitarea acestora: „Metroul ar trebui să stea în stație 30-45 de minute pentru ca ardelenii mai molateci să aibe timp să urce, să coboare... Normal ar fi ca mecanicul să anunțe cu 2-3 stații înainte că urmează să se închidă ușa..."

- „Trenurile… dragostei?" Ori: „Vagoane de metrou pentru... îndrăgostiți?" Așa s-ar putea numi inițiativa mai marilor metroului din Praga, de a rezerva celibatarilor, de ambele sexe, câte un vagon special destinat lor. În speranța că își vor găsi sufletul pereche.

- Octombrie 2013. 16 noi trenuri pentru metroul Capitalei României. De data asta nu modelul „Bombardier", cu care ne-am obișnuit de câțiva ani. Cele 16 vin din Spania, de la Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles S.A. Cu indicativul BM 3 (București Metro). Cost rotal - 97 milioane de euro. Primele 4 garnituri au fost asamblate în Spania. Restul de 12, la Atelierele Griviţa din București. Garniturile sunt compuse din 6 vagoane, unite prin buduf. Caroseria e din oțel inoxidabil. Acest tip de tren circulă și în metrourile de la Buxelles, Istanbul, Madrid, Sao Paolo, Madrid…

- S-a întâmplat în metroul din Mexico City, pe data de 19 septembrie 2009. Atunci s-a petrecut incidentul armat în urma căruia au murit 2 persoane.

- 28 august, 2012. Oprire intempestivă pentru câteva minute în stația Lujerului a metroului bucureștean. Motivul? Salvarea unui cățeluș care ajunsese, nu se știe cum, între șinele de oțel.

- Donezi sânge la metrou și primești gratuit un bilet la film. Inițiativa umanitară aparține Crucii Roșii din Madrid.

- Aproximativ 4500 de persoane au fost evacuate de urgență din metroul moscovit unde s-a produs un incendiu. S-au înregistrat 31 de răniți.

- 5 martie, 2012. Muncitorii care lucrează la magistrala 5 (Drumul Taberei - Pantelimon), au descoperit ruinele unei vechi pivnițe de vinuri, în viitoarea stație Academia Militară. Există intenția de a reabilita crama și a o integra în circuitul metroului. În curând, invitația: „Poftiți la degustarea de vinuri, stimați călători ai metroului."

- Metroul din Sao Paolo este dotat și cu scaune speciale pentru obezi. Acest flagel al lumii în care trăim - obezitatea - are un preț de cost pe măsură și în domeniul călătoriei cu metroul.

- Știați că stația de metrou Politehnica, din București, are și o valoare... paleontologică? Iată argumentele furnizate de prof. *Mihai Popa,* de la Facultatea de Geologie, reporterei *Cristina Luca:* „Pavajul cu calcar roșu de apuseni are încrustate scoici, moluște, alge, gasteropode, stromatolite. Acestea au o vârstă estimată la 65 de milioane de ani." Așadar, tălpile noastre grăbite păşesc aici pe o realitate a cretacicului de acum 65 de milioane de ani...

- Și japonezii își au excentricii lor. În metroul din Tokyo și-a făcut apariția un bărbat îmbrăcat ca o femeie. În podoaba capilară avea agățată o fundiță-papion, în două culori: alb și roz. Între alte accesorii, și o umbrelă albă, obișnită pentru doamnele din Țara Florii de Cireș…

- 26 decembrie 2012. La Sankt Petersburg (fost Leningrad), a fost inaugurată stația de metrou „*București*". La eveniment, potrivit presei locale, a participat și șeful administrației locale. Asta, împotriva unor opinii, potrivit cărora, este nepotrivită botezarea cu acest nume a stației de metrou, deoarece România ar fi „un stat neprietenos cu Rusia."

- Porumbei, chiar opusumi s-au mai… rătăcit prin metroul newyorkez. Dar un crocodil?! Acesta a fost descoperit sub scaunele unei garnituri, în stația Queens. E drept, era mort. Cum a ajuns acolo, iată întrebarea. Evident că personalul trenului i-a rugat pe călători să ia următorul tren, deoarece cel cu crocodilul a fost garat urgent în triaj.

- Voci autorizate estimează că, în circa 3 ani, vor fi înlocuite toate garniturile vechi de trenuri, de la metroul bucureștean. Este vorba despre cele produse la Întreprinderea de Vagoane Arad (IVA), care, de 35 de ani aleargă pe magistralele din adânc. Binemeritată ieșire la pensie. Binemeritat schimb de ștafetă cu garnituri moderne, mai rapide și mai confortabile.

- *Bloomberg*, martie 2013: Franța stimulează economia. 30 de miliarde de euro vor fi alocați pentru complectarea infrastructurii la metroul parizian. Se are în vedere construcția a încă 200 kilometri de rețea, cu 72 de stații. Proiectul face parte din amplul program „*Le Grand Paris*". El urmează să devină realitate până în anul 2030.

- Prima florărie digitală la metroul bucureștean. Este vorba despre un parteneriat Mex-Vodafone-floridelux.ro. Se pot comanda astfel, de către grăbiții călători, flori cu mesaje standard: „Mă gândesc la tine"; „Nu te-am uitat"; „Chiar dacă nu e ziua ta"; „Ne vedem curând" etc.

- Ciudată intrare în stația Bokenheimer Warte din Frankfurt. Aceasta se face printr-un „adevărat" vapor, pe jumătate scufundat. Impresie fascinantă pentru călător, de prăbușire în adânc. Și stresantă, întrucâtva. Experiment suprarealist imaginat de arhitectul Peter Siminski.

- La începutul anului 2013, „*Ecotur*" (Clubul de Turism Ecologic), în parteneriat cu Metrorex

a organizat un concurs de arte vizuale. Amintitul concurs a fost finanţat de „*Petrom*”. Un număr de 15 lucrări selectate au fost expuse în staţia de metrou Universitate.

- Staţia de metrou U-Bahn, din Munchen, se distinge prin forme arhitecturale inspirate. Prin design minimalist, multicolor. Autentic tunel cromatic. Alternaţe de forme geometrice în tonuri vii, pe un fundal gri îngemănat cu negrul.

- Mai, 2013. Cu un credit de la Banca Europeană de Investiţii, Metrorex va achiziţiona 16 noi trenuri de metrou. Modernele şi competitivele vagoane vor fi cumpărate din Spania.

Incident în staţia de metrou Unirii. O tânără s-a aruncat în faţa trenului. Sinuciderile la metrou tind să devină la fel de obişnuite ca aruncatul în gol de pe blocuri ori poduri.

- Dramatica zi de 20 martie 1995. Secta Aum (Adevărul Suprem), a răspândit în metroul din Tokyo o cantitate mortală de gaz sarin, extrem de toxic. Bilanţ tragic: 13 morţi, 50 de răniţi, peste 5000 de călători spitalizaţi. Lumea nebună, nebună în care trăim…

- Pe Terra, potrivit statisticii din 2013, există circa 230 de sisteme de metrou - magistrale subterane, la suprafaţă, elevatoare (linii suspendate), tip monorai.

- Londra, 1863. În premieră absolută: prima călătorie cu metroul printr-un tunel subteran. Vagoanele erau deschise, tractate de o locomotivă cu… cărbuni. În prima cursă s-au îmbarcat 700 de călători, între care se afla şi primul ministru al vremii…

- Continentul cu cele mai multe sisteme de metrou este Europa. Cu cele mai puţine - Africa.

- Sistemul complex de echipamente şi instalaţii de siguranţă şi automatizare, la metroul din Bucureşti, a fost conceput pentru un trafic de 40 de trenuri pe oră şi sens, cu o viteză maximă de 80 de kilometri pe oră.

- Firma „Bombardier” este considerată, de mulţi cunoscători ai domeniului, ca fiind numărul 1 în privinţa dotării cu vagoane de metrou. Multe sisteme de metrou din Europa, Asia, America de Sud etc, au vagoane moderne, marca „Bombardier”. Şi pe magistralele din adâncul metroului românesc circulă asemenea vagoane, realizate la ridicate standarde funcţionale şi design.

- Metroul aflat la cea mai mare altitudine este cel din Mexico City - 2277 de metri.

- Cel mai adânc metrou este socotit cel din Phenian: circa 130 de metri. Urmează cele din Kiev, Sankt Petersburg etc. Adâncimea maximă a metroului bucureştean este de aproximativ 20 de metri.

- La multe metrouri din lume distanţa medie dintre staţii este 600 - 700 de metri. Se apreciază că aceasta este optimă. Mă rog, sunt şi mari aglomerări urbane care au staţii şi la 300 de metri, iar altele la circa 2000 de metri. La metroul nostru distanţa medie este de aproximativ 1500 de metri. Fiind socotită necorespunzătoare în raport cu cerinţele preluării fluxului de călători, care afluiesc de la suprafaţă, strategia actuală a managerilor METROREX cuprinde, între priorităţi, şi îndesirea staţiilor pe magistralele deja construite.

- Specialiştii mai în vârstă, care înainte de ’89 au lucrat la metrou, îşi aduc aminte: când s-a avansat proiectul unei magistrale care să lege centrul oraşului (Universitate) cu Drumul Taberei, şeful statului de atunci, care hotăra *totul*, a dat la loc comanda. Mai exact, cei din Drumul Taberei să mai aştepte, pentru că sunt locatarii unui „cartier de boieri.” „Boierii”, în număr de câteva sute de mii, au aşteptat câteva decenii. Acum, în planurile de dezvoltare a reţelei de metrou, construcţia magistralei în cauză se află printre priorităţi.

- Ţările cu cele mai multe sisteme de metrou în funcţiune, construcţie, proiecte sunt considerate Statele Unite ale Americii, Spania, Germania, China, Rusia, Japonia, Brazilia, Italia.

- Mari oraşe de pe mapamond care încă nu au metrou pentru transportul public: Daka (Bangladesh) – 10.000.000 de locuitori, Surabaya (Indonezia)- 7.000.000 etc. Asta ca să nu mai adăugăm şi destule megalopolisuri de pe Uriaşul Negru - continentul african. Cum rezistă presiunii pietonale aceste aglomerări umane, fără sisteme de metrou, este greu de imaginat.

- Majoritatea traseelor reţelei bucureştene de metrou sunt apreciate de specialişti ca fiind dintre cele mai dificile. Pânza freatică aproape de suprafaţă - 2-5 metri - a fost şi rămâne un obstacol sever, pe care constructorii trebuie să-l învingă.

- Din cele aproape 180 de staţii ale metroului moscovit, 44 sunt şi obiective turistice. Le conferă această calitate fastul decoraţiunilor, arhitectura specifică, grandoarea cu care au fost gândite şi realizate aceste locuri de îmbarcare în trenurile subterane.

- În cele trei decenii şi jumătate de la prima cursă, metroul bucureştean a înregistrat în jur de cinci miliarde de călătorii. Nu-i departe ziua când va rotunji numărul întregii populaţii a globului pământesc.

N.R.: Fragment din volumul „Metroul Românesc şi Metrourile Terrei”, ediţia a II-a, în pregătire, revăzută şi adăugită.

Aura Christi și sursele lirismului tragic

Ionel Necula
filosof, scriitor

Antologia pe care Aura Christi ne-o pune la dispoziţie are, printre altele, menirea de a ne oferi o imagine completă asupra lirismului său, activat în intervalul a două decenii de adăstare în ostrovul imaginarului poetic. Regăsim în această ontologie semnele întregului traseu liric, parcurs de autoare, de la volumul **De partea cealaltă a umbrei** (1993) la **Sfera frigului** (2011) – un traseu fluidic și lilian, cu fervori și înfiorări și cu toate semnele maturizării la cheie.

Două lucruri trebuie precizate în preambulul acestor rânduri marginale: în primul rând, faptul că autoarea, care și-a început cariera literară ca poetă, a făcut din poezie un crez, o constantă netrădată, dar pe care a paralelizat-o cu alte dispuneri literare, cu abordarea altor genuri - intenţia subcutanată fiind cea a scriitorului total, care să circule cu egală detaşare prin mai multe ramificaţii ale sistemului spiritual de vase comunicante. Cu aceeași ardoare prolifică se distribuie în poezie, dar și în cadrele ostrovului narativ, în eseistică și critică literară, de parcă fidelitatea faţă de un singur gen de creaţie o constrânge ca un corset auster, o strâmtorează și o sperie. Conduce o revistă, una din cele mai căutate publicaţii de cultură, o editură, un trib alcătuit din prietenii revistei pe care o păstorește, iar cuvântul său, oricare ar fi împrejurarea în care se rostește, este ascultat cu atenţie, cu interes și cu toată luarea-aminte. Știe să găsească drumul spre esenţa lucrurilor, iar reacţiile sale publice, așa cum s-au irizat în varii ocazii, dovedesc cutezanţă atitudinală și curaj, cum mai rar se întâmplă în breasla noastră, a scriitorilor - cuprinsă de lentoare, de apatie și de inerţie improductivă.

În altă ordine de idei, Aura Christi rezumă fericit ideea eminesciană a făcliei cu flacăra-ntoarsă, a făcliei care luminează în interior. Cele mai multe din pretextele sale lirice se legitimează dintr-o scotocire interioară, dintr-o luare de puls subiectiv și dintr-o cercetare a firidelor din fiinţă până când găsește starea de graţie optimală, grăuntele de diamant din care se întrupează poezia. Cel mai adesea, lirismul său cald, învăluitor ori nevrotic, ipohondric sau iritant descinde dintr-o frământare bovarică, dintr-un disconfort subiectiv, dintr-o trăire vibrantă și dintr-un interior clocotind ce nu poate fi comunicat altfel decât așezat într-o partitură poetică. Nicio altă distribuţie nu l-ar livra cititorului mai direct și mai convingător. Sunt unele simţăminte care nu pot fi comunicate mai fericit decât înveșmântate poetic. Antologia sa este o selecţie - e drept, generoasă, dar selecţie - din cele 13 plachete de versuri publicate în intervalul a două decenii de ardere și de învăpăiere lirică. Ea marchează, cu borne auguste și inefabile, traseul parcurs de autoare după trecerea Podului de flori și reconstituie etapele evoluţiei sale subiective - de la condiţia de nubilă la cea de maturitate deplină.

I-am urmărit această evoluţie și am dat seama, la vremea respectivă, despre oportunităţile sale lirice, pe care le-am subliniat apăsat și le-am creditat pentru felul cum a ruminat imaginarul poetic românesc în deceniile de după decembrie 1989. Aura Christi chiar este o voce distinctă în peisajul lirismului nostru postdecembrist. Regăsim în versurile sale toată respiraţia toposului basarabean, și foșnetul pădurilor din Orhei, și pâcla din zăvoaiele Prutului, și dangătul clopotelor de la Căpriana. Este, orice s-ar spune, o poetă împlinită și iubită de cititori.

Există în fiinţa autoarei o fisură anume prin care să pătrundă tragicul, să-i marcheze trecerea prin lume, prin viaţă, prin timp? Există, și fata lui Semion Potlog l-a experimentat de timpuriu, imediat după strămutarea pe malul Dâmboviţei. Fenomenul înstrăinării n-a fost asumat într-o formulă turistică, provizorie, ci definitiv și irevocabil – cu toate consecinţele colaterale. Orice om, dislocat din locul unde-a fost rânduit prin actul Facerii, își asumă riscul unui tragism înfricoșător și, firește, nici Aura

Christi, deşi nu venea dintr-un tărâm paradisiac, nu face excepţie.

Eu vin din siberiada înfrângerilor
din satania necunoscutului,
din amintirea ochilor scurşi după paşii iubitului
ca privirile lebedei pe galvanizatele ape.
Eu vin din străinătatea exilului meu,
din sălbăticia scrâşnită a conştiinţei de sine
Eu vin din întunecimea lunecoasă a mersului spre fiinţă,
Din limpezimea obscurelor peisaje.

(Loc intangibil – vol. Împotriva mea – 1995)

N-a dat foc, precum Cortez, corăbiei care o basculase pe tărâm mioritic, dar nici nu s-a putut vindeca imediat şi fără retranşări dureroase în noianul de nostalgii, de melancolii şi de toate frisonările resimţite subiectiv.

Faci exerciţii de recădere în lume
Nu, eu nu sunt de aici
Motivele plecării sunt mereu altele
Decât acela că nu-ţi găseşti locul.
Lumea ta nu este de aici. Nici cuvintele.

(Fragmente de zbor – vol. De partea cealaltă a umbrei – 1993)

Dar cum să recadă în lume, cum să încerce o acomodare, să se consoleze cu amăgirea unui nou început, fără să resimtă, nevralgic şi prăpăstios, toată fenomenologia celor trei S (Spaima, Suferinţa şi Singurătatea), care îi marchează fiinţa şi de care nu se poate despovăra? Toată poezia Aurei Christi se revendică dintr-un refugiu gasteropodic în interioarele Sinelui – un Sine bântuit de neliniști metafizice şi de disconfort fiinţial. Maşinăria trăitului, dincolo de ofuscările dislocării ontologice, dă semne de gripare şi reclamă reparaţii terapeutice.

Ceremonia orbirii răspunde acestui moment. Volumul este închinat mamei sale, care i-a fost alături şi i-a indus dorinţa de viaţă într-un moment dureros din viaţa sa, cel cu probleme oftalmologice grave. Momentul, transferat mai apoi şi în romanele sale, putea genera un dezechilibru prăpăstios, de n-ar fi avut alături pe mama sa, care i-a indus doza de optimism necesară şi convingerea că viaţa trebuie trăită, oricât de prisoselnică ni s-ar părea.

… Ţine-mă în braţe, mamă,
Lipeşte-mă de tine până uşor,
Fără durere vei intra în coasta mea
De femeie de treizeci de ani. Ca un pregând –
Pe întinsul tăriei cerului – în coastă îmi vei intra.
*(***Ziua mea – vol. Ceremonia orbirii)**

Am mai spus, bibliografia lirică a poetei este un fel de jurnal, o transfigurare a biografiei sale. Astfel, dintr-o călătorie rubicondică a rezultat volumul de versuri **Valea Regilor (1996)**, pe care l-a dedicat fratelui său - Andrei Potlog, devenit între timp partenerul şi mâna sa dreaptă în administrarea revistei **Contemporanul** şi a editurii colaterale.

Trei ani mai târziu, în 1999, când după zile întregi de priveghere neîntreruptă, tatăl său a trecut în lumea umbrelor, fiica l-a înveşmântat cu dragoste filială şi l-a înveşnicit în sonate calde, omagiale şi pline de recunoştinţă.

În versurile mele te-adăposteam, copil al meu
şi tată, când tu-mi spuneai că numai Dumnezeu
lăcaşul şi-l durează în poeţi, în poezie –
un rost al rosturilor, prin care El să fie.

Sonata fetei din întuneric – vol. Ultimul zid (1999)

A fost, bag seama, cea mai cumplită încercare, *ultimul zid*, zidul năprasnic, cel care desparte lumile între ele, şi poeta l-a depăşit greu, anevoios căci a lăsat urmări adânci şi perene în creaţia ei ulterioară. Nimic n-a mai rămas cum a fost. De aici încolo, moartea, cu adumbririle sale grave şi cu adâncimi metafizice, va deveni un subiect privilegiat în poezia Aurei Christi.

Nu trece nici o zi
fără să mă gândesc la moarte.
Cine mi-o aduce în suflet
şi pentru ce?- m-am întrebat
de atâtea şi atâtea ori.
Mă atinge îngerul negru cu aripa ei,
pentru a mă întoarce cu faţa
spre mine?

(În lumina morţii – vol. Grădini austere (2010)

Am adăstat în lectura poeziei semnată de Aura Christi de la început, de la primele sale alcătuiri livreşti. M-a surprins sobrietatea, nota gravă, marile sale rezerve de înnoire a expresiei lirice, capacitatea de a-şi fertiliza necontenit patul germinativ şi de a-şi sonda zăcământul interior din care se irizează poezia. Am creditat-o de la început şi până acum văd că nu mi-a oferit motive să-mi revizuiesc opinia. O recomand tuturor iubitorilor de poezie bună şi cred că, dincolo de genurile literare pe care le cultivă, poezia rămâne primordială. Antologia sa recentă, purtând la cheie semnele tragicului, este un indiciu că imaginarul său liric o legitimează ca o prezenţă tonică şi revelatoare în galeria poeţilor postdecembrişti.

Un sonetist infatigabil: Emilian Marcu

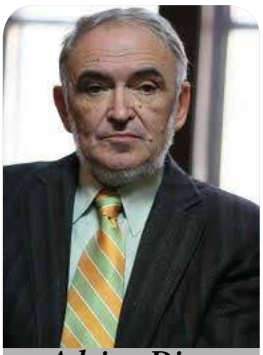

Adrian Dinu Rachieru
scriitor

Scrisă „din disperare” şi lansată discret la MLR, cu ceva ani în urmă, *Povestea vorbelor. O istorie secretă a limbii române* de Ioan Adam „denunţa” vehement împuţinarea limbii şi trivializarea ei galopantă, explozia vulgarofilă la care asistăm (neputincioşi?), circul mediatic, porno-lirismul, clişeizarea ş.c.l. contribuind decisiv la acest atentat. Iar „haoticul” interval poetic traversat ne lasă să înţelegem că limbajul orfic declină, că, devenit obiect al reflecţiei poetice, însuşi limbajul „dezinhibat” calcă maiestuos dinspre livresc spre existenţial, reabilitând zone aşa-zis nepoetice.

Fireşte, nu ne grăbim să generalizăm. Volumele semnate de Emilian Marcu, de pildă, ne-ar putea oferi, din fericire, argumente potrivnice. Calofil împătimit, poetul ieşean, iubind disciplina clasică, refuzând „educaţia optzecistă”, livrează în avalanşă cărţi „construite”, pivotând pe un ax tematic şi conjugând auroralul, prospeţimile juvenile cu reveria spirituală (în chip de reculegere), scăldată, însă, de o undă sceptică, invocând iscodelnic interogativul / cogitativul. Autorul oficiază, ştie că poezia „te scrie”. Iubind eufonia, colecţionând rime rarissime, străin de retorica de forum, cu impulsuri tribunarde, fiind, aşadar, poet *din născare*, în tot ce întreprinde. Al. Dobrescu vorbea chiar, îndreptăţit, credem, despre o „dictatură poetică”. Dorind să emoţioneze într-o vreme în care ingineria textuală, puzderia de versificatori / textieri trimiteau afectul la eşafod. În fine, observaţia de mai sus are deplină acoperire dacă nu uităm că prolificul poet a tipărit în anii din urmă şi câteva romane. Ceea ce părea doar o încercare, o sfielnică tentativă (vezi *Iadul de lux*) s-a dovedit a fi, până la urmă, dincolo de prejudecăţile ce bântuie pe la noi când vorbim îngăduitor despre *proza poeţilor*, o călătorie fermă în spaţiul magico-mitologic. Iar trilogia *Suburbii municipale* confirmă că romanul poematico-esoteric îi e la îndemână, însemnând chiar – zicea C. Dram – o „probă de virtuozitate”. Deja trecută. Într-adevăr, avem de-a face cu un roman ciudat, exotic, inclasabil, captivant, de cert rafinament şi infuzie lirică, instalându-ne – prin lentoarea descripţiei şi stranietate – în plină incertitudine. Imagerie, barochism, metaforită, nume bizare, mefienţă, suspiciune, aer fantast – toate concură în a întrona ambiguul existenţial. Peste această lume suburbială colcăind de himere, bolnavă de zvonistică, se pogoară un „miros de pierzanie”. Evenimente, adevărat, sunt puţine; copleşitoare e însă atmosfera terifiantă, invocând putridul, sfârşeala, agonia, cu adieri eugenbarbiene.

Să nu uităm, însă, că poetul Emilian Marcu poartă cu mândrie o vitală genă rurală. Azi, când „ţăranii nu mai sînt” (constată cel ce publicase *Muzeu de sate*) ofranda sa lirică, „cu gându-n cer”, se vrea un gest recuperator, palpând o existenţă mitică. El vibrează suferitor pe coarda unei sensibilităţi „anacronice” (pentru gustul esteţilor atinşi de postmodernismul fără afect). După ce, curajos, ne oferise şi un volum cu poezii patriotice (*Feţele insomniei*, 2001), sfidând reacţiile snobarde şi „jena” celor seduşi de noua glaciaţiune lirică, poetul ieşean, recuperându-şi gospodăreşte manuscrisele, nu ezită să ni se înfăţişeze în lumina de altădată. Nu este o identitate de împrumut şi nici o convertire lirică. În fond, Emilian Marcu, un suflet „vechi” – hrănit şi cu lecturi de ultimă oră, respingând mimetismul ori, cum spuneam, alinierea – rămâne fidel filonului său. Nu sunt semne că el s-ar fi istovit. Şi *Atlet moldav* şi, mai încoace, *Mormânt în metaforă* (titlu splendid, devoalându-i crezul scriitoricesc) probează strălucit vocaţia de sonetist. Voluptăţile senzoriale se însoţesc fericit cu muzicalitatea prozodică, un „clopot de lumină” îmbrăţişează tandru amintirile. Dar timpul se prăbuşeşte, rugul înfrunzeşte, însăşi iubirea – sub povara lacrimilor şi patimilor – devine un „morman alb de oase”. Stăruie senzaţia de risipire, trecutul se estompează, devine „o umbră sfioasă răpusă de-amintiri”. Totuşi, dincolo de acest ecou nostalgic, cu adevărat importantă, definitorie, credem, pentru

universul său liric rămâne simbolistica (transferată de la un volum la altul), ispitind un demers hermeneutic. *Ostrovul* său, de pildă, un spațiu edenic, vestea, „în uitate nămoluri", o nouă geneză. *Insula*, *şarpele*, *îngerul* (ducând „manuscrise de sare") vorbesc despre un univers spiritualizat, încifrat, în pofida accesibilității cultivată programatic. Poezia însăşi, păstrându-şi *starea de cântec*, sălăşluieşte într-un „turn de rouă". Poetul oficiază, rostirea sa deferentă e îndatorată vechimii, poemele astrale se scriu cu „cerneală mistică", papirusurile magice ascund „tristeți somnambule", tonul jeluitor, spălat de anxietăți, abundă în referințe livreşti. Iar palmele *Grădinarului*, cercetând ştiutor „atlasele Ceriului", deschid o „poartă inefabilă". Evident, ploaia serafică, „cu aripi de înger", astralul cântec, ocheanul de lut, osuarul plutitor vin să potențeze o călătorie apostolică, desluşind semnele cereşti. Şi drept consecință, protejând răsvrătirea „sâmburilor foşnitori", peregrinarea ființei speră în mântuitoarea regăsire de sine. O regăsire posibilă de vreme ce şirurile de litere aduc lumina iar cerneala rămâne „ochiul memoriei noastre"; cărțile depozitează timpuri uitate şi vise îngropate iar copiştii sunt „sculptori ai cuvântului". Regăsim Ostrovul, revine obsesiv Grădinarul, dar şi şarpele Phylon (travestit în ghid şi vameş) devenind o fugoasă Umbră, chiar o prezență livrescă („ca un manuscris"), adăpostind taine care ridică adevărul – spune poetul - „la rang de mirare", precum urmează: „Ridic acest adevăr la rang de preafericită mirare / Cum apa izvorului în buduroiul de lemn, / Cum apa izvorului la gură aş ridica-o, / La gură aş ridica-o spre izbăvirea setei telurice" (v. *Taina a şaptezecişinoua sau despre adevărul la rang de mirare*).

Emilian Marcu

Ascultând „foşnetul nisipului din manuscrise", împresurat misteric de umbre lăptoase, cercând a afla – sub „lăcrimarea hipnotică a clipei" – *tainița lumii*, poetul contemplă, din biblice timpuri, beatitudinea şi deşertăciunea, deopotrivă. Pricină pentru care, frisonat, se întreabă: „Eu am fost? Acum sunt numai umbră". Constatarea nu-l împiedică să rătăcească prin *labirintul visării*, cum aflăm din *Taina a opta sau despre filocăințele nesupunerii*: „Călătoream înspre tine ca prin magma stelară / Printre atâtea vise şi-atâtea speranțe. / Trupul tău de mângâierea palmelor mele / Rănilor se arăta nesupus o visare".

Trăgând linie, vom zice că, viguros şi productiv, reprimându-şi alunecarea în boemă, declarându-şi răspicat calofilia, Emilian Marcu rămâne un nedreptățit (dacă ne luăm după schimbăcioasele clasamente de cafenea). Dacă îi cercetăm, însă, cărțile, de certă tentă inițiatică, zăbovind temeinic asupra lor, descoperim că, dincolo de pericolul confecționeriei „pe bandă" (real, datorită ritmului industrios!), întâlnim un poet autentic, cu palmares îmbelşugat, de certă vocație, urmându-şi albia demult statornicită; iubind adică muzicalitatea versului, clamat sărbătoreşte, chemând la rampă (nicidecum decorativ) teme şi simboluri care converg unor cărți rotund „construite", omogene (cum sesizase, cândva, regretatul Gh. Lupu), invitându-ne ceremonios în Paradisul arhetipurilor şi revigorând, prin refracție personalizată, o fabuloasă memorie culturală, turnată în vers cantabil. Un poet orfevru, veritabil şi o poezie cum, din păcate, nu prea se mai scrie azi.

Evident, şi *Zăpada timpurie* (2010) poartă această pecete nostalgică. Sonetist infatigabil, Emilian Marcu invocă „zăpezi buimace" (anii tineri) care iau foc, calvarul căutării („ctitorind uitări" prin despărțirea brutală „în două emisfere") sub „imperii reci de frunze". Descoperind, în aceste prea-frumoase *Ultime sonete de dragoste din mileniul II*, ciclitatea, şansa regenerării. Fiindcă tema purității, trecerea, pierderea etc., slujite eufonic de metafore obsedante ori lexeme recurente, strecoară, totuşi, o concluzie întrmătoare: „trecutul timp nu-mi pare că-i mort în calendar". „Noblețea liturgică" a sonetului (cum spunea cineva) află în Emilian Marcu un serv plin de devoțiune, migălind cu har şi rafinament, livrându-se cu o ritmicitate de invidiat, survolând ceremonios un „imaginar incantatoriu" (C. Blănaru). Tradiționalist declarat, cu program, fără vizibilitatea meritată, poetul face *o figură aparte* în contextul generației.

Un număr nefast

Theodor Codreanu
critic literar, scriitor

Se pare că numărul 28 a fost nefast Basarabiei şi lui Eminescu, deopotrivă. Cu siguranţă, între toţi marii intelectuali români, Eminescu a fost acela care a iubit şi a înţeles în toată profunzimea Basarabia, pentru că poetul a iubit deopotrivă toate provinciile locuite de români, pe care le-a cunoscut nu numai la nivel livresc, ci şi străbătându-le cu piciorul şi cu alte mijloace, cum n-a mai făcut-o altcineva. Bucovina i-a fost, desigur, cel mai aproape de viaţă şi de suflet, poetul considerându-se plămadă a Bucovinei: „Eu sunt născut în Bucovina. Tatăl meu e bucovinean. Un grec ca Vogoride n-a fost în stare a-1 face cetăţean...", evident - cetăţean român[1]. Ştim prea bine, caimacamul Vogoride era simbolul antiunionismului, ca şi tatăl său Ştefan Vogoride, fostul bei de Samos. Însemnarea eminesciană datează din anii când poetul milita, în Societatea „Carpaţii", pentru făptuirea Daciei Mari, vizând unirea Ardealului cu regatul României. Aşadar, pentru Transilvania, el va suporta brutala intrare în „camisolul de forţă" din ziua de 28 iunie 1883. Cât priveşte, Basarabia, aceasta era o iubire la fel de veche. Într-un concept de articol (mss. 2264, p. 282r), poetul vorbeşte de „pierderea iubitei Besarabia", în împrejurările negocierilor de la Berlin din vara lui 1878. Pe bună dreptate, în 1932, D. Murărăşu, care a realizat prima sinteză de sine stătătoare privitor la *naţionalismul lui Eminescu*, putea conchide că autorul *Luceafărului* a fost „cel mai îndrăgostit scriitor al nostru de tot ce-i românesc"[2]. Nimic fals, nimic demagogic în cuvintele de pe fila 65r a mss. 2257: „Ce să vă spun? Iubesc acest popor bun, blând, omenos, pe spatele căruia diplomaţii croiesc carte şi rezbele, zugrăvesc împărăţii despre cari lui neci prin gând nu-i trece, iubesc acest popor care nu serveşte decât de catalici tuturor acelora ce se-nalţă la putere, popor nenorocit care geme sub măreţia tuturor palatelor de gheaţă ce i le aşezăm pe umeri." Firesc, de vreme ce Eminescu a întrupat *arheul românităţii* în toată plenitudinea lui, dându-i contur conceptual ontologic, pornind, deopotrivă, din filosofia greacă a lui Platon şi Aristotel, din Johann Baptista van Helmont şi Dimitrie Cantemir, dar şi din imaginarul poporului român aşa cum s-a cristalizat el în cel mai enigmatic basm popular, *Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte*, basm pe care l-a comentat în două articole, conchizând că în protagonistul Făt-Frumos s-a întrupat *arheul / memoria* românităţii, eroul-arhetip fiind singurul care-şi aminteşte, în ultima sa călătorie spre casă şi părinţi, de tot ce-a fost, timp de secole, pe meleagurile străbătute. Or, la nivel cărturăresc, e chiar rostul istoricului şi al istoriei. De aceea, Nicolae Iorga, în 1934, era uimit de profunzimea cu care Eminescu a recitit istoria românilor şi istoria europeană, în genere, depăşindu-i pe contemporani: „Eminescu stăpânea cu desăvârşire cunoştinţa trecutului românesc şi era perfect iniţiat în istoria universală; nimeni din generaţia lui n-a avut în acest grad instinctul adevăratului înţeles al istoriei, la nimeni el nu s-a prefăcut ca la dânsul într-un element permanent şi determinant al întregii lui judecăţi. E uimit cineva astăzi, după adăugirea unui imens material de informaţie şi atâtor sforţări ale criticii, când constată cât ştia, cât înţelegea acest om, şi gânditorul politic trebuie să admire ce mare era puterea lui de a integra faptele mărunte şi trecătoare ale vieţii publice contemporane în maiestuoasa curgere a dezvoltărilor istorice. Nu e de mirare că un asemenea limbagiu care ar fi onorat orice ţară de veche cultură n-a fost priceput de contemporani cu o pregătire aşa de slabă, a căror minte nu se ridică la recunoaşterea aceloraşi adevăruri eterne". Şi nu e de mirare, deoarece Eminescu îmbina maiestuos faptul istoric cu intuiţia ontologică întru *Archaeus*.

Iar acum se cuvine să mă-ntorc la nefastul număr **28** care-1 leagă, indescifrabil „cabalistic", de destinul Basarabiei. Joseph de Maistre (1753 - 1821), una dintre minţile strălucite ale Franţei antimoderne[3], se afla, în 1810, la Petersburg. Cu intuiţia lui politică, iată ce nota: „Je suis tente de croire que tout finiră par un morcellement de la Moldavie, pour satisfaire l'honneur ou ruiner une province."[4] Aşadar, cu doi ani înainte de a doua sfârtecare a Moldovei (prima se produsese în 1775, prin raptul Bucovinei de către Imperiul Habsburgic), ţarul Alexandru I pregătea intens terenul pentru o nouă rupere din trupul Moldovei lui Ştefan cel Mare, jinduind a pune graniţa pe Şiret, dacă nu să cucerească toate „proprietăţile" din zonă ale Imperiului Otoman, spre a reface, chipurile, vechiul Bizanţ sub sceptrul ortodoxiei pravoslavnice. Joseph de Maistre pricepuse limpede că, sub pretextul „*onoarei*" (ce fel de onoare?), Rusia *ruina* o provincie a Moldovei. Iar începutul ruinei s-a declanşat, după câţiva ani de „diplomaţie", la **28 mai 1812**, ţarul renunţând la graniţa pe Şiret, dar, prin trădare şi corupţie (cu ajutorul Dragomanului Porţii Otomane), şi-a extins conceptul geografic de Basarabia (partea sudică a Moldovei dintre Gurile Dunării şi ţărmul Mării Negre) până în nord, la Hotin şi marginea estică a Bucovinei căzute sub Habsburgi. Şi, ca un făcut, tot într-o zi de **28**, dar în iunie 1940, Basarabia va fi din nou invadată de către moştenitoarea Rusiei ţariste, marea Uniune Sovietică. Iar între aceste date nefaste, tot pe un **28 iunie**, dar **1883**, s-a produs începutul *ruinei/ruinării* geniului eminescian la „caritatea" lui Al. Şuţu. Paradoxal, era totuşi prea târziu, fiindcă ziaristul de la *Timpul* spusese ce era de spus: *adevărul despre Basarabia şi despre ruinătorii ei interni şi externi*. El, acest, adevăr, arde astăzi mai mult decât vreodată, chiar în pofida indiferenţei multor politicieni şi intelectuali de pe ambele maluri ale Prutului.

Note:

1. M. Eminescu, *Opere*, XIII, p. 381.
2. D. Murărăşu, *Naţionalismul lui Eminescu*, ediţie realizată de Stancu Ilin, Editura Atos, Bucureşti, 1999, p 169.
3. Cf. Antoine Compagnon, *Les Antimodemes. De Joseph de Maistre ă Roland Barthes*, Gallimard, Paris, 2005.
4. Apud G.I. Brătianu, *La Bessarabie. Droits nationawc et historiques*, Bucarest, Institute d'Histoire Universelle „N. Iorga", 1943, p. 33.

N.R.: Fragment din volumul „Basarabia eminesciană", Iaşi: Junimea, 2012.

Şedinţa Consiliului ştiinţific al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" Galaţi - martie, 2014 -

În data de 31 martie 2014, ora 11:00, la Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia" a avut loc o nouă întrunire a *Consiliului ştiinţific*, care a fost constituit şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta este alcătuit din personalităţi gălăţene din diverse instituţii de cultură, învăţământ şi administraţie şi are rol consultativ în domeniul cercetării ştiinţifice, al activităţilor culturale şi în dezvoltarea colecţiilor. Ordinea de zi anunţată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului ştiinţific pe trimestrul I al anului 2014, înaintarea propunerilor de activităţi pentru trimestrul al II-lea şi aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

Şedinţa a debutat cu urările de *bun venit!* adresate participanţilor de către prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia", preşedintele Consiliului ştiinţific. A fost prezentată şi aprobată ordinea de zi, apoi s-a trecut la discuţii şi propuneri.

Prof. dr. Zanfir Ilie a menţionat noile apariţii editoriale ale Editurii Axis Libri: lucrarea *Galaţii în timpul marelui război 1916-1918* de George Munteanu, care a fost retipărită pentru a fi oferită participanţilor la Congresului Naţional de Istorie a Presei; lucrarea *Dunărea: Poveste şi adevăr* de Zanfir Ilie, apărută în 2013 la editura Ideea Europeană, precum şi traducerea acesteia, publicată cu sprijinul financiar al Primăriei Galaţi, sub titlul *Galaţi and the Danube: Danubian Essays*, la Editura Axis Libri, în 2014, traducere realizată de prof. univ. Petru Iamandi. De asemenea, a fost prezentat nr. 22 al revistei Axis Libri.

Managerul Bibliotecii a adus la cunoştinţa auditoriului că în perioada 4-5 aprilie 2014 se va desfăşura la Galaţi cea de-a VII-a ediţie a Congresului Naţional de Istorie a Presei, cu tema *Presa Primului Război Mondial,* la organizarea căreia a participat şi Biblioteca „V.A. Urechia".

Prof. Zanfir Ilie a readus în discuţie intenţia întocmirii lucrării *Axis Libri – Anuar ştiinţific*, propusă în şedinţa anterioară a Consiliului ştiinţific, menţionând că aceasta va apărea cu sprijinul financiar al Consiliului local. Anuarul va cuprinde o sinteză a discuţiilor din cadrul şedinţelor Consiliului ştiinţific, o prezentare a desfăşurării Congresului ARIP, comunicări ale facultăţilor gălăţene de litere, istorie, filozofie şi chimie, precum şi alte noutăţi, pentru care se aşteaptă propuneri din partea membrilor prezenţi.

Prof. Zanfir Ilie a propus stabilirea Comitetului provizoriu de lucru pentru întocmirea monografiei *Istoria literaturii de la „Dunărea de Jos"*, recomandând repartizarea pe secţiuni astfel: partea poetică să fie abordată de Filiala de Sud-Est a Uniunii Scriitorilor din România, Universitatea să se ocupe de critica literară, iar Biblioteca „V.A. Urechia" să aibă în vedere prozatorii.

Pentru alcătuirea acestui colectiv s-au făcut următoarele propuneri: Corneliu Antoniu, Simona Antofi, Theodor Parapiru, Victor Cilincă, Zanfir Ilie, Mioara Voncilă, a.g. secară, Adrian Prohib, Cătălin Negoiţă, Cristian Căldăraru, Teodora Voicilă, fiecare urmând să coordoneze o anumită parte a lucrării. Acest comitet ar putea fi lărgit.

Prof. univ. dr. Simona Antofi a recomandat ca lucrarea să fie concepută în cadrul unui proiect, ridicând problema finanţării acestuia şi subliniind că, pe lângă retribuţiile membrilor echipei şi asigurarea părţii de logistică, va fi necesară şi efectuarea vizitelor documentare în alte biblioteci. De asemenea, a subliniat că această istorie ar trebui să aibă un caracter unitar şi că este necesară stabilirea unui format care să fie respectat.

Prof. Theodor Parapiru a evidenţiat că Universitatea are o capacitate intelectuală deosebită în acest domeniu, dar că literatura contemporană locală, neconstituind obiect de studiu, a fost prea puţin citită şi analizată.

Scriitorul Antoniu Corneliu a apreciat proiectul drept o provocare extraordinară, care implică o muncă fantastică, seriozitate şi profesionalism, iar jurnalistul Victor Cilincă a propus ca lucrarea să apară şi online, fapt care ar uşura revizuirea şi completarea ei.

Prof. Zanfir Ilie a propus termenul de 1 mai pentru stabilirea detaliilor privind proiectul şi metodologia de lucru. Până pe data de 15 iunie va fi comunicată componenţa colectivului de lucru, iar în perioada 15-20 iunie se vor face ultimele propuneri privind structura acestei lucrări.

Dr. Gheorghe Bugeac a adus aprecieri laudative Bibliotecii „V.A. Urechia", subliniind activitatea desfăşurată în cadrul Salonului literar „Axis libri" şi a propus pentru viitor desfăşurarea unor dezbateri lunare, pe anumite teme de interes: „Idei contemporane", „Neam, naţiune, populaţie", „Rasă şi rasism", „Creştinism şi anticreştinism" etc. Propunerile au fost considerată binevenite de către directorul Bibliotecii, care a decis includerea uneia dintre aceste teme în cadrul programului celei de-a VI-a ediţii a Festivalului „Axis Libri", ce se va desfăşura în perioada 20-24 mai 2014 la Galaţi.

În final, prof. Zanfir Ilie a mulţumit persoanelor prezente pentru implicarea activă în discuţii şi a transmis celor prezenţi o primăvară frumoasă, cu realizări depline!

Consiliul Ştiinţific al Bibliotecii „V.A. Urechia"

Al VII-lea Congres Naţional de Istorie a Presei

Galaţi, 4-5 aprilie 2014

În perioada 4-5 aprilie 2014, Asociaţia Română de Istorie a Presei (ARIP), Direcţia pentru Cultură a Judeţului Galaţi, Departamentul de Literatură, Lingvistică şi Jurnalism din cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii „Dunărea de Jos" şi Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia" au organizat la Galaţi cea de-a VII-a ediţie a Congresului Naţional de Istorie a Presei cu titlul *Presa Primului Război Mondial*. Motivul alegerii acestei teme nu a fost unul întâmplător: se împlinesc *o sută de ani* de la declanşarea primei conflagraţii mondiale, iar Consiliul ştiinţific al ARIP a socotit de cuviinţă să acorde importanţa cuvenită acestui eveniment în cadrul lucrărilor Congresului.

Manifestarea a avut ca scop declarat dorinţa de a „stimula interesul comunităţii ştiinţifice în privinţa istoriei presei şi de a încuraja cooperarea şi crearea unei reţele de cercetare în acest domeniu, precum şi de a asigura un cadru de dezbatere academică privind problemele cu care se confruntă aceasta". Temele propuse de către organizatori - *Presa românească şi poziţionarea sa în anii neutralităţii (1914-1916); Jurnalişti „pro-antantişti" vs jurnalişti „pro-centrişti" între anii 1916-1918; Presa armatei germane de ocupaţie (1916-1918); Jurnalişti şi ostaşi; Presa basarabeană – problematica războiului şi a unirii (1916-1918); Reflectarea României în presa străină (1914 – 1918); Reflectarea marilor bătălii ale armatei române în presa autohtonă (1916-1918); Presa românească – despre marile decizii din Primul Război Mondial* – au suscitat interesul iubitorilor de istorie a presei, atrăgând o participare extrem de numeroasă, peste 100 de persoane arătându-se dornice de a fi prezente la această ediţie.

Considerată a fi o temă deosebit de interesantă, Primul Război Mondial reflectat în presa vremii, s-a dovedit a fi un subiect inepuizat şi inepuizabil, având în vedere numărul extrem de mare de lucrări care s-au susţinut în plenul Congresului, precum şi în cele şase secţiuni. Cei care şi-au prezentat cercetările ştiinţifice au întors jurnalele acelei perioade pe toate feţele pentru a descoperi fapte despre care nu se ştia, surprinzând prin temele abordate ipostazele politice, economice, militare, diplomatice, pierderile umane şi tragediile familiilor implicate direct sau indirect în „Marele Război", aşa cum a fost supraintitulat de către o parte a presei străine.

Lucrările celei de-a VII-a ediţii a Congresului Naţional de Istorie a Presei au debutat la ora 9:30, la Catedrala Arhiepiscopiei „Dunării de Jos" cu o slujbă de pomenire a ostaşilor români căzuţi în Primul Război Mondial, slujbă oficiată de un sobor de preoţi, în frunte cu ÎPS dr. Casian Crăciun, Arhiepiscopul „Dunării de Jos" din Galaţi.

Deschiderea oficială a lucrărilor Congresului a avut loc la Facultatea de Litere a Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi - *Aula Magna* - prin intonarea Imnului de stat al României. Au fost rostite alocuţiuni din partea organizatorilor, oficialităţilor locale şi conducerii ARIP: Marius Stan, primarul Municipiului Galaţi, Aurel Vlaicu, city managerul municipiului, Iuliana Constantinescu, subprefecta Judeţului Galaţi, Ilie Rad, preşedintele ARIP, lect. univ. dr. Cătălin Negoiţă, directorul Direcţiei pentru Cultură şi Patrimoniul Naţional al Judeţului Galaţi şi prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia".

Participanţii au fost invitaţi apoi la un exerciţiu de imaginaţie, trecerea printr-o poartă a timpului,

pentru a asista la un moment-surpriză: șase tineri ai Asociației „Tradiția Militară" din București au intrat în sală pe ritmul emoționant al cântecului „Treceți, batalioane române, Carpații". Îmbrăcați în costume militare de epocă, cu armele și steagul din timpul Primului Război Mondial aceștia au prezentat jurământul militar din 1917.

A urmat apoi decernarea diplomelor: Premiul „Nicolae Sever Cărpenișan" a fost acordat lui Radu Macovei, pentru întreaga activitate jurnalistică; redactorul-șef al televiziunii locale Express TV, Ramona Hilohe, a acordat Premiul „Între oglinzi paralele" jurnalistului Nicolae Melinescu; Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" a oferit Premiul „Urechia" conf. univ. dr. Marian Petcu de la Universitatea din București; Filiala ARIP din Republica Moldova a acordat o distincție Aureliei Lăpușan, președintele Filialei Dobrogea a ARIP, cu ocazia împlinirii vârstei de 65 de ani; președintele ARIP a conferit Diplome de onoare reprezentanților autorităților locale și organizatorilor principali ai evenimentului, precum și jurnaliștilor și oamenilor de cultură: acad. Răzvan Theodorescu, dr. Nicolae Melinescu, Vartan Arachelian și prof. univ. dr. Valeriu Râpeanu.

După-amiază, au avut loc susținerile celor 63 de lucrări, pe șase secțiuni de lucru. Cercetările științifice ale participanților au fost de un real interes, titlurile prezentate presupunând dezbateri ample, realizate de cei prezenți. Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" Galați a fost reprezentată de prof. dr. Zanfir Ilie cu tema: *Presa gălățeană în timpul Primului Război Mondial. Contribuția unui ziar independent: „Înainte. Galații-Noi"*.

Și pentru că la un asemenea eveniment științific prin socializare se pot continua dezbaterile, cea dintâi zi a Congresului s-a încheiat cu o croazieră pe Dunăre, pe vasul *Kaptan* M, unde atmosfera de bună dispoziție a fost asigurată de soliștii Aurică Totolici (muzică populară) și Ioana Danciu (muzică ușoară).

A doua zi a debutat cu întrunirea Adunării Generale ARIP, urmată de prezentarea filmului documentar *Lacrimi pe obrazul lumii* a talentatului om de televiziune, jurnalista TVR dr. Dona Tudor, o voce care transmite mai profund decât imaginile. Au urmat lansările volumelor ale căror autori sunt membri ARIP, cele aproximativ 20 de titluri scoțând în evidență acribia participanților.

Momentul cel mai așteptat al Congresului a fost, indiscutabil, susținerea prelegerii academicianului Răzvan Theodorescu, istoric al culturii și istoric de artă român, profesor universitar, om politic numit din februarie 1990 până în 1992 în funcția de președinte al Radioteleviziunii Române. *De la Televiziunea Liberă la televiziunea normală. 1990-1992* a fost titlul prelegerii, reprezentând memorii ale reputatului academician din perioada cât a deținut funcția de președinte a Radioteleviziunii, date care se regăsesc în mare parte în lucrarea *900 zile de manipulare*, apărută la editura Tinerama, București, 1994 și a cărei prezentare a fost realizată de dr. Nicoale Melinescu.

Lucrările Congresului se vor publica în volum prin intermediul editurii „Axis Libri" a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia", precum și în *Revista română de istorie a presei*.

Prin temele propuse și lucrările dezbătute, organizatorii au încheiat cea de-a VII-a ediție a Congresului mulțumiți de faptul că au reușit să satisfacă interesul foarte divers al cercetătorilor, dar și al tinerilor participanți, studenți la facultățile de jurnalism și cu profil socio-uman, interesați direct sau adiacent de istoria presei.

Cea de-**a VII-a ediție a Congresului Național de Istorie a Presei** a fost o reușită și s-a încheiat cu invitația celor prezenți de a participa la viitorul Congres ARIP, care va fi organizat în 2015 de către Universitatea din Oradea.

Redacția „Axis Libri"

Ziua Bibliotecarului din România, Ziua Internațională a Cărții și a Drepturilor de Autor

Consfătuirea anuală a bibliotecilor din bibliotecile publice ale județului Galați

În perioada 21-25 aprilie 2013 au fost organizate o serie de manifestări prilejuite de marcarea *Zilei Bibliotecarului din România* (23 aprilie) atât la sediul Bibliotecii Județene „V.A.Urechia", cât și în majoritatea bibliotecilor publice din județ.

Ca în fiecare an, Filiala Galați a ANBPR a organizat Consfătuirea anuală a bibliotecarilor din bibliotecile publice ale județului Galați care s-a desfășurat în data de 25 aprilie a.c. la Sediul central al Bibliotecii Județene.

Programul Consfătuirii a fost dens, bogat și variat. Deschiderea acțiunii a fost realizată de directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia", prof. dr. Ilie Zanfir care a subliniat realizările bibliotecilor publice în anul precedent (2013), precum și perspectivele pentru anul în curs (2014).

Un raport detaliat privind îndeplinirea indicatorilor de performanță pe anul 2013 de către bibliotecile publice din județ a fost prezentat de dl. Dafinoiu Spiridon, șef serviciu Resurse Umane, scoțând în evidență seriozitatea profesională a personalului. Domnia sa a insistat pe anumite aspecte organizatorice ce au determinat înregistrarea unor rezultate nesatisfăcătoare: pregătirea insuficientă a activităților, slaba comunicare cu autoritățile locale și conducătorii de instituții, neparticiparea la cursurile de pregătire și perfecționare profesională.

În sprijinul activității bibliotecarilor din județ au fost susținute teme de mare actualitate, cum ar fi:

- **Necesitatea procedurării activităților de bibliotecă** - ing. Eftimie Geta, director adjunct al Bibliotecii „V.A. Urechia";
- **Metodologia organizării unei activități cu utilizatorii copii. Concurs de lectură, în cadrul Clubului de vacanță – Clubul curioșilor** - Târâlă-Sava Maricica, responsabil compartiment Împrumut la domiciliu pentru copii;
- **Un exemplu de conservare a memoriei locale la Biblioteca comunală Scânteiești:**
  - Camelia Toporaș, Șef serviciu Referințe;
  - Oana Ceapă, bibliotecar Biblioteca comunală Scânteiești;
- **Cataloagele tematice – instrumente de informare pentru utilizatori** - Moraru Violeta, șef serviciu Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor;
- **Lumea bibliotecilor gălățene în culori** - Dediu Titina Maricica, șef birou Completare. Achiziții. Evidența colecțiilor.

Manifestările au fost încheiate cu acordarea de premii:

- **Bibliotecarul anului**
  - dna Dediu Titina Maricica și dna Niculeț Liana (echipa de proiect a Centrului de excelență);
  - dna Ceapă Oana, Biblioteca comunală Scânteiești;
- **Managerul anului**
  - dna Șoltuz Cătălina, responsabil Filiala nr. 2 „Paul Păltănea";
  - dna Buțurcă Mihaela, Biblioteca comunală Măstăcani;
- **Fidelitate**
  - dna Cepraga Manuela, Biblioteca Municipală „Șt. Petică" Tecuci;
  - dna Șerban Florica, Biblioteca Județeană „V.A.Urechia";
- **Contribuții editoriale**
  - Serviciului Informare bibliografică pentru întreaga activitate depusă în elaborarea lucrării „Oameni în memoria Galațiului" și pentru activitatea de informare și documentare din cadrul Salonului Literar „Axis Libri";
  - dnei Gudană Mihaela, Biblioteca comunală Ghidigeni, pentru lucrarea „Monografia comunei Ghidigeni".

Întrunirea semestrială a membrilor ABR

Filiala Galați a Asociației Bibliotecarilor din România a marcat *Ziua Bibliotecarului din România, Ziua Cărții și a Dreptului de Autor* printr-o întâlnire profesională, care s-a desfășurat pe 24 aprilie 2014, la sediul Rectoratului Universității „Dunărea de Jos", începând cu ora 10,00.

În deschidere, Dorina Bălan, moderatoarea întrunirii, și Lenuța Ursachi, gazdă și vicepreședinta filialei, au rostit un cuvânt de salut. A urmat festivitatea de premiere, premiile fiind înmânate de Dorina Bălan, președintele Filialei Galați a ABR. Au primit *Diplomă de merit* bibliotecarele: **Ionela-Simona Milica** – Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" Galați - pentru contribuțiile aduse în domeniul biblioteconomic prin articole și lucrări, **Corina-Iulia Sava** – Biblioteca Universității „Dunărea de Jos" - pentru dedicația față de profesia de bibliotecar și implicarea în proiecte de cercetare și **Ionica Călin** - Liceul Tehnologic de Marină Galați - pentru participarea activă la acțiunile desfășurate în domeniul biblioteconomic prin proiecte de promovare culturală.

Tema întâlnirii - *Cultura prin lectură: servicii și instrumente de informare* - a atras susținerea următoarelor lucrări: Roman Leonica, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" - *Publicații seriale: studiu de caz „Literatorul"*; Iorga Andreea, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" - *Biblioteca estivală – o alternativă de petrecere a timpului liber*; Grigorescu Roxana, Biblioteca CCD Galați - *Biblioteca anului, ediția 2014*; Călin Ionica, Biblioteca Liceului Tehnologic de Marină Galați - *Biblioteca anului 2014 – exemple de bune practici*; Ursachi Lenuța, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos" - *Experiența trăită într-o bibliotecă universitară din Anglia*; Voncilă Mioara, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos" - *Cum răspunde o bibliotecă universitară provocărilor actuale? Importanța unui depozit instituțional de documente digitale.*.

Redacția „Axis Libri"

Există Dumnezeu? O nouă abordare a celei mai vechi dezbateri din istorie de Gerald Benedict

traducere de Petru Iamandi

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr. Universitatea „Dunărea de Jos" Galați

Pasiunea de a dovedi existența lui Dumnezeu a fost mereu contracarată de raționalism, motiv pentru care subiectul va continua să fie înconjurat de mister. Cartea lui Benedict explorează multiplele fațete ale acestei controverse, referindu-se la adevărul scripturilor, validitatea miracolelor, viața de apoi și la posibilitatea descoperirii unor dovezi irefutabile care să justifice credința. Ateii susțin că Dumnezeu este o născocire a celor care nu acceptă finalitatea morții; credincioșii susțin că numai existența lui Dumnezeu poate da sens vieții. Între aceste poziții divergente își fac loc argumente privind liberul arbitrul și determinismul, moralitatea și etica, eficiența unei comunități laice în comparație cu o comunitate administrată de autoritatea religioasă. Evitând partizanatul, cartea lui Benedict este o demonstrație de logică dezinvoltă și spiritualitate iscoditoare.

Fragment

În cronica sa din ziarul *Guardian* (18 decembrie 2007) la cartea lui John Lennox *God's Undertaker: Has Science Buried God?(Groparul lui Dumnezeu: știința l-a înmormântat pe Dumnezeu?)*, Colin Tudge scria: „Nu există o dezbatere mai importantă ca aceasta – știință versus religie". Dacă existența lui Dumnezeu a constituit dintotdeauna un subiect de controversă, interesul crescând pe care îl suscită este stimulat în ultima vreme de „Noul Ateism". Acest curent susține că religia, sub toate formele ei, nu mai trebuie tolerată ci, dimpotrivă, abandonată, incompatibilitatea ei cu știința și gândirea rațională făcând-o irelevantă. În consecință, religia trebuie atacată oriunde își manifestă influența. Noii Atei sunt conduși cu mult aplomb de un grup din care fac parte biologul evoluționist Richard Dawkins, scriitorul și jurnalistul Christopher Hitchens, filosoful și savantul cognitivist Daniel C. Dennet, neurologul Sam Harris și specialistul în fizica particulelor V.J. Stenger. Printre adversarii lor în această dezbatere se numără John Carson Lennox, profesor de matematică și filosofia științei la Green Templeton College, Oxford University, John Polkinghorne, fizician, teolog și profesor de fizică-matematică la University of Cambridge, Paul Davies, fizician, scriitor, autor al unor emisiuni de radio-TV și profesor la Arizona State University, precum și filosofi ca Antony Flew, Mark C. Taylor și criticul literar Terry Eagleton, profesor de literatura engleză la University of Lancaster.

Dezbaterea pare să se concentreze pe conflictul peren dintre știință și religie, deși chestiunile aflate în litigiu nu se limitează defel la aceste două discipline. În timp ce unii savanți eminenți neagă existența lui Dumnezeu, alții sunt la fel de convinși că Dumnezeu există; același dezacord este prezent și printre savanți care aparțin altor discipline cum ar fi filosofia, psihologia, antropologia și istoria.

O alternativă din ce în ce mai respectabilă este cea avansată de agnostici. Deși biologul englez T.H. Huxley, cunoscut și sub numele de „buldogul lui Darwin", a inventat termenul de „agnosticism" în 1869, conceptul are o istorie îndelungată. Provine din limba greacă, unde înseamnă „fără gnoză", adică

„fără cunoaștere". În timp ce ateii consideră credința în existența lui Dumnezeu imposibil de susținut prin argumente raționale, agnosticii pornesc de la convingerea că este imposibil să afli vreodată dacă Dumnezeu există sau nu. În mod tradițional, agnosticismul se situează undeva la mijloc, între teism și ateism.

Dezbaterea este complexă, complicată și implică mai multe discipline. Se referă la numeroase concepte despre Dumnezeu atât din religia occidentală, cât și din cea orientală, face apel la filosofia științei, a religiei și istoriei, la teorii ale cunoașterii, la psihologie și antropologie, dar ideea ei de bază este formulată simplu – există sau nu un Dumnezeu? Argumentele invocate demonstrează, într-un fel sau altul, adevărul absolut al unei ființe absolute sau îl plasează în domeniul fanteziei, mitului și superstiției. Conceptul de zei sau de Dumnezeu ne-a însoțit de la întemeierea primelor comunități umane; devenit religie, a exercitat o influență determinantă asupra civilizației, culturii și a modului de înțelegere a originii, sensului și scopului vieții. Inițial, după cum vom vedea mai departe, dezbaterea a fost apanajul filosofilor și al teologilor pentru ca în timp să se extindă asupra naturii cunoașterii, arătându-ne cum putem fi siguri dacă ceea ce pretindem că știm este adevărat sau fals și cum să demonstrăm sau să dovedim acest lucru. În acest proces știința a jucat un rol de frunte, elaborând principii obiective care pot proba veridicitatea a tot ce susține a fi „cunoaștere".

Dezbaterea nu este numai despre existența unui singur Dumnezeu, suprem, sau a mai multor zei, ci și despre posibilitatea existenței unei entități metafizice, lipsite de materialitate sau substanță. Dacă vrem să susținem o astfel de existență, trebuie să o facem în mod rațional, verificabil. Se spune că „adevărata" cunoaștere, cea despre care suntem absolut siguri, se câștigă numai prin simțurile noastre, adică empiric, un punct de vedere pe care filosofii îl numesc „empirism". Experiența însă este și de natură religioasă sau spirituală. Abraham Maslow, profesor de psihologie la Brandies University, sugera că „viața spirituală face parte din esența umană. Este o caracteristică definitorie a naturii umane fără de care natura umană nu e întru totul natură umană". Dacă afirmația lui este adevărată, atunci religia își are baza în natura umană, iar sfatul lui Alexander Pope: „Tu nu-l scruta pe Domnul, ci numai firea ta; / Deci omenirea cată pe om a-l cerceta" ne-ar conduce la o cunoaștere a lui Dumnezeu ca și a propriei noastre persoane. Este o percepție împărtășită de anumite tradiții religioase orientale.

Oricine poate susține că viața sa spirituală reprezintă o experiență autentică și că, drept urmare, este încorporată naturii umane. Problema este cum poate fi obiectivată. Oare subiectivismul unei experiențe personale poate fi exprimat astfel încât să îi convingă pe ceilalți de adevărul ei? Am putea să acceptăm că experiența cuiva este autentică, dar autenticitatea este valabilă numai pentru persoana respectivă; ca să-i recunoaștem autenticitatea, ar trebui să trăim și noi o experiență similară. Ateii sunt atei fiindcă, în opinia lor, o astfel de experiență subiectivă nu poate sta la baza unui adevăr. Credincioșii sunt credincioși fiindcă, pentru ei, experiența în sine este o dovadă suficientă a autenticității. Austin Farrer, teolog și filosof englez, scria: „Controversa dintre ateu și credincios nu pornește de la întrebarea dacă e logic să pui la îndoială realitatea supremă ci, mai curând, care este realitatea supremă. Pentru ateu realitatea supremă este universul; pentru teist realitatea supremă este Dumnezeu".

Dezbaterea, în forma ei actuală, pornește de la acest impas, conflictul dintre dogma teologică și cea științifică. Unii susțin că dogma teologică îngustează termenii de referință în cadrul cărora se desfășoară dezbaterea. A pretinde, pe de o parte, că Biblia este adevărată în litera ei îngustează la maximum punctele aflate în litigiu; a pretinde, pe de altă parte, că temele ei centrale (de pildă Facerea, potopul lui Noe, nașterea și învierea lui Iisus) sunt mituri al căror adevăr este „altfel" lasă loc unor discuții mai libere. Unii susțin că și dogma științifică, cu deosebire principiile ei precise prin care își demonstrează valabilitatea, îngustează termenii de referință ai dezbaterii. Ateii consideră că teiștii apelează la ipoteza-Dumnezeu ca să-și umple lacunele din cunoștințele lor; există însă lacune considerabile și în știință, precum și întrebări importante la care știința încă nu poate răspunde. Știința ne lămurește asupra universului, a originilor acestuia, a caracterului și legilor care îl susțin, dar nu ne spune de ce există universul sau de ce ne aflăm noi aici; nu ne spune nici despre sensul și scopul vieții, despre valori și gusturi, despre suferință și ceea ce este „rău", dacă beneficiem de o

formă a liberului arbitru. Deși ateismul susține cu tărie că religia este fondată pe ipoteze neverificabile, știința se folosește de unele aspecte ale credinței ca orice sursă de cunoaștere. În *Sources of the Self (Surse ale sinelui)*, filosoful Charles Taylor scria: „a pretinde că omul de știință nu pornește de la ipoteze verificabile este, cu siguranță, o probă de încredere oarbă în care nu-și face loc nici cel mai mic dubiu".

Există câteva motive pentru care dezbaterea devine din ce în ce mai importantă. În primul rând, argumentele invocate ne pun în fața unor probleme cu o semnificație majoră. Tocmai de aceea se impune aflarea unor alternative la punctele de vedere ireconciliabile ale ateilor și teiștilor. Cum arătam mai sus, această dezbatere este veche de când lumea; omenirea s-a confruntat mereu cu probleme de o importanță majoră dar, în lumina ultimelor teorii avansate de biologi și astrofizicieni despre originile universului și ale vieții planetei noastre, discuția devine mai actuală ca oricând. Până acum știința și religia au coexistat într-un echilibru instabil, știința tolerând prezența și influența religiei și, în același timp, scoțându-i în evidență minusurile de ordin irațional. Religia fie că a negat descoperirile științei, fie, în moduri diverse, cum vom arăta în capitolele următoare, a încercat să se adapteze la ele. Astăzi diferențele fundamentale sunt și mai pregnante. Acum mai mult ca oricând ateii privesc religia ca pe o influență subversivă, ceva care, folosind cuvintele lui Hitchens, „otrăvește totul". În replică, religia fundamentalistă s-a refugiat tot mai mult în doctrinele ei (de pildă, se agață cu încăpățânare de concepția creaționistă), în timp ce poziții religioase mai liberale își reconsideră înțelegerea lui Dumnezeu din perspectiva a ceea ce a descoperit știința despre „creația lui Dumnezeu".

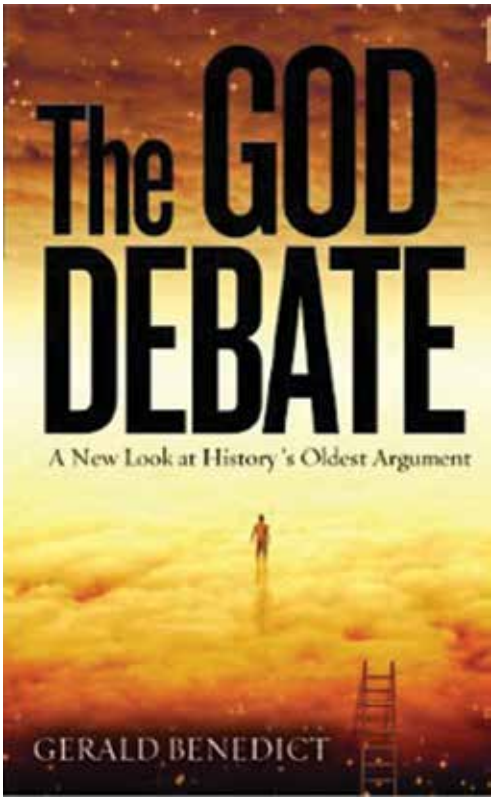

În al doilea rând, dezbaterea se impune și din cauza opiniilor divergente ale ateilor și teiștilor privind procesul accelerat de secularizare a societății. Ateii ar dori să reducă sau chiar să elimine influența religiei, mai ales în ceea ce privește rolul jucat de Biserică în politică, educație, justiție și, în general, în aplicarea codului etic. Influența religiei variază de la o țară la alta; Anglia păstrează Biserica Anglicană, de stat, cu cei 26 de arhiepiscopi, lorzii spirituali, care își iau locul în Camera Lorzilor, iar educația religioasă rămâne un obiect de studiu obligatoriu în școlile de stat de pe tot cuprinsul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord. Lobby-ul ateu insistă pentru o societate complet laică, precum cea franceză, unde nu există o religie oficială, iar educația religioasă este interzisă în școlile de stat în favoarea unei *„éducation civique, juridique et sociale"*. Educația religioasă a copiilor se poate face în comunitățile religioase sau în școlile religioase particulare. În privința aceasta, unele state din SUA se apropie de Franța.

În al treilea rând, dezbaterea este importantă din cauza „stării lamentabile" în care se află societatea în acest moment. „Prin «stare lamentabilă», scrie Terry Eagleton, „înțeleg dominația lăcomiei, a idolatrizării și a înșelăciunii, instinctul nostru nestăpânit de a stăpâni și poseda, persistența exasperantă a nedreptății și exploatării, neliniștea cronică ce ne îndeamnă să urâm, să distrugem și să exploatăm, împreună cu boala, suferința și disperarea ..." Noii Atei susțin că un umanism laic poate aborda aceste probleme mult mai bine decât religia; pe de altă parte, teiștii consideră că numai normele etice și morale ale religiei pot oferi soluțiile optime. Dat fiind că liniile de demarcație dintre aceste puncte de vedere au devenit din ce în ce mai clare, dezbaterea ne pune în fața unei opțiuni radicale – cine are dreptate, raționalismul științific sau religia? Dezbaterea ne cere să stabilim și dacă aceste alternative conflictuale sunt bătute în cuie sau dacă, așa cum sugerează ultimul capitol al cărții, există posibilitatea unei soluții de compromis, mai liberală, care să permită ambelor tabere să se angajeze într-un schimb de idei mai curând creativ decât polemic.

Urechia, Vasile Alexandrescu. *Coliba Măriucăi.*
București: Editura Muzeul Literaturii Române, 2013
Studiu introductiv (extras)

Ramona Mihăilă
prof.univ.dr.
Universitatea „Dimitrie Cantemir" București

Romanul *Coliba Unchiului Tom* scris de Harriet Beeher-Stowe este primul roman din literatura americană tradus în limba română la numai un an de la apariţia sa în Statele Unite, fapt datorat lui Mihail Kogălniceanu care a şi prefaţat această primă traducere. Este interesant faptul că romanul a cunoscut, ca să le numim într-o ordine cronologică, şase traduceri din limba franceză, abia în 1967, cartea fiind tradusă direct din engleză; astfel avem: *Coliba lui Moş Toma sau Viaţa Negrilor în Sudul Statelor Unite*, traducere de Teodor Codrescu, însoţită de prefaţa *Ochire asupra sclaviei*, de Mihail Kogălniceanu, Buciumul Român, Iaşi: 1853. Aproape simultan cu prima traducere, apare *Bordeiul unchiului Tom. Viaţa Negrilor în America*, tradusă de Dimitrie Pop, Iaşi: 1853. Traducerile ulterioare sunt: *Coliba lui Moş Toma*, traducere de C.D. Moldoveanu, 1913, *Coliba lui Moş Toma*, prelucrare de Iosif Nădejde, col. B.p.t.: 1929 şi *Coliba unchiului Tom*, traducere de Mihnea Gheorghiu, prefaţă de Andrei Bantaş, 2 volume, E.L. 1967.

Aflat în exil la Paris, Mihail Kogălniceanu citeşte versiunea franceză a romanului (tradus de Leon Pillate) şi, dându-şi seama ce influenţă va avea această carte în luarea deciziilor privitoare la eliberarea ţiganilor robi, îl roagă pe Teodor Codrescu să o traducă, iar el va scrie prefaţa intitulată „Scurtă ochire asupra sclaviei", în care face, de fapt, un studiu asupra originii sclaviei şi etapele ei: sclavia antică, şerbii din Franţa, Germania, Austria, Polonia şi Ţara Românească „cu un deosebit capitol pentru ţigani, singurii sclavi ce o naţiune cristiană mai are astăzi în Europa". Totodată, el vorbeşte şi despre „sclavia nouă" din Statele Unite care „lua de pretext inferioritatea soiului african comparat cu soiul alb, dară care se întinsă în curând şi asupra oamenilor de coloru şi învălui în sfârşit în osândă şi chiar pe acei în care cea mai mică picătură de sânge negru se amestecase sau rămăsese amestecată cu un sânge curat şi nobil, căci aşa europeii şi-au calificat sângele lor". Kogălniceanu mai publicase studii având ca temă eliberarea robilor: „Desrobirea ţiganilor", Supliment extraordinar la Nr. 5 al publicaţiei *Propăşirea*, din 6 Februarie 1849. (Articolul este semnat M. K.) ori la Berlin, la data de 2 august 1837, sub semnătura Michel de Kogalnichan, apare studiul „Esquisse sur l'historie, les moeurs et la langue des Cigains, connus en France sous le nom des Bohemiens", o compilaţie din autori germani, care cunoşteau Ţările Române foarte bine. Cartea a fost tradusă în 1900 de Gh. Ghibănescu, cu titlul „Schiţă despre ţigani" (Dezrobirea ţiganilor"), Biblioteca pentru toţi, Iaşi.

Romanul neterminat *Coliba Măriucăi,* scris de V.A. Urechia are drept model, după cum recunoaşte autorul, romanul american *Coliba Unchiului Tom,* numai că acţiunea este plasată acum în Moldova, iar sclavii negri sunt înlocuiţi cu robii ţigani. În perioada 24 iulie – 27 noiembrie 1855, V. A. Urechia şi-a publicat romanul în foileton în ziarul „Zimbrul" (1850-1858, în Iaşi, ziar ce a militat sistematic pentru abolirea robiei ţiganilor în Ţările Române).

La data la care V.A. Urechiă îşi scrie romanul, în Principatele Române mai erau în robie doar ţiganii boiereşti, fiindcă robii mânăstireşti din Moldova fuseseră eliberaţi la 31 ianuarie 1844, din porunca domnitorului Mihail Sturza („toţi robii mânăstirilor atât pământeşti cât şi străine să fie slobozi pentru totdeauna şi să se bucure de aceleaşi drepturi ce sunt închizăşluite şi celorlalţi Moldoveni de potriva lor, adică acei aşezaţi pe moşii, care se îndeletnicesc cu lucrarea pământului să se puie în clasa locuitorilor birnici, iar acei cu meşteşuguri de prin târguri să se aşeze între negustorii patentari."), iar, mai târziu, cei ai Statului la 6 aprilie 1849, în timp ce în Ţara Românească, la 11 februarie 1847, la propunerea domnitorului Gheorghe Bibescu, se votează o lege prin care sunt eliberaţi toţi robii mitropoliei, ai episcopiilor, ai mânăstirilor şi ai bisericilor. De fapt, prima lege care a desfiinţat robia unei categorii de

ţigani a fost adoptată în Ţara Românească, la 22 martie 1843.

Robii boiereşti se împărţeau în „ţigani" de curte şi „ţigani" de ogor. În timp ce robii de ogor trebuiau să muncească pământul boierilor, cei de curte se ocupau de treburile casei şi îndeplineau roluri de: slujnice (fete) sau feciori în casă, bucătărese, spălătorese, vizitii, birjari, lăutari ori crescători de animale (văcari, porcari etc). Robii de la curte erau sub supravegherea unui vătaf ţigan.

Barbu Ştirbei (1849-1856), noul domnitor al Ţării Româneşti după Revoluţia de la 1848, se arată interesat de soarta robilor. La 22 noiembrie 1850, a fost dată poruncă domnească prin care se stipula ca familiile de robi să nu mai fie despărţite prin vânzare sau donaţie, iar în anul următor s-a dat legea ca statul să cumpere robii care sunt bătuţi de către stăpânii lor. La 20 februarie 1856, a fost desfiinţată robia ţiganilor particularilor, iar proprietarii vor primi 10 galbeni despăgubire pentru fiecare individ.

Iar în Moldova, la cererea domnitorului Grigore Alexandru Ghica, Mihail Kogălniceanu şi Petre Mavogheni au iniţiat un proiect de lege prin care să se desfiinţeze robia ţiganilor particularilor. Legea a fost votată de către Divanul Obştesc al ţării pe 22 decembrie 1855, proprietarii urmând să primească despăgubiri de 8 galbeni pentru vătraşi şi lingurari şi, respectiv, 4 galbeni pentru lăieşi.

Astfel, robia în Principatele Române este eradicată cu zece ani înainte de abolirea sclaviei în Statele Unite, lucru comentat şi de Mihail Kogălniceanu în studiul său „acum patria noastră, dezrobindu-şi ţiganii, sfinţeşte principiul că toţi oamenii se nasc şi sunt slobozi, în vreme când coloniile Franţei şi multe alte straturi republicane a Unirii Americane de Nord gem de milioane de negri împilaţi, în vreme când robia încă, în adunările legislative a acestor ţări, numără atâţia partizani!"

La 1 ianuarie 1863, Abraham Lincoln semnează cel mai important act politic din timpul Războiului civil, *Emancipation Proclamation*, prin care sunt eliberaţi peste 3,5 milioane de sclavi din statele sudiste. Proclamaţia a stârnit reacţii controversate pentru că nu fusese o lege votată de Congres, ci un ordin executiv prezidenţial. *Amendamentul 13*, ratificat la 6 decembrie 1865 prevedea că sclavia era abolită în Statele Unite: „Nici sclavia, nici servitutea involuntară, cu excepţia cazului în care constituie pedeapsă pentru crimă, pronunţată prin condamnarea legală a persoanei respective, nu vor exista în interiorul Statelor Unite sau în oricare alt loc aflat sub jurisdicţia lor", iar prin *Amendamentul 14*, ratificat la 9 iulie 1868, se acordă foştilor sclavi cetăţenie deplină „Toate persoanele născute sau naturalizate în Statele Unite şi supuse jurisdicţiei lor sunt cetăţeni ai Statelor Unite şi ai statului în care locuiesc. Nici un stat nu va elabora sau aplica vreo lege care să restrângă privilegiile sau imunităţile cetăţenilor Statelor Unite; nici un stat nu poate priva vreo persoană de viaţă, libertate sau proprietate fără a urma cursul firesc procedurilor legale; şi nici nu va refuza vreunei persoane aflate sub jurisdicţia sa protecţia egală a legilor". Prin *Amendamentul 15*, ratificat la 3 februarie 1870 li se dădea negrilor drept de vot: „Dreptul de vot al cetăţenilor Statelor Unite nu poate fi refuzat sau restrâns de către Statele Unite sau de către vreunul dintre state pe motiv de rasă, culoare sau condiţie anterioară de servitute".

În literatura română, romanul *Coliba Măriucăi* va deschide noi perspective de analiză a fenomenului sclaviei sau de construcţie a personajelor ţigani la care vor adera scriitori precum: Vasile Alecsandri (*Istoria unui galbân* şi *Porojan*), George Sion (*Emanciparea* ţiganilor), Leon Negruzzi (Ţiganca), George Topârceanu (*Nucul lui Odobac*) ori Radu Rosetti (Ţigăncuşa *de iatac*).

V.A. Urechia evidenţiază necesitatea dezrobirii „sclavilor ţigăneşti" şi condamnă rasismul care pretinde că ţiganii sunt animale şi asemenea Harrietei Beecher-Stowe vede în religia creştină o evadare spirituală, la care apelau sclavii pentru a-şi accepta soarta. În construcţia personajelor, amândoi autorii merg pe paradigma personaje pozitive versus personaje negative, construind cu delicateţe şi grijă moralul personajelor bune şi îngroşând cu defecte şi răutăţi caracterele personajelor rele, la fel ca în poveştile cu morală. Harriet Beecher Stowe a fost deseori criticată pentru că a imaginat în Tom un personaj neverosimil, un om prea bun şi umil ca să poată fi real.

Culoarea locală este o constantă prezentă atât în romanul american, Harriet cunoscând Sudul îndeaproape, nu prin intermediari, (pentru a se feri de atacurile privind acurateţea romanului, Harriet Beecher-Stowe a scris *A Key to Uncle Tom's Cabin* (1852) - o compilaţie de fapte luate din legi, audieri, ziare, scrisori private), cât şi în romanul românesc, unde V.A. Urechia descrie atât viaţa şi obiceiurile curţii boiereşti, cât şi tumultul şi sărăcia corturilor ţigăneşti de la marginea pădurii.

Mărioara nu este personajul principal, după cum ar sugera titlul romanului, ci fiul acesteia, Vasile, care la vârsta de opt ani fusese luat de la șatră și dus la curtea boierească să fie băiat în casă. Firul narativ urmărește evoluția acestuia din perspectivă comparativă, scriitorul raportând universul micului rob la cel al conașului Tache, băiatul boierului, care era aproape de aceeași vârstă cu el. Mama lui îl sfătuiește să se hrănească și să fie apt de muncă pentru că „stăpânul te va căuta mai bine numai întrucât vei putea munci! Silește-te dar a fi voinic de-a pururi, ca să nu suferi înjurăturile și bătăile, ce vezi suferind în toate zilele, atâția din fraţii tăi!" Ca și Tom, Vasile își acceptă soarta, și, deși poate fugi spre libertate, preferă să stea alături de mama lui care își trăia ultimele clipe de viață. Este prins și aproape omorât în bătaie, romanul întrerupându-se brusc la această întâmplare.

Un alt aspect social, la care face referire romanul *Coliba Măriucăi*, este cel al căsătoriei interetnice. Deși nu a terminat romanul, V.A. Urechia cu siguranță ar fi dorit să dezvolte acest subiect din moment ce a dezvăluit fazele incipiente ale unei iubiri între robul Vasile și Raluca, fiica unui pădurar. Spre deosebire de Clémentine (George Sion, *Emanciparea ţiganilor*) care, atunci când află că viitorul ei soţ este un ţigan rob, se hotărăște să-l părăsească imediat, Raluca îl iubește pe Vasile chiar dacă știe că acesta este rob și încearcă să îl ajute să îi facă robia mai ușoară. Însă, în provinciile românești, în anul 1814, în *Codul Calimach* se întărește interdicția căsătoriilor mixte: „Între oamenii liberi și robi nu se încheie căsătorie", iar în 1834, în Regulamentul Organic se stipulează că „Țiganul este o persoană ce atârnă de altul cu averea și familia sa." În dorinţa lor de a avea cât mai mulți robi, boierii porunceau ca ţiganii să fie căsătoriți foarte de timpuriu, băieţii la 16 ani și fetele la 12.

Ca tehnică narativă, atât Harriet Beecher-Stowe, cât și V.A. Urechia, sunt autori intruzivi care aleg să apeleze în permanență la sentimentele de simpatie și susţinere din partea cititorilor: „Dar să intrăm în colibă", ne invită Harriet Stowe, în timp ce V. A. Urechia ghidează cititorii pe tot parcursul romanului: „Când cititorul ar fi putut trece în seara aceasta, cu atenție pe la fiecare șatră, s-ar fi oprit desigur la cea mai din urmă, de lângă pârleazul pădurei. Această șatră e cea mai saracă, făcută fiind numai din rufe prinse între ele prin sfori și ţepuşe din lemn (...). Să intrăm înlăuntrul ei" sau „să lăsăm un moment adunarea ipocriţilor, și binevoitorul cititor să-mi dea mâna, ca să-l întovărășesc pe o cărăruşă ce duce spre pădure. Acum să sărim pârleazul și să apucăm înspre dreapta". El menține un permanent dialog cu „onorabilii lectori" și, ca să fie cât mai credibil, apelează la expresii de persuasiune „*mă jur pe amândoi ochii tăi cei dulci și negri, frumoasă brunetă cetitoare, și pe ai tăi cei mândri și dragi ca cerul, frumoasă blondinetă, zău mă jur*, că Tache dădea, prin urmarea sa de astăzi, o dovadă foarte mare de curajul ce-i insuflă amorul. Un așa erou e demn și de amorul vostru *cochetelor româncuțe și vă sfătuiesc să nu-l scăpați din mână*, când vi se va arăta în lumea voastră. Astăzi însă, binevoiţi a-i ajuta sărmanului să scape din mâlul cel grozav în care să scaldă fără să vrea!!!... "

Deși povestirile foștilor sclavi erau foarte populare, narațiunea care a avut cel mai mare impact, atât în Statele Unite cât și în Europa, a fost *Coliba Unchiului Tom*, o carte scrisă de o femeie albă. Stowe nu a fost o abolițională activă, dar a nutrit sentimente puternice împotriva sclaviei. Spre deosebire de scriitorii sclavi, care vor povesti despre eforturile *negrilor* de a-și dobândi libertatea, Henriette Beecher-Stowe vorbește despre *albii* care susţin cauza sclavilor și care trebuie să decidă cum vor interpreta „Legea Sclavilor Fugari" („Fugitive Slave Law", 1850), dacă se vor supune acestei legi sau dacă o vor încălca-o, ajutând negrii fugari.

Romanul *Coliba Măriucăi* al lui V.A. Urechiă, rămâne o parabolă a romanului *Coliba Unchiului Tom*, scris de Harriet Beecher Stowe, și un reper în identificarea și raportarea la un exemplu de regres al societăţii americane, și anume, sistemul sclavagist. Textul prezentului volum a fost selectat din V. A. Urechia, *Opere complete*, Nuvele, cugetări, foiletoane, seria E, Tomul I, București, 1863. În 1976, Alexandru George îngrijește o ediție a operelor lui V. A. Urechiă, *Scrieri literare*, însă acest roman nu se regăsește în paginile respectivului volum.

În transcrierea romanului apărut în foileton am urmărit adaptarea acestuia pentru o lectură din secolul al XXI-lea, deși am păstrat cât mai multe expresii și regionalisme originale, pentru care am comparat explicații din mai multe dicționare, încercând să aleg varianta cea mai complexă din punct de vedere lexical, dar și cultural. La nivelul frazei, am schimbat topica, am eliminat sau înlocuit cuvinte pentru a evita diferite cacofonii, iar în alte situații am adăugat virgule acolo unde am considerat că sunt necesare (pentru cazul Vocativ, de exemplu). Faptul că a rămas un roman neterminat, deși V. A. Urechia susținea la un moment dat că ar fi scris tot romanul, dar ar fi pierdut manuscrisul la Paris, pe când se afla în exil, nu ar trebui să îndepărteze cititorii de un act literar și cultural care poate fi citit în cheie comparativă cu romanul american al cărui model l-a urmat.

Nicolae Dobrovici Bacalbașa
- 70, o vârstă a inspirației și a erudiției -

În revista „Dacia literară" există o rubrică, „Numărul de aur", în care, la împlinirea unor vârste dodoleațe, sunt omagiate personalități din diverse domenii, de obicei tangențiale cu treburile culturale. Sub semnul unei vârste frumoase și a unui astfel de număr de aur a stat de curând și medicul, doctor în știință în domeniul medicinei, profesorul universitar, publicistul, scriitorul, omul politic Nicolae Dobrovici Bacalbașa, care a împlinit la, 29 martie 2014, 70 de ani.

Uomo universale, cu o cultură generală de invidiat, cerebral, dar și aprig în căutarea și apărarea Adevărului, domnia sa a devenit în ultimul timp probabil cea mai cunoscută personalitate gălățeană pe plan național și chiar internațional.

Martor al aproape unui veac de nesingurătăți, și-a păstrat un umor sănătos care, împreună cu o satiră necruțătoare a viciilor, slăbiciunilor omenești, constituie marcă înregistrată nu numai în literatura sa, proză de un realism cutremurător, fiind realizate adevărate ecorșeuri asupra ființei umane, dar și asupra naturii Răului în genere ci și în apariţiile în mass-media, deja intrate și în folclor, încă de pe vremea când era și purtător de cuvânt al Spitalului Clinic de Urgență „Sfântul Andrei", locul de muncă care l-a și consacrat ca specialist.

Viața medicală este, de fapt, și principala sa sursă de inspirație, ca și istoria românească și universală, ceea ce se observă și în cea mai nouă carte a domniei sale, „Opriți dricul! Mortu' ăsta n-a dat plicul!", carte primită bine nu numai de cititori, ci și de critica forte a zilelor noastre, prin Alex. Ștefănescu și Daniel Cristea Enache, prezenți și ei la evenimentul lansării care a avut loc la Biblioteca „V.A. Urechia". Experiența de „medic de vapor" i-a permis să scrie cărți precum „Fals tratat de navigație" (1977), „Taci și înoată!" (2000), „A muri pe mare" (2008), în afara lucrărilor de beletristică, având publicate aproximativ 20 de cărți de specialitate și peste 100 de articole științifice în reviste din țară și străinătate.

În anul 2012, era membru în șapte comitete științifice, coordonator în redactarea și apariția mai multor publicații de specialitate și avea 11 premii locale, naționale și internaționale, printre care și două premii ale municipiului Galați (în 2009 și 2011).

La 70 de ani, o vârstă a adevăratei maturități, Nicolae Bacalbașa, președinte ales al Consiliului Județului, este gata să răspundă unor noi provocări. Pentru gălățeni în general, pentru cultura gălățeană în particular, este un privilegiu să se afle în fruntea administrației locale, fenomenul literar-cultural fiind, în măsura posibilităților, sprijinit efectiv de către un cunoscător.

Ca orice bun povestitor, nu se încurcă prin pagini multe și complicate pentru a povesti o întâmplare simplă: fără a fi un moralist clasic, mai orice text se încheie printr-o învățătură. Nu ascundem că după cariera politică, sau chiar în timpul ei, de abia așteptăm povestiri care să relateze câte ceva din spatele ușilor închise.

Cum s-a mai spus, „Jocul său de mărgele de sticlă de... seringi este necruțător. Este un alt doctor House (apropo de serialul cu lumea medicală americană) care a văzut foarte bine strânsa legătură dintre condiția umană, așa-zisul rău de care vorbea un Konrad Lorenz, ticăloșia aproape demonică, care chiar este în legătură cu adevăratul rău și, nu în ultimul rând, Moartea... Când ai de-a face zi de zi, noapte de noapte cu toate acestea nu mai ai timp și nici chef de niciun fel de dulcegării... artistice. Moartea nu poate fi cizelată, ea doar este și, cât este, nu are nevoie decât de adevăr, nu de literatură..."

La ceas aniversar, nu-i putem ura decât multă sănătate, putere de muncă și îndeplinirea tuturor dorințelor, păstrarea echilibrului și cât mai multe reușite, de la Wuhan la Atlantic, via orașul nostru cel de toate zilele și nopțile, Galați!

Redacția AXIS LIBRI

Gheorghe Burlacu-Niculițel
- 75 de aniversări -

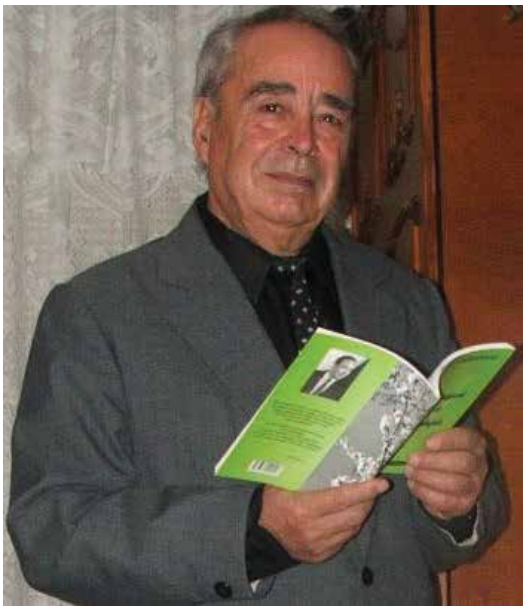

În această primăvară, unul dintre poeții contemporani adoptați de Galați, **Gheorghe Burlacu-Niculițel**, a împlinit *75 de ani*. Ajuns la vremea „Operelor complete", consideră că nu și-a terminat tot ceea ce a avut de spus și continuă să ne surprindă cu noi volume de versuri pentru că „a scrie poezie religioasă înseamnă să ridicăm în univers infinitul la pătrat", așa cum însuși domnia sa afirma.

Colectivul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia" dorește să îi fie alături la sărbătoarea aniversării zilei de naștere pentru că este un mare iubitor de cultură și frumos, fapt susținut și de faptul că Gheorghe Burlacu-Niculițel a donat bibliotecii o colecție de 32 de tablouri de artă egipteană pe imitație de papirus, ce au putut fi admirate în fiecare an, de Ziua Națională a Egiptului.

Și cum dumnealui are un suflet mare, cu prilejul aniversării sale a ținut să ofere două lucrări cuprinzând „adevărate imnuri închinate frumosului natural și uman", după cum afirmă prof. Anton Matei Florescu. În acest sens, Salonul „Axis Libri" a găzduit lansarea volumelor: „Mileniul grăbit al speranței" și „Terapii tămăduitoare de suflete".

Crescut în rugăciune, cu un suflet extrem de sensibil, OMUL Gheorghe Burlacu este tipicul persoanei strâns legate de plaiurile pe care a trăit și crescut. În toate cele șapte volume ale sale există imnuri închinate locului, oamenilor și cadrului natural din care provine - Niculițel - față de care are un profund respect pentru că rădăcinile dumnealui și-au tras seva din aceste meleaguri. Iubirea pe care o are față de vatra pe care a crescut îl va determina să-și alăture numelui său și numele localității Niculițel, semnând, de la al treilea volum, Gheorghe Burlacu-Niculițel.

Fiecare carte a poetului aduce imnuri de slavă Bunului Dumnezeu și comunică miezul prețios a ceea ce a învățat să respecte cu sfințenie - Lumea. Simțirea poetică i-a fost înzestrată cu o sensibilitate care-i permite să cânte în versuri frumosul și divinul. Poate că lucrurile nu sunt deloc întâmplătoare având în vedere că a „crescut în dangănul clopotelor de la mănăstirile care înconjoară satul natal", așa cum preciza profesoara Felicia Faur, localitatea Niculițel fiind o așezare cunoscută în popor sub numele de Triunghiul Ortodoxiei care este format din Sfintele mănăstiri Cocoș, Saon și Celic Dere, cu centru la Bazilica din Niculițel, închinată celor patru martiri creștini: Zoticos, Attalos, Kamasis, Filippos.

„Dacă este adevărat că oamenii sunt chiriașii lui Dumnezeu pe pământ, atunci poetul Gheorghe Burlacu-Niculițel și-a plătit cu prisosință chiria existenței prin multele și notabilele sale realizări în calitate de soț, părinte, bunic, turist de excepție, poet și om al cetății, mare iubitor de neam și țară și, mai presus ca orice, Om al lui Dumnezeu de la care ne vin toate cele necesare marii lupte cu Viața", așa cum spunea profesorul Anton Matei Florescu.

Să ne trăiți întru mulți ani și rodnici, DOMNULE GHEORGHE BURLACU-NICULIȚEL, în deplină sănătate, să vă bucurați de răsplata meritelor și strădaniilor ce le-ați sădit în slujba spiritualității spațiului cultural de la Dunăre!

Redacția AXIS LIBRI

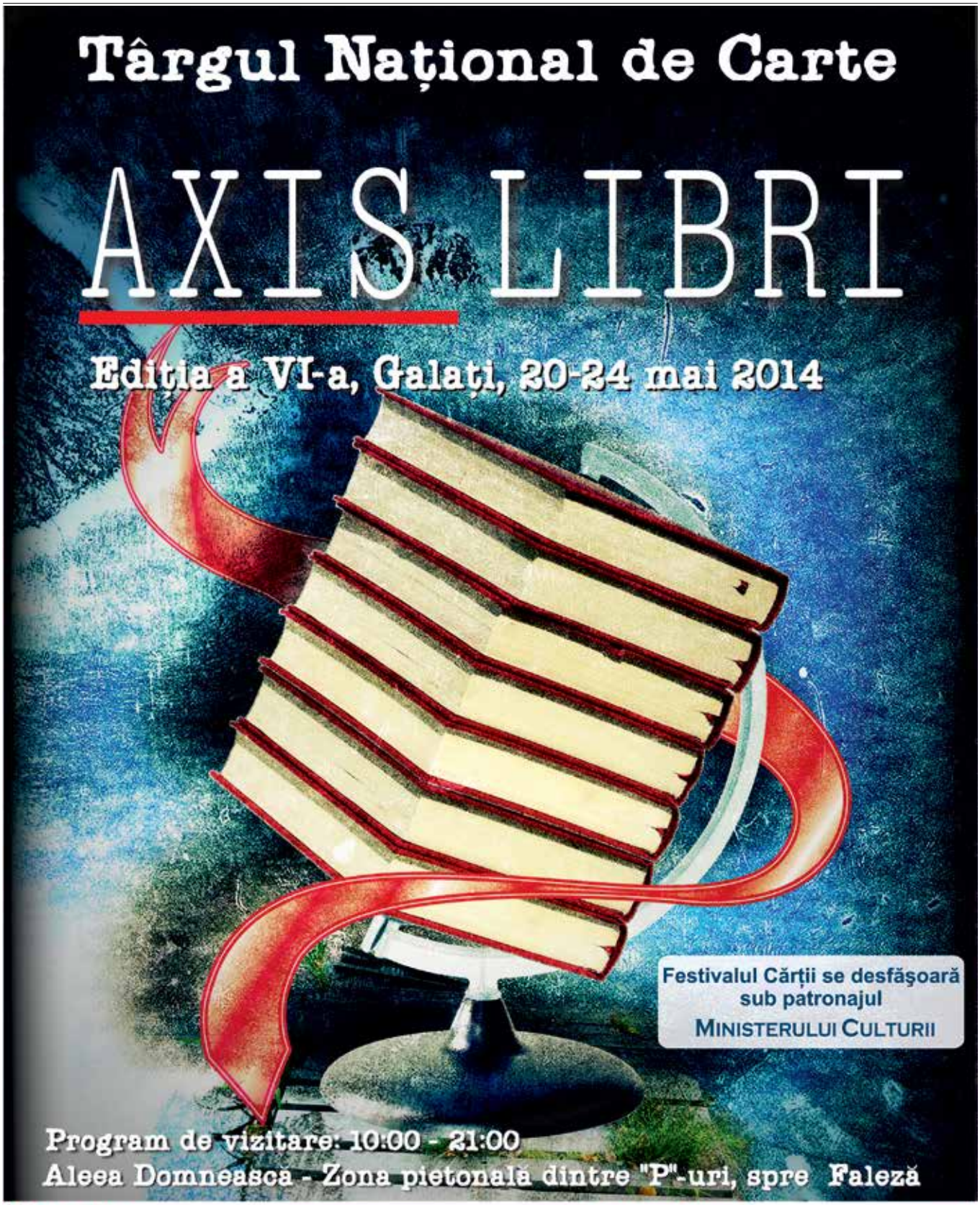
Târgul Național de Carte
AXIS LIBRI
Ediția a VI-a, Galați, 20-24 mai 2014
Festivalul Cărții se desfășoară sub patronajul MINISTERULUI CULTURII
Program de vizitare: 10:00 - 21:00
Aleea Domnească - Zona pietonală dintre "P"-uri, spre Faleză

Anunț important!

În perioada 20-24 mai a.c., are loc cea de-a VI-a ediție a Târgului Național de Carte „Axis Libri”.
DESCHIDEREA OFICIALĂ a evenimentului va avea loc în data de 20 mai 2014, orele 11:00, pe Aleea pietonală dintre „P”-uri spre Faleză.

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi

semnalează următoarele apariţii:

2012

Ion Ionescu's Story / Ion Manea
A șaptea poartă / Maximilian Popescu-Vella
Animale politice / Ilie Z. Pleșcan
Visuri ilegale / Ilie Z. Pleșcan
Valori din două veacuri / Theodor Codreanu
Între Dionys și Afrodita / Rareș Strat
The American Film / Grid Modorcea
Lumea fotografiei pe internet / Ștefan Andronache
Evadări ratate / Constantin Vremuleț
Parabola: Scarabeul... albastru / Ilie Tănăsache
Caragiale și Galațiul / Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați
Surâsul spiritului: Convorbiri elective / Tănase Dănăilă
Emil Cioran: Mărturii și referințe / Ionel Necula
Moșia / Ioan Toderiţă
Galati: Travel guide / Zanfir Ilie, Pompiliu Comșa
Fum negru, fum alb / Ion Grosu
Pluta din Bădălan la New York / Grid Modorcea
Amorul la binea / Grid Modorcea
Ninsori pe clape de pian / Gheorghe Gurău
Umbre chinezești / Kai Xin
Expectația nobelului / Oana Dugan
Anuarul evenimentelor culturale 2013
Astra Bălan: 10 ani de activitate / Ioan Roman, Rodica Roman

2013

Incompatibila noapte / Coriolan Păunescu
Regele ghioceilor / Ion Manea
Sărutul lui Simun / Rareș Strat
Viața ca o poveste lagărul - un coșmar / Lina Codreanu
The cork from Badalan to New York / Grid Modorcea
Caietele Colocviilor Constructorilor de Nave 2011 nr. 2
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2011
Umbra sunetului / Valentina Leonte
Vâltoarea clipelor eșarfe / Ioan Toderiță
Fațete ale publicistului și memorialistului V.A. Urechia / Zanfir Ilie
Non moriro' a causa della mia morte / Mihail Gălățanu
Ochiul de sticlă / Katia Nanu
Fie ca morții să rămână morți / Rareș Strat
La triste France / Rareș Strat
Aventurile lui SpiderVlăduț: Banda Șobolanilor / Iulian Voicu

◇◇◇

MARICICA TÂRÂLĂ-SAVA - Preda, Sorin. *Morometii – ultimul capitol*. Cluj-Napoca: Eikon, 2013 pag. 42
SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME
ION GROSU pag. 43
VASILE MANOLE pag. 44
IOAN FĂRCĂȘANU pag. 45
GALERIA DE ARTĂ
MARIA DUNAVĂȚU - Sfârșitul iernii pag. 46
EUGEN HOLBAN - Zburătorul pag. 47
CORNELIU STOICA - Sculptorul Gheorghe Leonida pag. 48
LOCALIA
RADU MOȚOC - Biserica „Sfântul Gheorghe" din Ivești (I) pag. 51
EUGEN HOLBAN - Creația țărănească arhaică în perspectiva unor cercetări moderne pag. 54
PERSONALIA
MARIA STANCIU - Jurnalul unei misiuni spațiale: Generalul maior (r) Dumitru Dorin Prunariu
Ambasadorul românilor în Cosmos (III) pag. 57
REFLECȚII DIALOGICE
GHIȚĂ NAZARE - Nicoleta Crânganu, inspector școlar de limba și literatura română pag. 60
CUTIA DE REZONANȚĂ
LUMINIȚA COJOACĂ - Poeme pag. 63
SARAH DEJAR - Poeme pag. 64
ILIE MATEI - Poeme pag. 65
MIHAELA OANCEA - Poeme pag. 66
LIVIA CIUPERCĂ - Miss Felice pag. 67
LETIȚIA BURUIANĂ - Vameșul, purgatoriul și lumina pulsatilă pag. 69
CONFLUENȚE CULTURALE
THEODOR PARAPIRU - „Lumile lui Gulliver"/„Les mondes de Gulliver"/„Gulliver's worlds" pag. 71
LINA CODREANU - Temeiuri culturale (II) pag. 72
GEORGE MOTOI - Pledoarie pentru un cod al eticii sociale pag. 74
CEZARINA ADAMESCU - Străjer la porțile fluviului sau epopeea Dunării de Jos pag. 75
NĂSTASE MARIN - Câțu-Mâțu pag. 78
ILIE TĂNĂSACHE - Caleidoscop pag. 81
IONEL NECULA - Aura Christi și sursele lirismului tragic pag. 84
ADRIAN DINU RACHIERU - Un sonetist infatigabil: Emilian Marcu pag. 86
THEODOR CODREANU - Un număr nefast pag. 88
EVENIMENT
Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia" Galați - martie, 2014 pag. 89
Al VII-lea Congres Național de Istorie a Presei, Galați, 4-5 aprilie 2014 pag. 90
Ziua Bibliotecarului din România, Ziua Internațională a Cărții și a Drepturilor de Autor pag. 92
SEMNAL EDITORIAL
GERALD BENEDICT - *Există Dumnezeu? O nouă abordare a celei mai vechi dezbateri din istorie;*
trad. de Petru Iamandi pag. 93
RAMONA MIHĂILĂ - Urechia, Vasile Alexandrescu. *Coliba Măriucăi*. București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2013 pag. 96
MEMENTO
Nicolae Dobrovici Bacalbașa - 70, o vârstă a inspirației și a erudiției pag. 99
Gheorghe Burlacu-Niculițel - 75 de aniversări pag. 100

◇◇◇

Avram mângâindu-l pe Isac, 1634
Pointe sèche (13,5 X 13,9)
Semnată şi datată sus mijloc: Rembrandt f., 1634.

Gravură existentă în albumul Recueil de Quatre-Vingt-Cinq Estampes originales dessinées et gravées par Rembrandt, Paris: Ches H.-L. Basan, [sec. XVIII], aflată în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”Galați

1844- 9603